Ч. 5 з (15.096). Львів, субота 7. січня 1939. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. РІК LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
„ Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 35 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

ПЕТРО КАРМАНСЬКИЙ.

ЧИТАЛИ В КНИЗІ ЗІР...

Читали в книзі зір, що вродиться Дитя,
Якому цілий світ постелиться до ніг;
Що на привіт Йому янголи прилетять
І спин огня над Ним припинить з дива біг.

І йшли та вірили, що зайдуть у терем,
Що ввесь тонутиме у сяйві золота,
І там під гомін сурм зустрінуться з царем,
Якому не лячні й пекольні ворота.

І диво див — зоря, що йшла поперед них,
Прошила темну ніч, як вогняна стріла.
І над колибою на крилах вітряних
Понісся дивний спів і поклик янгола:

„Вставай хто жив, спіши в колибу, де в Дитя
Втілилася в цю ніч вся туга тисячліть;
Де заквітає квіт безсмертного життя,
Що залікує вам всі рани лихоліть".

Пристали серед піль, обув здіймили з ніг,
Та увійшли в вертеп, де в колі чабанів,
Від стужі тремтячи, Дитя витало їх.
— Та світ у книзі Правд читати не умів...

В. ОСТРОВСЬКИЙ.

Свято Великої Надії.

З усіх християнських свят Різдво найбільше набрало характеру, так би мовити, свята земного — свята надії на ліпше життя на землі, згідно з янгольською піснею:

„На землі спокій, серед людей вдоволення".

Ось ідеал людини-християнина, щоб на землі запанував спокій та щоб усі були вдоволені своїм життям.

Той настрій Різдва особливо яскраво відбився в наших колядках. У них Різдво — величенський побожний бенкет; все радіє, співає, весело гомонить. А нарід-поет ще й заохочує:

„Радуйтеся, всі людіє,
„Радість з неба нам спадає...

Радість з приводу приємної новини про народження Христа — це головний мотив усіх наших колядок, яким вони звичайно й починаються:

„Нова радість світу ся зявила"...
„Вселенная, веселися"...
„Нова радість стала"...
„Небо й земля нині торжествують"...

Чому?

Бо народилася надія на великі зміни в житті цього земного падолу:

Бог предвічний народився, прийшов з небес, щоб увесь люд Свій утішити...

А перш за все:

„Новий Цар убогим ся народив,
„Багатого засмутив Ірода"...

Ось кульмінаційна точка різдвяної надії народів середньовіччя, коли, здається, вперше почали народжуватися колядки: радість убогим (розумій: слабим, обездоленим, поневоленим, стражду́щим) через „засмучення", подолання багатого, владного Ірода (несправедливих можновладців).

Минали століття.

Життя Европи формувалося, але складалося ріжно. На Заході витворилися сильні, вільні, щасливі народи. Там і різдвяна надія на „спокій і вдоволення на землі" в тій чи іншій мірі вже здійснилася. І там різдвяні настрої набрали цілком іншого характеру, ніж у нас на Сході.

На Заході різдвяна ніч — це ніч радіння життям, ніч забав, музики, танців, вуличних веселих походів. У нас — ніч молитви, тихого зосередженого свята, що плекає давню надію на краще життя, на справедливе вирішення ще невирішених справ, на власний спокій і задоволення життям.

Хіба не ясно, що наш нарід у своїх колядках висловив свою незломну надію на те, що через запанування правди, що приніс її Христос, таки мусять настати ліпші умовини життя?

Хіба наші колядки не надихані надією на те, що це майбутнє ліпше життя охопить своїм спокоєм і вдоволенням також Схід Европи, отже і наш нарід?

Хіба наші колядки, колядування, „звізда" й т. д. не творять апотеози цієї відвічної надії, якою рятувався наш нарід від духового занепаду?

Святкуймо тверезо!

Українська Святочна Родино!

Коли до українських хат по містах і селах зайде із першим блиском свят-вечірньої зірки радість і мир; коли в хаті кожної сім'ї засяє свят-вечірня свічка, у куті стане дідух, а на столі кутя; коли під гомін мельодійної коляди відродиться вся родина у мирі-згоді на нові труди та змагання до нового, кращого життя, пригадай одно:

Народження Того, що приніс Правду на землю, не святкували пияцтвуванням: Він уродився в убогих яслах і перші поклонились Йому простодушні, тверезі, пастухи. Шлях, що вів до перемоги Правди на землі й до Воскресення, почався тверезим чином, — бо зараз же Пресвята Родина вирушила в дорогу, щоб схоронитися із Народженим перед лукавими цього світа і зберегти Його для спасення людства...

Пригадай же цей мент, Українська Святочна Родино, коли святкуватимеш Різдво Бога Правди — і святкуй без дурману алькоголю, без чаду тютюневого диму. Ти ж також ідеш дорогою змагань до Воскресення, і потрібно Тобі ясного, бистрого, тверезого ума! Пригадай собі, скільки лиха накоїв Тобі за століття цей дурман і знай, що правдива святочна радість вітати може тільки у щирій, тверезій, чистій душі.

Обовязок пригадати Тобі цю правду у Святі Радости й Надії має Українське Протиалькогольне і Протинікотинне Товариство „Відродження", що вже тридцять літ поборює в нашому народі ці погубні налоги і змагає до Відродження Української Нації. Тому кличемо:

Замість панщизняної звички пияничення та муринського налогу курення — святкуємо всі без алькоголю й нікотини, в імя добра й росту Української Нації! Нехай Радість і Надія вітає в ці Свята між тверезими членами Великої Української Сім'ї!

Веселих і Щасливих Свят!
Христос раждається!

Головна Рада
Українського Протиалькогольного і Протинікотинного Товариства „Відродження".

М-р Микола Ценко, голова.
Проф. Адам Антонович, за секретаря.

ЗМІСТ:

Ч. 5 (15.096). Львів, субота 7. січня 1939. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
" Банку Чеських Леґіов Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . . 15.00 "
піврічно . . . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 35 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

ПЕТРО КАРМАНСЬКИЙ.

ЧИТАЛИ В КНИЗІ ЗІР...

Читали в книзі зір, що вродиться Дитя,
Якому цілий світ постелиться до ніг;
Що на привіт Йому янголи прилетять
І спін огня над Ним припинить з дива біг.

І йшли та вірили, що зайдуть у терем,
Що ввесь тонутиме у сяйві золота,
І там під гомін сурм зустрінуться з царем,
Якому не лячні й пекольні ворота.

І диво див — зоря, що йшла поперед них,
Прошила темну ніч, як вогняна стріла.
І над колибою на крилах вітряних
Понісся дивний спів і поклик янгола:

„Вставай хто жив, спіши в колибу, де в Дитя
Втілилася в цю ніч вся туга тисячліть;
Де заквітає квіт безсмертного життя,
Що залікує вам всі рани лихоліть".

Пристали серед піль, обув здіймили з ніг,
Та увійшли в вертеп, де в колі чабанів,
Від стужі тремтячи, Дитя витало їх.
— Та світ у книзі Правд читати не умів...

В. ОСТРОВСЬКИЙ.

Свято Великої Надії.

З усіх християнських свят Різдво найбільше набрало характеру, так би мовити, свята земного — свята надії на ліпше життя на землі, згідно з янгольською піснею:

„На землі спокій, серед людей вдоволення".

Ось ідеал людини-християнина, щоб на землі запанував спокій та щоб усі були вдоволені своїм життям.

Той настрій Різдва особливо яскраво відбився в наших колядках. У них Різдво — велитенський побожний бенкет; все радіє, співає, весело гомонить. А нарід-поет ще й заохочує:

„Радуйтеся, всі людіє,
„Радість з неба нам спадає...

Радість з приводу приємної новини про народження Христа — це головний мотив усіх наших колядок, яким вони звичайно й починаються:

„Нова радість світу ся зявила"...
„Вселенная, веселися"...
„Нова радість стала"...
„Небо й земля нині торжествують"...

Чому?

Бо народилася надія на великі зміни в житті цього земного падолу:

Бог предвічний народився, прийшов з небес, щоб увесь люд Свій утішити...

А перш за все:

„Новий Цар убогим ся народив,
„Багатого засмутив Ірода"...

Ось кульмінаційна точка різдвяної надії народів середньовіччя, коли, здається, вперше почали народжуватися колядки: радість убогим (розумій: слабим, обездоленим, поневоленим, страждущим) через „засмучення", подолання багатого, владного Ірода (несправедливих можновладців).

Минали століття.

Життя Европи формувалося, але складалося різно. На Заході витворилися сильні, вільні, щасливі народи. Там і різдвяна надія на „спокій і вдоволення на землі" в тій чи іншій мірі вже здійснилася. І там різдвяні настрої набрали цілком іншого характеру, ніж у нас на Сході.

На Заході різдвяна ніч — це ніч радіння життям, ніч забав, музики, танців, вуличних веселих походів. У нас — ніч молитви, тихого зосередженого свята, що плекає давню надію на краще життя, на справедливе вирішення ще невирішених справ, на власний спокій і задоволення життям.

Хіба не ясно, що наш нарід у своїх колядках висловив свою незломну надію на те, що через запанування правди, що приніс її Христос, таки мусять настати ліпші умовини життя?

Хіба наші колядки не надихані надією на те, що це майбутнє ліпше життя охопить своїм спокоєм і вдоволенням також Схід Европи, отже і наш нарід?

Хіба наші колядки, колядування, „звізда" й т. д. не творять апотеози цієї відвічної надії, якою рятувався наш нарід від духового занепаду?

Святкуймо тверезо!

Українська Святочна Родино!

Коли до українських хат по містах і селах злине із першим блиском свят-вечірньої зірки радість і мир; коли в хаті кожної сімї засяє свят-вечірня свічка, у куті стане дідух, а на столі кутя; коли під гомін мельодійної коляди відродиться вся родина у мирі-згоді на нові труди та змагання до нового, кращого життя, пригадай одно:

Народження Того, що приніс Правду на землю, не святкували пиятикуванням: Він уродився в убогих яслах і перші поклонились Йому простодушні, тверезі, пастухи. Шлях, що вів до перемоги Правди на землі й до Воскресення, почався тверезим чином, — бо зараз же Пресвята Родина вирушила в дорогу, щоб схоронитися із Народженим перед лукавими цього світа і зберегти Його для спасення людства...

Пригадай же цей мент, Українська Святочна Родино, коли святкуватимеш Різдво Бога Правди — і святкуй без дурману алькоголю, без чаду тютюневого диму. Ти ж також ідеш дорогою змагань до Воскресення, і потрібно Тобі ясного, бистрого, тверезого ума! Пригадай собі, скільки лиха накоїв Тобі за століття цей дурман і знай, що правдива святочна радість вітати може тільки у щирій, тверезій, чистій душі.

Обовязок пригадати Тобі цю правду у Свято Радости й Надії має Українське Протиалькогольне і Протинікотинне Товариство „Відродження", що вже тридцять літ поборює в нашому народі ці погубні налоги і змагає до Відродження Української Нації. Тому кличемо:

Замість панщизняної звички пиячення та муринського налогу куріння — **святкуємо всі без алькоголю й нікотини**, в імя добра й росту Української Нації! Нехай Радість і Надія вітає в ці Свята між тверезими членами Великої Української Сімї!

Веселих і Щасливих Свят!
Христос раждається!

Головна Рада
Українського Протиалькогольного і Протинікотинного Товариства „Відродження".

М-р Микола Ценко, голова
Проф. Адам Антонович, за секретаря.

ЗМІСТ:

В КУЗЬМОВИЧ.

Нові формулки — старі помилки.

Недавно в розмові з українцями один польський журналіст поставив питання: чи найшлися б в українському політичному світі сили, які ще тепер, без огляду на помилки з польського боку в українській справі, пішли б на польсько-українську політичну співпрацю. Арґумент: політична практика якоїсь держави не конче є показчиком дійсних плянів рішальних чинників тієї держави. Польсько-німецькі взаємини були перед війною більше, ніж злі. Проте німецькі рішальні чинники вже тоді, далеко перед війною, мали „польський плян“, який пізніше восени 1915. р. проводили в життя.

Запит, поставлений польським журналістом у розмові, зустрічаємо тепер часто на сторінках польської преси. Чи Польща ще може бути партнером у розвязці української справи? „Чи можна ще вибити український козир з рук чужого чинника, який хоче зробити його підставою своєї імперіялістичної політики?“ („Роботнік“).

Ці питання для реальних політиків завсіди цікаві. Політики, як відомо, не конче допитуються, звідки той чи інший плян розвязки якоїсь проблеми походить. Для них головною підставою є сам плян, його осяжність, доцільність і корисність. Додаймо, що питання про можливість польської ініціятиви у розвязці цілости української справи не виринуло в польській пресі нпр. через зріст питомої ваги цієї справи в Польщі. Воно виринуло під впливом дискусії в европейській пресі про т. зв. східній плян Німеччини, якого першим етапом має бути Карпатська Україна.

Який же, скажім, конкуренційний плян розвязки української проблеми пропонує поважна польська преса? Думку проф. Ґрабського знаємо. Це плян довести до повної переваги поляків на землях, де в Польщі живе наше населення, а наверх з допомогою Росії та Румунії, довести до повної ліквідації української справи, як питання політичного. Думка проф. Ґрабського має ту цінність, що вона ясна, безкомпромісова та не вимагає дискусії, лише рішення, боротьби, ну і — здійснення. Та є ще й інші пропозиції, не такі крайні, що не виключають нас як учасника в українській справі.

Перед нами ціле віяльце, ціла скаля думок, проектів, побажань у польській пресі, нпр. голоси збентеження у звязку з тим, що пише французька преса. Одначе більшість польської прилюдної опінії не здає собі справи з того, що могла б зробити польська державна політика, якби хотіла кинути свій український козир у міжнародній політиці. Несміливу суґестію згаданого вгорі польського журналіста, що конкуренційний плян розвязки українського питання може лежати десь у бюрках провідних керманичів — не можна вважати за дискусійну. Нарікання, що польська політика не спромоглася досі на якусь виразну українську програму, теж не може суперничати з німецьким східним пляном. Цікава є одна польська нотка, яка тепер частіше повторюється та яку можемо вважати бажанням сірої польської людини. Ця імпресія приблизно така: Коли ваша справа, панове українці, пішла сьогодні на високу хвилю, то й ми можемо вам допомагати, та бодай не перешкоджувати або стати навіть вашим партнером, але під умовою, що ви допоможете нам вашу проблему, як українську проблему в Польщі перекреслити. Вона не сміє стати „базою ірреденти у нашій внутрішній відносини“ („Час“ з 14. XII. 1938), ви повинні піти „на повну і справжню ліквідацію тих явищ, які польській опінії пригадують існування української болячки“ („Вєк Нови“ з 30. XII. 1938).

Або ірредента, — або співпраця. Співпраця, це значить визбутися всякої надії на покращання теперішнього стану, своє відношення до польської держави оперти не на власних, лише на польських емоціях і покинути всякі змагання, які колинебудь могли б протиставитись інтересові Польщі. Сьогоднішній, український „ірредентизм" це на думку деяких поляків навіть сентимент до української справи і солідарність з нею, хочби й духова, це навіть реакція хай би і на фікцію „якоїсь автономічної української республики", до якої істнування навіть не можна допустити, бо воно ділає „відємно на стан умів української меншини в Польщі". („Час"). І це теж „ірредента супроти внутр. справ" Польщі. Щойно, коли українська політична думка в Польщі перевела б таку політичну самостерилізацію, що стала б нездібна не лише до політичної ірреденти, але й до самого духового її бажання, щойно, коли вона була б нездібна радіти з того, що десь у другому місці земного глобу українська проблема актуалізується, щойно тоді можна б говорити про польсько-українську політичну співпрацю.

Такий більш-менш погляд людей, що творять реальну величину по польському боці. Пригадуються слова одного німецького політичного письменника: зовсім безпечний є той нарід, який живе під постійною загрозою — небезпеки. Він не потребує тоді боятись нової, йому залишається одне, шукати моральних сил, які єдино можуть йому допомогти. Справді, коли вдуматись у наведені голоси польської преси — ми взяли їх зі статтей, які доречі треба назвати розумними — то залишається хіба спитати: чи український нарід повинен шукати лише моральних сил і політику заступити етикою? Чи не краще повести дискусію з такими поглядами, як угорі, в площині відвічних абстрактних питань моралі?

Тверезо річ беручи, польська політична думка, якої хід ми перед хвилиною подали, є сьогодні, після двацятилітньої практики, там, де була на початку. Після безлічі вагань, спроб і помилок, на порозі без сумніву цікавої доби і нових рішень, у яких ангажуються сили відповідальні за долю світа, вона, коли річ іде про українську справу, не може вийти поза солоденькі міркування, що стоять на межі політики і моралі, або є просто чемностевою балачкою про добро і зло. Бо справді, чи не стоїть польська політична думка сьогодні там, де стояла тому 20 літ, себто тоді, коли перед нею виринуло питання прилучення земель з українською більшістю до польської держави? Чи не була актуальна вже тоді проблема, що ця чужонаціональна більшість може мати право на власне політичне життя? Адже трудно припустити, щоб тодішні польські політики не знали елементарного морально-політичного закону, що між народами нема ріжниць, коли йде про політичні ідеали? Двацятилітня практика показала безсумніву, що семиміліонова українська маса, з високовиробленою національною свідомістю, підлягає таким самим законам, як кожна інша подібна маса на світі. Польська прилюдна опінія знає, що сьогодні ніяка справжня, себто політична, українська ірредента не істнує, ані навіть неможлива. Не істнує політична акція збирання українських земель з якогось чи до якогось осередка. Навіть реакцію на повстання Карпатської України ця сама польська опінія називає лише психічним здвигом, підвищенням настроїв, але „базою ірреденти супроти внутрішніх справ" Польщі. І тому ця політична опінія творить нове поняття: ірреденту думки, бажання, емоції.

Українська проблема істнує. Істнує як реальний постулят європейської політики, чи того хочуть, чи не хочуть самі українці в Польщі. Її розвязують сили поза ними, без нашої співучасти. Цікаве безумовно те, що в такій ситуації підносить польська преса закид ірреденти під нашою адресою, себто під адресою тої частини українського народу, яка в даній хвилині займає становище глядача. Чи право до життя, розвиток, право на радість з національних досягнень можна називати ірредентизмом?

Польській національній політиці бракувало все відваги витягнути висновки — з власних відкрить. Вона потребувала цілої політичної школи („Політика"), щоб відкрити, що українське питання політичне. Після появи Підкарпатської України вона відкрила в українській масі повну національну свідомість. Треба було аж німецької ініціятиви в українській справі, щоб польська політична думка відкрила, що вона дала собі „вибити український козир зі своїх рук". Та який висновок з цього останнього відкриття? Теоретично: „державна політика наказувала все шукати гармонії поміж ідеєю визволення народів та державним інтересом Польщі" („Роботнік" з 31. XII. 38). А практично? Не пригадуйте нам, українці, що ви досі „незагоєна болячка"...

Польська преса прикриває наготу неполадженого укр. питання новим фіговим листком. Не маючи змоги закинути нам нічого, знайшла ірреденту в самих наших... душах. І це в хвилині, коли йде дискусія, як Польща має стати партнером на більшу мірку, щоб вибити імперіялістичний козир з чужих рук. Як політичні реалісти не думаємо, щоб із цим фіговим листком українське питання могло показатись між люди і щоб могло вивести польсько-українські взаємини зі сліпої вулиці.

ВАСИЛЬ ПАЧОВСЬКИЙ.

Таїнство Різдва Христового

Різдво Христове є найбільшим в році святом [illegible] в противенстві до Московщини, де найвище ставиться Воскресення Христове. У Христовому Різдві проявлявся словом і ділом, словесністю та маґічними актами цілий образ багатства, щастя, миру й супокою українського світу. Кожний господар старався у свому домі та на свому дворі заворожити це багатство і щастя на цілий найближчий рік. Тимто навечеря Різдва зветься тайною, божою святою вечерою; того дня відкривається святошна дія тої містерії вже зранку завдяки новому, чистому новорічному вогневі з дванацяти полін, призбираних за 12 днів для дванацяти страв, приладжуваних, на вечерю у Свят-Вечір. На Гуцульщині приладжують тих страв 12, а в Самбірщині 9, а всі вони представляють головніші рослини поля та огороду і мають архаїчний характер.

Того дня все мусить бути дома, на своїм місці, всі мусять помиритися з ворогами, всі члени родини мусять бути у зборі. Свята, богата вечеря („богата кутя") стає джерелом маґічної сили, щоб утворити нове багатство в новому році, та відвернути всяку противну силу. Під вечір господар приносить до хати сніп немолоченого збіжжя, званий „дідух" і ставить його на покуті. Сіно і солому стелить під столом і на столі, де кладе на чотири роги часник — охороние тіло від всякого зла. Сніп звязує перевеслом, або залізним ланцюгом. На стіл кладе дитина як „невинна душа" спечені хліби й колачі.

З кожної страви набирає по 2—3 ложки господар у корито, домішує муки і соли та виносить до худоби, яку благословить хлібом, маже їй хрестик медом поміж очима та дає їй покушати святої вечері. Потім худоба дістає кращу пашу, бо в цю ніч вона бесідує з Богом, а як господар не дає їй добре їсти, вона плаче. Потім господар сам, або з родиною з новоспеченим хлібом, медом, маком та водою обходить усе обійстя, деколи й поле, стайні, комори та обкурює їх від нечистої сили. Господиня набирає в полумиску трохи з девяти страв, ставить на верх колач, кубок з медом і кубок з водою, горіхів та яблук і передає господареві, який бере миску в одну, сокиру в другу руку і виходить на подвіря. Там він викручується з тою вечерою за сонцем і тричі кличе звірів, бурю, мороз та чарівників на вечерю потім обертається у другий бік і йде до хати, не оглядаючись на вечерю.

Вечеря починається так: господиня накладає до миски страви, кладе перший хліб, приліплює засвічену свічку — кладе миску на полотно і подає господареві. Він обходить з тою мискою тричі хату, за сонцем, ставить миску і молиться Богу з домашніми. Опісля бере миску і закликає стільки померших душ на тайну вечерю, скільки в полотні є дірочок. За цим словом усі засідають до вечері, не тільки родина, але й челядь та бідні сусіди, що не мають з чого зладити вечері. Для померлих ставиться кутя й сита (розтвір меду) на вікно та лишаються немиті ложки і миски на столі, які можуть вони полизати. Сідаючи, учасники вечері продувають місця, щоб не привалити якоїсь померлої душі. Так до великого свята нового року прилучується память про покійників.

Господар, засівши до вечері, набирає ложку пшеничної куті і тричі кидає нею до стелі, закликаючи за першим разом ягнята словом: пппа!, за другим разом телята словом: шкне!, за третім разом бджоли, які слідить роями по зерятках пшениці приліплених до стелі. Починаючи їсти, господар примовляє до жінки, дітей та челяди, але всі їдять вечерю мовчки. По вечері розносять страви по рідних, кумах та до баби-повитухи. Ранком привозять до хати якусь худобу на щастя.

Увечір першого, або другого дня починають свій обхід колядники, який тягнеться місцями до Водохрищ, а їх завданням є „розвеселити дім". В основі їх обряду було поздоровлення і звеличання старого господарського ладу перед розселенням, та до нього прилучилися запозичення з балкан.-романських сатурналій і новорічних свят римського походження, де відбувалися обходи маскованих, танці, співи і поздоровлення. На це вказує назва начальника колядників „береза"; по румунськи „бреза", болгарському „брезия" — маска. Румунський бреза має дійсно маску кози, вовка, птаха. Наш „береза" не маскується, але виступає у вивернутім наверх кожусі як „коза", що танцює під музику, потішаючи публику незручністю. На ці балканські впливи налягли пізніше впливи професійних скоморохів, себто весельчаків із княжих часів, які грали, співали, показували штуки вчених звірів, давали мімічні і маріонеткові вистави. Так утворили в нас колядницькі „табори" веселих людей, які підготовлялися довгою практикою з року на рік і творили дружини по 12 людей, де крім „берези" виступає виборець (скарбник), трембітанник (трубач), скрипник і кінь (міхоноша). Декуди ці колядники ходять з вертепом, що є з лялковим театром (виводить історію Ірода звязаного з різдвом Христа) або зі звіздою.

Обхід зачинається коло церкви, від дому священика. Попереду йдуть плясаки церемоніяльним плясом (танцем), парами по два з бард-

Або ірредента, — або співпраця. Співпраця, це значить визбутися всякої надії на покращання теперішнього стану, своє відношення до польської держави оперти не на власних, лише на польських емоціях і покинути всякі змагання, які колинебудь могли б протиставитись інтересові Польщі. Сьогоднішній, український „ірредентизм" це на думку деяких поляків навіть сентимент до української справи і солідарність з нею, хочби й духова, це навіть реакція хайби і на фікцію „якоїсь автономічної української республики", до якої істнування навіть не можна допустити, бо воно ділає „відємно на стан умів української меншини в Польщі". („Час"). І це теж „ірредента супроти внутр. справ" Польщі. Щойно, коли українська політична думка в Польщі перевела б таку політичну самостерилізацію, що стала б нездібна не лише до політичної ірреденти, але й до самого духового її бажання, щойно, коли вона була б нездібна радіти з того, що десь у другому місці земного ґльобу українська проблєма актуалізується, щойно тоді можна б говорити про польсько-українську політичну співпрацю.

Такий більш-менш погляд людей, що творять реальну величину по польському боці. Пригадуються слова одного німецького політичного письменника: зовсім безпечний є той нарід, який живе під постійною загрозою — небезпеки. Він не потребує тоді боятись нової, йому залишається одне, шукати моральних сил, які єдино можуть йому допомогти. Справді, коли вдуматись у наведені голоси польської преси — ми взяли їх зі статтей, які доречі треба назвати розумними — то залишається хіба спитати: чи український нарід повинен шукати лише моральних сил і політику заступити етикою? Чи не краще повести дискусію з такими поглядами, як угорі, в площині відвічних абстрактних питань моралі?

Тверезо річ беручи, польська політична думка, якої хід ми перед хвилиною подали, є сьогодні, після двацятилітньої практики, там, де була на початку. Після безлічі вагань, спроб і помилок, на порозі без сумніву цікавої доби і нових рішень, у яких ангажуються сили відповідальні за долю світа, вона, коли річ іде про українську справу, не може вийти поза солоденькі міркування, що стоять на межі політики і моралі, або є просто чемностевою балачкою про добро і зло. Бо справді, чи не стоїть польська політична думка сьогодні там, де стояла тому 20 літ, себто тоді, коли перед нею виринуло питання прилучення земель з українською більшістю до польської держави? Чи не була актуальна вже тоді проблєма, що ця чужонаціональна більшість може мати право на власне політичне життя? Адже трудно припустити, щоб тодішні польські політики не знали елєментарного морально-політичного закону, що між народами нема ріжниць, коли йде про політичні ідеали? Двацятилітня практика показала безсумніву, що семиміліонова українська маса, з високовиробленою національною свідомістю, підлягає таким самим законам, як кожна інша подібна маса на світі. Польська прилюдна опінія знає, що сьогодні ніяка справжня, себто політична, українська ірредента не істнує, ані навіть неможлива. Не істнує політична акція збирання українських земель з якогось чи до якогось осередка. Навіть реакцію на повстання Карпатської України ця сама польська опінія називає лише психічним здвигом, підвищенням настроїв, але „базою ірреденти супроти внутрішніх справ" Польщі. І тому ця політична опінія творить нове понятт: ірреденту думки, бажання, емоції.

Українська проблєма істнує. Істнує як реальний постулят европейської політики, чи того хочуть, чи не хочуть самі українці в Польщі. Її розвязують сили поза ними, без нашої співучасти. Цікаве безумовно те, що в такій ситуації підносить польська преса закид ірреденти під нашою адресою, себто під адресою тої частини українського народу, яка в даній хвилині займає становище глядача. Чи право до життя, розвиток, право на радість з національних досягнень можна називати ірредентизмом?

Польській національній політиці бракувало все відваги витягнути висновки — з власних відкрить. Вона потребувала цілої політичної школи („Політика"), щоб відкрити, що українське питання це питання політичне. Після появи Підкарпатської України вона відкрила в українській масі повну національну свідомість. Треба було аж німецької ініціятиви в українській справі, щоб польська політична думка відкрила, що вона дала собі „вибити український козир зі своїх рук". Та який висновок з нього останнього відкриття? Теоретично: „державна політика наказувала все шукати гармонії поміж ідеєю визволення народів та державним інтересом Польщі" („Роботнік" з 31. XII. 38). А практично? Не пригадуйте нам, українці, що ви досі „незагоєна болячка"...

Польська преса прикриває наготу неполадженого укр. питання новим фіговим листком. Не маючи змоги закинути нам нічого, знайшла ірреденту в самих наших... душах. І це в хвилині, коли йде дискусія, як Польща має стати партнером на більшу мірку, щоб вибити імперіялістичний козир з чужих рук. Як політичні реалісти не думаємо, щоб із цим фіговим листком українське питання могло показатись між люди і щоб могло вивести польсько-українські взаємини зі сліпої вулиці.

ВАСИЛЬ ПАЧОВСЬКИЙ.

Таїнство Різдва Христового ~~в Україні.~~

Різдво Христове є найбільшим в році святом ~~на цілій Україні~~ в противенстві до Московщини, де найвище ставиться Воскресення Христове. У Христовому Різдві проявлявся словом і ділом, словесністю та магічними актами цілий образ багатства, щастя, миру й супокою українського світу. Кожний господар старався у свому домі та на своєму дворі заворожити це багатство і щастя на цілий найближчий рік. Тимто навечеря Різдва зветься тайною, божою святою вечерою; того дня відкривається святошна дія тої містерії вже зранку завдяки новому, чистому новорічному вогневі з дванацяти полін, призбираних за 12 днів для дванацяти страв, приладжуваних, на вечерю у Свят-Вечір. На Гуцульщині приладжують тих страв 12, а в Самбірщині 9, а всі вони представляють головніші рослини поля та огороду і мають архаїчний характер.

Того дня все мусить бути дома, на своїм місці, всі мусять помиритися з ворогами, всі члени родини мусять бути у зборі. Свята, богата вечеря („богата кутя") стає джерелом магічної сили, щоб утворити нове багатство в новому році, та відвернути всяку противну силу. Під вечір господар приносить до хати сніп немолоченого збіжжя, званий „дідух" і ставить його на покуті. Сіно і солому стелить під столом і на столі, де кладе на чотири роги часник — охоронне зілля від всякого зла. Сніп звязує перевеслом, або залізним ланцюгом. На стіл кладе дитина як „невинна душа" свячені хліби й колачі.

З кожної страви набирає по 2—3 ложки господар у корито, доміше муки і соли та виносить до худоби, яку благословить хлібом, маже їй хрестик медом поміж очима та дає їй покушати святої вечері. Потім худоба дістає кращу пашу, бо в цю ніч вона бесідує з Богом, а як господар не дає їй добре їсти, вона плаче. Потім господар сам, або з родиною з новоспеченим хлібом, медом, маком та водою обходить усе обійстя, деколи й поле, стайні, комори та обкурює їх від нечистої сили. Господиня набирає в полумиску трохи з девяти страв, ставить на верх колач, кубок з медом і кубок з водою, горіхів та яблук і передає господареві, який бере миску в одну, сокиру в другу руку і виходить на подвіря. Там він викручується з тою вечерою за сонцем і тричі кличе звірів, бурю, мороз та чарівників на вечерю потім обертається у другий бік і йде до хати, не оглядаючись на вечерю.

Вечеря починається так: господиня накладає до миски страви, кладе перший хліб, приліплює засвічену свічку — кладе миску на полотно і подає господареві. Він обходить з тою мискою тричі хату, за сонцем, ставить миску і молиться Богу з домашніми. Опісля бере миску і закликає стільки померших душ на тайну вечерю, скільки в полотні є дірочок. За цим словом усі засідають до вечері, не тільки родина, але й челядь та бідні сусіди, що не мають з чого зладити вечері. Для померлих ставиться кутя й сита (розтвір меду) на вікно та лишаються немиті ложки і миски на столі, які можуть вони полизати. Сідаючи, учасники вечері продувають місце, щоб не привалити якоїсь померлої душі. Так до великого свята нового року прилучується память про покійників.

Господар, засівши до вечері, набирає ложку пшеничної куті і тричі кидає нею до стелі, закликаючи за першим разом ягнята словом: пора!, за другим разом телята словом: щкне!, за третім разом бджоли, які слідять роями по зернятках пшениці приліплених до стелі. Починаючи їсти, господар примовляє до жінки, дітей та челяди, але всі їдять вечерю мовчки. По вечері розносять страви по рідних, кумах та до баби-повитухи. Ранком привозять до хати якусь худобу на щастя.

Увечір першого, або другого дня починають свій обхід колядники, який тягнеться місцями до Водохрищ, а їх завданням є „розвеселити дім". В основі їх обряду було поздоровлення і звеличання старого господарського ладу перед розселенням, та до нього прилучилися запозичення з балкан-романських сатурналій і новорічних свят римського походження, де відбувалися обходи маскованих, танці, співи і поздоровлення. На це вказує назва начальника колядників „береза"; по румунськи „бреза", болгарському „брезня" — маска. Румунський бреза має дійсно маску кози, вовка, птаха. Наш „береза" не маскується, але виступає у вивернетім навверх кожусі як „коза", що танцює під музику, потішаючи публику аворучністю. На ці балканські впливи наляглй пізніше впливи професійних скоморохів, себто веселъчаків із княжих часів, які грали, співали, показували штуки вчених звірів, давали мімічні і маріонеткові вистави. Так утворили в нас колядницькі „табори" веселих людей, які підготовлялися довгою практикою ...

... де крім „берези" виступає хоборець (скарбник), трембітанок (трубач), скрипник і кінь (міхоноша). Деколи ці колядники ходять з вертепом, що є з ... театром (виводить історію Ірода звязаного з різдвом Христа) або зі звіздою.

Обхід зачинається коло церкви, ... Перескоку бють навсякі ... танцем (танцем), парами по два з бері...

ками (сокирками), що дзвонять дзвінками при їх підскоках на одній то другій нозі серед пісень. Коли їх не збудуть з вікна датком, але просять до хати, вони там співають, танцюють із домашніми, жартують — потім сідають за стіл і співають коляди господареві, господині, їх дітям і покійним батькам, кінчаючи поздоровленням і побажаннями. Вкінці підскакують „плясом" до кожного з членів родини, поки не дістануть від кожного даток у шапку, тоді з поклонами виходять назад плечима на подвіря, де танцюють колесом, хороводом „кругляка" з веселою піснею на устах для розвеселення ґаздів, що їх частують горівкою.

Цей „кругляк" був сакральним, ритуальним танком, проти якого дуже воювала церква за княжих часів. Цікавий є обряд колядників у пасіці. Там вони колесом упадають на коліна, складають барками топірці до середини, ставлять шапки наче рій бжіл і ґаздиня насипає їм у них пшеницю. Колядники беруться за руки і крутять ся за сонцем в один бік, „аби рої не втікали", співаючи веселу пісню для бжіл. Це на Різдво, а обрядовість Нового Року і Водохрища (Йордану), тільки мотивами щедрівок продовжують коляду, обходом на Щедрий вечір на Василя та у „голодну кутю" під Йордан. На новий рік малі хлопці ходять від хати до хати і засівають збіжжям з „рукавиці" господаря і хату. На Йордан освячують воду, вирубуючи грецький хрест, давній символ сонця, з леду і посвяченою водою хрестять хати, худобу, бджоли і грядки.

Теми розведені в колядках і щедрівках звернули увагу всіх дослідників своєю оригінальністю, бо вони єдині у своєму роді у слав'янському і світовому фолькльорі. Найстарші мотиви сягають ще індійської прабатьківщини про світове дерево і три птахи, символи святої Трійці, що творить небо і землю та виносять з моря пожитки потрібні для життя. Вони збереглися в горах на консервативній Лемківщині. Тих трьох птахів заступають пізніше брати товариші: сонце, місяць і дощик, а їх згодом заступають св. Микола, Юрій та Петро або сам Господь.

Друге наверствування мотивів має дуалістичний характер, — оспівує сотворення світу двома володарями світу, що символізують два елементи: доброго і злого. Бог і сатана борються за владу над світом. Ці мотиви виводяться від перської релігії Заратустри про боротьбу Ормузда та Аримана, світлого і темного елементу в природі, а прийшли вони через Балкан або Малу Азію до нас і збереглися на Гуцульщині та на Поділлі.

Третє наверствування мотивів узяте з Христольоґії, обіймає Христове Рождество і хрещення, де оспівують Різдвяний свят-вечір і Тайну вечерю, мотив трьох царів, втечі до Єгипту, поклін дерев Христові, шукання Христа та його хрещення. Всі ці мотиви виявляють віртуозність збірної творчости, що зв'язує зручно християнські мотиви зі старими обрядовими, та старі мотиви пристосовує до нового світогляду. Супроти тої давньої народньої коляди, що походила з дохристіянської доби і стала складовою частиною побуту православного світу виступила нова церковна коляда, витворена церковниками XVII і XVIII вв., коли унія привела з собою чимало перемін в обряді і побуті. Боротьба між обома родами коляд, між давніми і новими скінчилася прийняттям дрібних мотивів з церковного стиха, як: „Господь кличе господаря на пораду, оре його ниву, а Богородиця їсти носить, або пере ризи біля криниці, а святі для господаря служать службу".

Та для досвідченого берези церковні мотиви колядок і щедрівок є тільки заспівом до важного змісту до господарсько-родинної поведінки. Як він дійде до побажанної частини колядки, то в'яже без кінця ланцюг образів для того, кому співає колядку. Ось зразки мотивів того ланцюгового в'язання: 1) три товариші — місяць, сонце і дощ; святий Микола, Юрій і сам Бог або Ілля; три пастухи з трубами мідяною, роговою й золотою; церква з трьома верхами, віконцями, дверима та престолами; гостина господаря за трьома столами; три кубки на столі — кудрявого пива, солодкого червоного меду і шумної горівки.

2) Три дари для господині від святої Пятниці: тонке прядиво, біле полотно, доброе сукно; три ремісничкн за столом у господині — шевчик, кравчик, кушнірчик; три дари від господаря милого для господині.

3) три дари окупу молодцеві-витязеві: кінь, миска червоних (або срібла) і царівна-королівна, панна молода; три загадки дівчині, три дари милій з війни, з дороги, з чужини; три зазульки в молодця: батенько, матенька, миленька.

4) Три дари дівчини риболовцям, козаченькам, сватам: хустка шовкова, золотий перстень, сама молода, як ягода; дівчина шинкарка і три гості: волох, козак і чумак.

5) Три ступні вінчання молодця або дівчини — з царенком (з царівною), короленком (з королівною), отецьким сином — з батьковою донею.

У висліді мотив, побажання і подробиці злучаться в одноцілу індивідуально пристосовану історію, оповідання, новелю. Ці тематичні мотиви скрізь одні: господарям передовсім хозяйські, молодцям — юнацькі з конем, стадом, військом, милою; жонам — з подарками від милого подруга і дівчатам — свати, молодці, вінок від любого.

М. МИХАНЬКО.

Один день у Вифлеємі.

Підчас ферій 1938 р. я виїхав з міжнародньою прогулькою до Африки через Палестину. Ось кілька вражінь з відвідин Вифлеєму.

З Єрусалиму ми виїхали туди автокаром. Вже здалека бачимо по дорозі нові табори англійських військ свіжо тут присланих.

Араби їдуть на ослах трухцем. Зараз біля Єрусалиму минаємо більший табор бедуїнів з їх чорними подовгастими шатрами.

По дорозі висідаємо при криниці трьох царів, що йшли за світлом зірки до Вифлеєму поклонитися Ісусові і тут приставали; це мала криниця, подібна до всіх інших у Палестині, а також до криниць, які ми бачили у Греції.

Тут при маленьких загородах, звичайно на межі, є невеликий мур з накладуваного на собі каміння, не споюваного.

Вже бачимо з віддалі віддалений Вифлеєм, від Єрусалима на 15 км. Довкола скрізь маслини.

Перед самим майже Вифлеємом оглядаємо гріб Рахилі — маленький, камяний гробовець. Є ще горішня частина саркофагу жінки Якова, яка умерла, при родженні Бенямина. В Геброні сорок км. далі мають бути поховані патріярхи: Авраам, Яків, Ісаак, а також Сара і Ревека.

Ось ми вже в Вифлеємі. Насувається на уста зворот з української коляди: „...О, преславний Вифлеєме...".

На наше здивування довідуємоси, що в Вифлеємі нема ніодного жида.

Ми одержуємо на кожному місці добрі інформації, бо по цілій Палестині їздить з нами один молодий чоловік, уроженець Палестини, що вміє по польськи, але — розуміється — ще ліпше говорить по арабськи. Він мабуть разураз обводить по святих місцях Палестини прогульки, бо визнається добре в усіх подробицях тутешнього побуту.

Біля Вифлеєму бувають часто арабські заворушення і залякані жиди, в малій кількости в околиці, випродують землю і переносяться там, де є більша кількість жидів.

Більшість святих місць у Палестині, як також головне місце: Гріб Господень в Єрусалимі, є власністю арабів магомедан.

У Вифлеємі базиліка „Народження Ісуса Христа" — побудована св. Оленою з поч. IV. в. найдавніша, бо всі інші збурені. Вхід до цієї базиліки дуже маленький, складений із трьох камінних плит (два одвірки і один над одвірками), двері старовинні маленькі, такий вхід хоронив святиню в часі нападу невірних і його легко можна було оборонити. Ці одвірки і в середині колюмни є з поч. IV. століття. Всередині базиліка збудована на зразок грецьких поганських святинь, має чотири ряди коринтійських колюмн, а над ними якби широкі бічні ґалерії; середина, нава базиліки вища; перед престолом підвищення, насередині до підвищення вхід по трьох ступнях. З високої середини звисають численні лямпади. Під престолом (великим вівтарем) є печера (ґрота) Народження. І там звисають численні лямпади, багато з них зі старо-церковними написами; є там теж певно і лямпади від давніх українців прочан. На варті стоїть англійський жовнір з крісом день і ніч, він пильнує дуже дорогої звізди, яка є саме в тому місці, де мав народитися Ісус Христос. Ця звізда є власністю ОО. Францісканів. Є тут і репродукція ясел, а правдиві ясла, де лежав маленький Ісус, перевезені до Риму. Показують нам побіч і місце, де зявився св. Йосифові янгол Божий і наказав йому втікати з Ісусом і Пречистою Дівою Марією до Єгипту перед Іродом. Далі осібна печера убитих невинно на приказ Ірода малих дітей; печера викладена дуже гарною мозаїкою з маленьких камінчиків, роботи чехів з Европи на їх кошт. З цього виходять гарні виразні малюнки.

Тут при цій базиліці Народження Ісуса мав перекласти на латинську мову свою „Вульґату" (святе письмо) св. Єронім і тут мав бути його гріб; пізніше цей гріб перевезли до Риму.

До базиліки Народження Ісуса у Вифлеємі мають претенсії греки схизматики і ОО. Францішкани.

Побіч базиліки за коридором мають ОО. Францішкани ждальню. Вони там частують нас вином і холодною водою, яка нас у спеці відсвіжує.

Вписуємося тут у памятковій книзі. Я вписався окремо з аднотацією, що зложив тут поклін від усього великого українського народу від Карпат по Кавказ, прохаючи кращої долі для рідного краю... Це викликало деяке невдоволення туристів, що їхали з нами.

Виходимо на місто Вифлеєм за марками і видівками. І тут трудно марки купити. Остаточно знаходимо місце, де можна купити марки і висилаємо до Европи видівки з Вифлеєму. Знайомлюся з одним інтелігентним рухливим арабом. Араби у Вифлеємі завзяті, свідомі, а жидів ненавидять смертельно. У Вифлеємі є тепер девять тисяч населення, самі араби магомедани. Жида, як я згадував вже, нема в самім Вифлеємі ні одного. Крамниць багацько у місті, всі вони в арабських руках.

Ми мусимо скорше вертатися до Єрусалиму, бо англійці видали наказ, що від 18. чи 19. год. не можна бути на вулиці Єрусалиму ані виходити з дому, а брами міста замикають.

Вертаємоси своїм наятим — розуміється — арабським автокаром до Єрусалиму. На вулиці Вифлеєму бачимо англійського вояка з крісом. А там старший араб їде на ослі, а побіч нього підбагає хлопець. (Нагадується німецька казка про осла, батька і сина). Увихаються теж араби на роверах.

Стрічаємо на шосі чотири жінки, кожна несе на голові великий плоский кіш, а в ньому синяві бакляжани та інші овочі, на овочах ще зав'язаний широкий наповнений мішок, а на вер-

сім задній і далекий план, бо українське „політікум" та необхідність його позитивно розвязати перестає бути звязане з питанням внутрішньо-державного устрою і режиму. Українська проблема, як проблема суто політична, істнує вже сама для себе і її вага така, що без огляду на перемогу монопартійної чи демократичної польської течії ніякий польський уряд не може і не зможе вже ставити її виключно у доктринально-устроевій площині.

Таким робом „заістнували", як кажуть у судовій термінольогії, поважні моменти, які в українському громадянстві **ослабили демократичну течію і скріпили нехіть до старих форм демократії.** Маю враження, що ніодна з істнуючих українських політичних партій не здає собі справи, як страшенне всі українські політичні партії дискредитує в очах мас наша затяжна партійно-політична розтіч та **як їхня безсильність чи безпорадність** (хай навіть при „засадничій" добрій волі) **перевести міжпартійну консолідацію на ґрунті понадпартійних загально-національних інтересів копає усім нашим партіям могилу.** Фактом є, що за останні місяці **зросла, як ще ніколи досі, в українському громадянстві, нехіть до всіх партій і всього т. зв. партійництва,** і то не наслідком чиєїнебудь демагогічної пропаганди чи у звязку з відворотом від зорганізованої форми суспільного життя, а навпаки,— без ніякої пропагандивної підготови, саме з наскрізь конструктивних мотивів та як цілком льогічний висновок вини самих партій. **Начільною українською проблемою стала: 1) маніфестація назверх,** перед усіми неукраїнськими чинниками у світі, **спільного національно-політичного фронту у найзагальніших справах, 2) сильний політичний провід.** Зумисне і виразно ці дві справи пишемо хоч поруч, але окремо, бо вони не покриваються. Чудовою маніфестацією української політичної зрілости перед цілим світом міг був стати нпр. Всеураїнський Національний Конгрес, якщоб його ідеї саме дехто з його найбільш фанатичних пропагаторів не зґільотинував та всього почину не занапастив через те, що хотів доконче бачити у Всеукраїнському Нац. Конгресі альфу й омегу українських благ, **не тільки маніфестаційні** збори, зібрані для довершення урочистого акту і засування чисто інформаційного звязкового осередка, але і **якийсь „уряд" чи „надуряд"** з прероґативами політичної диктатури на всіх українських етнічних землях та для всіх еміграційних кольоній у світі. Дальше такою маніфестацією моглаб бути і краєва Національна Рада чи навіть Міжпартійна Рада, але **вести політику в усіх актуальних справах така установа рішуче не здатна,** і здається нам, що досить було вже в українській новітній історії повчальних прецедентів, щоб цю правду оспорювати. А проте всеодно нинішня українська партійна система не спромоглась на **ніяку форму** національно-політичної маніфестації. Так само не спромоглась на **ніяку форму** сильного проводу, опертого чи то на авторитеті імен, чи на орґанізаційній меткости й силі, чи на хисті розвязувати одну за другою внутрішню українську проблему (є їх безліч нерозвязаних, в усіх царинах життя) і обєднувати довкола себе щораз ширший гурт зорґанізованих клітин. Залишаємо на боці подрібний розгляд „хто" і „що", бо це на тлі цілого явища байдужні подробиці. Конкретно: байдуже напр. чи винуваті позаундівські політичні партії, які сказали собі, що так довго з „офіціяльним УНДО-ом" не сядуть за один стіл і не підпишуть з ним ніодного клаптика паперу, як довго в отому УНД-і не будуть такі-то політичні чи особисті зміни, — чи винувате УНДО, яке таких змін (знову — з якихнебудь причин) не переводить; байдуже, чи в дискусії над питанням сили чи слабости нинішнього українського політичного проводу впаде стільки то арґументів „за" і „проти" і названих буде стільки то фізичних і духових винуватців того, що він не є такий сильний, яким міг би бути. Міродайним і вирішним моментом є сам факт, що партійна гризня дійшла до того ступня, коли в ніякій конкретній справі і в ніякій формі неможливий ніякий український маніфестаційний національно - політичний акт консолідації та що сама туга мас і громадянства за сильним проводом є доказом, що такого проводу тепер нема.

Ґротесковий характер ситуації полягає у тому, що **наростаючий гін до української монопартії** ріжні партії намагаються капіталізувати для себе, вписуючи собі його у свою ко-

М. МИХАНЬКО.

Один день у Вифлеемі.

Підчас ферій 1938 р. я виїхав з міжнародньою прогулькою до Африки через Палестину. Ось кілька вражінь з відвідин Вифлеему.

З Єрусалиму ми виїхали туди автокаром. Вже здалека бачимо по дорозі нові табори англійських війсь свіжо тут присланих.

Араби їдуть на ослах трухцем. Зараз біля Єрусалиму минаємо більший табор бедуїнів з їх чорними подовгастими шатрами.

По дорозі висідаємо при криниці трьох царів, що йшли за світлом зірки до Вифлеему поклонитися Ісусові і тут приставали; це мала криниця, подібна до всіх інших у Палестині, а також до криниць, які ми бачили у Греції.

Тут при маленьких загородах, звичайно на межі, є невеликий мур з накладуваного на собі каміння, не споюваного.

Вже бачимо з віддалі віддалений Вифлеем, від Єрусалима на 15 км. Довкола скрізь маслини.

Перед самим майже Вифлеемом оглядаємо гріб Рахилі — маленький, камяний гробовець. Є ще горішня частина саркофагу жінки Якова, яка умерла, при родженні Беняміна. В Геврoні сорок км. далі мають бути поховані патріярхи: Авраам, Яків, Ісаак, а також Сара і Ревека.

Ось ми вже в Вифлеемі. Насувається на уста зворот з української коляди: „...О, преславний Вифлееме...".

На наше здивування довідуємося, що в Вифлеемі нема ніодного жида.

Ми одержуємо на кожному місці добрі інформації, бо по цілій Палестині їздить з нами один молодий чоловік, уроженець Палестини, що вміє по польськи, але — розуміється — ще ліпше говорить по арабськи. Він мабуть разу-раз обводить по святих місцях Палестини прогульки, бо визнається добре в усіх подробицях тутешнього побуту.

Біля Вифлеему бувають часто арабські заворушення і залякані жиди, в малій кількости в околиці, випродують землю і переносяться там, де є більша кількість жидів.

Більшість святих місць у Палестині, як також головне місце: Гріб Господень в Єрусалимі, є власністю арабів магомедан.

У Вифлеемі базиліка „Народження Ісуса Христа" — побудована св. Оленою з поч. IV. в. найдавніша, бо всі інші збурені. Вхід до цієї базиліки дуже маленький, складений із трьох камінних плит (два одвірки і один над одвірками), двері старовинні маленькі, такий вхід хоронив святиню в часі нападу невірних і його легко можна було оборонити. Ці одвірки і в середині колюмни є з поч. IV. століття. Всередині базиліка збудована на зразок грецьких поганських святинь, має чотири ряди коринтійських колюмн, а над ними якби широкі бічні ґалерії; середина, нава базиліки вища; перед престолом підвищення, насередині до підвищення вхід по трьох ступнях. З високої середини звисають численні лямпади. Під престолом (великим вівтарем) є печера (ґрота) Народження. І там звисають численні лямпади, багато з них зі старо-церковними написами; є там теж певно і лямпади від давніх українців прочан. На варті стоїть англійський жовнір з крісом день і ніч, він пильнує дуже дорогої звізди, яка є саме в тому місці, де мав народитися Ісус Христос. Ця звізда є власністю ОО. Францісканів. Є тут і репродукція ясел, а правдиві ясла, де лежав маленький Ісус, перевезені до Риму. Показують нам побіч і місце, де зявився св. Йосифові янгол Божий і наказав йому втікати з Ісусом і Пречистою Дівою Марією до Єгипту перед Іродом. Далі осібна печера убитих невинно на приказ Ірода малих дітей; печера викладена дуже гарною мозаїкою з маленьких камінчиків, роботи чехів з Европи на їх кошт. З цього виходить гарні виразні малюнки.

Тут при цій базиліці Народження Ісуса мав перекласти на латинську мову свою „Вульґату" (святе письмо) св. Єронім і тут мав бути його гріб; пізніше цей гріб перевезли до Риму.

До базиліки Народження Ісуса у Вифлеемі мають претенсії греки схизматики і ОО. Францішкани.

Побіч базиліки за коридором мають ОО. Францішкани ждальню. Вони там частують нас вином і холодною водою, яка нас у спеці відсвіжує.

Вписуємося тут у памятковій книзі. Я вписався окремо з алнотапісю, що зложив тут поклін від усього великого українського народу від Карпат по Кавказ, прохаючи кращої долі для рідного краю... Це викликало деяке невдоволення туристів, що їхали з нами.

Виходимо на місто Вифлеем за марками і видівками. І тут трудно марки купити. Остаточно знаходимо місце, де можна купити марки і висилаємо до Европи видівки з Вифлеему. Знайомлюся з одним інтеліґентним рухливим арабом. Араби у Вифлеемі завзяті, свідомі, а жидів ненавидять смертельно. У Вифлеемі є тепер девять тисяч населення, самі араби магомедани. Жида, як я згадував вже, нема в самім Вифлеемі ні одного. Крамниць багацько у місті, всі вони в арабських руках.

Ми мусимо скорше вертатися до Єрусалиму, бо англійці видали наказ, що від 18. чи 19. год. не можна бути на вулиці Єрусалиму ані виходити з дому, а брами міста замикають.

Вертаємося своїм наятим — розуміється — арабським автокаром до Єрусалиму. На вулиці Вифлеему бачимо англійського вояка з крісом. А там старший араб їде на ослі, а побіч нього підбагає хлопець. (Нагадується німецька казка про осла, батька і сина). Увихаються теж араби на роверах.

Стрічаємо на шосі чотири жінки, кожна несе на голові великий плоский кіш, а в ньому синяві баклажани та інші овочі, на овочах ще завязаний широкий наповнений мішок, а на вер-

хв ще малий кошик з ручкою. Одна має на купі два коші на голові, а на верха ще ходаки; сама йде босо. Інші мають якісь капці. Їх одіж: спідниця, сорочка, блюзка і на голові хустина з тонкого полотна. За ними молодий араб веде за вуздечку осла, обюченого мішечками. Араб має сорочку і халат з тонкої матерії, підперезаний червоною крайкою, а на голові червоний фес.

Ґрунт по боках шоси каменистий. Земля дуже висохла і потріскала від спеки на дрібні грудочки.

Стрічаємо також чотирьох бедуїнів з довгими списами, на гарних арабських конях. Бедуїни мають довгу білу туніку і темну або червону пелерину, на голові обовязково шовкова хустка жовтаво-біла з гарним подвійним вовняним обручем на голові. Бедуїни дуже добрі їздці.

Тих 15 км. до Єрусалиму ми швидко переїхали. Вїзджаємо в Єрусалим дуже гарною дамасценською брамою, біля якої застаємо ще досить оживлений рух. Довідуємося тут, що в Єрусалимі на вулиці кинули араби в год. 17-ій бомбу і англійці загострили поліційні приписи. В місті рух припиняється. Всі швидко полагоджують свої орудки, щоб у означеній годині вже бути дома. Біля дамасценської брами є мури Солімана, який колись здобув мури міста і Єрусалим; звідси йде дорога до Мертвого Моря. Над брамою міста в мурі є шпари на стрільниці і наверха цоколи, що нагадують турків з гострокінчастими шапками. На дамасценській брамі ще залишився турецький герб: місяць по нові і звізда.

За брамою недалеко тягнеться долина св. Павла.

Ідемо далі в місто, в столицю Палестини і ще на час вертаємося до „Касанови“, гарного готелю для туристів під управою ОО. Францішканів.

ІВ. НІМЧУК.

Загрозливе явище.

ПРО ДВА ТИПИ НАШИХ ЛЮДЕЙ: МРІЙНИКІВ-ФАНТАСТІВ І ЗЛОМАНИХ ТА ЗНЕВІРЕНИХ У МАЙБУТНІСТЬ НАРОДУ.

— Знаєте — каже до нас у редакції громадянин, що рідко навідується до Львова з далекого подільського містечка — людей тепер ніяка робота не береться: вони ходять наче зачумлені. Кожну вістку „зі світа“ ловлять жадібно і передають собі з уст до уст, за часописами їдуть щодня чергою до повітового міста і потім зачитуються в них до пізної ночі та діляться враженнями з прочитаного, а вже про радіо, то нема що й казати: у кого воно в селі, у того щодня справжня облога, такі люди цікаві почути, що нового у ближчому і дальшому світі, зокремаж таки недалеко нас, хоч і за високими Карпатами. Словом — якась психоза опанувала людей, і вони нічого не роблять, про ніщо не думають і не говорять, як тільки про одну справу, і всі живуть якимись менше чи більше ясними надіями та — чекають безчинно.

А ось другий образок: Передімною лист від товариша з воєнних літ, який також живе далеко в краю і займається громадянською працею. Лист повний песимізму. — Ти не можеш собі уявити, як мені тепер тяжко працювати — пише він. Не говорю тут про перепони з ріжних сторін, хоч це очевидно немаловажна справа. Не говорю про невдячність, якої я зазнав від своїх, про здоровля, якого немало стратив на поїздках в бурю чи негоду, і навіть не про грошеву винагороду за мою працю, бо остаточн[illegible] таких робітників і з такою платнею, як моя, у нас тисячі. Не через те я песиміст, а причина в чому іншому: я бачу якесь психічне заломан[illegible] у наших людей, якусь нехіть, особливо у молодих людей, до конструктивної роботи, бачу і зневіру та навіть утечу з фронту нашої пра[illegible] У моїй околиці і так небагато людей праці, і тепер одні попали в якусь не то екстазу, не то гарячку, і вміють тільки фантазувати, а інші о[illegible] пустили зовсім руки, бо їх опанувала якась ди[illegible] на зневіра... в доцільність нашої творчої праці. Коли їх спитати, чому відсуваються від роботи, вони кажуть, що шкода всього, бо ось, можли[illegible]

ми за двацять літ створили і збудували те і те, а наші сусіди поляки в повіті створили і збудували тільки за останніх два чи три роки більше, як ми за всі роки після великої війни, чи навіть за всі часи. І давай далі малювати найчорнішими барвами, що то буде за дальших 2—3 роки, що за 10, 20, а що за 50 літ. Вище цієї цифри такі круки вже не крякають, бо уважають, що до того часу вже нам усім відспівають „Вічную память". Зрозумієш, кінчить мій товариш, що серед таких обставин, коли одні ходять наче в горячці і не всилі занятись ніякою роботою, а інші попали в якісь отупіння і вміють довкола себе сіяти тільки зневіру, — „заражуються" і люди охочі до праці, яким теж зачинає неставати сил, охоти, вогню. Таким „зараженим" став тепер і я.

Щож сказати на ці два образки, які так добре змальовують нинішні настрої серед наших людей? Настрої — треба це відразу сказати — нездорові і небезпечні?

На це треба сказати одно: З такими настроями, що відривають людей від щоденної творчої праці, що одних пхають у країну мрій, а других доводять до апатії та зневіри, треба нам боротися. Здорова нація не може допустити до того, щоб одна частина її дітей жила в психозі й горячці, а друга втинала поли, замикалася сама в собі, або таки дезертирувала з поля нашої праці.

Це тимбільше, що те поле лежить ще у нас на значних просторах — облогом. Ось маємо довгі зимові вечорі, які можна би з великою користю зужити на навчання грамоти неписьменних. Обчисляють, що в самій Галичині є понад 800.000 неписьменних українців. Якого діла доконали б ми, як би так за цю зиму навчили, скажім, тільки 100.000 неграмотних українців читати й писати! Бо подумати тільки: тих 100.000 українців, здобутих для культури, цеж ціла армія нових передплатників наших ґазет, консументів наших книжок, цеж найвдячніші і найпевніші наші громадяни, найревніші члени наших установ, найпалкіші оборонці нашої ідеї... І чиж не вдячна праця — наука грамоти? І чому не заберуться до неї всі ті, що ходять у психозі й горячці та ті, що зневірено опускають руки?

А поширення українського друкованого слова, зокрема щоденної преси, до чого тепер такі пригожі умовини? А розбудова українських освітніх та господарських установ у глибину й ширину? А творення нових господарських станиць, нових варстатів праці для молодого покоління? А діяльність у руханково-спортових товариствах?

А праця в харитативно-допомогових установах? А порада, поміч і, як треба, оборона бідних та покривджених братів? Неодну душу ми врятували б для нашого народу, як би мали більше серця для вбогих, як би зорґанізували і повели якслід допомогову акцію серед наших низів по містах та по селах! І певно, що й переходів на латинський обряд було б у нас обмаль, як би наш робітник чи селянин бачив усюди відданість інтеліґенції рідній ідеї, відчував, що має якусь опіку, діставав у потребі якусь допомогу від своїх, знав, що ті свої не дадуть ні йому ні його дітям згинути з голоду. На жаль, харитативна акція у нас найбільше занедбана, хоч це таке гарне і вдячне поле праці особливо для церковних кол.

А праця для піднесення рівня гігієни в народі. Чейже з цього погляду відносини у нас, зокрема по селах, просто жахливі! Всі знаємо, як наші люди живуть, як їдять, як сплять і чим накриваються, знаємо, що всякі нечисті в селянській хаті — буденне явище. Очевидно — є тут похвальні винятки, є цілі села і навіть околиці, де вже під цим оглядом слідно величезний поступ, але назагал гігієнічно-санітарні умовини у нас просто страшні і нема ніякого дива, що всякі пошесні недуги по наших селах не переводяться. Ніякому чужинцеві не поясните, як це можливо, що у нас ще нині деякі господарі ночують у зимі в одній кімнаті з худобою. Це йому не може поміститися в голові, це й доказ, на якому низькому щаблі культури ми ще живемо... Отут саме широке поле до праці для всіх: священників, учителів та інших сільських інтеліґентів, як і для свідоміших селян.

Накінець згадаємо, що зима — це спеціяльно догідна пора року для нарад і підготови ріжних таких праць, які думаємо реалізувати в літі. І тут хотіли б ми нині звернути увагу громадянства на дві такі пекучі справи: на бурси для молоді по містах, що їх ми по війні трохи занедбали, та на справу основування захоронок для дітей, якої ніяк не можемо рушити ширше. Обі ці справи у нас ніби спопуляризовані, для обох є зрозуміння на верхах і на низах, а всеж виявляємо для них рішуче за мало ініціятиви, за мало енергії й запалу. А цеж такі важні справи, що робота в цих ділянках повинна, якто кажуть, горіти, що ввесь наш край повинен покритися в найкоротшому часі густою мережою бурс та захоронок.

З повищого бачить кожний наглядно, що у нас роботи вбрід і кожний може знайти для себе таку працю, яка йому буде найбільш підходити. Тому геть з неробами-мрійниками та з людьми зневіреними, бо на таких у нас не повинно бути місця! Всі люди доброї волі — на фронт конструктивної, творчої праці!

Д-р ОЛЕКСАНДЕР НАДРАГА.

Львівський св. Миколай і св. Вечір.

Видним знаком недалеких зимових свят обох обрядів у Львові були від давніх-давніх літ ярмарочні будки з дешевими медівничками, „николайками" і прикрасами на ялинку, що їх уже з кінцем листопада ставляють на Ринку напроти Народньої Торговлі. Поява тих перших будок була для нас малих, „шкрабів" із вселюдної школи великою втіхою, бо вони саме вводили нас в більш, ніж шеститижневий період найкращих казок і мрій дитячих років. Ми всі бігли на Ринок дивитися на ті будки, а обійшовши їх ряд, ставали перед популярним тоді базаром, що містився коло нинішньої Народньої Торговлі і був побіч Кавчинського та Оберського на Галицькій головним доставцем для св. Миколая. Чого там не було на виставових вікнах?! І залізничка на шинах з льокомотивою, що її накручувалося ключем і ріхтерівські будівельні камінчики і магічні ліхтарні, такі, що кидали ріжні образці на екран з малого обруса, і скриньки з усякими чародійними штуками, гри та забави. Справді, годі було між тими чудами вибирати і признатися родичам, що саме св. Миколай мав би нам принести. Найкраще було б, щоби він приніс нам цілу виставу...

Тимчасом час його приходу наближався і я вдивлювався надійно в образ його святоюрського престола та просив його, щоб він цього року був таксамо щедрий як минулого і у великій своїй ласці додав ще пачку ріжнобарвних олівців, яку я бачив у Дуткевича на Краківській чи у Купфершміда на Руській. Трудно було нам дітям заснути напередодні гостини нашого добродія. Ми перевертались з боку на бік, а наша уява працювала так сильно, як тільки може працювати у малих дітей. Коли ми і заснули, то в другій-третій у ночі було вже по сні. Наші головки давили якісь пакунки і ми в сорочинках бігли з тими пакунками до вікна та при світлі наріжної аверівської ліхтарні попросту розривали їх. Є залізничка, направду є і крейдки! Боже, що за радість! Навіть вилетіла з пакунка пара нікльованих „шляйфів" з гарними ремінчиками! Сестра витягала і ляльку, таку, що закриває очі і бляшану кухню з горнятами, риночками, сковородками! Зуби звеніли нам від холоду, а мама гонила до ліжок. Але сну вже скоро не було та ледви над ранком ми заснули, я з залізничкою, сестра в обіймах ляльки. Одначе прийшла раз ніч, коли сам св. Миколай до нас не зайшов. І щирі сльози лилися нам з жалю, що ми вже „старі" і розвіялася ще одна з чудових казок нашого дитинства!

Та недовго тривають трагедії юних днів. Ось уже по польських Святах і вчора „батяруси" з поблизьких камяниць бажали з банею нашим сусідам, щоб Бог дав їм „у тім домі виграти на льотерії". Батько „вифасував" пенсію і треба було полагоджувати передсвяточні орудки. Я впрошувався на маминого секретаря і мама обчислювала та мені диктувала всякі позиції, які я каліграфічно списував на картці з мого зшитка. Ішло головно про всякі ласощі, які мама купувала в Народній Торговлі, бо муку брали ми в млині Тома на Янівській. „Фунт жовтих родзинок і пів фунта чорних дрібних". Я писав і облизувався. „Два кіля волоських оріхів, фунт чоколяди, кільо мігдалів, пів фунта ци ти". „Мамо може того буде замало і торги готові нам зіпсуватися!" „Ей, ти ласуне" — відповіла мама — „знаю вже чому тобі замало, але як ми з Маланкою принесемо кіш, то замкнемо все на два спусти". Ті всі застереження не дуже помагали і в кожній торбинці, що збоїгала щось смачне, мусіла бути дірочка. Я скидав вину на погані торбинки (хай простять мені панове начальники складу Народньої Торговлі), але мама не вірила. „Помагав" мамі ще більше, як починали варити. Тоді не один з мігдалів, з яких ми зі сестрою здіймали лушпинки, опинився у шлунку та в кишені і довго ще по святах знаходила там мама якісь родзинки чи кусники чоколяди. Мама витягала на свята „спеціяльні" приписи на торти і тісточка. Кілько вони літ мали ті пожовклі „переписи" писані ледве читким чорнилом по нашому (очевидно з йорчиками), по німецьки і по польськи! „Бачиш Олесь той перепис ще від твоєї прабабки, а цей від бабки; цей від тети Брозі, той від тети Гені, що то вже в чотирнацятім році життя вийшла заміж і на Буковині її називали „ді клайне Попадя". Всі ці архитвори кулінарного мистецтва зачиналися від слів: „Возьми, везь, німм". Я з такою пошаною брав їх до рук, якби вони були найстаршими памятниками письменства! Мама робила звичайно все „на око" і навіть моїй жінці трудно нині вивідатися від мами, кілько вона дає цього і того до якогось торта чи пляцка. Вино і риби належали виключно до нас обох — „мужчин" — батька і мене. Служниця брала кіш і ми одного дня ходили з нею на Краківську, до Штадміллера, за вином, а вдень перед самим Свят-Вечором на площу Рибну по риби. Я дуже любив дивитися на малу віцду у Штадтміллера, якою їхали з пивниці овинені в жовту бібулку ріжні сорти вин. Мама і служниця розбирали риби, ми малі вичікували на плавці, які висушували на печі, щоб ними стріляти.

Прийшов Святий Вечір. Чудовий це був для нас день. Ми ходили просто навшпиньки, щоб тільки не заколотити його святошної тишини. Я і моя рідня, передовсім служниця боялися, щоб не влізла перша „баба" до мешкання. Найтрудніше було з молочаркою. Але і вона в повні зрозумінні наслідків, що їх може

ми за двацять літ створили і збудували те і те, а наші сусіди поляки в повіті створили і збудували тільки за останніх два чи три роки більше, як ми за всі роки після великої війни, чи навіть за всі часи. І давай далі малювати найчорнішими барвами, що то буде за дальших 2—3 роки, що за 10, 20, а що за 50 літ. Вище цієї цифри такі круки вже не крякають, бо уважають, що до того часу вже нам усім відспівають „Вічную память“. Зрозумієш, кінчить мій товариш, що серед таких обставин, коли одні ходять наче в горячці і не всилі занятись ніякою роботою, а інші попали в якісь отупіння і вміють довкола себе сіяти тільки зневіру, — „заражуються“ і люди охочі до праці, яким теж зачинає нестачати сил, охоти, вогню. Таким „зараженим“ став тепер і я.

Щож сказати на ці два образки, які так добре змальовують нинішні настрої серед наших людей? Настрої — треба це відразу сказати — нездорові і небезпечні?

На це треба сказати одно: З такими настроями, що відривають людей від щоденної творчої праці, що одних пхають у країну мрій, а других доводять до апатії та зневіри, треба нам боротися. Здорова нація не може допустити до того, щоб одна частина її дітей жила в психозі й горячці, а друга втинала поли, замикалася сама в собі, або таки дезертирувала з поля нашої праці.

Це тимбільше, що те поле лежить ще у нас на значних просторах — облогом. Ось маємо довгі зимові вечорі, які можна би з великою користю зужити на навчання грамоти неписьменних. Обчисляють, що в самій Галичині є понад 800.000 неписьменних українців. Якого діла доконали б ми, як би так за цю зиму навчили, скажім, тільки 100.000 неграмотних українців читати й писати! Бо подумати тільки: тих 100.000 українців, здобутих для культури, цеж ціла армія нових передплатників наших газет, консументів наших книжок, цеж найвдячніші і найпевніші наші громадяни, найревніші члени наших установ, найпалкіші оборонці нашої ідеї... І чиж не вдячна праця — наука грамоти? І чому не заберуться до неї всі ті, що ходять у психозі й горячці та ті, що зневірено опускають руки?

А поширення українського друкованого слова, зокрема щоденної преси, до чого тепер такі пригожі умовини? А розбудова українських освітніх та господарських установ у глибину й ширину? А творення нових господарських станиць, нових варстатів праці для молодого покоління? А діяльність у руханково-спортових товариствах?

А праця в харитативно-допомогових установах? А порада, поміч і, як треба, оборона бідних та покривджених братів? Неодну душу ми врятували б для нашого народу, як би мали більше серця для вбогих, як би зорганізували і повели якслід допомогову акцію серед наших низів по містах та по селах! І певно, що й переходів на латинський обряд було б у нас обмаль, як би наш робітник чи селянин бачив усюди відданість інтелігенції рідній ідеї, відчував, що має якусь опіку, діставав у потребі якусь допомогу від своїх, знав, що ті свої не дадуть ні йому ні його дітям згинути з голоду. На жаль, харитативна акція у нас найбільше занедбана, хоч це таке гарне і вдячне поле праці особливо для церковних кол.

А праця для піднесення рівня гігієни в народі. Чейже з цього погляду відносини у нас, зокрема по селах, просто жахливі! Всі знаємо, як наші люди живуть, як їдять, як сплять і чим накриваються, знаємо, що всякі насікомі в селянській хаті — буденне явище. Очевидно — є тут похвальні винятки, є цілі села і навіть околиці, де вже під цим оглядом слідно величезний поступ, але назагал гігієнічно-санітарні умовини у нас просто страшні і нема ніякого дива, що всякі пошесні недуги по наших селах не переводяться. Ніякому чужинцеві не поясните, як це можливо, що у нас ще нині деякі господарі ночують у зимі в одній кімнаті з худобою. Це йому не може поміститися в голові, це й доказ, на якому низькому щаблі культури ми ще живемо... Отут саме широке поле до праці для всіх: священиків, учителів та інших сільських інтелігентів, як і для свідоміших селян.

Накінець згадаємо, що зима — це спеціяльно догідна пора року для нарад і підготови ріжних таких праць, які думаємо реалізувати в літі. І тут хотіли б ми нині звернути увагу громадянства на дві такі пекучі справи: на бурси для молоді по містах, що їх ми по війні трохи занедбали, та на справу основування захоронок для дітей, якої ніяк не можемо рушити ширше. Обі ці справи у нас ніби спопуляризовані, для обох є зрозуміння на верхах і на низах, а всеж виявляємо для них рішуче за мало ініціятиви, за мало енергії й запалу. А цеж такі важні справи, що робота в цих ділянках повинна, якто кажуть, горіти, що ввесь наш край повинен покритися в найкоротшому часі густою мережою бурс та захоронок.

З повищого бачить кожний наглядно, що у нас роботи вбрід і кожний може знайти для себе таку працю, яка йому буде найбільш підходити. Тому геть з неробами-мрійниками та з людьми зневіреними, бо на таких у нас не повинно бути місця! Всі люди доброї волі — на фронт конструктивної, творчої праці!

Д-р ОЛЕКСАНДЕР НАДРАГА.

Львівський св. Миколай і св. Вечір.

Видним знаком недалеких зимових свят обох обрядів у Львові були від давніх-давніх літ ярмарочні будки з дешевими медівничками, „николайками“ і прикрасами на ялинку, що їх уже з кінцем листопада ставляють на Ринку напроти Народньої Торговлі. Поява тих перших будок була для нас малих, „шкрабів“ із вселюдної школи великою втіхою, бо вони саме вводили нас в більш, ніж шеститижневий період найкращих казок і мрій дитячих років. Ми всі бігли на Ринок дивитися на ті будки, а обійшовши їх ряд, ставали перед популярним тоді базаром, що містився коло нинішньої Народньої Торговлі і був побіч Кавчинського та Оберського на Галицькій головним доставцем для св. Миколая. Чого там не було на виставочних вікнах?! І залізничка на шинах з льокомотивою, що її накручувалося ключем і ріхтерівські будівельні камінчики і маґічні ліхтарні, такі, що кидали ріжні образці на екран з малого обруса, і скриньки з усякими чародійними штуками, гри та забави. Справді, годі було між тими чудами вибирати і признатися родичам, що саме св. Миколай мав би нам принести. Найкраще було б, щоби він приніс нам цілу виставу...

Тимчасом час його приходу наближався і я вдивлювався надійно в образ його святоюрського престола та просив його, щоб він цього року був таксамо щедрий як минулого і у великій своїй ласці додав ще пачку ріжнобарвних олівців, яку я бачив у Дуткевича на Краківській чи у Купфершміда на Руській. Трудно було нам дітям заснути напередодні гостини нашого добродія. Ми переверталися з боку на бік, а наша уява працювала так сильно, як тільки може працювати у малих дітей. Коли ми і заснули, то в другій-третій у ночі було вже по сні. Наші головки давили якісь пакунки і ми в сорочинках бігли з тими пакунками до вікна та при світлі наріжної аверівської ліхтарні попросту розривали їх. Є залізничка, направду є і крейдки! Боже, що за радість! Навіть вилетіла з пакунка пара нікльованих „шляйфів“ з гарними ремінчиками! Сестра витягала і ляльку, таку, що закриває очі і бляшану кухню з горнятами, риночками, сковородками! Зуби звеніли нам від холоду, а мама гонила до ліжок. Але сну вже скоро не було та ледви над ранком ми заснули, я з залізничкою, сестра в обіймах ляльки. Одначе прийшла раз ніч, коли сам св. Миколай до нас не зайшов. І щирі сльози лилися нам з жалю, що ми вже „старі“ і розвіялася ще одна з чудових казок нашого дитинства!

Та недовго тривають трагедії юних днів. Ось уже по польських Святах і вчора „батяруси“ з поблизьких каменицць бажали з банею нашим сусідам, щоб Бог дав їм „у тім домі виграти на льотерії“. Батько „вифасував“ пенсію і треба було полагоджувати передсвяточні орудки. Я впрошувався на маминого секретаря і мама обчислювала та мені диктувала всякі позиції, які я каліграфічно списував на картці з мого зшитка. Ішло головно про всякі ласощі, які мама купувала в Народній Торговлі, бо муку брали ми в млині Тома на Янівській. „Фунт жовтих родзинок і пів фунта чорних дрібних“. Я писав і облизувався. „Два кіля волоських оріхів, фунт чоколяди, кільо міґдалів, пів фунта цих ти“. „Мамо може того буде замало і торги готові нам зіпсуватися!“ „Ей, ти ласуне“ — відповіла мама — „знаю вже чому тобі замало, але як ми з Маланкою принесемо кіш, то замкнемо все на два спусти“. Ті всі застереження не дуже помагали і в кожній торбинці, що зберігала щось смачне, мусіла бути дірочка. Я скидав вину на погані торбинки (хай простять мені панове начальники складу Народньої Торговлі), але мама не вірила. „Помагав“ мамі ще більше, як починали варити. Тоді не один з міґдалів, з яких ми зі сестрою здіймали лушпинки, опинився у шлунку та в кишені і довго ще по святах знаходила там мама якісь родзинки чи куснички чоколяди. Мама витягала на свята „спеціяльні“ приписи на торти і тісточка. Кілько вони літ мали ті пожовклі „переписи“ писані ледве читким чорнилом по нашому (очевидно з йорчиками), по німецьки і по польськи! „Бачиш Олесь той перепис ще від твоєї прабабки, а цей від бабки; цей від тети Брозі, той від тети Гені, що то вже в чотирнацятім році життя вийшла заміж і на Буковині її називали „ді кляйне Попадя“. Всі ці архитвори кулінарного мистецтва зачиналися від слів: „Вольми, вель, німм“. Я з такою пошаною брав їх до рук, якби вони були найстаршими памятниками письменства! Мама робила звичайно все „на око“ і навіть моїй жінці трудно нині вивідатися від мами, кілько вона дає цього і того до якогось торта чи пляцка. Вино і риби належали виключно до нас обох — „мужчин“ — батька і мене. Служниця брала кіш і ми одного дня ходили з нею на Краківську, до Штадміллера, за вином, а вдень перед самим Свят-Вечором на площу Рибну по риби. Я дуже любив дивитися на малу віжду у Штадтміллера, якою їхали з пивниці овинені в жовту бібулку ріжні сорти вин. Мама і служниця розбирали риби, ми малі вичікували на плавці, які висушували на печі, щоб ними стріляти.

Прийшов Святий Вечір. Чудовий це був для нас день. Ми ходили просто навшпиньки, щоб тільки не замлотити його святошної тишини. Я і моя рідня, передовсім служниця боялися, щоб не ввійшла перша „баба“ до мешкання. Найтруднійше було з молочаркою. Але і вона в повнім зрозумінні наслідків, що їх може

ЮРІЙ СТУДИНСЬКИЙ.

Під знаком французької імперії та „української інтриґи“.

(Від власного кореспондента).

Париж, січень 1939 р.

У Різдвяний час, як наказує традиція, великі паризькі крамниці - галерії, як „Лювр“, „Ляфаєт“, „Бон Марше“, „Труа Картіє“, „Преитан“ і м. і. уладжують, у своїх виставових вікнах прегарні рухомі картини — ілюстрації, казок для тисячей дітей та для ... старших, що стоять у предовгих „чергах“, щоб зближитися до шиб та подивитися на цю величаву людську фантазію здійснену міліонами франків, для добра купецької реклями.

Цього року ці виставові вікна стояли під знаком заморської Франції. Тисячі молоді дивилося на ті рухомі туніські лялечки, що виконували ріжні роботи у цій недалекій від Франції північно-африканській багатій країні; тисячі молоді дивилося на життя мароканців, на цю повну містерій чорну Африку, чи на цей пишний, гордий та таємний Індокитай — усе те було зображене у мініятурі, в театрі ляльок, на паризьких виставах перед приходом нового 1939 року, в дні Св. Різдва.

У таких школах роздавали, як нагороди пильности, книжки з описами життя, трудів та боїв французьких кольоніяльних воїнів — тих, що створили велику французьку імперію.

Французькі щоденники помістили були світлину одного з синів прем'єра Даляліє, ґімназійного ученика і „президента імперіяльного товариства французької молоді“, у хвилині, як він промовляє до своїх співтоваришів про міць французької імперії. „Шкільні прогульки відвідують раз-у-раз Північну Африку“.

Великі французькі щоденники, тижневики та ревії друкують цілі серії статтей та репортаж із заморської Франції. У французьких кінах бачимо „актуальности“ із життя далеких кольоніяльних посілостей Франції. Французький пересічний громадянин говорить безупинно про Джібуті, Сомалію, Туніс, а почавши від Рену його вже нічого не цікавить.

Французькі арсенали працюють безупинно над розбудовою военної та торговельної фльоти.

„Фронтом“ до Кольоній, плечима до Континенту — ось вам французьке гасло на кінці 1938 року, що витає 1939 рік.

В тому самому часі президент міністрів Едуард Даляліє пливе на Корсику та до Тунісу, де у великій тайні французи збудували кольоніяльну лінію Мажіно над кордонами Лібії. Криклива парляментарна европейська Франція стає мовчазна. Найбільше талановиті французькі ґенерали стали військовими губернаторами Північної Африки.

„Пане Мусоліні — запамятайте собі — наше однозвучне рішуче „ні“! — це єдиний тон усеї французької прилюдної опінії.

•

Поїздка прем'єра Даляліє у вересні м. р. до Мінхену закінчила добу т. зв. політики континентальної Франції. Від прогри з 1871 р. Франція шукала заспокоєння свого зраненого престижу у підбоях незнаних просторів Африки та Азії. Великі прізвища кольоніяльних орґанізаторів, як Ґаліені, Ґуро, Маршан, Ліоте та чимало інших імен, пригадали величаву епопею французької нації, що поруч англьо-саксонської раси відкрила світ між XVIII-им і по XX. століттям. Бо гляньмо тільки на мапи з XVII. століття! Який малесенький був цей „знаний“, цей „відомий“ тоді в Европі світ!

Однак до 1914. р. французи їдучи в заморські области мріяли в душі про помсту за Седан та про відбиття Альзації! Переможну Францію з 1918 року почали кольонії більше цікавити, ніж континентальна політика оформлена ще великим кардиналом Рішеліє. В додатку мировий договір знівечив політичні максими кардинала.

Французькі письменники, якщо не помиляємося, вже 1924. р., означили як найгіршу книжку, твір „Ля Пе“, „Мир“, що написав в обороні Версайського Мира один із найближчих співробітників Клеманса, Андре Тардіє — зрештою видатний державний муж Франції, що добровільно відійшов з політичного життя, мабуть, щоб до нього щераз увійти, але вже з усіма козирами успіху в руках, а про якого мріяли, як про шефа Франції, п. п. Блюм і Дельбос — як вказує на це стаття в „Ґренґуарі“ А. Тардіє, підчас останнього грізного політичного положення в Европі.

„Цей мир — писав, недавно покійний історик, Жак Бенвіль, відобрав переможеній Німеччині все — з винятком політичної могучости, яка відроджує національну силу. Цей Версайський мир зєдинив Німеччину. Союзники зажадали уступлення Гогенцолерів. Упадок провідної династії попередили упадки всіх королівських та княжих німецьких домів. Коли утікав Вільгельм II., королі Баварії, Саксонії, Віртембергу, німецькі архикнязі та князі були вже без престолів. Бісмарк думав, що революція в Німеччині неможлива, бо як упаде цісар, то залишаться сфедеровані князі, що спинять революційний рух. Тимчасом німецька революція почалася з півдня. Не було вже, як падали Гогенцолерни, Габсбурґів у Відні, ні Вітельсбахів у Мінхені, а з ними одночасно і вмирав німецький партикуляризм. Німецька республика дала перший почин до політичного зєдинення Німеччини. Клемансо не любив усіх німців, він не відріжняв „добрих“ і „злих“ німців, як це робила королівська Франція. Розбір Австро-Угорщини подиктований антантою та створення на її місце ріжних нежиттездатних політичних орґанізмів, які зліквідував 1938 рік. Ці „пророцтва“ Бенвіля написані вже 1921. р. у книжці „Політичні наслідки миру“, поширилися у щораз нових накладах у 1938. р. Це була політична ударна книжка 1938. р. і вона наче замкнула історію цієї континентальної політики Франції, що була потрібна для відбиття Альзації, але безцільна у хвилині, як Франція відібрала цю втрачену країну у війні 1870—71 р. Бенвіль передбачив упадок Австрії, упадок Чехословаччини зперед Мінхену, упадок военних відшкодувань тощо.

•

Кольоніяльний гомін, що втискається тут у кожну французьку хату не перешкоджає французам цікавитися загадкою Східної Европи та в першій мірі обговорювати українську проблему.

Українці, що живуть у Франції непотрібно переймаються на мою скромну думку, зав-

принести перша її поява, висилала на той день свого чоловіка з молоком, хоч він мусів соромитися йти до міста з бабським „тлумаком“. Часто приходив перший каменичний сторож з сіном, яке стягнув з якоїсь селянської фіри, певний, що за свою приналежність до „мужчин“ дістане чарку доброї житнівки від Бачевського.

З кухні плили на ціле мешкання дивні пахощі. В великих горшках варився святочний борщ, голубці з грибками і суш куплений у синевідських бойків під парасолями. На столі родилися смачні креплики і капусняки, на „ринці“ смажився мід до горівки з цинамоном. Я з татом прибирав ялинку в замкненім перед цікавими очами молодшої рідні „сальоні“. Скоро сходив нам день. Уже кидають креплики до борщу, вже на сковороді досмажується риба, тато „коштує“ медівку чи не за міцна. Всі убираємося святочно. Мама застелює стіл білим як сніг обрусом, під обрус по середині стола кладе сіно і на ньому святочний колач. Займаємо по старшині місця, побіч нас сідає наша служниця. Батько бере тарілку з проскуркою, приступає до мами, тато і мама бажають одне одному всього найкращого і потім ідуть до нас. В очах усіх сльози. Зачинаємо від борщу, потім іде риба; мама вибирає з кусників призначених для молодшої рідні „ости“. Сміло вже їмо налисники з грибами і голубці. Але я жду на кінець вечері і біжу до „сальону“ засвітити свічки на ялинці. Отвираю наскрізь двері і очі молодшої рідні аж вискакують з радощів. Потім іде „Бог Предвічний“, а за цією колядою, інші. Полум'я свічечок пестить сині, червоні, зелені кулі, золоті горіхи та інші прикраси ялинки. Десь свічечка огортає своїм полумям шпильки ялинки і кімнату наповняє живичний запах галузочки. Свічечки освічують чудові коронкові взори на замерзлих вікнах. Батьки і ми молоді дивимося на ялинку і стараємося вичитати у світляних її кільцях нашу долю в найближчому році.

А ті роки плили тоді так скоро, і приносили вони всяке так, як це воно в людському житті мусить бути. Місце мого батька заняв я, як представник дальшого покоління. І в моїй хаті стоїть така сама ялинка, як колись у нас на Городецькій з такими самими свічечками і прикрасами. Не висять на ньому самі електричні лямпочки, з визивним, самопевним світлом скоробагатька та позбавляють ялинку цілої тої краси і цілого того чару, який йому дають тремкі вогники свічечок. На ялинці пишаються ріжноманітні кулі і прикраси. Найстарші з них мають уже цілих 16 літ і до них рвався цілим своїм кількамісячним тілом старший мій син. Потім ми докуплювали щороку нові чички аж до найновіших, куплених вже цього року. До кожного з них привязані якісь спомини, кожне з них, це нова сторінка мого родинного життя. Тішилася ними також моя маленька Оленка, але не так палко, як мій Данко. Тільки оченята в них робилися такі великі і такі чудові, як ті кулі у світлі кільканацяти свічечок. Та і ми дивимося не менше цікаво, бо раз у рік завдяки святій вечері і цій ялинці стаємо малими дітьми. Це єдина казка з дитячих літ, що щороку повторяємо собі.

А серед тих мрій очі наші звертаються до їдальні і дивляться на ще одну свічку на столі та на крісло, що його ставимо для когось неприсутнього і сподіваного. Може цей гість прийде за рік, за два, може на нього ждатимуть ще наші діти. І в тій надії черпаємо заохоту до життя, до праці, до боротьби з вітрами серед моря нашого теперішнього життя.

Гасне одна свічечка, за нею друга, третя, а з ними гаснуть теж спомини: один, другий, десятий. Діти рахують, кілько треба дати нових свічечок, щоб на другий день Христового Різдва могли засяти новим, повним світлом.

дом, мовляв, українська проблема є „німецькою видумкою" чи пак „німецькою інтриґою". Бо Україна заки стала „німецькою інтриґою", була як відомо „французькою інтриґою", почавши від Людвика XIV-го аж до Наполеона включно. Ці факти пригадали французькому громадянству деякі французькі публіцисти, що писали тут тепер багато про нас. Вже за часів нашого побуту у Франції пригадую собі, як деякі англійці скаржилися, що до ірляндського питання завжли ставляться з симпатією у Франції, бо воно ослаблює Велику Британію (було це в часі, коли Англія підміновувала французьку геґемонію в поверсайській Европі). Дещо раніше, бо підчас світової війни, ірляндське питання було вже у XVIII-ому столітті, ірляндське питання було „французькою інтриґою".

— Ми згадуемо навмисне обговорюючи імперіяльні французькі настрої про ці „інтриги", а передовсім про цю наймоднішу „українську інтриґу", бо гадаємо, що треба аж там злинути думкою до часів королівської чи Наполеонської Франції, щоб стільки читати про українську проблему у Франції і подибати таке велике число зовсім прихильних (побіч очевидна річ і неприхильних) велитенських пресових відгуків. Це теж знак тої нової політичної доби, що розпочалася у Франції.

До цієї „імперіяльної Франції" може заступати і українська рука, бо цій імперіяльній Франції не страшна Україна, та „німецька інтрига", що була колись такі довгі століття „французькою інтриґою".

—o—

ОЛЕКСАНДЕР СЕВРЮК.

Різдво в Німеччині.

Останні дні перед Різдвом.

Натовп у крамницях.

Люди кажуть, що не пригадують собі такої різдвяної торговлі, — а вона баромертр добробуту чи злиднів краю, — як у цьому році

Мандрую по крамницях. Де які випродали ввесь свій крам. Найбільше покупців у відділах дитячих іграшок.

Видно, що пропаґанда за приростом населення має успіх.

— З танків у нас залишилися лише електричні, що коштують по 27 марок , — каже продавець іграшок скромно одягненим чоловікові і жінці.

— Оцей саме ми і хочемо купити", чую я знайомий голос і пізнаю в покупцеві робітника, що недавно направляв електрику в мому помешканні".

Танк — останнє слово іграшної німецької техніки і коли він стріляє, стрибає і бігає, я пригадую собі ще свіжу розмову з цим робітником, що довгі і довгі роки животів в державної соціяльної допомоги безробітним, яка ледве перевищувала в місяць суму, що коштує ця іграшка.

Купив і я нарешті потрібне і прошу дарунок відвезти на вказану адресу:

— Пане, відповідає мені дівчина, — всі наші численні вози крім того 10 звичайних таксівок, що ми спеціяльно для цієї мети найняли, — розвозять ось уже пару тижнів до 1-ої години вночі наші товари. Ми негодні доставити вашу покупку".

Перевантажений вертаюся додому і по дорозі зустрічаю земляка — шофера.

— Ми ніколи так не працювали, як тепер. Я не спиняю свого мотору. Заробляю чистих 20—30 марок денно.

Ось вона так звана „конюнктура"!

* * *

Свят-вечір!

Махове колесо великого міста поволі спиняється і завмирає. Опустіли і закрилися крамниці, каварні, ресторани, обезлюднила і вулиця.

Густі сніжинки глушать кроки запізнилих пішеходців.

На кожній площі, на більших вулицях, на бальконах великих будинків горять ялинки, крізь вікна домів заблимали різдвяні вогні і серед незвичайної тиші несуться здалека і мішаються з благовістям церков мельодії стародавньої німецької різдвяної пісні.

„О свята ніч, о, тиха ніч!

Все спить, один лише не спить... Не завжди ця ніч була святою і тихою в Німеччині.

Ось ще двацять років тому на бруку цього самого міста неслися проклони, лилася кров і на барикадах берлінських вулиць ішли братовбивчі різдвяні бійки... ...А потім прийшло ще

П. КАРМАНСЬКИЙ.

Різдвяні свята в Міґеля Красовського

Жив на відшибі, „далеко від світу", тобто від осель з европейцями, і дістатися до його „сітіо" (посілости) не було легко. Треба було добре повідпарювати собі тіло на сідлі з добрим мулом, на карколомних стежках, поки довелося за лісовою гущавиною добачити простору, на кілька квадратних кільометрів поляну — царство нашого симпатичного земляка. За три доби томливої дороги не все поталанило звичайному вершникові добитися туди.

Був людиною — у протилежности до загалу наших земляків — практичною, тобто: зрікся приємности пересиджувати цілими днями в ґурті наших неробів, фільософів при чарці, приємности читати наші місцеві ґазети, переповнені сварками, приємности, виставляти на всеєлюдний показ своє багатство у формі передової лавки у церкві і товстої воскової свічки, а вреші приємности похвал з проповідниці.

Дехто говорив, що в нього не було амбіції. Та це суша неправда і кривда для мого приятеля. Бо ніхто, навіть і найбільший його ворог не був у змозі заперечити, що кожного року, якщо не двічі, так принаймні один раз, його „капанґи" (наймити) виганяли до Понта Гросси з лісових нетрів, де заховалося його царство, тисячу штук зразково виплеканих свиней на продаж. І якщо було оцінювати тільки на сотню мільрейсів одну голову, то треба ствердити, що мій симпатичний приятель якісь там амбіції мав. Все одно, які: свинські, чи ослячі — але амбіції.

Надоїла мені „культура" загноєних шиночків, що є найвищим осягом нашої еміґрації під крилами бразилійської республиканської конституції, наближалися Різдвяні свята і я вибрався святкувати їх у Міґела Красовського. Готовився до дороги так, начеб вибирався на другу півкулю, забираючи на мула мішок з харчами, подушку, накриття, та прикріплюючи до правого боку великий револьвер „шмід", а до лівого різницьку ножаку „параґваяно" у покровці. Так я вирушив у гостину до приятеля Міґела, щоб дати вухам змогу відпочити від сплітох, що вкупі з горівкою стали національною стравою наших неоцінених земляків.

Мій приятель (треба віддати йому справедливість) був гостинний: ніколи не відмовляв мені місця при своїй ватрі і кутка на долівці у своїй хаті. А як було його ще сповістити про приїзд на місяць наперед (більшменш у таких перервах доходила до нього пошта), тоді він, як справжній джентельмен, висилав до половини дороги двох „капанґів", звичайних „буґрів", щоб допомогли мені перебороти всі пеершкоди дороги і доставили мене живим до його гостинної хати.

І якже було відмовити собі приємности гостини у Міґела?

Ще й тепер мило згадувати ці зворушливі моменти.

Доїздимо до „сітіо" мого приятеля. Мої товариші починають палити з револьверів, аж всі заспані папуги схоплюються з гнізд і починають свій ярмарок. І не минуло й пять хвилин, як від сторони хати Міґела грянула така пальба, що гадав би, спеціяліст від революцій, „коронель" Фабріціо, цілу Парану звів на ноги. Це Красовський вкупі з синами і челяддю свого гостя зустрічає.

Бо і якже можна у Бразилії без револьверів і штучних вогнів свято святкувати? А ще як хто є Красовським, якого „летру" (вексель) сам президент Парани „акцептує"!

Ще пять-десять хвилин — і на лісовій стежці показується ціла кавалькада: спереду товстенький, з усміхнутим обличчям, з козацькими вусами, Міґел Красовський, за ним на мулах його чотири сини, хлопчаки, аж просяться під воящький аршин; а далі пішеходи, босоногі, трохи не голі, присвоєні буґри, яких він має на свому хлібі до трицятки родин. Справжній курінь козака-степовика.

Так заїздимо на хутір земляка. Серед стрілянини і лускання ракет, серед писку індіян, які вже вітрять своїми ніздрями розкішний запах вечірньої „шураскади".

Спитаєш, читачу, що це таке ця „шураскада"... Терпцю, до вечора недалеко; а там уже побачимо.

Заїздимо на просторе подвіря мого приятеля, де посередині стоїть велетень-дерево, що розпустило широко густу корону і творить природний захист перед спекою сонця.

Хата, як усі хати наших поселенців: велика буда з дощок пінейрових, обведена верандою, крита коленим, примітивним гонтям, з віконцями замість вікон.

Мого здороженого мула пустили на „партейру" — обгороджене пасовисько з рідким лісом. Я обмився і почалася вступна гостина. На веранду, де я засів з хазяїном, хазяйка виносить кипяток; господар „кую", невеличку грушку з тикви, набиває спорошкованим зеленим бразилійським чаєм „ерва мате", хазяйка наливає в кую кипятку і подає її чоловікові, що стає смоктати срібною цівкою „бомбою" гіркий, гарячий „шімарон". Потім куя йде по черзі в мої руки, далі опиняється в руках хазяйки, і так далі в нескінченність. — Підчас цього

і ще не одне Різдво німецької недолі, коли обезсилена, обкраяна і немічна назверх німецька держава роздиралася внутрішньою боротьбою. На цих самих нині святочно пустих вулицях ішли походи злобних безробітних і обіднілих громадян, що підносили погрожуючи до неба кулаки і під звуки московського інтернаціоналу палили ялинки. Саме на тих площах, де нині так мирно і спокійно горять на них різдвяні вогні, які все більше і більше прикривають сніжинки.

* * *

Пізніше — ввечір заступник німецького вожда Рудольф Гес промовляє, як і кожного року, через етерові хвилі до всіх німців у Німеччині і поза Німеччиною сущих.

Але в цьому році — першому році соборної Німеччини — голос його ще спокійніший, ще певніший. Він може гордо підводити підсумки 1938 року, року великих успіхів, успіхів, що переважили всі сподівання керманичів німецької держави.

Хто міг сказати ще минулого Різдва, що так скоро не стане Австрії і що Англія та Франція приїдуть восени до Мінхену, щоб розділити Чехо-Словаччину?

Хто може сказати, що станеться цього року?

Р. Гес говорить про Австрію та Судети і в нашій памяті знову воскресають березневі та вересневі дні. У Франції безконечні міністерські кризи; восени знову нерішучість, розбіжність думок і дискусії по той бік Рену. В Німеччині раптовість рішень без парляментських дебат, без партійних суперечок.

Невжеж неясно, що всі ці успіхи були б неможливі без єдности нації, без єдности проводу? Р. Гес нічого не згадує про конкретні пляни Німеччини. Може їх ще нема, так як не було точного заздалегідь уложеного пляну австрійського і судетського аншлюсу.

Але в словах його чути віру в майбутнє тої віри, що в часи другого Райху була головним чинником успіху А. Гітлера, що на всіх його вічах запалювала і переконувала невірних.

Р. Гес ще говорить; догаряють вогні на ялинці, а різдвяні думки українця мішаючи реальність з недійсним полинають уперед.

* * *

Чейже і для нас минулий рік не був такий поганий!

Хто міг сказати ще минулого Різдва, що за кілька місяців Закарпатщина дістане свободу?

З цілої історії минулих місяців, що проходять в памяті, особливо пригадуються два моменти...

Тяжкі напружені жовтневі дні перед віденським рішенням.

Яка з держав оси переконає другу?

Розмови, ще розмови, меморадуми, статистики, мапи.

Слухають уважно. Українські арґументи сильні, правда по нашій стороні, але останні десятиліття чеського панування внесли стільки плутанини в цю справу!

Приїзджає мін. Бачинський до Мінхена. Атмосфера загоряється від вісток

Ріббентроп у Римі

— Так, так він переконає — запевняють тут.

„А може відступить? — виринає сумнів — „ це ж врештою не його справа!“

Вислід римських нарад. Перемога. Але одне з міст мусимо стратити. Останні дні, останні години перед Віднем.

„Так, так Ужгород залишиться!“

...І Чернеча Гора коло Мукачева!“

В останню хвилину один з ліпших знавців нашої справи, що не тільки її знає, але і відчуває — захворює і не їде до Відня.

„Невже, ніяк не може?“

„Ні, але не турбуйтеся, все в порядку!“

І приходить вечір 2-го листопада. Не скінчило ще радіо передавати сумну вістку, а дзвонить уже телефон — один, другий, ще і ще.

Нерозуміння, збентеження...

А ось знову тривожні дні. Братиславське і будапештянське радіо, закордонна преса щодня приносять погані новини.

Німецька преса мовчить; знає, — не може не знати, — а мовчить.

І знову минають турботні дні безпереставних розмов, інтервенцій.

— Вистарчить одне слово. Може інтерв'ю міністра в „Ділі“!“

Ми все зробили, все сказали. Рішення прийде згори.

мій приятель добуває з мене всі новини зі світу, тобто з сусідніх осель і про наших знайомих.

Після цього хазяїн веде мене на оглядини свого царства.

Перед нами розгортається безкрає поле з кукурудзою, з якої вистрілюють сям і там стрункі пальми, високі гравкарії, або обгорілі, струпішілі стовбурі колишніх дерев. В кукурудзі порпються буґри, які очищують її сапами від буйних бурянів і кущів, що вперто відростають з коріння зрубаної деревини, і хрюкають чорні, лискучі свині — гордощі хазяїна.

Вже починає смеркати, як ми вертаємось з нашої мандрівки. В сумежному лісі гуркотять малпи-бужії і несеться неприємне, протяжне, йойкання нічної птахи, в якій покутує бразилійський Марко Проклятий, а великі світлячки шугають у сутінках і поблискують своїми синявими подвійними рефлекторами, мов мініятюрні самоходи. Сертон (ліс) починає свою нічну симфонію, яка робить бразилійську ніч такою неподібною до ночі, що з нею ми зжилися змалку.

Ціла тічня собак обступає нас, коли ми наближуємося до подвіря хати, махають хвостами і мається враження, немовби шпадрон уланів вимахував шаблями.

На подвірі рух. Сини Красовського пораються біля „шураско“. У довгому рівчаку жариться вугілля, а над вугіллям на гостро закінчених патиках, покладених впоперек рівчака, печеться мясо. Мясо вже цілу добу „байцувалося“ в бочці, щоб просякло запахом цибулі, намоченої у вині, і щоб скрипіло.

Коли ми надходимо, сини хазяїна саме виносять з хати довгий стіл з дірками і лави.

Сідаємо до стола і перед нами застромлюють у дірки у столі патики з чудово запашним мясом і на столі ставляють „ґарафон“ з домашньою горівкою. Горівка сильна, мертвяка підняла б на ноги. Її фабрикація така: здовж корита сідають вечорами буґри і жують у ротах кукурудзу. Корито, повне такої погризеної кукурудзи залишається на довший час, щоб сферментувало, після того, як долили до нього якусь кількість горівки. Потім відбувається фільтрування препарату.

Починається бенкет.

Витягаємо з покровців ножі, відрізуємо шматки мяса і заїдаємо, зразу поливаючи горівкою, а пізніше кислим чорним вином власного виробу Красовського.

З боку бенкетують буґри, що поприсідали довкола ватри, спираючи всю вагу тіла на кінчиках пальців ніг. Жовтяві обличчя, чорне дротяне волосся на головах, монгольський заріст на верхніх губах і бороді, майже неартикуловані звуки їх мови „ґварані“, дикі, хижацькі блиски очей, мова ночі і свідомість безкрайого моря лісового — яке воно дивне, а водночас зворушливе! Адже нас кількох европейців ось-тут у цих нетрях кволі, безсилі діти серед тих дикарів!

В томуж і річ, що над цією чередою двоногих тварин має необмежену владу їхній „капітан“, для якого ця череда має сліпу шану, і якому вільно вживати найлютішої кари. Він для них тим, чим для тигрів у цирку присмирник, озброєний у батіг і пістолю.

Ось один з череди, підхмелений починає виявляти свою вдачу дитини дикої пущі. „Капітан“ вже біля нього. Слова не помагають, треба взятися за гостріші засоби. Слухняні освоєні тигри притягають колоду з розщепленими кінцями, затягають її на ноги непокірливого і затискають на ногах бунтаря. Він спочатку протестує звірячим ревом, дедалі — ослабає, покірніє, а потім лежить спокійний мов дитина, і тільки блискає білками очей у напрямку бенкетуючих при ватрі. Хміль з його голови випаровує і серце мякне. Його звільняють від тортур і знову приймають до гурту. Він тепер покірливий і вдячний.

Перед моїми очима пересувається ціла історія цивілізування людської породи. І мені чогось насуваються на думку слова Св. Письма: „Начало премудрости страх божий“. Тільки останнє слово в реченні пропускаю.

З лісу несеться йойкання нічної птахи, жаби в темноті реґочуть, заводять мов немовлята і посвистують, світляки прорізують темінь синявими списами, підхмелені буґри рум... якісь допотопні арії, один із синів Красовського грає на гармонії. Хату, майдан, ватру і ... табор загортає в себе челюсть безкраю і ... — яке те все дивне, яке несамовите!

Врешті мій хазяїн палить з револьвера і громада кінчає бенкет. Буґрів заганяють у „пайола“ — повітки, і замикають на ключ.

Мене хазяїн і його сини ведуть до хати. ... долівні постелено шкури тигрів; за подушки служать сідла, застелені „пелегами“, овечими кожами фарбованими, якими вистелюють сідла; тільки для мене зладжено вигідну постіль з листя кукурудзи, з моєю подушкою.

За декілька хвилин хата аж ходить ... хропіння пятьох дужих грудей.

Двері і віконниці позамикані і скріплені ... ровими імбуєвими засувами. Буґри сидять під замком — чомуж би не спати спокійно, як ... цар під охороною вірної ґвардії?

Тимпаче, що святкуємо ніч народин Христа, ніч миру на землі.

— Яке ж це рішення? Невже ж воно може бути інше, ніж у Відні?"...

— Ні, але...

Що значить це „але", що так турботно хвилює, бентежить і зганяє короткий сон?

З уривків розмов то тут, то там починає вирисовуватися це „але" — концепція другої сторони.

— Ціною цієї жертви зберегти цілість і взаємні симпатії антікомуністичного бльоку для іншого важнішого завдання!

Концепція, що могла б бути дуже небезпечна для Закарпатської України, якби вона була ширша і принаймні зручніша і не мінялася би залежно від географії і обставин.

В наших очах це є лише мариво оманної концепції, але скільки вже раз в нашій новітній історії такі всякі оманні концепції брали гору?

І знову пригадується в ці тяжкі дні, де кожної години приходять все більш і більш критичні вістки, що в історії Німеччини останніх років були вже такі випадки, коли провідник держави наперекір думці своїх міністерств рішав інакше.

Ми свою думку тепер сказали, але він бачить ліпше, бо дальше. — Чую.

Р. Гес скінчив свою промову. Ялинка погасла; всі обмінюються дарунками. Химери лізуть в голову. Невже-ж самі химери?

—o—

Д-Р ІВАН ТУРИН.

Обличчя сучасного Відня.

Хто у березні 1938 р. був на вулицях Відня свідком національно-соціялістичного превороту, той ніколи не забуде того гніву та тої нестерпної злости, з якою нарід прогнав канцлєра Шушніґа та його уряд. Кілька днів тривала оця чистка від остатків чорного режіму та його жидівських прихильників. Але рівночасно та властиво вже від першої хвилини злуки Австрії з Німеччиною почалася перебудова на національний лад. Ця перебудова йшла та йде таким жвавим темпом, що вже нині, девять місяців пізніше, Віденъ та Австрія має зовсім інакше обличчя. Правда, політичні події у вересні-жовтні перервали цю перебудову не менше, як потрібний час до вишколу нового, почасти зовсім недосвідченого партійного апарату. Ба цеж переходові явища, до яких слід і зарахувати м. і. систему комісарів для жидівських підприємств, тимчасові апровізаційні трудноші, зміни в складі закордонної торговлі, тощо. Все те щезне або вже щезло та лишається нова Австрія чи пак „Остмарк" Великої Німеччини з новими завданнями, з новими функціями та з новими перспективами.

Розуміється, що ніколи не могло бути ціллю національного соціялізму лишати в новоздобутій „Остмарк" якінебудь окремішности. В Австрії на 100% почали віддаляти протидержавний елемент з усіх галузів публичного життя. Та не зачинені жидівські крамниці, не перехрещення великого числа вулиць та площ, не заведення правобічного порядку руху або збільшення громадського простору міста Відня є символом нового національно-соціялістичного Відня, а головно лави робучого народу, що у числі від років незнаному переповнюють всі трамваї та автобуси, їде до праці. Дальшим символом є зріст самоходів як взагалі зріст усякого руху та охоплення громадян сіткою партійних організацій. Політично доволі байдужі австрійці ніколи ще не брали такої численної участи у партійному житті так, що аж довелося обмежити число партійців до 20% населення.

Коли партійний рух у Австрії сміло може суперничати з іншими частинами Німеччини, коли культурне життя особливо завдяки організації „Крафт дурх Фрайде" прибирає на інтенсивности, то на господарському полі поводяться з обережністю. Вже у передвоєнних часах життєвий стандарт у Німеччині був вищий від того в Австрії. Підчас Дольфуса та Шушніґа ця ріжниця ще більше загострилася, так що тепер тільки поволі та поступнево можна прямувати до рівноваги. Але й це тільки питання розмірно короткого часу. Перші кроки в тому напрямі зроблено вже викидаючи жидів з торговлі та промислу систематичною санацією великого та малого промислу. Але Гітлер не був би проводирем нової Німеччини, якби він не надавав Відневі особливі завдання у спільнодержавному житті.

Зараз після аншлюсу повстало гасло, що Відень має стати Гамбурґом Сходу, себто брамою Великонімеччини на схід, як гамбурський порт на заході. Будучи майже 700 літ столицею габсбурської держави, та при початку світової війни осередком 50-міліонової великодержави має Відень в історії німецького народу такі заслуги, такі культурні та монументальні памятники, як їх не має майже ніяке інше німецьке місто. З ролі столиці та цісарської резиденції підупав повоєнний Відень на ступінь головного міста дрібної держави, аж надто великого для тої 6-міліонової Австрії. Ось головна причина господарського занепаду та небувалого безробіття останніх десять років. Нині про безробіття вже годі говорити. Частинно причинилися до того опорожнені місця жидів, з яких повна четвертина вже залишила Австрію, далі покликання молоді до робучої та військової служби. Най-

ЕВГЕНІ ДЕСЛАВ.

Різдво на Рівієрі.

Давно вже не було на Рівієрі такого напливу людей, як тепер. Місцева преса нараховує кількість цих різдвяних гостей у Ніцці, Каннах, Монте Карльо десь понад 100.000 осіб. Можливо, що це число перебільшене, але в усякому разі всі готелі, пансіони Рівієри виповнені. Остання холодна хвиля лише трохи торкнулась півдня Франції і тепер настала ясна, соняшна погода. З вікон віллі, де мешкаю видно садок з деревами майже спілих, жовтих помаранч, кущі ніжно-жовтої мімози, ще далі блакитне, тихе море. Мої приятелі французи кажуть, що навіть і тут я віднайшов свої національні кольори. Тільки ззаду кілька кільометрів далі вкриті снігом Альпи, нагадують, що тепер зима.

Всюди ялинки. На вулицях — на продаж ще не прибрані, в палатах, в крамницях — пишні, блискучі. В Каннах, у порті зимує багато маленьких і великих подібних до кораблів, яхт і щогли деяких з них гарно прибрані ялинками. Остання мода — це ялинка вифарбована в білий колір, — лянсована Віндсорським князем, який святкує Різдво в Антібах, у маєтку Крос. Ця біла ялинка нагадала мені колишнього провідника італійських футуристів Марінетті, який казав, що не може їсти білих макаронів і пропагував їсти кольорові макарони — зелені з пармезану і червоні зроблені з тіста і бакляжанів.

Ніцца — місто зацукрованих овочів. В одній крамниці — ялинка прибрана групками, малесенькими мандаринками, що ростуть на місці, та вишнями. Поруч печиво „бюш" у формі малого поліпа, якого вимагає на Різдво французька традиція.

В ресторанах страва мало чим ріжниться від звичайної, та сама славна зупа з риби — „буябез", приправлена червоним перцем та часником, птиця, начинена каштанами, зеленина і як завжди у Франції добре вино і поганий десер. Париж має багато ріжних чужинецьких екзотичних ресторанів: китайські, еспанські, грецькі, тут на Рівієрі, майже виключно французькі з італійськими та провансальськими стравами.

Українці, як зрештою тепер скрізь, теж є тут. Є невеличка кольонія і в Ніцці і в Каннах. Останні події побороли інертність великої тутешньої московської кольонії, багато осіб з якої називає себе тепер українцями. Яка вартість цих земляків побачимо пізніше; — фактом є лише, що думок ґенерала Денікіна щодо України вони цілком не поділяють і на ніяку авантюру проти України не підуть.

Закордонна преса надалі друкує статті на українські теми. Подаю характеристику, яку дає нам на сторінках часопису „ЛьОб" пан Тома: „Українець є українцем, людиною романтичною, бальорою, повною та гордою, що не любить використовувати інших". Буду радий, коли ці рядки побачать мадяри, панове Бролій та Фенцик. Блеф піднятий довкола п. Владимира Романова та його гетьманування скінчився. Одна паризька газета дала йому чудове імя: „Пу І другий", як відомо Пу І перший є імператором Манджукуо, поставлений Японією.

Українські авдиції з Братислави слухаю тут звичайно ввечір. Якість, залежно від погоди. Звичайно початок чути краще, ніж кінець. Голос спікера стомлюється і стає тихіший. Це швидше хиба оператора висильної стації, який завжди може ампліфікувати кінець промови. Але і спікер може цього уникнути, наближаючись під кінець своєї авдиції на кілька центиметрів до мікрофону. Дикція не у всіх однакова. Найкращу дикцію має жінка, що балакає звичайно у неділю, їй треба лише побажати, щоб менше хвилювалась, хоч це хвилювання і має свій деякий чар. Спікери Совітської України звичайно балакають поволі, роблять занадто велику павзу між окремими словами. Українські спікери Братислави балакають, чи пак читають занадто швидко. Коли зареєструвати радіоспікера з доброю дикцією на кіностяжку (стандартова швидкість кіностяжки — 24 кадри в секунду, слово тягнеться шість-десять кадрів), то поміж окремими словами ясно буде видно один, два кадри того, що називається в кіномові — „мовчання". Цього „мовчання" між окремими словами і треба побажати нашим спікерам разом з найщирішою подякою за їх нелегку і таку для всіх українців приємну працю. Ще одна заввага. Хочу запропонувати нашим спікерам приняти гарний англійський радіозвичай — „Добраніч". Це дрібниця, але з таких дрібниць повстає культура.

Кінчаю цей допис. Саме я хотів послухати Братиславу і не можу. Чути все, окрім слів. Про „українську дійсність" — гарного слова вжив Р. Голіян у своїх дописах — про цю „нашу дійсність" довідаюсь завтра з „Діла" та „Нової Свободи". —

Ніцца.

— Якеж це рішення? Невже ж воно може бути інше, ніж у Відні?"...

— Ні, але...

Що значить це „але", що так турботно хвилює, бентежить і зганяє короткий сон?

З уривків розмов то тут, то там починає вирисовуватися це „але" — концепція другої сторони.

— Ціною цієї жертви зберегти цілість і взаємні симпатії антикомуністичного бльоку для іншого важнішого завдання!

Концепція, що моглаб бути дуже небезпечна для Закарпатської України, якби вона була ширша і принаймні зручніша і не міняласяби залежно від географії і обставин.

В наших очах це є лише марево оманної концепції, але скільки вже раз в нашій новітній історії т..кі всякі оманні концепції брали гору?

І знову пригадується в ці тяжкі дні, де кожної години приходять все більш і більш критичні вістки, що в історії Німеччини останніх років були вже такі випадки, коли провідник держави наперекір думці своїх міністерств рішав інакше.

Ми свою думку тепер сказали, але він бачить ліпше, бо дальше. — Чую.

Р. Гес скінчив свою промову. Ялинка погасла: всі обмінюються дарунками. Химери лізуть в голову. Невже-ж самі химери?

—o—

Д-Р ІВАН ТУРИН.

Обличчя сучасного Відня.

Хто у березні 1938 р. був на вулицях Відня свідком національно-соціялістичного превороту, той ніколи не забуде того гніву та тої нестерпної злости, з якою нарід прогнав канцлера Шушніґа та його уряд. Кілька днів тривала оця чистка від остатків чорного режіму та його жидівських прихильників. Але рівночасно та властиво вже від першої хвилини злуки Австрії з Німеччиною почалася перебудова на національний лад. Ця перебудова йшла та йде таким жвавим темпом, що вже нині, девять місяців пізніше, Відень та Австрія має зовсім інакше обличчя. Правда, політичні події у вересні-жовтні перервали цю перебудову не менше, як потрібний час до вишколу нового, почасти зовсім недосвідченого партійного апарату. Ба цеж переходові явища, до яких слід і зарахувати м. і. систему комісарів для жидівських підприємств, тимчасові апровізаційні труднощі, зміни в складі закордонної торговлі, тощо. Все те щезне або вже щезло та лишається нова Австрія чи пак „Остмарк" Великої Німеччини з новими завданнями, з новими функціями та з новими перспективами.

Розуміється, що ніколи не могло бути ціллю національного соціялізму лишати в новоздобутій „Остмарк" якінебудь окремішности. В Австрії на 100% почали віддаляти протидержавний елемент з усіх галузів публичного життя. Та не зачинені жидівські крамниці, не перехрещення великого числа вулиць та площ, не заведення правобічного порядку руху або збільшення громадського простору міста Відня є символом нового національно-соціялістичного Відня, а головно лави робучого народу, що у числі від років незнаному переповнюють всі трамваї та автобуси, їде до праці. Дальшим символом є зріст самоходів як взагалі зріст усякого руху та охоплення громадян сіткою партійних орґанізацій. Політично доволі байдужі австрійці ніколи ще не брали такої численної участи у партійному житті так, що аж довелося обмежити число партійців до 20% населення.

Коли партійний рух у Австрії сміло може суперничати з іншими частинами Німеччини, коли культурне життя особливо завдяки орґанізації „Крафт дурх Фрайде" прибирає на інтенсивности, то на господарському полі поводяться з обережністю. Вже у передвоєнних часах життєвий стандарт у Німеччині був вищий від того в Австрії. Підчас Дольфунса та Шушніґа ця ріжниця ще більше загострилася, так що тепер тільки поволі та поступнево можна прямувати до рівноваги. Але й це тільки питання розмірно короткого часу. Перші кроки в тому напрямі з..блено вже, викидаючи жидів з торговлі та промислу систематичною санацією великого та малого промислу. Але Гітлер не був би проводирем нової Німеччини, якби він не надавав Відневі особливі завдання у спільнодержавному житті.

Зараз після аншлюсу повстало гасло, що Відень має стати Гамбурґом Сходу, себто брамою Великонімеччини на схід, як гамбурський порт на заході. Будучи майже 700 літ столицею габсбурської держави, та при початку світової війни осередком 50-міліонової великодержави має Відень в історії німецького народу такі заслуги, такі культурні та монументальні памятники, як їх не має майже ніяке інше німецьке місто. З ролі столиці та цісарської резиденції підупав повоєнний Відень на ступінь головного міста дрібної держави, аж надто великого для тої 6-міліонової Австрії. Ось головна причина господарського занепаду та небувалого безробіття останніх десять років. Нині про безробіття вже годі говорити. Частинно причинилися до того опорожнені місця жидів, з яких повна четвертина вже залишила Австрію, далі покликання молоді до робучої та військової служби. Най-

ЕВГЕН ДЕСЛАВ.

Різдво на Рівієрі.

Давно вже не було на Рівієрі такого напливу людей, як тепер. Місцева преса нараховує кількість цих різдвяних гостей у Ніцці, Каннах, Монте Карльо десь понад 100.000 осіб. Можливо, що це число перебільшене, але в усякому разі всі готелі, пансіони Рівієри виповнені. Остання холодна хвиля лише трохи торкнулась півдня Франції і тепер настала ясна, сонячна погода. З вікон віллі, де мешкаю видно садок з деревами майже спілих, жовтих помаранч, кущі ніжно-жовтої мімози, ще далі блакитне, тихе море. Мої приятелі французи кажуть, що навіть і тут я віднайшов свої національні кольори. Тільки ззаду кілька кільометрів далі вкриті снігом Альпи, нагадують, щó тепер зима.

Всюди ялинки. На вулицях — на продаж ще не прибрані, в палатах, в крамницях — пишні, блискучі. В Каннах, у порті зимує багато маленьких і великих подібних до кораблів, яхт і щогли деяких з них гарно прибрані ялинками. Остання мода — це ялинка вифарбована в білий колір, — лянсована Віндсорським князем, який святкує Різдво в Антібах, у маєтку Крос. Ця біла ялинка нагадала мені колишнього проводиря італійських футуристів Марінетті, який казав, що не може їсти білих макаронів і пропагував їсти кольорові макарони — зелені з пармезану і червоні зроблені з тіста і бакляжанів.

Ніцца — місто зацукрованих овочів. В одній крамниці — ялинка прибрана грушками, маленькими мандаринками, що ростуть на місці, та вишнями. Поруч печиво „бюш" у формі малого поліпа, якого вимагає на Різдво французька традиція.

В ресторанах страва мало чим ріжниться від звичайної, та сама славна зупа з риби — „буябез", приправлена червоним перцем та часником, птиця, начинена каштанами, зелешина і як завжди у Франції добре вино і поганий десер. Париж має багато ріжних чужинецьких екзотичних ресторанів: китайські, еспанські, грецькі, тут на Рівієрі, майже виключно французькі з італійськими та провансальськими стравами.

Українці, як зрештою тепер скрізь, теж є тут. Є невеличка кольонія і в Ніцці і в Каннах. Останні події побороли інертність великої тутешньої московської кольонії, багато осіб з якої називає себе тепер українцями. Яка вартість цих земляків побачимо пізніше; — фактом є лише, що думок ґенерала Денікіна щодо України вони цілком не поділяють і на ніяку авантюру проти України не підуть.

Закордонна преса надалі друкує статті на українські теми. Подаю характеристику, яку дає нам на сторінках часопису „ЛьОб" пан Тома: „Українець є українцем, людиною романтичною, бальорою, повною та гордою, що не любить використовувати інших". Буду радий, коли ці рядки побачать малярі, панове Бродій та Фенцик. Блеф піднятий довкола п. Владимира Романова та його гетьманування скінчився. Одна париська газета дала йому чудове імя: „Пу I другий", як відомо Пу I перший є імператором Манджукуо, поставлений Японією.

Українські авдиції з Братислави слухаю тут звичайно ввечір. Якість залежно від погоди. Звичайно початок чути краще, ніж кінець. Голос спікера стомлюється і стає тихіший. Це швидше хиба оператора висильної стації, який завжди може ампліфікувати кінець промови. Але і спікер може цього уникнути, наближаючись під кінець своєї авдиції на кілька центиметрів до мікрофону. Дикція не у всіх однакова. Найкращу дикцію має жінка, що балакає звичайно у неділю. Їй треба лише побажати, щоб менше хвилювалась, хоч це хвилювання і має свій деякий чар. Спікери Совітської України звичайно балакають поволі, роблять занадто велику павзу між окремими словами. Українські спікери Братислави балакають, чи пак читають занадто швидко. Коли зареєструвати радіоспікера з доброю дикцією на кіностяжку (стандартова швидкість кіностяжки — 24 кадри в секунду, слово тягнеться шість-десять кадрів), то поміж окремими словами ясно буде видно один, два кадри того, що називається в кіномові — „мовчання". Цього „мовчання" між окремими словами і треба побажати нашим спікерам разом з найщирішою подякою за їх нелегку і таку для всіх українців приємну працю. Ще одна заввага. Хочу запропонувати нашим спікерам приняти гарний англійський радіозвичай — „Добраніч". Це дрібниця, але з таких дрібниць повстає культура.

Кінчаю цей допис. Саме я хотів послухати Братиславу і не можу. Чути все, окрім слів. Про „українську дійсність" — гарного слова вжив Р. Голіян у своїх дописах — про цю „нашу дійсність" довідаюсь завтра з „Діла" та „Нової Свободи". —

Ніцца.

важнішим чинником є виконання того завдання, яке фірер надавав Відневі бути Гамбургом сходу. З Відня а не з Берліну йшли та йдуть культурні впливи на схід та полудневий схід. Німецька мова, німецька книжка, німецька наука, німецький лад та спосіб життя знайшли собі знавців та приятелів під віденським впливом. Ті всі явища слід плекати й тепер по розпаді Австрії у користь Великонімеччини. Торговельні та господарські взаємини вязали Відень з сходом та Балканом значно тісніше, як Берлін або якенебудь інше німецьке місто. А на полі політики показав світові віденський присуд, що Відень є властивим ключем до розвязки національних проблем Сходу. Тут сиділи та сидять знавці, що дійсно та з практичного досвіду визнаються в таких помішаних справах етнографії східної частини середущої Европи.

Ось чому віденський присуд ріжнився своєю національною справедливістю від версайського чи сенжерменського диктату. Як новий шлях Німеччини на схід саме сучасний Відень це дорога до її славянських сусідів, до яких у федеративній державі чехів, словаків та українців належимо й ми. Щоб ці взаємини були чесні та водночас корисні для сучасної Німеччини, над тим має тепер слідити нинішний Гамбург Сходу.

ЮРІЙ СЕРБИНЮК.

Образки з Буковини.

Писати про те, що було, а нема, шкода паперу. Жид за те, що було цента не дає, а щож уже за те, що було, а нема?

І в нас на Буковині були дорібки. Гарні культурні дорібки. Пятьдесять літ наші діди й батьки гірко працювали, тяжко боролися, аби своїм внукам і синам гарну спадщину лишити. Де ж вона, та спадщина? — „Загарбали". Де школи? — „Загарбали". Де читальні, Січи? — „Загарбали". Де каси, кооперативи? „Загарбали". І оттак одні „гарбали", а ми „грабали", чи „заграбували", доки нічого не остало. А тепер ходимо по пожарищі, як ті сини з Франкової притчи, беремо себе за чуби та сваримося, де була „татова скриня", а де інше добро. І треба буде чекати на того „найменшого брата", що сказав: „Перестаньмо браття сваритися, краще починаймо будувати нову хату". І той малий брат уже нам показує, як треба робити.

ШКОЛА В КОЖНІЙ СЕЛЯНСЬКІЙ ХАТІ.

Мені доводилося бачити українські школи, що їх ніхто не може „загарбати", ні замкнути адміністративним способом: **українська школа існує майже в кожній селянській хаті.** І вчать там з чого хочете З букварів, з ґазет, зі старих календарів і то доброю порівняльною методою.. Надибав я по селах шістьлітніх шкрабів, що пливко щебетали з свого букваря, аж серце радувалося. Тільки підпомоги трохи з боку „старшого брата", а справа пішла б уперед. Тільки, що дяки наших дідів і прадідів з „псалтирі" навчили, можуть навчити своїх дітей і селяни, хоч така наука не може заступити рідної школи. Один учитель з гуцульського села вповідав мені таку подію: Тому кілька літ завели були за національ-хліборобської влади кілька годин української мови тижнево. Учитель входить до 4-ої кляси і говорить дітям: „Діточки, прийшов дозвіл учити української мови. Але тому що ви не вчилися ще української мови, будемо починати спочатку. Справте собі букварі. А може хто з вас уже знає читати й писати, хай встане!" — Підіймаються один по однім гуцулята і встали всі. „Хто ж вас научив?" — питає учитель, Дядя, неня, брат, сестра і т. д. Такий народ відпорний на все. Він ніколи не пропаде!

Вириває тільки питання, чи ті інтеліґенти, що вийшли з села підпомагають цю самооборонну акцію українського села? Кільки вони букварів, книжок, або хоч старих ґазет післали на село для наших твердинь — селянських шкіл.

„НЕЗАГАРБАНИЙ" СКАРБ.

Один скарб залишився нам з нашого національного надбання: **національна свідомість народньої маси і сильна воля жити своїм власним національним і культурним життям.**

Цього скарбу не вдалося нікому „загарбати". Бо він з тих, що „його і вода не бере, ні вогонь не палить". Цей національний скарб залишився нам і об нього, як об скалу розбилися всі денаціоналізаційні заходи наших господарів, впали в воду всі теорії „політиків та історикків", що з певністю рахували на денаціоналізацію українського бездержавного народу, чи властиво „рерумунізацію румунів, що забули свою мову".

„БЕЗДЕРЖАВНИЙ НАРІД?"

За це образливе слово готов кожний „правовірний" буковинський комуніст на кулаки з Вами стати. А „Совітська Україна"? Невже нема кому заступитися за нами?

Про дві інтервенції ми самі знаємо. У році 1933-ім інтервеніював „гражданін" Літвінов у румунського міністра закордонних справ, щоб

М. ПАСТЕРНАКОВА.

Лещетарі під Свят-Вечір.

У глибокий проріз закутаного у снігові нависи гірського потока втиснулось тремке проміння заходячого сонця і срібно-рожевим плюскотом проховзалось по дрібно зморщеній стежечці води.

Останні сонячні блиски то стеляться білим, мінливим гобеліном по сніговім пуху, то багряною загравою заглядають у замерзлі віконця сільських хат.

А мореллеві клубочки хмар тихим зідханням прощають вже потоками смерекового бору різблений обрій.

І день погас — минувся...

Вже вечірня мряка виповзує із темних, пропасних нетр і довгими, гадючими раменами загортає під свою сіру владу ввесь ранне-вечірній світ.

— „Спішім, бо ще трохи, а густа мряка нас досягне і ми готові дорогу згубити..."

Шу-шу, шу-шу, шу-шу — підходимо „чатинкою" під гору і чуємо, як вітер приємно холодить палкі лиця. А плечі, хоча вогким теплом лишуть, вітру не бояться. До них ремінцем тісно привязана ялинка, маленька, кудлата, ніби багацької бабуні-смереки унучка ц̌аймиліша.

„Та ти, бабуню, не сердься на нас. Маєш їх іще багато-багато по всіх лісах карпатських, то одинцем по збічях гір розкинених, що там вони зі зайцями без упину пустують, то у громадах горди, вічною зеленню непроглядних, у добрі та радости плеканих — — —".

„А нам вона, оця маленька ялинка, від осени ще в думках майоріла. До неї ми з далекого міста приїхали, щоб погладити, важкі клапоті снігу з гілячок струсити і зі собою на Святий Вечір у хату принести".

Ш-у-у-у... аж під ногами сніг сипкий закурився. Широким, лагідним зїздом, що у літню пору мабуть поляною квітистою прокидається, несуть нас лещата легко і довго аж на подвір'я бойківської загороди.

Святий Вечір. У малій сільській хатині, що під тягарем мохнатого снігового кожуха наче до землі присіла і тільки розжареними зіницями віконців споглядає зпід насупленої стріхи у широкий, темний світ.

У печі палахкотить запашним полумям ялівцеве пруття і бальсамічним, святочним теплом наповнює всю хату. На ялинці розбавлено-жартівливо підморгують свічечки, самі половинки, і всі червоні — багато їх...

І борщ, що приїхав у термосі в наплечнику, і капустяні вареники, навіть коржики з горіхами — усе те примістилось на столі біля ялинки...

І враз охоплює нас радісний, мовчазний настрій, що дзвенить в душі янгольським ноктюрном, ясним, казковим.

Почуваємо себе у затишку цієї хатини, як мандрівники, що знесилені змоторизованим темпом життя, з тугою і серцем втомленим вернулися на лоно природи. Так добре і спокійно тут.

Так і почувається, як мрійливий настрій, що огорнув нашу чвірку, ось-ось пірне у спомини і буде сьнувати довго-довго. Бо спомини чомусь усе довгі, а хоча б навіть у своїй основі і формі були цікаві, то всеж вкінці позіхають і стають сонні. Все одно, чи ті маніжливі, солодкі, що дивляться на вас широко розкритими дитячими очима, десь ген з далекого старокозацького хутора на Кубані, чи ті героїчні, загорнені у сіру, воєнним буревієм пошарпану та криваву військову шинелю, чи вкінці оці еміґрантські, начинені злиднями і прибиті ностальґією за рідним краєм...

А ми не спомини розгортати сьогодні сюди приїхали, а пережити щось гарне, несподіване щось у своєму примітиві ідилічне.

І щоб нас дорешти не розніжнило хатнє тепло і щебетлива своїми блисками „бабусина унучка", рішаємо піти на прохід, цим разом без дощок.

Ідемо вузькою стежкою краєм ліса, мовчки задивлені у розкинені зрідка світла на засніжених полях. Це в бойківських хатах святу вечерю кінчають.

•

А на дворі найкраща у світі, містичним чаром принадлива свят-вечірня ніч у горах! Заворожені подихом леґенди стоять цілі у білому стрункі смереки, надхнені, заслухані, може у тихенький свист молодого коса, що радісною вісткою проголошує то тут, то там велику новину, а може між зорями, що золотом і смарагдом миготять у незмірній глибині небосклону, бачать візію вифлеємської ночі...

Тихо-тихо... Лише довгими, фіолетовими смугами ворушаться по снігу таємні тіні і шепотом розмову ведуть із Матірю Землею. Бо у цю ніч, святочну та велику, все на світі живе мовою Господа хвалить, а любов і братерство єднає людей у величнім, пасторальнім гимні

заборонив українцям віче-протест проти виголоджування населення на „Совітській Україні" а також молебен за жертви голоду.

Перша інтервенція мала успіх. Не було молебня, не було віча - протесту! А нас окричали „німецькими запроданцями, ірридентистами!"

Друга інтервенція була рік чи два роки пізніше: той сам „громадянин" Літвінов звернувся з пропозицією до румунської влади нищити національно й фізично українців. Чи румунська влада дала на себе вплинути, не знаємо. Але знаємо, що є кому за нами вступитися. Румунська влада почула аж значно пізніше наслідки цих інтервенцій: при виборах у році 1937-ім 50 процент українців голосували на кандидатів „народнього фронту", що по вічах під проводом румунської демократії отверто кричали: „Хай живе Совітська Росія, хай живе Сталін!" Вони проповідували навіть румунсько-українське братерство у більш-менш такий спосіб: „Наш прапор є жовто-блакитній і румуни мають на своїм прапорі жовто-блакитний колір, ну, а червоний колір румунського стягу, це колір, що нас усіх еднає!" (сік!)

Мудрий поляк по шкоді, каже приповідка, а в нас до тої мудрости ще не дійшли: Що кожний гнет українства, це вода на млин комуністів, це робота на більшу хвалу Москви.

ЛІК НА РАНИ: ВИСОКИЙ КОМІСАР ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН.

Новий режім у Румунії пішов крок уперед і дав на рани національних меншин певний лік: Високого Комісаря! Одна тільки хиба, що той комісар, хоч і високий, не зробив ще ані кроку до вирішення меншиневих справ, не в останній мірі й української меншини.

Була у Високого Комісаря й українська делеґація. Була в нижчих, чому не піти й до високого! І меморандум дала, добре зложене та умотивоване меморандум. Високий Комісар признав, що нам кривда діється, але казав мати терпець. І наша делеґація мала і має терпець. Дві години делеґація, хоч уже і у віці, стояла у Високого, бо не просив сідати. Одне лекше, що і сам комісар стояв. Обіцяв розглянути меморандум і навіть провірити на місці. Але справа йде пиняво. Високий Комісар скрізь натрапляє на перепони, де тільки не повернеться в українській справі. Скрізь зле записані!

НАЙНЕБЕЗПЕЧНІША МЕНШИНА!

Пан Високий Комісар має рацію. І нам траплялося це нераз за нашого начальства. Зайдеш, чи в міністерство, чи в який уряд, скрізь вам тикають: „Панове, що у вас там діється? Таж по селах іде отверта ірредентистична пропаґанда"!

І нераз ми жадали доказів. Витягали нам мапки й ми читали звіти, мало не з кожного села. І нераз доводилося сміятися з усіх тих доказів і плакати:

Співає хто українську пісню — **іррилентист!**
Читає українську книжку — **іррилентист!**
Має бюст Шевченка в хаті — **іррилентист!**
Має Вїзд Б. Хмельницького — **іррилентист!**

Грають артисти-аматори в національних строях на сцені — **це українське військо-козаки!** Зелено - жовтий (навіть не блакитно - жовтий) поясок, або стрічка — **іррилентист**, церковний хор, футбольні дружини — **все це іррилентисти.** А крім того скільки видумок і наклепів, так і з янгола можна чорта зробити. Може хто з шановних читачів і сміється, та всім тим, що на них доноси робляться не до сміху!

І нераз чоловік себе питає: „Новже не найдеться в Румунії державний муж, може ним бути і Високий Комісар, щоб прочитав усі ті нісенітниці про ірридентизм та сказав скласти їх на костир, щоб колись з такої **„ірриденти"** коні не сміялись!

Та ж кожний тямущий чоловік розуміє, що серед даних обставин вся та „ірридента" та всяка інша політична політичний нонсенс, доки вона звернена проти Совітської Росії.

Українська меншина „нельояльна". Чим же вона має проявити свою льояльність? Я від кількох років не знаю ніякої чолобитні, щоб у її перших рядах не було української делеґації від усіх українських товариств; від „найстар-

ВАСИЛЬ СІМОВИЧ.

До віршової будови наших коляд.

Багата віршова література XVII—XVIII. ст. не діждалася в нас такого оціну, на який вона заслуговувала б. У широких колах нашої інтелігенції вона майже незнана. Давній погляд, що, мовляв, вона не виявляє нічого цікавого, оригінального — треба б було давно вже скласти до архіву. Є це така література, що вже хоч би з історичного погляду варто з нею зазнайомитися.

Де ж причина, що до цієї літератури так у нас ставляться, що її не знають?

Може в тому, що автори вірш, здебільша, анонімні, що збірники цих творів повидруковувані в наукових виданнях, якими в нас ніхто ніколи не цікавився, а може в тім, що такий погляд вщіплювала в нас школа, шкільні підручники, де ця ділянка нашої середньоукраїнської літератури була трактована колись по-мачошиному; новий підручник Возняка („Старе українське письменство"), що дає гарні зразки віршової діяльности наших анонімних авторів XVII—XVIII. в., авторів, повигрібуваних із різних рукописних музейних збірників — маю враження — справи не поправив. Середньоукраїнську віршу в нас і далі вважають за щось менше вартне, за щось, що не заслуговує на якусь уважливість, і на неї не звертають уваги, нею зовсім не цікавляться. Не цікавляться її змістом, а вже про форму ніхто й не загикнеться. А тимчасом саме формою може прикувати сьогочасного читача середньоукраїнська вірша, може вразити своєю різноманітністю й великою нераз мистецькістю у будові строф. Не треба ж забувати, що автори вірш були люди, які пройшли теоретичну школу поетики, знали добре латинську та грецьку метрику й польську версифікацію, і все вивчене прикладами до своїх творів. І коли за макаронічною мовою вірш пропадає нераз їх зміст, і це може відстрашити читача — то цього ніяк не можна сказати про форму, для якої їх автори використовували ввесь свій хист і все своє знання віршунського ремесла.

Те, що ми сказали про віршу взагалі, торкається й коляд — вірш, ізвязаних із Христовим Різдвом. Власне тому, що коляди звязані з роковим святом Різдва, вони досить рано попереходили в народ, і багато з них стало народніми піснями. Укладачів коляд було багато, і колись коляд було багато. Вказують на це різні співанники, що зберегли їх від загину. Переглядаючи ті збірники, що їх понадруковували дослідники нашої вірші (нпр., Возняк), ми мусимо ствердити, що багато коляд так і позалишалося у збірниках, і вони не ввійшли ні в „Богогласник" (з кінця XVIII. ст.), ні не попереходили в народ. Ще більше. Навіть деякі з них, що їх умістили видавці „Богогласника" в 1790 р., і що їх потім передрукували в пізніших виданнях „Богогласника", прийнялися в народі, дарма що поміщені в цих виданнях ноти влегчували їх поширення. Хто тепер співає в нас такі коляди, як: „Вси язици купно лици", „Ликующе возиграйно днесь", „Слава буди во вишних Богу", „Страни всего світа сшите", „О, предвічний Боже, хто ізречи може", „Возсіявий над сонце во вертепі", „Рци нам, о Маріє"? Таксамо дуже рідко почуєте тепер такі коляди, як „Цвіт мисленний", „Стань Давиде, з гуслами", — а обидві коляди й досі фігурують по т. зв. „кантичках", і всі ці згадані коляди з нотами позатягали видавці „Богогласника" з 1790. р.

Чим це пояснити?

Міркуємо, що найважніша причина цьому — штудерність форми цих колядок, форми, дуже вже далекої від народніх ритмів, і далі — звязаної з нею мельодії. Не треба ж зачувати, що укладачі слів до коляд були водночас і укладачами музики до них, були композиторами, що доструювали до форми музику. Коли музика була для народнього вуха складна, тяжкувата, штудерна, то й коляда приймалася туго, а далі — попадала в забуття.

*

Цікаво, що видавці „Богогласника" з 1790. року, друкуючи на самому початку збірника „Пісні на Рождество Ісус Христово", поділили їх на дві частини. В першій помістили такі, що, на їх погляд, придатні були для вищих шарів громадянства (14 коляд), у другій — „іння пісні вмісто небогоугодних обичних коляд п р о с т ш и м п і в ц е м (простішим співакам) служащия". Що ці „небогоугодні обичні коляди" це були — колядки, це — ясно; їх новинни були виперти з ужитку штучні коляди, складені простішими більш н а р о д н і м и р и т м а м и. І дійсно, з поміщених у цій другій частині „Пісень" принялося з 9 — 6 коляд, їх і досі співають: „Дивная новина", „Предвічний, родився под літи", „Дар нині пребогатий", „Новая радость світу ся зявила", „Нова радость стала", „Нині, Адаме, возвеселися". А з 14 „благороднійших" коляд першої частини „Богогласника" зберегла народня память скрізь тільки 4: „Не плач, Рахиле", „Небо і земля", „Вселенная веселися", „Христос родився", 2: „Бог натуру", „Виді Бог" співають, бодай на західніх етнографічних землях, не так часто, а всі инші зовсім уже забуті... Додати ще треба, що до „Богогласника" з 1790. р. (та й пізніших) не ввійшло ще більше коляд, „простицим півцем служащих", коляд, теж давніх. Не кажемо вже про загально відому, чудову коляду „Бог предвічний", перлу поміж нашими колядами, але не ввійшли

заборонив українцям віче-протест проти виголоджування населення на „Совітській Україні“ а також молебен за жертви голоду.

Перша інтервенція мала успіх. Не було молебня, не було віча - протесту! А нас охрищено „німецькими запроданцями, ірредентистами!“

Друга інтервенція була рік чи два роки пізніше: той сам „громадянин“ Літвінов звернувся з пропозицією до румунської влади „нищити національно й фізично українців. Чи румунська влада дала на себе вплинути, не знаємо. Але знаємо, що є кому за нами вступитися. Румунська влада почула аж значно пізніше наслідки цих інтервенцій: при виборах у році 1937-ім 50 процент українців голосували на кандидатів „народнього фронту“, що по вічах під проводом румунської демократії отверто викрикували: „Хай живе Совітська Росія, хай живе Сталін!“ Вони проповідували навіть румунсько-українське братерство у більш-менш такий спосіб: „Наш прапор є жовто-блакитний і румуни мають на своїм прапорі жовто-блакитний колір, ну, а червоний колір румунського стягу, це колір, що нас усіх єднає!“ (сік!)

Мудрий поляк по шкоді, каже приповідка. А нас до тої мудрости ще не дійшли: Що кожний гнет українства, це вода на млин комуністів, це робота на більшу хвалу Москви.

ЛІК НА РАНИ: ВИСОКИЙ КОМІСАР ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН.

Новий режім у Румунії пішов крок уперед дав на рани національних меншин певний лік: Високого Комісаря! Одна тільки хиба, що цей комісар, хоч і високий, не зробив ще ані кроку до вирішення меншиневих справ, не в останній мірі й української меншини.

Була у Високого Комісаря й українська делегація. Була в нижчих, чому не піти й до високого! І меморандум дала, добре зложене та мотиване меморандум. Високий Комісар признав, що нам кривда діється, але казав мати терпець. І наша делегація мала і має терпець. Дві години делегація, хоч уже і у віці, стояла у Високого, бо не просив сідати. Одне лекше, що і сам комісар стояв. Обіцяв розглянути меморандум і навіть провірити на місці. Але справа йде пиняво. Високий Комісар скрізь натрапляє на перепони, де тільки не повернеться в українській справі. Скрізь зле записані!

НАЙНЕБЕЗПЕЧНІША МЕНШИНА!

Пан Високий Комісар має рацію. І нам траплялося це нераз за нашого начальства. Зайдеш, чи в міністерство, чи в який уряд, скрізь вам тикають: „Панове, що у вас там діється? Таж по селах іде отверта ірредентистична пропаґанда“!

І нераз ми жадали доказів. Витягали нам мапки й ми читали звіти, мало не з кожного села. І нераз доводилося сміятися з усіх тих доказів і плакати:

Співає хто українську пісню — **ірридентист!**
Читає українську книжку — **ірридентист!**
Має бюст Шевченка в хаті — **ірридентист!**
Має Вїзд Б. Хмельницького — **ірридентист!**

Грають артисти-аматори в національних строях на сцені — **це українське військо-козаки!** Зелено - жовтий (навіть не блакитно - жовтий) поясок, або стрічка — **ірридентист**, церковний хор, футбольні дружини — **все це ірридентисти.** А крім того скільки видумок і наклепів, так і з янгола можна чорта зробити. Може хто з шановних читачів і сміється, та всім тим, що на них доноси робляться не до сміху!

І нераз чоловік себе питає: „Новже не найдеться в Румунії державний муж, може ним бути і Високий Комісар, щоб прочитав усі ті нісенітниці про ірридентизм та сказав скласти їх на костир, щоб колись з такої **„ірриденти“** коні не сміялись!

Та ж кожний тямущий чоловік розуміє, що серед даних обставин вся та „ірридента“ та всяка інша політична політичний нонсенс, доки вона звернена проти Совітської Росії.

Українська меншина „нельояльна“. Чим же вона має проявити свою льояльність? Я від кількох років не знаю ніякої чолобитні, щоб у її перших рядах не було української делегації від усіх українських товариств; від „найстар-

ВАСИЛЬ СІМОВИЧ.

З віршової будови наших коляд.

Багата віршова література XVII—XVIII. ст. не діждалася в нас такого оціну, на який вона заслуговувала б. У широких колах нашої інтелігенції вона майже незнана. Давній погляд, що, мовляв, вона не виявляє нічого цікавого, оригінального — треба б було давно вже скласти до архіву. Є це така література, що вже хоч би з історичного погляду варто з нею зазнайомитися.

Де ж причина, що до цієї літератури так мало ставляться, що її не знають? Може в тому, що автори вірш, здебільша анонімні, що збірники цих творів повидрукувані в наукових виданнях, якими в нас ніхто ніколи не цікавився, а може в тім, що такий погляд виплювала в нас школа, шкільні підручники, де ця ділянка нашої середньоукраїнської літератури була трактована колись помачушному; новий підручник Возняка („Старе українське письменство“), що дає гарні зразки віршової діяльности наших анонімних авторів XVII—XVIII. в., авторів, повигрібуваних із різних рукописних музейних збірників — мало ще змінив — справи не поправив. Середньоукраїнську віршу в нас і далі вважають за щось менше вартне, за щось, що не заслуговує на якусь уважливість, і на неї не звертають уваги, нею зовсім не цікавляться. Не цікавляться її змістом, а вже про форму ніхто й не задумується. А тимчасом саме формою може привабити сьогочасного читача середньоукраїнська вірша, може вразити своєю різноманітністю й великою нераз мистецькістю у будові строф. Не треба ж забувати, що автори вірш — люди, які пройшли теоретичну шкільну поетики, знали добре латинську та грецьку метрику й польську версифікацію, і все вивчене прикладами до своїх творів. І коли за м а к а р о н і ч н о ю мовою вірш пропадає нераз їх зміст, і це може відстрашити читача — то цього ніяк не можна сказати про форму, для якої їх автори використовували ввесь свій хист і все своє знання віршунського ремесла.

Те, що ми сказали про віршу взагалі, торкається й к о л я д — вірш, ізвязаних із Христовим Різдвом. Власне тому, що коляди звязані з роковим святом Різдва, вони досить рано попереходили в народ, і багато з них стало народніми піснями. Укладачів коляд було багато, і колись коляд було багато. Вказують на це різні співанники, що зберегли їх від загину. Переглядаючи ті збірники, що їх понадруковували дослідники нашої вірші (нпр., Возняк), ми мусимо ствердити, що багато коляд так і позалишалося у збірниках, і вони не ввійшли ні в „Богогласник“ (з кінця XVIII. ст.), ні не попереходили в народ. Ще більше. Навіть деякі з них, що їх умістили видавці „Богогласника“ в 1790 р., і що їх потім передрукували в пізніших виданнях „Богогласника“, прийнялися в народі, дарма що поміщені в цих виданнях ноти влегчували їх поширення. Хто тепер співає в нас такі коляди, як: „Вси язици купно лици“, „Ликующе возиграймо днесь“, „Слава буди во вишних Богу“, „Страни всего світа сшите“, „О, предвічний Боже, хто ізречи може“, „Возсіявий над сонце во вертепі“, „Рци нам, о Маріє“? Такеамо дуже рідко почуєте тепер такі коляди, як „Цвіт мислений“, „Стань Давиде, з гуслами“, — а обидві коляди й досі фігурують по т. зв. „кантичках“, і всі ці згадані коляди з нотами позатягали видавці „Богогласника“ з 1790. р.

Чим це пояснити?

Міркуємо, що найважніша причина цьому — штудерність форми цих колядок, форми дуже вже далекої від народніх ритмів, і далі — звязаної з нею мельодії. Не треба ж зачувати, що укладачі слів до коляд були водночас і укладачами музики до них, були композиторами, що достроювали до форми музику. Коли музика була для народнього вуха складна, тяжкувата, штудерна, то й коляда приймалася туго, а далі — попадала в забуття.

Цікаво, що видавці „Богогласника“ з 1790. року, друкуючи на самому початку збірника „Пісні на Рождество Ісус Христово“, поділили їх на дві частини. В першій помістили такі, що, на їх погляд, придатні були для вищих шарів громадянства (14 коляд), у другій — „иния пісні вмісто небогоугодних обичних коляд п р о с т ш и м п і в ц е м (простішим співакам) служащия“. Що ці „небогоугодні обичні коляди“ це були — колядки, це — ясно; їх повинні були виперти з ужитку штучні коляди, складені простішими більш н а р о д н і м и р и т м а м и. І дійсно, з поміщених у цій другій частині „Пісень“ принялося з 9 — 6 коляд, їх і досі співають: „Дивная новина“, „Предвічний, родився под літи“, „Дар нині пребогатий“, „Новая радость світу ся звила“, „Нова радость стала“, „Нині, Адаме, возвеселися“. А з 14 „благороднійших“ коляд першої частини „Богогласника“ зберегла народня память скрізь тільки 4: „Не плач, Рахиле“, „Небо і земля“, „Вселенная веселися“, „Христос родився“, 2: „Бог натуру“, „Виді Бог“ співають, бодай на західніх етнографічних землях, не так часто, а всі инші зовсім уже забуті... Додати ще треба, що до „Богогласника“ з 1790. р. (та й пізніших) не ввійшло ще більше коляд, „простшим півцем служащих“, коляд, теж давніх. Не кажемо вже про загально відому, чудову коляду „Бог предвічний“, перлу поміж нашими колядами, але не ввійшли

ших" до наймолодших. Мені здається, що ніодна держава на світі не має льояльнішої і більш невибагливої меншини, як українська в Румунії.

РУМУНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ТРАГЕДІЯ!

Не можна найти відповіднішого виразу для боротьби, що її держава мусіла звести з „Залізною Гвардією". Державна рація вимагала припинити цей рух, хоч упали й жертви, може і не з найгірших! З огляду на заграничне становище мусіла державна влада поступити безпардонно.

Українська меншина стояла оподалік цієї боротьби розуміючи державні розпорядки.

Спроба вмішати українців у змови і атентати „Залізної Гвардії" не вдалася. Молодики з українськими іменами, це сини саме тих українських перекинчиків, що давно здеклярували себе румунами! Деякі вже й імена позмінювали!

ФРОНТ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ.

У Румунії повстала єдина румунська політична партія: **Фронт Національного Відродження.** Навипередки вступають сюди всі знатніші політичні мужі, хіба крім таких старих партійних провідників, як Братіяни, Маніу Мігалаке, тощо. Питання, як поставило себе це нове політичне тіло до національних меншин?

Міністр Калінеску запевнив уже німецьку меншість, що членів національних меншин не будуть силувати вступати до НФВ.

І ми українці, думаємо, що нова політична організація, що хоче відродження Румунії не вступить у сліди збанкротованих старих партій і приступить негайно до вирішення національних меншин, у тім числі й української меншини. Всякі загаювання і продовжування дотеперішньої політики, це робота на млин комуністичної Росії, що через своїх агентів знов починає закидати свої сіти між українським народом у Румунії.

* * *

Знаю одного журналіста - ветерана, що як деякі влазливі читачі припруть його до стіни, чому він того й того не написав, збуває їх у той спосіб: „Читайте між рядками".

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

Чотири розмови.

ІНТЕРВЮ З ПАНОМ МІНІСТРОМ ЮЛІЄМ РЕВАЄМ.

В театрі на виставі оперети Миколи Чирського „Місяць і зоря" зайшов я до льожі пана міністра Юліяна Ревая.

— Юльку, мені від тебе належиться золотий ордер.

— За що?

— Знаємося вже давно, а я, українець, ще ні разу не був у тебе на авдієнції і ще ні разу не просив у тебе ніякої протекції. Чи це не видається тобі дивним?

— Коли ще хоч рік витримаєш, щоб не приходити на ніяку авдієнцію і нічого не просити — дістанеш золоту медалю.

— На жаль, не витримаю. Дивись, ось лист з редакції „Діла", просять, щоб я між іншими і з тобою списав інтервю. Знаєш, наші українські редактори нападають перед кожними святами, щоб їм написати коротко, недовго, виразно, красно, ясно, цікаво і — що найважніше — за дурно. За це все обіцюють — вдячність. Частиною тієї вдячности я й тебе прикрашу.

— Дякую за цей великий, почесний дар.

— Дозволь, що таки тут у театрі зачну інтервю. Знаю, що в тебе дуже мало часу. І в мене його дуже мало.

— Я змучений нині, цілий день в уряді, а тепер до театру спізнився. Що хочеш знати?

— Не хочу тобі ставити питань про політику, про будову шляхів, про економічні відносини і так далі і так далі, бо про ці всі питання тебе вже випитали всі редактори. Я хотів би з тобою поговорити про такі речі, про які тебе ще ніхто не питався.

— Це буде добре.

В цій хвилині піднесли куртину, розмову ми перервали, я тільки запитався:

— Завтра зайшов би я до тебе, тільки, щоб той Цербер — твій секретар — мене скоро пустив до тебе, бо вір мені, що в мене нема часу.

— Прийди в сьомій вечором до бюра, нікого там вже не буде, поговоримо собі.

— На другий день зявився я перед шостою, чекав до девятої — були важні наради в справі достави кукурудзи. Не дочекався. На третій день рано чекав перед восьмою перед хатою пана міністра. Вкінці спитав я поліцая, чи пан міністр уже вийшов до бюра і довідався, що він перед восьмою виїхав автом. Я побіг до його бюра і довідався, що він виїхав до Севлюша. Вечором знову не застав, а що ви, панове з редакції, хочете мати інтервю на Різдво, а не на Великдень, пересилаю те, що маю.

Цей міністер вічно в праці і велика штука його зловити на приватну розмову.

У ПАНА ПРЕМІЄРА О. Д-РА АВГУСТИНА ВОЛОШИНА.

Як я зайшов до пана премієра о. д-ра Волошина, не пишу, це було описане вже в кількох розмовах. Пан премієр сидів при своїм

туди такі, як ось „Согласно співайте", або „Возвеселімся всі купно нині" — загально відомі й улюблені поміж нашим народом. Вони теж книжного походження, теж вийшли з тих самих кол, що й ті коляди, що найшли своє місце в „Богогласнику", подибуються по різних збірниках наших старовинних пісень та рукописних „кантичках". А те, що нарід перебрав із „благородних" саме ті, що їх названо, має свою причину теж у їх складі, в їх легкій віршевій формі для народнього вуха доступній.

І тут саме приходимо до віршової будови тих коляд, що стали вже тепер народнім добром.

Передусім треба згори зазначити, що наш нарід розуміє коляду як пісню веселу, пісню радощів, пісню, звязану нераз із виставами вертепу, „геродів" і т. д., що її неодмінною складовою частиною повинен бути навіть і танець. Тимто скочність і є прикметна для ритму деяких коляд. Зазначується вона трьома складами, які часто появляються чи в цілій коляді („Согласно співайте"), чи в поодиноких частинах її, звичайно на кінці строфи (строфова будова коляд —характеристична), чи на кінці вірша (пор. „Предвічний родився", „Возвеселімся", „Христос родився" і т. д.). Така скочність відчувається в ритмах рефренів поодиноких коляд (пор. рефрен до коляди „Небо і земля", або до коляди „Бог ся раждає"), або й у повторюванні останніх складів якогось слова („Тайна многа невидима, ма-ма-ма", в коляді „Бог натуру") або просто наслідування голосу струментів, потрібних до співу колядок (пор. ра—ра—ра, тра—тра—тра, га—га—га, і т. д., в тій самій коляді) і для — танцю! Тимто, я міркую, що в нас не в дусі розуміння коляди протягають, співаючи, коляду „Вселенная, веселися", коляду, зложену восьми-складовим, колачковим, скочним ритмом! Від нашого співу цієї коляди можна набратися меляхолійного смутку, а про ніяку веселість, до якої колядка кличе вселенну, бо „од Діви родився Бог", не може бути й мови.

*

В нас загально поширена думка, що середньоукраїнська вірша має складовий характер у будові вірша, себто, що це вірші силябічні, складені за польськими зразками. Воно правда, загалом беручи. Але ж бо й наша народня поезія теж збудована на числі складів, хоч має прикметні для неї пересічки (цезури) та постійний наголос, звязаний із пересічкою та кінцем вірша. Через те не можна цього погляду узагальнювати, не можна прикладати його до всіх вірш, і зокрема до коляд. Правда, двовіршова строфа таких коляд, як: „Новая радость", або „Бог ся раждає" (без рефрену), чи „Небо і земля" (без рефрену), виявляє виразно польський вплив — одинацятискладовий вірш із пересічкою після пятого складу, себто (5) + (6) — але ж строфи инших коляд, які принялися в народі і стали дуже популярні, виразно зраджують у будові вірша народні ритми. Зовсім не важко дослухатись колядкового ритму в цілій коляді „Возвеселімся всі купно нині", при чому останній рядок строфи доповнений трьома самостійними складами (пор. Всі утішайтесь — на землі). Цікаво, що на зразок будови колядки, де часто друга частина колядкового ритму (5+5) повторяється у першій половині наступного рядка — у цій коляді нову строфу починають останні слова попередньої строфи, пор.

Возвеселімся всі купно нині:
Христос родился в вишной неземлі.
Послідним віком стал человіком.
Всі утішайтесь — на землі.
Всі утішайтесь на землі гойно,
Хвалу воздайте Богу пристойну.
Пожадавному, з неба даному,
Который світ весь — одкупив.
Который світ весь опасе од ада
і т. д.

Такі доповнення трьома складами (скочними!) бачимо і в інших колядах (це щось на[illegible] рефрен у колядках, пор. „Ой, дай Боже!"), а відчувається колядковий ритм. Візьмім хоч[illegible] дуже популярну коляду (не треба думати, що вона конче складена за польським зразком[illegible] навпаки, наголоси в польській коляді „Pó[illegible] już była" вказує на український вплив!), як: „Христос родився," де в другому, четвертому, шостому й останньому рядку бачимо такі доповнення колядкового ритму:

Христос родився, Бог воплотився
Во вифлеемской — яскині;
В стайні убогой, кищеті многой —
Велія радость — всім нині
— — — — — — — —
Богу і Творцу — своєму.
— — — — — — — —
— — — — — — — —
І от работи — вражія.

Правда, можна б ці три склади, [illegible] теорією акад. С. Смаль Стоцького, взяти [illegible] за колядковий здовжений щодо ча[illegible] ритм, але ж цьому противиться пятий, сьомий і восьмий рядок, де виступають скочні [illegible] складові ритми:

Ангели [illegible] чоть Богу оддают
— — — — — — —
Лікуй, [illegible], з рождества того,
Христос [illegible] од ада спасе душ много.

Правда, в [illegible] колядах можна [illegible] [illegible]істом приняти таки здовження щодо ча[illegible] [illegible]ядкового рядка, скороченого з пятьох [illegible] склади (7. і 10. рядок). Возьмім, н. пр., [illegible] теж коляду: „Нині, Адаме", що її строфа [illegible]

бюрку й ласкаво усміхнувся, витаючись зі мною. Я показав лист від редакції „Діла" і згадав, у якій справі приходжу. Пан премієр знову усміхнувся.

— Що бажаєте знати?

— Не хочу чути ні про політику, ні про торговлю, ні про ніяку іншу державну справу. Про ці всі справи пишуть у кожному інтерв'ю з вами, пане премієре. Я поставив би вам перше питання: Як ваше здоровля? Подивляю вашу енергію і велику охоту до праці.

— Із охотою до праці — то воно так стоїть. Знаєте, як Достоєвський описує, яким способом карали арештантів на Сибірі — казали їм носити пісок з місця на місце, опісля ж знову назад. Така безцільна праця мучила й висна жувала увязнених. Моя нинішня праця така, про яку я в молодих літах і не снив ніколи. Знаєте мене, що я ціле життя працював на полі шкільництва, а це тому, бо я завжди вірив, що український нарід такий самий, як і інші европейські народи, високо культурний, інтелігентний, спосібний і тільки ярмо йому наложене робить його апатичним, тільки чужі кайдани звязали його й не дають йому можливостей розвинути всю свою енергію, всі свої спосібности. Тепер — як Куліш каже — Господь Всевишній розвязав нам руки і ми творимо самі своє життя. І саме ця свідомість дає мені, нам усім запал, охоту і силу переносити всі труди й невигоди.

— І ви, пане премієре, як молодий юнак стоїте при праці.

— Німець каже: Міт дем Амт коммтФерштанд, а я додав би: коммт Крафт, Беґайстерунґ унд Ферштанд.

Дозвольте, пане премієре, щоб я поставив вам ще одно питання. Як то було з вашим вином, як то ви його перевозили?

— Про яке це вино ви мене питаєте?

— У свому селі, як тут називають „бірточку", мали ви красну винницю, біля токайських гір, біля Шаторальуйгелі. Вино з тієї винниці було красне! Неодин гість у вашому домі в Селешці любувався смаком того вина.

— І ви лазили по моїх пивницях у Селешці! — говорив пан премієр, усміхаючись.

— Лазив, тому й питаю тепер, як ви, пане премієре, перевезли це вино до Хусту? Чув я іменно, що мали ви якісь непорозуміння при тому. Кілька гектолітрів вам пропало в часі дороги...

Пан премієр махнув тільки рукою.

І про це хочете писати?

— Зближаються свята, чому не має неодному землякові потекти слинка ротом? Ви вивезли це вино найперше з Селешки до Ужгороду? При тому...

Пан премієр сміявся і сміючися додав:

— При тому одна бочка — казали — скотилася з авта, розбилася і пропала...

— А в ній було?

— Щось три гекто. Це все доїхало до Ужгороду, бо ми були певні, що Ужгород лишиться наш. В Ужгороді був я занятий державними ділами і про вино не дбав, в останній хвилині, як уже малярі входили до Ужгороду, три вантажні авта вивезли це вино до Невицького, а з Невицького пізніше до Хусту. При тому одна бочка токайського знов мабуть скотилася з авта і пропала... Знову три гекто: Але це все пусте. Щоб наші державні діла йшли добре! Щоб були ми здорові, багацько і добре працювали!

Я розпрощався й відходив. Пан премієр додав:

Напишіть, що всім землякам на всіх українських землях бажаю того, що є найвищим туземним добром кожного народу і тимсамим і нашого українського.

ІНТЕРВ'Ю З НАЧАЛЬНИКОМ МІНІСТЕРСТВА ШКІЛЬНИЦТВА ПАНОМ ШТЕФАНОМ.

Я зайшов до свого шефа, начальника Міністерства Шкільництва, пана Штефана і просив інтерв'ю для „Діла".

— В мене вже був кореспондент одного українського часопису, я подав йому подрібні дати про наше шкільництво. Цю саму статистику переняв і один німецький кореспондент. Що тепер вам подати?

— Коли ви, пане начальнику, вже подали подрібну статистику, то я її не беру. Обмежуся до загального образу нашого шкільництва. Що скажете, пане начальнику, про наше народнє шкільництво?

— Наше народнє шкільництво розвивається правильно, воно потерпіло ще найменше потрясень внаслідок евакуації. Про це шкільництво хіба те можна замітити, що воно за давнього режиму називалося „карпаторусске", в ньому штучно підтримували „русского" духа, однак тепер, коли ці підтримувачі щезли, щезло й це „карпаторусске" шкільництво, а істнує чиста українська школа, українська мова, з українським правописом.

Це знаєте самі. З гімназіями в першій хвилині по евакуації стояла справа гірше. Всі гімназії, крім Хусту, евакуовані, для них треба було шукати нових приміщень, треба теж було їх доповнити новими силами на місце тих, які залишилися в Мадярщині. Це саме відноситься й до учительських семінарій та до торговельної академії, яка була в Мукачеві. Ці всі школи нині вже приміщені, вписи переведені, наука йде правильно. Гімназія з Ужгороду тепер у Перечині, з Мукачева частина у Сваляві, частина в Рахові, гімназія оо. Василіян, яка була в Ужгороді, тепер у Великому Бичкові, гімназія з Берегова тепер у Білках. Обидві семінарії з Уж-

вана комбінованим колядковим і козачковим ритмом (5. й 6. та 7. й 8. рядок):

Нині, Адаме, возвеселися,
Єво, прамати, од слез отрися,
Ото Єго, же-сте чекали,
Із тесклостію ожидали —
Нині є Паша предізбранно
В Вифлеомі малом домі
Родися, явися;
Єму царі несут дари:
Злато шиpo, ливан, миро
Од восток — рекл пророк.

Та чи сяк, чи так, одне ясне — безперечний вплив колядок у будові вірша тих „небогоугодних обичних коляд", і виявляється цей вплив колядковим віршем. Комбінація з іншим народнім ритмом дуже доречі, вона цілій строфі надає мистецькости. Бувають комбінації колядкового ритму ще й із іншим народнім. Ось, н. пр., у коляді „Не плач, Рахиле", де строфа складається з 12 рядків, перші чотири рядки, строфи мають колядковий вірш, пор.

Не плач, Рахиле, при чада тіли:
Не умирают, но пребивают,
Красния сини, в новой святини,
Ко Богу Сину суть за причину

— а решта 8 рядків має відомий шестискладовий народній вірш (пор. у Шевченка — „Зацвіла в долині червона калина):

Не вмій за школу, | Тілом бо умріли,
Вина, яко воду, | Душами же ціли,
Кров розлиєму, | За живота страту
Плоть убієному — | Пріяша заплату.

Ще більшої мистецькости додають усім колядам, зложеним хоч тільки колядковим віршем, хоч комбінованим — паровані рими, а то й т. зв. внутрішні рими (пор. Паши — предізбранно, родися — явися...: Рахиле — тіли, Сину — причину і т. д.), чого в народній поезії з такими ритмами не буває.

Знайомим із народніми піснями, з їх ритмами, зовсім не важко відчути народню будову строф у колядах: „Дивная новина" та „Нова радость стала". Будова ця в цілому (в поодиноких рядках, римами) відповідає відомій народній пісні:

Ой, у полі жито
Копитами збито:
В чистім полі край дороги
Козаченька вбито.

Строфа ця, як відомо, складається в першій частині з двох шестискладових віршів, римованих парованими римами, скомбінованих із коломийковим ритмом (8+6), при чому цей коломийковий вірш римується з обома першими рядками. Для порівнання подаємо перші строфи обох коляд (як вони записані в „Богогласнику" з 1790 р.):

Дивная новина:
Нині Діва Сина
Породила в Вифлеємі
Марія Єдина.

Або:

Нова радость стала,
Яка не бивала:
Над вертепом звізда ясна
Світло возсіяла.

Різні комбінації різних народніх ритмів легко схопити в коляді „Предвічний родився під літи", де в першому і другому рядку пятивіршевої строфи бачимо пересічку після третього складу, а далі йде шестискладовий народній ритм, у третьому й четвертому рядку чути врізаний козачковий (семискладовий) вірш, в останньому трискладове закінчення, пор.

Предвічний // родився під літи,
Хотяще // землю просвітити,
Да нас од тми возведет
І во світу приведет
Заблудших.

Те саме торкається коляди „Рци нам, о, Маріє", що поміщена у другій частині „Богогласника" з 1790. р., а що тепер уже загинула:

Рци нам, о, Маріє,
Что есть чудо сіє:
Не раждеш отроча,
Без хотіній плотских
І, родивши, полагаєш
Єго в яслах скотских.

Перші два рядки — шестискладовий народній ритм; останні — звичайна коломийка, де в третьому рядку (як це буває в таких народніх ритмах) врізаний один склад.

Неважко відчути народні комбіновані ритми в коляді:

Дар нині пребогатий
Со небес прийде —
Яко капля каплющая
На землю спаде — — —

в коляді, яка теж до нас дійшла, і яка теж залічена до „простішим півцем служащих".

Із усього цього, міркуємо, виходить ясно, чому з такого великого числа коляд, яке виказують нам різні збірники побожних пісень, між ними і різдвяних, нарід перебрав саме ті, що своїм складом підходили до народнього віршового вуха. Інших пісень ми не торкаємось. Зазначимо тільки, що їх „Богогласник" має дуже багато. Алеж дуже мало з них засвоїв собі нарід, бо уклад їх був надто штучний. Ми самі є свідками того, як багато нових побожних, церковних пісень, навіть коляд, встигло вже попробитись народніми, бо укладені вони під народні ритми.

...юрку й ласкаво усміхнувся, витаючись зі мною. Я показав лист від редакції „Діла“ і згадав, у якій справі приходжу. Пан премієр знову усміхнувся.

— Що бажаєте знати?

— Не хочу чути ні про політику, ні про торговлю, ні про ніяку іншу державну справу. Про ці всі справи пишуть у кожному інтерв'ю з вами, пане премієре. Я поставив би вам перше питання: Як ваше здоровля? Подивляю вашу енергію і велику охоту до праці.

— Із охотою до праці — то воно так стоїть. Знаєте, як Достоєвський описує, яким способом карали арештантів на Сибірі — казали їм носити пісок з місця на місце, опісля ж зносити назад. Така безцільна праця мучила й висна...ювала увязнених. Моя нинішня праця така, про яку я в молодих літах і не снив ніколи. Знаєте мене, що я ціле життя працював на полі шкільництва, а це тому, бо я завжди вірив, що український нарід такий самий, як і інші європейські народи, високо культурний, інтеліґентний, спосібний і тільки ярмо йому наложене робить його апатичним, тільки чужі кайдани звязали його й не дають йому можливостей розвинути всю свою енергію, всі свої спосібности. Тепер — як Куліш каже — Господь Всевишній розвязав нам руки і ми творимо самі своє життя. І саме ця свідомість дає мені, нам усім запал, охоту і силу перенсоити всі труди й невигоди.

— І ви, пане премієре, як молодий юнак стоїте при праці.

— Німець каже: Міт дем Амт коммт Ферштанд, а я додав би: коммт Крафт, Беґайстерунґ унд Ферштанд.

Дозвольте, пане премієре, щоб я поставив вам ще одно питання. Як то було з вашим вином, як то ви його перевозили?

— Про яке це вино ви мене питаєте?

— У свому селі, як тут називають „бірточку“, мали ви красну винницю, біля токайських гір, біля Шаторальуйгелі. Вино з тієї винниці було красне! Неодин гість у вашому домі в Селешці любувався смаком того вина.

— І ви лазили по моїх пивницях у Селешці! — говорив пан премієр, усміхаючись.

— Лазив, тому й питаю тепер, як ви, пане премієре, перевезли це вино до Хусту? Чув я іменно, що мали ви якісь непорозуміння при тому. Кілька гектолітрів вам пропало в часі дороги...

Пан премієр махнув тільки рукою.

І про це хочете писати?

— Зближаються свята, чому не має неодному землякові потекти слинка ротом? Ви вивезли це вино найперше з Селешки до Ужгороду? При тому...

Пан премієр сміявся і сміючися додав:

— При тому одна бочка — казали — скотилася з авта, розбилася і пропала...

— А в ній було?

— Щось три гекто. Це все доїхало до Ужгороду, бо ми були певні, що Ужгород лишиться наш. В Ужгороді був я занятий державними ділами і про вино не дбав, в останній хвилині, як уже мадяри входили до Ужгороду, три вантажні авта вивезли це вино до Невицького, а з Невицького пізніше до Хусту. При тому одна бочка токайського знов мабуть скотилася з авта і пропала... Знову три гекто: Але це все пусте. Щоб наші державні діла йшли добре! Щоб були ми здорові, багацько і добре працювали!

Я розпрощався й відходив. Пан премієр додав:

Напишіть, що всім землякам на всіх українських землях бажаю того, що є найвищим туземним добром кожного народу і тимсамим і нашого українського.

ІНТЕРВЮ З НАЧАЛЬНИКОМ МІНІСТЕРСТВА ШКІЛЬНИЦТВА ПАНОМ ШТЕФАНОМ.

Я зайшов до свого шефа, начальника Міністерства Шкільництва, пана Штефана і просив інтервю для „Діла“.

— В мене вже був кореспондент одного українського часопису, я подав йому подрібні дати про наше шкільництво. Цю саму статистику перенял і один німецький кореспондент. Що тепер вам подати?

— Коли ви, пане начальнику, вже подали подрібну статистику, то я її не беру. Обмежуся до загального образу нашого шкільництва. Що скажете, пане начальнику, про наше народне шкільництво?

— Наше народнє шкільництво розвивається правильно, воно потерпіло ще найменше потрясень внаслідок евакуації. Про це шкільництво хіба те можна замітити, що воно за давнього режиму називалося „карпаторусске“, в ньому штучно підтримували „русского“ духа, однак тепер, коли ці підтримувачі щезли, щезло й це „карпаторусске“ шкільництво, а істнує чиста українська школа, українська мова, з українським правописом.

Це знаєте самі. З гімназіями в першій хвилині по евакуації стояла справа гірше. Всі гімназії, крім Хусту, евакуовані, для них треба було шукати нових приміщень, треба теж було їх доповнити новими силами на місце тих, які залишилися в Мадярщині. Це саме відноситься й до учительських семінарій та до торговельної академії, яка була в Мукачеві. Ці всі школи нині вже приміщені, вписи переведені, наука йде правильно. Гімназія з Ужгороду тепер у Перечині, з Мукачева частина у Сваляві, частина в Рахові, гімназія оо. Василіян, яка була в Ужгороді, тепер у Великому Бичкові, гімназія з Берегова тепер у Білках. Обидві семінарії з Уж-

...на комбінованим колядковим і козачковим ритмом (5. й 6. та 7. й 8. рядок):

Нині, Адаме, возвеселися,
Ево, праматн, од слез отрися,
Оно Єго, же-сте чекали,
Із тесностію сжидали —
Нині в Панни предізбранні
В Вифлеємі малом домі
Родися, явися;
Єму цари несут дари:
Злато шиpо, ливан, миро
Од восток — река пророк.

Та чи сяк, чи так, одне ясне — безперечний вплив колядок у будові вірша тих „небогоугодних обичних коляд“, і виявляється цей вплив колядковим віршем. Комбінація з іншим народним ритмом дуже доречі, вона цілій строфі намає мистецькости. Бувають комбінації колядкового ритму ще й із іншим народнім. Ось, н. пр., в коляді „Не плач, Рахиле“, де строфа складається з 12 рядків, перші чотири рядки, строфи мають колядковий вірш, пор.

Не плач, Рахиле, при чада ціли:
Не умирают, но пребывают,
Красния сини, в новой святини,
Ко Богу Сину суть за причину

а решта 8 рядків має відомий шестискладовий народній вірш (пор. у Шевченка — „Зацвіла в долині червона калина):

Не имій за шкоду,	Тілом бо умріли,
Зваж, яко воду,	Душами же ціли,
Ірод розливаму,	За живота страту
Плоть убиваму —	Пріяша заплату.

Ще більшої мистецькости додають усім колядам, зложеним хоч тільки колядковим віршем, хоч комбінованим — паровані рими, а то й внутрішні рими (пор. Панни — предізбранні, родися — явися...; Рахиле — ціли, Сину — причину і т. д.), чого в народній поезії з такими ритмами не буває.

Знайомим із народніми піснями, з їх ритмами, зовсім не важко відчути народню будову строф у колядах: „Дивная новина“ та „Нова радость стала“. Будова ця в цілому (в поодиноких рядках, римами) відповідає відомій народній пісні:

Ой, у полі жито
Копитами збито:
В чистім полі край дороги
Козаченька збито.

Строфа ця, як відомо, складається в першій частині з двох шестискладових віршів, римованих парованими римами, скомбінованих із коломийковим ритмом (8+6), при чому цей коломийковий вірш римується з обома першими рядками. Для порівнання подаємо перші строфи обох коляд (як вони записані в „Богогласнику“ з 1790 р.):

Дивная новина:
Нині Діва Сина
Породила в Вифлеємі
Марія Єдина.

Або:

Нова радость стала,
Яка не бивала:
Над вертепом звізда ясна
Світло возсіяла.

Різні комбінації різних народніх ритмів легко схопити в коляді „Предвічний родився від літи“, де в першому і другому рядку пятивіршевої строфи бачимо пересічку після третього складу, а далі йде шестискладовий народній ритм, у третьому й четвертому рядку чути врізаний козачковий (семискладовий) вірш, в останньому трискладове закінчення, пор.

Предвічний // родився под літи,
Хотяще // землю просвітити,

Да нас од тми возведет
І во світу приведет
Заблудших.

Те саме торкається коляди „Рци нам, о, Маріє“, що поміщена у другій частині „Богогласника“ з 1790. р., а що тепер уже загинула:

Рци нам, о, Маріє,
Что есть чудо сіє:
Не раждаєш отроча,
Без хотіній плотских
І, родивши, полагаєш
Єго в ясдах скотских.

Перші два рядки — шестискладовий народній ритм; останні — звичайна коломийка, де в третьому рядку (як це буває в таких народніх ритмах) врізаний один склад.

Неважко відчути народні комбіновані ритми в коляді:

Дар нині пребогатий
Со небес прийде —
Яко капля капающая
На землю сходе — — —

з коляді, яка теж до нас дійшла, і яка теж зазначена до „простішим півцем служажих“.

•

Із усього цього, міркуємо, виходить ясно, чому з такого великого числа коляд, яке виказують нам різні збірники побожних пісень, між ними і різдвяних, нарід перебрав саме ті, що своїм складом підходили до народнього віршового вуха. Інших пісень ми не торкаємось. Зазначимо тільки, що їх „Богогласник“ має дуже багато. Але ж дуже мало з них засвоїв собі нарід, бо уклад їх був надто штучний. Ми самі є свідками того, як багато нових побожних, церковних пісень, навіть коляд, встигло вже поробитись народніми, бо укладені вони під народні ритми.

Подяка.

Оцим складаємо п. арт. різьбареві ЕВГЕНОВІ ДЗВИНДРІ у Львові вул. Гіллєра ч. 11 подяку за проєкт і виконання іконостасу до церкви Чесного Хреста в Рьдеячах почта Горуйько.

Іконостас є в українськім стилі і добро застосований до деревляної архітектури. Цілість добре звязана, а всі орнаменти мають своє символічне значіння, не дорогий. Складаючи щиру подяку поручаємо всім Отцям Парохам цього різьбаря, у переконанні, що все громадянство буде з його праці дуже вдоволене.

о. Александер Ґовда, парох.

Комітет: Михайло Пікулик, Василь Гаврилів, Петро Данилів.

городу і семінарія з Мукачева тепер злучені у Севлюші. Торговельна академія тепер у Сваляві.

— Як є з учнями? — спитав я.

—І це знаєте самі. Більша частина учнів перейшла разом з нашою владою, частина лишилася на відступленій мадярам території. Щойно коли міністерство шкіл оголосило, що наша влада не буде признавати свідоцтв з мадярських шкіл, родичі зачали переносити дітей з мадярської на нашу територію. Ми не приймаємо усіх.

— Чи не згадати ще про чеські школи ?

— Згадайте про них. Вони були заложені й по наших селах. Як ми тепер перевели статистику, показалося, що до чеських шкіл ходило тільки 22 прц. чеських дітей, а решта — це були жиди; коли ж настала наша влада, чеське шкільництво само від себе перестало істнувати.

І ми дістали внаслідок того гарні будинки, в яких можемо примістити тепер наші евакуовані школи. І наше міністерство має красне приміщення в такій покиненій чеській школі.... — докинув я.

— Може б ще згадати про наші пляни у прийдешності? — запитав пан начальник.

— Пане начальнику, числімся з тим, що й перед Великодними Святами звернуться до мене, щоб я знову списував з вами інтервю, отже не вистрілюймо всіх куль відразу, лишімо цю матерію на весну.

В цій хвилині попросив хтось пана начальника в пильній справі до телефону. Я вийшов, за дверми усміхнувся.

— Що є? — спитав секретар пана Штефана.

— Василю мій золотенький, маю готове інтервю. Це вже третє, тому я такий радий.

ІНТЕРВЮ З ПАНЯМИ, ЧЛЕНАМИ ЖІНОЧОГО СОЮЗУ.

Входжу до каварні, колишньої „Корони", тепер „Січової Гостинниці". При довгому столі засіли пані на нараду. Одна з них побачила мене і здалека кличе:

— Пане професоре, просимо сюди! Може знаєте яку велику піч?

Інші пані зачали сміятись, я здивувався.

— Велику — піч?! Всім торгував я вже в житті, але великими печами ще їй Богу ніколи. Пощо вам великої печі і чому саме від мене її хочете?

— Це тайна.

Але що жінки звичайно не вміють дотримати тайни, я небаром довідався, в чому діло.

— Це ми хочемо уладити святий вечір січовикам! — промовила одна.

— Їх буде звиж 200! — каже друга.

— Це в одній салі, а в другій будуть еміґранти, старі і нові, тепер евакуовані. Їх буде приблизно 150 — шепче третя.

— При чому ж тут велика піч? — спитав я.

Тоді довідався я вже все. Це кожному гостеві хотять пані дати по одному колачикові; щоб спекти 450 колачиків, треба ж великої печі. Я замітив, що можна дати пекти до пекаря і збутися клопоту.

— Видно відразу, що ви мужчина, який хоче вчити нас, жінок. Думаєте, що ми не були вже у пекаря? Але він хоче за дорого, тому мусимо самі пекти, але не маємо великої печі.

— Отже великої печі я ні не знаю, ні не бачив, ні не чув. Але скажіть мені, ласкаві пані, що ще хочете давати на святу вечеру тим 450 гостям?

Тут довідався я, що наші пані приготовляють ще борщ та голубці. Мені було вправді дивно, в якій це бочці вони накваслть тільки борщу, а ще дивніше, де знайдуть такий великий горнець, щоб зварити хоч 100 літер борщу. Між панями знову вибухнув сердечний сміх.

— Ми виберемо вас почесним головою нашого товариства за ваші мудрі ради й запити!

— А все ж таки мені незрозуміло, як ви це зварите? — питався я.

— А таки зваримо, та не в одному горшку. Ми ще й більшу штуку зуміємо — промовила наймолодша з них, трохи задиркувата. — Ми купили цілий віз головок капусти, кожному учасникові попять голубців, разом 1750 голубців, а що треба ще й резерви, то зробимо повних 2000 голубців.

— А як це зварите? Горішні в горшку подусять долішні.

У відповідь почув я знову веселий сміх і запевнення, що ці голубці будуть наші пані варити в кількох горшках повних три дні. В цій хвилині майже крикнула одна з пань:

— Вже знаю, що зробити з колачиками! Не треба нам ні великої, ні малої печі. Маємо мати 450 колачиків, розділім їх печення на 25 домів і справа скінчена.

Я списав це все дуже пильно й дуже точно на доказ, що тут працюють не тільки мужчини, але й пані, що в нас вирішуються не тільки важні політичні, економічні, комунікаційні, харчеві, господарські проблеми, але й проблеми товариського життя. Списав я це все й тому, щоб на Святий Вечір, коли на всіх українських землях засядуть земляки до святої вечері і згадають еміґрантів, старих і молодих, то нехай знають, що ці еміґранти не такі нещасливі. Навпаки, вони сидять у теплій хаті в Хусті, при святій вечері, при борщі, при голубцях і при колачиках. Що при тому знайдеться десь і вино і весела пісня про волю — це розуміється само собою.

Хуст, 31. XII. 1938.

Д-Р МАРКІЯН ДЗЕРОВИЧ.

Різдвяні гадки в історичну добу.

Наше покоління живе в незвичайних часах, терпить всякі невигоди, переносить терпіння і навіть переслідування звязані тісно з боротьбою світу за новий суспільний, політичний і навіть етичний лад. І саме тому, що життя пливе серед бурі людських пристрастей, що розгорілися на перехресних дорогах сучасности, коли впали старі зразки проводу людськими збірнотами і повстали нові засоби панування націй та держав, треба дивитися на нашу добу, як на „історичну" в найповнішому розумінні цього слова.

Пригляньмося ближче тим „перехресним дорогам". Передовсім впадає в очі боротьба за лад, який має вивести людство з сучасної нужди. Передвоєнний суспільний лад, сентиментальні зразки гуманітаризму та жертвенности у справах, що належали до примітивних обовязків влади, все те завалилося, а на його місці повстають три нові течії. Перша — це інтернаціональний большевизм, що перекреслив усяку надприродну етику та основує все життя на чисто матеріялістичному розумінні всього, що є у світі. Друга — це націоналістично-автаркічна стихія, що будує новий суспільний лад на абсолюті нації з запереченням вартости одиниці, але не відкидає, як большевизм, духовости людини. Третя — це залишки західніх демократій, що бажають зберегти давні зразки лібералізму, оживленого лиш деякими здобутками, перещіпленими із соціялістичних держав, при чому стараються теж оживити кволе та зниділе християнство. Не треба додавати, що брак одного пляну, як розвязати такі життєві і необхідні підстави співжиття людей між собою, захитує матеріяльною рівновагою народів світу, що стає джерелом нелюдських терпінь міліонів невинних людей.

Друга перехресна дорога нашої історичної доби — це народини націоналізму, як особливої системи думання, що примушує не тільки політиків та керманичів держав та націй, але навіть окремих людей поміркувати над наслідками появи цієї стихії. Довоєнні царі та королі „з Божої ласки" зникають поволі в Европі, національно неоднородні держави, що істнували після версайського миру, мусять зникати до нового думання, яке є простим наслідком того, що найсильніша тільки національна державна одиниця. Ясна річ, що само ствердження такої зміни поглядів на націю та державу мусить спричинювати в умах усіх незвичайний заколот, бо треба перестати думати давніми категоріями і пробувати перепливти поміж неодмінною Скиллю й Харибду, коли хто хоче перевести націоналістичні тези серед старих державних організмів.

Є ще третя перехресна дорога: переміна психіки не тільки поодинокої людини, але цілого сучасного людства у сфері одиничної та

збірної моралі На наших очах зударяються без смертні цінности християнської етики, як засадничої підстави життя одиниці та співжиття загалу, з діяметрально протилежним струмом матеріялістичного большевизму, що абсолютно негує право істнування якоїнебудь етики поза найбільш жорстоко зрозумілим, вбивчим матеріялізмом у кожній ділянці одиничного і збірного життя.

Серед таких переломових часів доводиться всьому християнському світові святкувати сьогорічне Христове Різдво. Старим звичаєм, скріпленим потребою незлобивого серця, слід і нам скласти собі взаємно та по християнськи не тільки всім приятелям, але й тим, що з нами ворогують, святочні побажання. Українському народові у цілости та всім поодиноким його членам слід бажати з цілуо серця, щоб вимолили в Бога у Вефлеємську Ніч якнайбільшу тугість душі й тіла, що допоможе перетривати сучасне лихоліття.

Треба бажати, щоб із перехресних доріг суспільної заверюхи українська нація винесла нову, для своєї національної психіки та ментальности найбільш пригожу систему соціяльного ладу, побудовану на основах християнської моралі.

ОЛ. КУЛЬЧИЦЬКИЙ.

Психічна структура політичного діяча.

(Психольоґічний нарис).

Час між Різдвом і Новим Роком вяжеться в свідомости і підсвідомости одиниць і збірноти із настроєм вифлиємської зірки, із тугою за новими шляхами одиничного і збірного життя, з бажаннями іти з повним довірям чиїмсь слідом. У площині громадянського життя виразом цього шукання провідної зірки, є туга за політичним проводом. До традиційної вже в нас у цю пору теми, варт докинути жмінку завваг, з тої науки, що для неї ніщо людське не є чуже, — з ділянки психольоґії.

•

Вислід якихнебудь розшуків залежить у першій мірі від того, чи вміємо гаразд розпізнати те, чого шукаємо. У площині чисто людських діл не можна розраховувати на чудесні знаки із міжзоряних просторів, а треба попросту гаразд зясувати собі прикмети того, чого шукаємо, отже в нашому випадку „справжньої політичної людини".

Гуманістична психольоґія в особі свого найбільшого представника, Едварда Шпранґера приходить нам з допомогою. Розглядаючи людину, саме із „гуманістичного" погляду, тобто в перспективі культурнотворчих актів і переживань, поміж теоретичними, естетичними, економічними, соціяльними та релігійними актами і переживаннями, окреслює як окрему своєрідну клясу — акти політичні. Своєрідність актів політичних добачує Шпранґер у тому, що вони, без огляду на свій зверхній зміст і свої засоби, по своїй суті спрямовані на владу, на потугу. Для Шпранґера синонімом „політичної людини" є „людина влади", „володар" — дер „Махтменш". Очевидячки не треба „влади" розуміти як рівноважника „насильства" чи „примусу". „Настанова на владу" є охотою і спроможністю накидати найріжнорідніщими способами іншим людям напрямні власної волі. Ця здібність виростає із глибоких шарів життевої енерґії, самопотвердження власногоества, що бачить у запевненні собі суспільної вищости і почуванні сили, остаточний змисл життя.

Віссю життя політичної людини є саме ці політичні акти. Вони можуть виявлятись у вузькому, родинному колі чи в межах одної місцевости чи одного товариства, можуть бути обєктивно дрібні і маловартні для нашої людини політичної, вони, хоча може і рідкі, з браку нагод мають значіння засадниче. Очевидно побіч актів політичних, людина мусить доконувати ще й інші акти, теоретичні, соціяльні, релігійні, тощо. Але якщо вона має справжню політичну структуру, то навіть тоді, коли вона діє в ділянці іншій — теоретично-науковій, релігійній, мистецькій, її діяльність має свої характеристичні риси. Це самозрозуміле, бо саме суть поняття „структури" зводиться до того, що це „розчленована психічна цілість, де кожна функція сповняє ролю важливу для цілости, і тільки у звязку зі своєю цілістю є зрозуміла". Тимто пізнання, мистецтво, чи побожність політичної людини мусить мати, як частина політичної психічної структури своє особливе забарвлення. Для політика всі вартости культури мають вартість передовсім як „поле динаміки" політичної сили.

Правда і неправда не цікавлять діяча самі для себе, а ідеї мають для нього вагу тільки як „ідеї-сили" (Фує), як спонуки людського діяння, як ґенератори сили. Інколи в політика сам орґан розріжнення правди і неправди завмирає. Із Ніцшем він починає вірити, що „правда є тією помилкою, що допомагає окресленому родові одиниць в існуванні."

Одного роду пізнання не може собі політик легковажити — пізнання людини. Та це пізнання є одностороннє та обмежене: воно обмежується до знайомости тих шрубок і контактів, що ними можна людину вправляти в рух, та кермувати, а справжнє духове життя залишається тоді поза обсягом його спостережливости.

Не менш одностороннє у людини з політичною структурою — розуміння мистецтва. Декоративний, монументальний його бік для політичної людини найважніший, тому, що може впливати на психіку маси та її формувати. Та часто є в політика деякі уздібнення, що його споріднюють з мистцем, як нпр. уява. Наполеон як політик був дивною сумішкою мрійника-фантаста та математика. Ще цікавішим прикладом цього типу сполуки є Дізраелі, що від політичних невдач утікав у літературну творчість і навпаки. При ближчому розгляді цього явища, доходимо до переконання, що в цьому нема нічого дивного; мистецтво як і політика перетворює дійсність, а ніяке перетворення не може обійтися без уяви.

Поміж соціяльною і політичною настановою далекі розходження. Суттю суспільної настанови є помагати людям для них самих, політичної — для сподіваного приросту сили.

Релігійні та економічні вартости відіграють у політичній структурі виключно ролю засобів; притяжна сила добра дочасного, як і вічного, його примана і загроза є для політика найчастіше неоціненою рушійною силою — але нічим більше. А проте буває, що схильний до містики політик, розуміючи відносини поміж Богом і людьми на зразок політичних взаємин, уважає себе знаряддям Божої сили та виконавцем позасвітової волі надприродних чинників історії.

Ось погляди Шпранґера на цю справу. Можна б, здається, доповнити їх іще у двох точках.

Поперше, видається, що Шпранґер не все має слушність коли вважає, що засаднича настанова політичного акту спрямована на збільшення власної сили супроти інших людей, себто на володіння над ними. Його погляд можна прикласти до політиків цього типу як деякі диктатори, еспанські конкістрадори чи середневічні кондотієри. А все-ж знаємо діячів, які не мають на меті приросту сили політика як одиниці в відношенні до інших одиниць, але само безкористне творення суспільно-політичних сил, кермування ними, щоб доцільно вихісновувати їх, без огляду на своє особисте становище. Відомо, як часто у політиці зустрічаємо анонімні, „сірі еміненції", що їх зусилля йдуть тільки в такому напрямку, без будь-якої охоти до особистої переваги над іншими. Політик, на нашу думку, часто є просто техніком суспільних сил, бо так як технік у стислішому значінні цього слова вважає за найважливішу річ орудувати силами, саму гру сил, саме панування над ними у громадянстві, без огляду на своє суспільне становище. Очевидно, що таке розуміння політичної людини, допускає ріжнородні посередні можливости, що в ріжній мірі наближувались би до становища Шпранґера.

У звязку з тим, треба денещо змінити погляд і на справу засадничих для політика уздібнень. Побіч інтуїтивної і практичної знайомости людей як одиниць, політичний діяч повинен таксамо добре вміти розуміти психольоґію маси і основи соціольоґії. Не трудно зрозуміти, що хист викликувати збірні настрої, що ним визначується наприклад Гітлер, може вязатися з хистом інтуїтивно відгадувати настрої мас у себе і на чужині. Чи саме не в відгадуванні психічних настроїв людности демократичних держав лежить тайна політики Гітлера. Якби воно і не було, суспільні сили мусять бути для духового ока політика чимось наявним. Як грач у більярд бачить поміж усіми можливими предметами тільки карамболеві комбінації, політик мусить бачити поміж усіми суспільними подіями оці „паралельоґрами сил", що є основою практичної політичної механіки.

•

Поминаючи безліч питань, звязаних із заторкненими справами як нпр. проблему диференціяції політичних структур в часі і просторі — приходимо до практичних висновків, важливих для нашого терену.

Погляд на нашу дійсність переконує, що в нас не мають значіння для добору політичного проводу оті єдині психольоґічні критерії, що виникають із відповідного розуміння суті політика як типу. Політичні функції в нас довіряють людям в першу чергу за їхні „заслуги" на полі науки, мистецтва, економіки, добродійности, тощо. Можна в нас стати політиком, тому, що людину „знають"; байдуже, чи за збірку новель, чи повість, чи як професора чи кооператора, коротко можна в нас бути членом політичного проводу в нагороду за знання, людяність, працю і головно власну охоту „працювати". Навпаки: за хиби наших політиків уважають такі часто суттєві риси політичної структури, як авторитетність, безоглядність, життеву гнучкість і т. д. Отже виринає домагання, щоб поглибити і поширити політичну культуру маси, змальовуючи їй в історії, у публіцистиці та літературі зразкових типів політичних діячів, як нпр. відомий з біоґрафії Борщака Пилип Орлик. Щойно таким шляхом можна серед нашого загалу поширити свідомість, що необхідно добирати на відповідні політичні становища людей з відповідними психольоґічними даними.

Щоб сповнилися бажання...

Небавком засядемо до Святої Вечері, а там і зустрінемо Новий Рік. У ці великі Свята звикли ми бажати собі посполу всякого добра і щастя та кращої долі. Ох, та краща доля! Яке чарівне слово! Воно в ці Свята буде гомоніти на устах мільйонів людей. Бажатимуть собі рідні, знайомі, приятелі. Ці святочні бажання — це поетична форма прадавніх закликів і замовлювань. Це останки віри в магічність доброго чи злого слова, доброго чи лихого бажання. Але вдумчива людина мусить признати, що хоча й приємні кожному ті слова, то сила їх дуже обмежена, а то й ніяка. Всі-ж бачимо і знаємо, що наша добра доля залежить тільки від кожного з нас, або інакше кажучи: кожний є ковалем свого щастя. Від нашої власної поведінки залежить наша доля. А що на поведінку складаються наші вчинки, то певно признаємо й те, що одним з важних чинників кращої долі є — ощадна поведінка з нашим матеріяльним надбанням, передовсім із грошем. Докладніше: раціональне щадження свого гроша в рідних банках — це одна з підстав успіху і щастя кожного зокрема і всіх загалом. Отже памятаймо в різдвяні і новорічні дні, що коли почнемо щадити свій гріш у рідних банках ми самі і будемо впливати в тому напрямку на інших, тоді — і тільки тоді — сповняться тим усім нам ті святочні бажання кращої долі... (В.)

збірної моралі На наших очах зударяються безсмертні цінности християнської етики, як засадничої підстави життя одиниці та співжиття загалу, з діяметрально протилежним струмом матеріялістичного большевизму, що абсолютно негує право існування якоїнебудь етики поза найбільш жорстоко зрозумілим, вбивчим матеріялізмом у кожній ділянці одиничного і збірного життя.

Серед таких переломових часів доводиться всьому християнському світові святкувати сьогорічне Христове Різдво. Старим звичаєм, скріпленим потребою незлобивого серця, слід і нам скласти собі взаємно та по християнськи не тільки всім приятелям, але й тим, що з нами ворогують, святочні побажання. Українському народові у цілости та всім поодиноким його членам слід бажати з цілуо серця, щоб вимолили в Бога у Вефлеємську Ніч якнайбільшу тугість душі й тіла, що допоможе перетривати сучасне лихоліття.

Треба бажати, щоб із перехресних доріг суспільної заверюхи українська нація винесла нову, для своєї національної психіки та ментальности найбільш пригожу систему соціяльного ладу, побудовану на основах християнської моралі.

ОЛ. КУЛЬЧИЦЬКИЙ.

Психічна структура політичного діяча.

(Психольогічний нарис).

Час між Різдвом і Новим Роком вяжеться в свідомости і підсвідомости одиниць і збірноти із настроєм вифлиємської зірки, із тугою за новими шляхами одиничного і збірного життя, з бажаннями іти з повним довірям чиїмсь слідом. У площині громадянського життя виразом цього шукання провідної зірки, є туга за політичним проводом. До традиційної вже в нас у цю пору теми, варт докинути жмінку заввагб з тої науки, що для неї ніщо людське не є чуже, — з ділянки психольоґії.

*

Вислід якихнебудь розшуків залежить у першій мірі від того, чи вміємо гаразд розпізнати те, чого шукаємо. У площині чисто людських діл не можна розраховувати на чудесні знаки із міжзоряних просторів, а треба попросту гаразд зясувати собі прикмети того, чого шукаємо, отже в нашому випадку „справжньої політичної людини“.

Гуманістична психольоґія в особі свого найбільшого представника, Едварда Шпранґера приходить нам з допомогою. Розглядаючи людину, саме із „гуманістичного“ погляду, тобто в перспективі культурнотворчих актів і переживань, поміж теоретичними, естетичними, економічними, соціяльними та релігійними актами і переживаннями, окреслює як окрему своєрідну клясу — акти політичні. Своєрідність актів політичних добачує Шпранґер у тому, що вони, без огляду на свій зверхній зміст і свої засоби, по своїй суті спрямовані на **владу**, на **потугу**. Для Шпранґера синонімом „політичної людини“ є „людина влади“, „володар“ — дер „Махтменш“. Очевидячки не треба „влади“ розуміти як рівноважника „насильства“ чи „примусу“. „Настанова на владу“ є охотою і спроможністю накидати найріжнороднішими способами іншим людям напрямні власної волі. Ця здібність виростає із глибоких шарів життєвої енерґії, самопотвердження власного ества, що бачить у запевненні собі суспільної вищости і почуванні сили, остаточний змисл життя.

Віссю життя політичної людини є саме ці політичні акти. Вони можуть виявлятись у вузькому, родинному колі чи в межах одної місцевости чи одного товариства, можуть бути обєктивно дрібні і маловартні для нашої людини політичної, вони, хоча може і рідкі, З браку нагод мають значіння **засадниче**. Очевидно побіч актів політичних, людина мусить доконувати ще й інші акти, теоретичні, соціяльні, релігійні, тощо. Але якщо вона має справжню політичну структуру, то навіть тоді, коли вона діє в ділянці іншій — теоретично-науковій, релігійній, мистецькій, її діяльність має свої характеристичні риси. Це самозрозуміле, бо саме суть поняття „структури“ зводиться до того, що це „розчленована психічна цілість, де кожна функція сповняє ролю важливу для цілости, і тільки у звязку зі своєю цілістю є зрозуміла“. Тимто пізнання, мистецтво, чи побожність політичної людини мусить мати, як частина **політичної** психічної структури своє особливе забарвлення. Для політика всі вартости культури мають вартість передовсім як „поле динаміки“ політичної сили.

Правда і неправда не цікавлять діяча самі для себе, а ідеї мають для нього вагу тільки як „ідеї-сили“ (Фуе), як спонуки людського діяння, як ґенератори сили. Інколи в політика сам орґан розріжняння правди і неправди завмирає. Із Ніцшем він починає вірити, що „правда є тією помилкою, що допомагає окресленому родові одиниць в існуванні.“

Одного роду пізнання не може собі політик легковажити — пізнання людини. Та це пізнання є одностороннє та обмежене: воно обмежується до знайомости тих шрубок і контактів, що ними можна людину вправляти в рух, та кермувати, а справжнє духове життя залишається тоді поза обсягом його спостережливости.

Не менш одностороннє у людини з політичною структурою — розуміння мистецтва. Декоративний, монументальний його бік для політичної людини найважніший, тому, що може впливати на психіку маси та її формувати. Та часто є в політика деякі уздібнення, що його споріднюють з мистцем, як нпр. уява. Наполеон як політик був дивною сумішкою мрійника-фантаста та математика. Ще цікавішим прикладом цього типу сполуки є Дізраелі, що від політичних невдач утікав у літературну творчість і навпаки. При ближчому розгляді цього явища, доходимо до переконання, що в цьому нема нічого дивного: мистецтво як і політика перетворює дійсність, а ніяке перетворення не може обійтися без уяви.

Поміж соціяльною і політичною настановою далекі розходження. Суттю суспільної настанови є помагати людям для них самих, політичної — для сподіваного приросту сили.

Релігійні та економічні вартости віді грають у політичній структурі виключно ролю засобів: притяжна сила добра дочасного, як і вічного, його примана і загроза є для політика найчастіше неоціненою рушійною силою — але нічим більше. А проте буває, що схильний до містики політик, розуміючи відносини поміж Богом і людьми на зразок політичних взаємин, уважає себе знаряддям Божої сили та виконавцем позасвітової волі надприродних чинників історії.

Ось погляди Шпранґера на цю справу. Можна б, здається, доповнити їх іще у двох точках.

Поперше, видається, що Шпранґер не все має слушність коли вважає, що засаднича настанова політичного акту спрямована на збільшення власної сили супроти інших людей, себто на володіння над ними. Його погляд можна прикласти до політиків цього типу як деякі диктатори, еспанські конкістадори чи середновічні кондотієри. А все-ж знаємо діячів, які не мають на меті приросту сили політика як одиниці в відношенні до інших одиниць, але само безкорисне творення суспільно-політичних сил, кермування ними, щоб доцільно вихіснувати їх, без огляду на своє особисте становище. Відомо, як часто у політиці зустрічаємо анонімні, „сірі еміненції“, що їх зусилля йдуть тільки в такому напрямку, без будької охоти до особистої переваги над іншими. Політик, на нашу думку, часто є просто техніком **суспільних сил**, бо так як технік у стислішому значінні цього слова вважає за найважливішу річ орудувати силами, саму гру сил, саме панування над ними у громадянстві, без огляду на своє суспільне становище. Очевидно, що таке розуміння політичної людини, допускає ріжнородні посередні можливости, що в ріжній мірі наближувались би до становища Шпранґера.

У звязку з тим, треба дещо змінити погляд і на справу засадничих для політика уздібнень. Побіч інтуїтивної і практичної знайомости людей як одиниць, політичний діяч повинен також добре вміти розуміти психольоґію маси і основи соціольоґії. Не трудно зрозуміти, що хист **викликувати** збірні настрої, що ним визначується наприклад Гітлер, може вязатися з хистом інтуїтивно відгадувати настрої мас у себе і на чужині. Чи саме не в відгадуванні психічних настроїв людности демократичних держав лежить тайна політики Гітлера. Якби воно і не було, суспільні сили мусять бути для духового ока політика чимось **наявним**. Як грач у білярд бачить поміж усіми можливими предметами тільки карамболеві комбінації, політик мусить бачити поміж усіми суспільними подіями оці „паралельограми сил“, що є основою практичної політичної механіки.

*

Поминаючи безліч питань, звязаних із заторкненими справами як нпр. проблему диференціяції політичних структур в часі і просторі — приходимо до практичних висновків, важливих для нашого терену.

Погляд на нашу дійсність переконує, що в нас не мають значіння для добору політичного проводу оті єдині психольоґічні критерії, що виникають із відповідного розуміння суті політика як типу. Політичні функції в нас довіряють людям в першу чергу за їхні „заслуги“ на полі науки, мистецтва, економіки, добродійности, тощо. Можна в нас стати політиком, тому, що людину „знають“, байдуже, чи за збірку новель, чи повість, чи як професора чи кооператора, коротко можна в нас бути членом політичного проводу в нагороду за знання, людяність, працю і головно власну охоту „працювати“. Навпаки: за хиби наших політиків уважають такі часто суттєві риси політичної структури, як авторитетність, безоглядність, життєву гнучкість і т. д. Отже вирішає домагання, щоб поглибити і поширити політичну культуру маси, змальовуючи їй в історії, у публіцистиці та літературі зразкових типів політичних діячів, як нпр. відомий з біографії Борщака Пилип Орлик. Щойно таким шляхом можна серед нашого загалу поширити свідомість, що необхідно добирати на відповідні політичні становища людей з відповідними психольоґічними даними.

Літературна сторінка

Є. Ю. ПЕЛЕНСЬКИЙ.

ЗОРЕСЛАВ.

Талановитий сучасний поет Карпатської України.

Два покоління сучасних письменницьких талантів Карпатської України нерозривно звязані з двома прізвищами: В. Ґренджі-Донського і Зореслава. Імя першого широко відоме поза межами Карпатської України. Його збірки передруковували і в Галичині і на Наддніпрянщині. Зореслав досі менше відомий, хоч він поет не закарпатського характеру, а ширшого.

Ентузіястично прийняли його першу збірку „Зі серцем у руках" (Ужгород, 1933) у Карпатській Україні, дуже прихильно теж у Галичині; це враження виправдала теж друга збірка лірик „Сонце й блакить" (Ужгород 1936). По появі цієї книжки можемо говорити про Зореслава вже не як про надійну молоду силу, а про сформованого поета.

Зореслав (псевдонім Степана-Севастіяна Сабола) виріс на добрій всеукраїнській літературній традиції. Вже це одно є великою новиною у закарпатській літературі, що цілими століттями жила „на відшибі", без своечасного звязку з рештою наших земель.. Тимто і вся сучасна її поезія, не виключаючи Ґренджі-Донського, нагадує галицьку поезію XIX. ст. своєю тематикою, оформленням і засобами. Найкращі ще тут наслідування, переспіви і стилізація народніх пісень.

У Зореслава найдемо вже впливи Шевченка, Франка, Олеся навіть Тичини, але перетоплені по свому. І в нього ще, у першій збірці, багато уваги присвячено стилізації народніх пісень., але крім цього є вже справжні мистецькі прикмети.

Найбільш насичені чуттям є в нього строфи присвячені Україні.

„Сталевими стопами вдарям і мірим віддалі:
Не далеко! Зійдуться Карпати, Кавказ і
(Кубань..."

Зореслав однаково легко користується клясичною строфою, як терциною, чи шостирядковою строфою. Добрим майстром виявився він теж у своїх сонетах, у цьому найтруднішому літературному жанрі, де не так іде про зовнішнє 14-рядкове, чотиростроφове оформлення, як про внутрішню композицію, з якої іноді і сліду нема в сонетах менших поетів.

Та в даний момент вага поезій Зореслава не в їх мистецьких цінностях, а в національному патосі. Вони є одною з цеголь будови Карпатської України. і їх вплив на молоде покоління мусить бути великий.

Для ширшого кола читачів буде цікаво познайомитися з життєписом Зореслава, тим більше, що є в ньому одна нотка, що виростає до меж символу: вихований у русофільському дусі, стає поет свідомим українцем.

Зореслав (Севастіян Сабол, ЧСВВ). Уродився 7. XII. 1909. р. в Пряшеві на Закарпатті. Його батько зісловачений українець, урядовець у вязничній службі; мати Марія Іжарикова — словачка. Родинна мова в домі була словацька. Син їх, Степан, ходив до гр.-кат. народньої школи (ще за Мадярщини), потім до горожанської школи в Пряшеві (вже за Чехословаччини), де вчили по російськи з підкарпатською вимовою. В тім часі Степан почав писати вірші російською мовою й дещо з них друкував у 1921—3 рр. в американському журналі „Свѣтъ Дѣтей"*), а також у пряшівській ґазеті „Русское Слово". В липні 1924. р. вступив він до манастиря Чина св. Василія В. на Чернечій Горі біля Мукачева на Закарпатській Україні. Скінчивши новіціят, поїхав до Галичини, де до трьох років покінчив гуманістичні й реторичні студії (в манастирях Крехів, Лаврів), а два роки студіював фільософію (манастир у Добромилі). В 1931 р. поїхав до Риму, де на папському Григоріянському університеті студіював богословія.

Ще в Пряшеві С. Сабол працював як скарбник, опісля секретар „Самообразовательного кружка ім. Павловича" в гр.-кат. горож. школі. Тут збудились у нім перші національні почування. Ще перебуваючи в Галичині, в крехівськім манастирі вперше у житті довідався про Шевченка і Франка та перечитав деякі їх твори. Тут почав учитись української мови і зробив перші віршувальні спроби. По році переїхав до манастиря в Лаврові, де ліпше зазнайомився з українською літературою головно з творами М. Вовчка, Федьковича, Л. Українки, Б. Лепкого та Олеся. У Лаврові працює Сабол у рукописнім журналі „Перші Проміння", опісля у „Пробійних Струях".

Переїхавши із Лаврова до Добромиля висилає звідти свої вірші на Закарпаття під псевдонімом „Зореслав". В Галичині надрукував кілька віршів у календарі „Місіонаря" 1931 р.

В жовтні 1933 р. Зореслав видав збірку поезій „Зі серцем у руках", Ужгород.

*

Зореслав скінчивши у Римі богословські студії, висвятився і вернувся на Закарпаття, де став редактором василіянських видань. Крім названої збірки, видав другу: „Сонце й блакить". Ужгород 1936 ст. 72. (Видавництво ОО. Василіян).

---

*) Homstead, Pa. USA.

100 найкращих повістей.

Ще перед війною ми мріяли з П. Карманським про перекладну бібліотеку „100 найкращих повістей". До восьми мов, які ми знали, ми гадали дібрати собі ще кілька серед приятелів, а „решту" за галицькою традицією: з німецьких або польських перекладів. Це був час „Укр. Видавн. Спілки", повістевих додатків „Діла" і повістей у „Літ. Наук. Вістнику" — коли появлявся неодин давній архитвір і першорядні новини сучасних повістярів.

За 30 років у цьому напрямку нічого не покращало. Чимало наших земляків повивчало чужі мови, сотні інтелігентів живе постійно на чужині, а читати таки нема що.

Сто томів найкращих повістей — мрія кожного читача! Як їх збирати, добирати і вибирати?

З одного боку — літературна вартість потверджена знавцями і часом, із другого — особистий смак. Між ними повинні бути передовсім „Дон Кіхот", „Робінзон Крузо", „Подорожі Гуліверa", Ле Сажа „Кульгавий чорт", Фільдінґа „Том Джонс", Вольтера „Кандід", Льоренса Стерна „Сентиментальна подорож", Ґольдсміта „Вакфільдський парох", Вальтера Скота „Айвенго", Діккенса „Клюб Піквіка", „Мала Дорита" та „Великі сподівання", Текерея „Ярмарок себелюбства", Джорджа Еліота „Сіляс Марнер" або „Ромоля", Джейн Овстен „Змисли і вражливість", Шарльоти Бронте „Джейн Ер", Стівенсона „Захоплений", Томас Гарді „В далі від скаженої юрби", Мередіта „Еґоїст" і „Річард Феверель", Кіплінґа „Книга джунґлів", Конрада „Перемога" і... тепер на хвилину завернім до французів.

Прево „Манон Леско", Руссо „Нова Гельоїза", Віктор Гюґо „Нуждарі", Діма якийсь один том, Меріме „Кольомба", Фльобер „Пані Боварі" і „Виплекані почування", Стендаль „Чорне і біле", Бальзак (чотири або вісім томів по вподобі!), Жорж Санд „Лелія" або „Індіяна", Ґонкури „Рене Моперен" і „Брати Цемґано", Доде „Сафо", Гюісманс „Навсупереки", Мопасан „Красунь-приятель"... і не забудьмо за „старих" німців: Гете „Посвоячені з вибору", Жан Поль „Геспере́с" („Титан"), Гофман „Еліксіри дявола", Ф. Келлера „Зелений Генрик" том В., Ф. К. Маєра, Штіфтера або Шпільгагена... З італійців (по 1 томові): Фоґацаро, Ануншіо, Деледда, Серао, Пірандельо, Папіні. З еспанців: Перез Ґальдос, Палячіо Вальдес, Бляско Ібанес, Піо Бароха, Унамуно, Рамон Ґомез де ля Серна. З росіян: Гоголь, Турґенев, Ґончаров, Достоєвський, Толстой, Короленко, Горкий...

А скандинавські краї? Вони такі багаті на повістярів, близьких нашому серцю. Якобсен дав два архитвори „Нільса Ліне" і „Марію Груббе", Гамсун „Вікторію" і „Пана", Сельма Лягерлеф „Ґесту Берлінґ", Сиґрида Ундсет „Доньку Лявранса", голяндець Мультатулі „Макса Гавеляра". А Банґ, Стрінберґ, Ґаборґ, Кілянд, Єнсен, Ґіельруп, Боер, Ґуннарсон?

Залишаються ще такі далекі нам літератури, як фінська, латиська, литовська, португальська, турецька і ніби-то близькі, а зовсім невідомі своїми повістями, як чеська, болгарська, сербська, з яких кожна могла б нам дати бодай по... три повісти.

Коли переходимо думкою до сучасної літератури, вибір стає ще важчий. В Англії, в Америці та Франції — сотні повістярів працюють невпинно. Хто раз знайшов улюблених письменників — з гарячкою хапає за кожний їх новий твір. Жід, Жіль Ромен, Томас Манн, Мережковський, Верфель або Дос Пассос залишили не одному з моїх знайомих незатерте враження. За останні роки одна повість Моґема і одна Морґана були для мене такою духовою подією, що я готов їх був якстій перекладати, якби...

Якби ми мали видавців — може мали б і читачів. Та ніхто в нас не думає засвоїти для нашого інтелігентного загалу великого літературного надбання минулих століть, ані прецікавої лектури сучасности.

— м. р.

Літературна хроніка.

ДЛЯ ШЕКСПІРА ВІДЧИНЯЮТЬ ДОМОВИНУ ДРУГОГО ПОЕТА.

Хто написав твори Шекспіра? це одне з найбільш проблематичних питань усесвітньої літератури. Дослідники і досі поділені на два табори: одні за офіціяльними студіями вірять, що їх написав автор, уроженець міста Стратфорду, куди на старість вернувся, другі, що таке всестороннє знання міг мати тільки Бекон з Веруламу або льорд Дербі, які користувалися прізвищем Шекспіра-автора, як фірмою. Рукописів [illegible] драматург не залишив; його підписи стоять [illegible] мотою, не на творах. І ось учені та професори зважились на останню пробу. Один з істориків англ. літератури XVII в. подав був звістку, що коли вмер великий поет Едмонд Спенсер усі сучасні великі поети [illegible] його одами, які разом із перами пішли до домовини разом з тілом Спенсера. Його домовина лежить у гробниці Вестмінстерського собору. Архиєпископ [illegible] того собору дав дозвіл, щоб домовину відчинили, [illegible] мусів лежати теж рукопис з одою Шекспіра, [illegible] рукопис великого драматурга [illegible] можна буде ствердити, хто дійсно написав [illegible] трагедії та комедії! Архиєпископа трохи критикували, що дозволив себе втягнути у літературний спір, [illegible] більшість похвалила його широку ліберальну [illegible], що має прозорливість для проблем творчости. [illegible] відчинили. Розчарування було велетенське [illegible] поем. Мало того: [illegible] Спенсера [illegible] в чужій. Хто ж лежить досі у гробниці [illegible] лежить Спенсер? [illegible] Шекспір надалі залишається [illegible] сот.

Театр і кіно.

ПИШІТЬ ПЕСИ!

Кілько разів хто заторкає нашу театральну справу, мусить ударитися головою об ті будки, що стоять на т. зв. театральній площі при вул. Сапіги. Цією площею опікуються представники ріжних наших установ, навіть згуртовані в окремому товаристві і краще залишити їх у спокою разом із площею. Поки вони подбають за театральну салю у Львові, наші театральні трупи зазнають іще неодних злиднів. Що ці трупи потребують матеріяльної допомоги, про це теж усі знають. Від нас, робітників пера, така допомога теж не залежить.

Зате ті, що пишуть могли б може стати у пригоді нашому театрові — пером. Наш театр потребує до загину нового репертуару. Наші автори якнайменше пробують своїх сил у драмі, забуваючи, що це найвдячніше поле до праці. Наші режисери, артисти та директори театрів приймуть з якнайбільшою радістю всякі нові песи і постараються їх якнайскоріше показати на сцені. Їх сценічний досвід часто допомагає песі, яку вони на пробах можуть краще пристосувати до сцени, виправивши те, що через брак досвіду автора псує „сценічність“ песи.

Крім цього не треба забувати, що навіть у дуже скрутних обставинах наших театрів автор нової песи може рахувати на гонорар багато кращий, ніж за поезії, оповідання чи навіть повість. Коли театр за кожну виставу песи дасть авторові хоч кілька золотих, то за рік він таки дібеться якоїсь поважнішої суми, бо ту саму песу грають по черзі в ріжних містах увесь рік. За якийсь час драматична новинка переходить теж на аматорські сцени, з яких авторові завсіди щось „капне“.

Правда, що деякі автори могли поробити з деякими нашими театрами сумний досвід, коли виславши свій рукопис, не дістали його ніколи назад, а навіть не могли добитись відповіді, чи їх песа щось варта і чому непридатна до вистави. Та це вже загальна болячка наших обставин: не відписувати на листи і не звертати того, чого хтось таки не мусить до зарізу. Наші театри мандрують з місця на місце і листи часто не доходять до них, а актори не маючи власної хати, стола ні чорнила, нелегко можуть вести листування.

Тимто наші автори повинні б звертатися зі своїми рукописами раніше до якоїсь довіреної особи, яка заопікувалась би ними і передавала їх дотичному театрові. Хто зна, чи Т-во письменників і журналістів не взяло б нераз на себе такого посередництва для добра авторів і літератури.

Кіномани і кіноманіяки.

Коли хто приїжджає із провінції — бачите, як він гаряче кидається до кінових афіш. На це нема ради. Кіно, це одна з тих розваг сучасного інтелігента, яка часто заступає йому подорож на чужину, книжку, може й особисті переживання.

Голод кіна відчуваєте скрізь і у Львові. Маємо тут 25 кін і раз на пів року появляється нове. Могло б їх навіть бути стільки, що шинків, якби за 15 і 30 сотиків можна було в них, наче горілкою та пивом, трохи „загрітися“, „скріпити серце“, забути про буденщину. Найповажнішого громадянина, найшановнішу матрону можете зєднати собі, коли носите в кишені безплатну карту до кіна на 2 особи, ще й на премієри.

Чому-ж власник такої карти має більше ворогів, ніж приятелів — саме через карту? Передовсім тому, що не може на неї запросити всіх. І кожний незапрошений має моральне право спитати: „чому його, а не мене?!“ Друга причина та, що нема більшої помилки, як зробити комусь ні сіло ні пало чемність раз, не повторивши її вдруге і втрете. Той, хто дістав раз кінову карту задурно, не може погодитись з думкою, що інший уживає її постійно і хотів би теж користати з такого привілею.

Всі знаємо, що залізничники або посли користуються безплатною їздою залізницею і ніхто з нас не заздрить їм цієї вигоди привязаної до їх стану. Зате відомо, що денникар мусить усякими способами виправдуватись і боронитись перед ріжними своїми знайомими, які хотять роздобути від нього кінову карту. А хоч нема нічого лекшого, як робити дарунки іншим з того, що нас нічого не коштує, то навіть якби ви роздавали кінові карти щодня двома руками, нелегко вам буде всіх задовольнити.

Зрозуміло, що хто бере від вас кінову карту, то хотів би передовсім знати, чи вона запевнює йому добру програму.

Що це таке добра програма? Ви помиляєтеся, коли гадаєте, що це фільма високої якости з першорядними артистами, бо слова „якість“ і „першорядні“ не для всіх мають те саме значіння.

Є кіномани, які ходять залюбки до кіна на премієри і то до кіна, що їм припало до вподоби. Льокаль — як у ресторані — для деяких важніший, ніж страва. Таких можете вислати на найгіршу „шміру“ і вони побіжать туди, не глянувши на другу пропоновану їм карту до скромного кіна з чудовою фільмою.

Маємо в редакції таких, для яких „добре кіно“ означає тільки великі гарні салі. Головно, коли вони жонаті, то не матимуть відваги сказати жінці при обіді, що дістали сьогодні карти до „Музи“, „Ріяльто“ або іншого меншого кіна. Даремне було б доказувати, що львівські малі кіна повторюють програми великих і не мають інших, власних, гірших. Вони воліють погану страву у великім ресторані, ніж добру в малім, куди ходить „демократична“ публика.

Деякі кіноаматори мають своїх улюблених акторів і вони ходять не на фільми, а „на“ акторів. Є такі мужчини, що пропадають за Гретою Ґарбо та Марленою Дітріх, як деякі жінки кохаються у Ґері Купері та Роберті Тейльорі. Від самої їх появи вони зазнають солодкого зворушення і від зворушеного їх голосу можуть плакати. Коли трапляється програма з Купером і Марленою Дітріх, а жінка ненавидить Марлену, яку саме прийшов подивляти її чоловік, то найрозумніше було б порадити такій подружній парі не ходити разом на сеанс, бо пересваряться. Але на це нема ради.

Знаємо таких, що не важаться піти на фільму, яка кінчається трагічно; їм потрібний до приємности „геппі-енд“ і вони мусять про це заздалегідь знати. Знаємо аматорів воєнних фільм і кримінальних, з трупами і любовю, без любови, а з ковбоями, без розумного сюжету, а з музикою.

Як це не дивно, а більшість відвідувачів кіна не шукає в ньому справді „кінових“ фільм, себто таких історій, яких не може нам дати ні театр, ні книжка. Більшість шукає в кіні саме того, що заступає їм театр і книжку: зворушливих історій, що роблять наполовину враження „правдивого життя“ і „мистецтва“, завдяки мішанині ріжних елементів запозичених з ріжних бочок.

На це нема ради. Хтось воліє циганську музику з Будапешту, ніж оперу, бо на опері не розуміється, а при циганській музиці може не думати. Не можна мати претенсій до людей, що вони пруть до кіна саме на те, щоб думати або „переживати щось глибокого“, коли не можуть цього робити ніде інде.

Кінова хроніка.

У Ню-Йорку відкрили нове кіно виключно для французьких пес.

Найбільше заробили в минулому році в Голівуді Соня Геніє, Клярк Ґейбл і Шерлі Темпл.

У Голівуді почали підготовляти нову фільму з Гретою Ґарбо п. з.: „Жіночка“. Сценарій написав франц. комедіеписець Жак Деваль автор „Товаріща“, на підставі песи мадярського комедіеписця Мельхіора Ленґіеля. Режисерує Ернест Любіч.

Італія купила 30 нових французьких фільм.

Чарлі Чаплін звернувся до відомого англійського письменника Уелса, щоб написав йому оригінальний сценарій.

Американська фірма Ґольдвін-Маєр придбала права на сфільмування „Пригод детектива Ніка Картера“.

Недавно одна франц. фірма хотіла виставити фільму на підставі повісти Едмунда Гонкура „Дівчина Еліза“. Коли вже почали підготову до фільми, Академія Гонкурів довідалася, що підприємці і сценаристи перенесли дію повісти з другої половини XIX. віку з Парижа в сучасність до Тульону, бо Середземне Море стало модне. Проти такої зміни ідеї повісти Академія запротестувала.

10 років тому.

Щойно від 10 років маємо звукову фільму. Ось що у тому часі писали газети: „Деякі твердять, що в найближчій будучині фільми будуть відтворювати не тільки шуми, але і пісню і що Моріс Шевальє в найближчій фільмі навіть буде співати“.

„У фільмі „Небо слави“ дебютує новий артист Ґері Купер“.

З кіна.

КІНО „АМПІР“: „БРАВУРА“.

Очайдушний летун жениться. Він захоплюється рекордами і грається залюбки з небезпекою. самовпевнений. Його примхувата вдача дозволяє йому зірвати умову з летунським товариством напередодні великого лету. Без грошевих засобів, з молодою жінкою, він виграє небезпечний лет і величезну суму грошей пропустить на пиятику. Алькоголь робить з нього невідповідального за свої вчинки. Велика любов жінки до нього та його власна до неї проявляються у формах, що відповідають поривам очайдушних летунів і американських жінок. Фільма має сцени сильно емоційні та глибшу психольоґічну основу. У головних ролях троє мистців екрану: Клярк Ґейбл, Спенсер Трасі і Мирна Льой.

КІНО „ПАЛЯС“: „ЦИГАНКА“.

Молода дівчина з багатого дому в день шлюбу втікає в ліс, паде і тратить память у лісі. Її знаходять цигани, що їдуть табором, заопікуються нею, приймають її як свою. Дівчина не знаючи нічого про своє минуле стає членом циганської родини як „ворожка“ і закохується в одному цигані, що теж колись належав до вищого товариства. Фільма має настроєві і превеселі сцени — дуже добру музику і першорядних комиків.

КІНО „АТЛЯНТІК“: „БОРОТЬБА ЗА ЩАСТЯ“.

Історія подружжя трьох сестер на підставі популярної довгої американської повісти. Найстарша з сестер виходить заміж за репортера в Сан-Франціско, що не має сил боротися за утримання, запивається і доведений до розпуки шукає кращого щастя за океаном. Бачимо довгі перипетії родинного життя молодої пари, як вони розходяться і сходяться. Ерроль Флін і Бетті Дейвіс у головних ролях. Флін не дістав ролі відповідної до своєї вдачі та таланту. Бетті Дейвіс як трагічна артистка першорядна. У фільмі всього потрохи до землетрусу у Сан-Франціско включно.

Театр і кіно.

ПИШІТЬ ПЕСИ!

Кілько разів хто заторкає нашу театральну справу, мусить ударитися головою об ті будки, що стоять на т. зв. театральній площі при вул. Сапіги. Цією площею опікуються представники ріжних наших установ, навіть згуртовані в окремому товаристві і краще залишити їх у спокою разом із площею. Поки вони подбають за театральну салю у Львові, наші театральні трупи зазнають іще неодних злиднів. Що ці трупи потребують матеріяльної допомоги, про це теж усі знають. Від нас, робітників пера, така допомога теж не залежить.

Зате ті, що пишуть могли б може стати у пригоді нашому театрові — пером. Наш театр потребує до загину нового репертуару. Наші автори якнайменше пробують своїх сил у драмі, забуваючи, що це найвдячніше поле до праці. Наші режисери, артисти та директори театрів приймуть з якнайбільшою радістю всякі нові песи і постараються їх якнайскоріше показати на сцені. Їх сценічний досвід часто допомагає песі, яку вони на пробах можуть краще пристосувати до сцени, виправивши те, що через брак досвіду автора псує „сценічність" песи.

Крім цього не треба забувати, що навіть у дуже скрутних обставинах наших театрів автор нової песи може рахувати на гонорар багато кращий, ніж за поезії, оповідання чи навіть повість. Коли театр за кожну виставу песи дасть авторові хоч кілька золотих, то за рік він таки дібється якоїсь поважнішої суми, бо ту саму песу грають по черзі в ріжних містах увесь рік. За якийсь час драматична новинка переходить теж на аматорські сцени, з яких авторові завсіди щось „капне".

Правда, що деякі автори могли поробити з деякими нашими театрами сумний досвід, коли виславши свій рукопис, не дістали його ніколи назад, а навіть не могли добитись відповіді, чи їх песа щось варта і чому непридатна до вистави. Та це вже загальна болячка наших обставин: не відписувати на листи і не звертати того, чого хтось таки не мусить до зарізу. Наші театри мандрують з місця на місце і листи часто не доходять до них, а актори не маючи власної хати, стола ні чорнила, нелегко можуть вести листування.

Тимто наші автори повинні б звертатися зі своїми рукописами раніше до якоїсь довіреної особи, яка заопікувалась би ними і передавала їх дотичному театрові. Хто зна, чи Т-во письменників і журналістів не взяло б нераз на себе такого посередництва для добра авторів і літератури.

Кінова хроніка.

У Ню-Йорку відкрили нове кіно виключно для французьких пес.

Найбільше заробили в минулому році в Голівуді Соня Геніє, Клярк Гейбл і Шерлі Темпль.

У Голівуді почали підготовляти нову фільму з Гретою Гарбо п. з.: „Жіночка". Сценарій написав франц. комедіописець Жак Деваль, автор „Товаріща", на підставі песи мадярського комедіописця Мельхіора Ленгієля. Режисерує Ернест Любіч.

Італія купила 30 нових французьких фільм.

Чарлі Чаплін звернувся до відомого англійського письменника Уелса, щоб написав йому оригінальний сценарій.

Американська фірма Гольдвін-Маєр придбала права на сфільмування „Пригод детектива Ніка Картера".

Недавно одна франц. фірма хотіла виставити фільму на підставі повісти Едмунда Гонкура „Дівчина Еліза". Коли вже почали підготову до фільми, Академія Гонкурів довідалася, що підприємці і сценаристи перенесли дію повісти з другої половини XIX. віку з Парижа в сучасність до Тульону, бо Середземне Море стало модне. Проти такої зміни ідеї повісти Академія запротестувала.

10 років тому.

Щойно від 10 років маємо звукову фільму. Ось що у тому часі писали газети: „Деякі твердять, що в найближчій будучині фільми будуть відтворювати не тільки шум, але і пісню і що Моріс Шеваліє в найближчій фільмі навіть буде співати".

„У фільмі „Небо слави" дебютує новий артист Гері Купер".

Кіноманиі кіноманіяки.

Коли хто приїжджає із провінції — бачите, як він гаряче кидається до кінових афіш. На це нема ради. Кіно, це одна з тих розваг сучасного інтелігента, яка часто заступає йому подорож на чужину, книжку, може й особисті переживання.

Голод кіна відчуваєте скрізь і у Львові. Маємо тут 25 кін і раз на пів року появляється нове. Могло б їх навіть бути стільки, що шинків, якби за 15 і 30 сотиків можна було в них, наче горілкою та пивом, трохи „загрітися", „скріпити серце", забути про буденщину. Найповажнішого громадянина, найшановнішу матрону можете зєднати собі, коли носите в кишеї безплатну карту до кіна на 2 особи, ще й на премієри.

Чому-ж власник такої карти має більше ворогів, ніж приятелів — саме через карту? Передовсім тому, що не може на неї запросити всіх. І кожний незапрошений має моральне право спитати: „чому його, а не мене?!" Друга причина та, що нема більшої помилки, як зробити комусь ні сіло ні пало чемність раз, не повторивши її вдруге і втретє. Той, хто дістав раз кінову карту задурно, не може погодитись з думкою, що інший уживає її постійно і хотів би теж користати з такого привілею.

Всі знаємо, що залізничники або посли користуються безплатною їздою залізницею і ніхто з нас не заздрить їм цієї вигоди привязаної до їх стану. Зате відомо, що денникар мусить усякими способами виправдуватись і боронитись перед ріжними своїми знайомими, які хотять роздобути від нього кінову карту. А хоч нема нічого легшого, як робити дарунки іншим з того, що нас нічого не коштує, то навіть якби ви роздавали кінові карти щодня двома руками, нелегко вам буде всіх задоволити.

Зрозуміло, що хто бере від вас кінову карту, то хотів би передовсім знати, чи вона запевнює йому добру програму.

Що це таке добра програма? Ви помиляєтеся, коли гадаєте, що це фільма високої якости і першорядними артистами, бо слова „якість" і „першорядні" не для всіх мають те саме значіння.

Є кіномани, які ходять залюбки до кіна на премієри і то до кіна, що їм припало до вподоби. Льокаль — як у ресторані — для деяких важніший, ніж страва. Таких можете вислати на найгіршу „шміру" і вони побіжать туди, не глянувши на другу пропоновану їм карту до скромного кіна з чудовою фільмою.

Маємо в редакції таких, для яких „добре кіно" означає тільки великі гарні салі. Головно, коли вони жонаті, то не матимуть відваги сказати жінці при обіді, що дістали сьогодні карти до „Музи", „Ріяльто" або іншого меншого кіна. Даремне було б доказувати, що львівські малі кіна повторюють програми великих і не мають інших, власних, гірших. Вони воліють погану страву у великім ресторані, ніж добру в малім, куди ходить „демократична" публика.

Деякі кіноаматори мають своїх улюблених акторів і вони ходять не на фільми, а „на" акторів. Є такі мужчини, що пропадають за Гретою Ґарбо та Марленою Дітріх, як деякі жінки кохаються у Ґері Купері та Роберті Тейльорі. Від самої їх появи вони зазнають солодкого зворушення і від зворушеного їх голосу можуть плакати. Коли трапляється програма з Купером і Марленою Дітріх, а жінка ненавидить Марлену, яку саме прийшов поливати її чоловік, то найрозумніше було б порадити такій подружній парі не ходити разом на сеанс, бо пересваряться. Але на це нема ради.

Знаємо таких, що не важаться піти на фільму, яка кінчається трагічно; їм потрібний до приємности „геппі-енд" і вони мусять про це заздалегідь знати. Знаємо аматорів воєнних фільм і кримінальних, з трупами і любовю, без любови, а з ковбоями, без розумного сюжету, а з музикою.

Як це не дивно, а більшість відвідувачів кіна не шукає в ньому справді „кінових" фільм, себто таких історій, яких не може нам дати ні театр, ні книжка. Більшість шукає в кіні саме того, що заступає їм театр і книжку: зворушливих історій, що роблять наполовину враження „правдивого життя" і „мистецтва", завдяки мішанні ріжних елементів запозичених з ріжних бочок.

На це нема ради. Хтось воліє циганську музику з Будапешту, ніж оперу, бо на опері не розуміється, а при циганській музиці може не думати. Не можна мати претенсій до людей, що вони пруть до кіна саме па те, щоб думати або „переживати щось глибокого", коли не можуть цього робити ніде інде.

З кіна.

КІНО „АМПІР": „БРАВУРА".

Очайдушний летун жениться. Він захоплюється рекордами і грається залюбки з небезпекою, самовпевнений. Його примхувата вдача дозволяє йому зірвати умову з летунським товариством напередодні великого лету. Без грошевих засобів, з молодою жінкою, він виграє небезпечний лет і величезну суму грошей пропускить на пиятику. Алькоголь робить з нього невідповідального за свої вчинки. Велика любов жінки до нього та його власна до неї проявляються у формах, що відповідають поривам очайдушних летунів і американських жінок. Фільма має сцени сильно емоційні та глибшу психольогічну основу. У головних ролях трое мистців екрану: Клярк Гейбл, Спенсер Трасі і Мирна Льой.

КІНО „ПАЛЯС": „ЦИГАНКА".

Молода дівчина з багатого дому в день шлюбу втікає в ліс, паде і тратить память у лісі. Її знаходять цигани, що їдуть табором, заопікуються нею, приймають її як свою. Дівчина не знаючи нічого про своє минуле стає членом циганської родини як „ворожка" і закохується в одному цигані, що теж колись належав до вищого товариства. Фільма має настроєві і превеселі сцени — дуже добру музику і першорядних комиків.

КІНО „АТЛЯНТІК": „БОРОТЬБА ЗА ЩАСТЯ".

Історія подружжя трьох сестер на підставі популярної довгої американської повісти. Найстарша з сестер виходить заміж за репортера в Сан-Франціско, що не має сил боротися за утримання, запивається і доведений до розпуки шукає кращого щастя за океаном. Бачимо довгі перипетії родинного життя молодої пари, як вони розходяться і сходяться. Ерроль Флін і Бетті Дейвіс у головних ролях. Флін не дістав ролі відповідної до своєї вдачі та таланту. Бетті Дейвіс як трагічна артистка першорядна. У фільмі всього потроху до землетрусу у Сан-Франціско включно.

Жіноча сторінка.

Коли запалахкотять на ялинці свічечки...

А буде це по Святій вечері, не у одної з вас мами заволічуться очі сльозою. Одна згадає тих, що відійшли від неї назавше і вони саме тому для неї найдорожчі, друга тих, що забрали від неї на якийсь довший чи коротший час примусово, третя тих, що їх життя від неї відвіяло і вони десь у світі може серед чужих, може теж самітні проводять цей найбільш у році родинний вечір. Та найсумнішим буде спогад тої матері, діти якої відійшли від неї добровільно в чуже оточення. Тут крім прикрого спогаду долучиться ще десь і тихий докір совісти, що не зуміла їх затримати для себе, а хто знає може й для свого народу...

І саме в цей вечір найбільше усвідомлює собі кожна мати родини, що її обовязком є створити такий настрій і таку атмосферу цього вечора, щоб через гори і через доли її родина спішила до неї або бодай з сумом і тугою згадувала про нього та душею до нього линула. Тепло рідного дому і пестощі матері це той наймічніший цемент, який зміцнює родинне вогнище, це той горючий матеріял, що все підтримує в тому вогнищі невгасний огонь.

Ось чому саме в той вечір, нехай не буде смутку в ваших очах матері, або бодай нехай не помічають його інші члени вашої родини, бо в той вечір мусить їм світити до життя ваш ласкавий і ніжний усміх та гріти ваша любов та увага. Коли будете від них далеко, або й не буде вже вас між ними, тепло і поезія того вечора лишиться з ними до кінця їх життя. А тим, що добровільно відійшли від вас буде він докором за зраду, а може не в одного і жаль збудиться та каяття, що втратили те, чого ніщо нагородити не може — серце матері...

Дозвольте самітним святкувати по свому.

Писати в різдвяному числі часопису щось нетрадиційне — неялося.

Звичайно згадуємо те, що було колись, а чого ніяк нам не завернути. Про наш дитячий вік, коли ми хотіли бути якнайскорше старшими. Або про молодечий, коли цілий світ наче всміхався до нас всіми обітницями найліпшого майбутнього. Це той вік, який уміємо пошанувати і зрозуміти, аж тоді, як уже відійшли далеко від нього.

— От, якби вернулися молоді роки, ми вміли б жити! — кажемо собі.

Та не хоче прийти до нас те, що раз відійшло, бо таке відвічне і безконечне правило життя.

Є ріжні категорії людей, щасливих, менше або більше залюблених у традиції. Є такі, що мають змогу у тісному гурті родини переживати святовечірню містерію.

Є інші, яким життеві обставини часом матеріяльні, часом інші не дозволюють втішатися чаром святого вечора.

Є між ними ті, що може ще недавно були між своїми найближчими, а нині вони самітні. Життя або смерть забрали їм тих, які були частиною їхньої душі.

Приятелі хочуть зробити їм приємність, запрошують до себе. Втягають їх у коло своєї рідні. Говорять при них, про свої власні справи і родинні події. Втішаються радощами різдвяних несподіванок. При вечері, колядах, ялинці сходить вечір — радісний для домашніх. Але ця радість не для всіх.

Самітня людина, яку ви запросили до себе в гості, хотіла б теж повеселитися з вами. Одначе це не йде так легко. Перед її очима стають спогади, може і недавно минулого. Мов серпанком закривають те все, що діється у вашій хаті.

Вона так радо святкувала б цей вечір у себе. Лише тяжко було їй вам відмовити.

Чужих, байдужих людей найде скрізь, а правдивої, направду щирої приязни дуже мало.

Самотня жінка працює щоденно серед людей, які не можуть зрозуміти ні її переживань, ні боротьби за кусок хліба. Бо хтож нині без боротьби його добуває?

І так день-у-день та сама праця і ті самі люди: у бюрі, церкві, вулиці, театрі, кіні.

Десятки їх, сотні, а всі чужі і далекі.

Надходить Різдво. На землю сходить мир, для людей „доброї волі благоволеніе".

З вікна кімнати видно світла великого міста, кусничок темного неба.

Летять пластинки біленького снігу і стеляться мягкою верствою на землі. Через святу ніч не досягне їх немилосерна рука.

В печі горить вогонь. На столику стоїть маленька ялинка. Запалила на ній свічечки. Своїми запашними гильками шепоче вона про Карпати, полонини. Їхала далеко, бачила багато.

По самітній вечері, засіла самітна людина у вигідному фотелі.

На колінах розсипані листи, знимки. Не сама вона нині. З нею спогади давних років. Зявляються в уяві найближчі і найлюбіші.

Роки, події зявляються одні за одними. Вибігають, випереджують себе пори року, зміняють свій одяг. Щойно була весна, зелена, заквітчана, вже і літо проминуло, осінь ще не обсипала останніх ріжноколірних листочків, а тут уже холодна зима.

Розмови, радощі, любов, смутки міняються.

Свічечки на ялинці блимають. Причуваються звуки коляди. Так далеко, якби їх співали колядники за десятими горами.

Радіо викрикає комунікати. Замикає його чимскоріше. Не варто вносити життевих диссонансів в душу.

Нині свято мира!

Душа спочила. Не почуває себе самітною. Вона така багата. Вилітає поза стіни кімнати. Летить пташкою за Карпати — радіє, ходить понад селами — відчуває його болі. Зринає понад кордони, тужить — за морями шукає приятелів.

А сніг летить сніжинками з неба...

*

Завтра Свята! Яка втіха! Тека з паперами лежить, кинена нетерпливою рукою. Скоріше, де розпис поїздів?

Щоб хоч не запізнити!

До маленької валізочки йде що найважнище, і в дорогу. В гори!

В маленькій калитці добре обчислені гроші, щоб на поворот стало.

Яка розкіш покинути місто, хоч на короткий час! Надивитися на природу, святочні звичаї, зажити проходів у сонці, принагідного, приємного товариства.

А хто лещетар, з лещетами на село. — Малого Ісуса витати в сільській церковці?

Чиж не жаль відбирати вам радощів самоти сумним і веселим, молодим і старшим?

Залишіть їх. Нехай кожний святкує за бажанням своєї душі.

Бог предвічний живе в кожному з нас у святошну годину. І. Д.

Найкращий дарунок під ялинку.

Різдво — родинне свято. Сходиться чи зіздиться вся рідня і нераз призадумується спільно над ріжними родинними справами. Коли ви відчуваєте привабу рідної хати то не диво, що і на неї може звернете розмову.

Власна хата — це, безсумніву, мрія кожної з нас. Дотого хата вигідна, комфортова, модерна. Як свобідно почувалась би кожна з нас у своїм власнім домику, чи не кращий настрій був би у власній хаті на Різдво! І хоч родинно-господарські мотиви настирливо, а іноді й досить дошкульно говорить, що нашій родині треба б свого власного дому, проте мрія про нього є у більшости нас жінок якоюсь найбільш нереальною з усіх наших мрій. Найсильніший аргумент проти тієї мрії — брак більшого капіталу. Забуваємо про одне, а саме, що наша терпеливість і хист з дрібного гроша робити більший дуже легко усунуть цей „аргумент". Маю на думці ощадність, яка нині в нас не тільки дуже поширена, але існує вже у нас теж в ріжних формах, між іншими і як будівельна ощадність.

Останньою займається у нас Міщанський Союз Кредитовий (Львів, Руська 3.), який саме взяв собі за завдання допомогти кожній нашій родині поставити собі дім. В тій цілі він дає грошеві позички (від 2.000 до 30.000 зол.), але тільки будівельним щадникам, тобто тим, що вже заощадили собі в нього відповідну суму грошей, призначену на будову свого дому і таким чином дісталися на листу управнених до будівельної позички.

Як бачимо, не дуже-то важко стати власником своєї хати. Треба тільки бути солідним і терпеливим щадником. І власне ми, жінки, повинні звернути на це особлившу увагу. Ті з нас, що завідують родинною „касою", повинні так господарити грошем, щоб якусь квоту систематично відложити як призначену на велику ціль: на будову власного дому. Очевидно, гроші ці занесемо до Міщанського Союзу Кредитового, а не мине багато часу, як прийде на нас черга, що зможемо дістати більшу позичку на будову власної хати.

Є у нас гарний звичай, що на Різдво під ялинку складається дарунки для кожного члена родини. Думаю, що буду виразницею всіх жінок, які мусять проводити оце Різдво у не своїх домах, коли скажу, що таким найкращим дарунком буде для цілої родини будівельно-щадничий договір, заключений з М. С. К., бо він відкриє для неї нові, кращі перспективи — святкувати Різдво за кілька років у своїм власнім домі. Д. Б.

Кілька різдвяних практичних порад.

Коли хочемо, щоб наша невеличка різдвяна ялинка залишилася якнайдовше свіжа і зелена і аби не опадали з неї шпилечки — поставимо її до більшої посудини з водою розміщаною наполовину з ґліцериною. Витримає так ялинка і місяць.

*

Щоб ялинка не загорілась, заки почнемо її прикрашувати скропимо її сильно рідиною з одної части фосфату, амонія (дістанемо в дроґерії) та десяти частин води.

*

Можемо вже купити свічечки, які не скапують воском, а як таких не дістанемо і нам таки кілька крапель воску впаде на килим, то вичистимо його легко прикладаючи пляму бібулою та прасуючи гарячим залізком.

*

Діти наші мають ще старі забавки з якими не хочуть розлучитись. Хочемо їх відсвіжити, а нераз старі забавки подарувати на свята біднішим дітям. Легко їх відсвіжимо натираючи деревляні та металеві частини емайлевим лаком. Тим способом забавки не тільки відсвіжаться, але й продезинфікуються, крім того їх можна мити водою.

*

А тепер трохи з практики в кухні. Рибу легко обшкрабаємо з луски, якщо забавши її, наперед добре витремо сухою стиркою, а потім на хвилинку дамо у киплячої води.

*

Якщо варимо рибу покраяну на кусні, то мусимо давати її до киплячої води, бо інакше втратить смак і ріжні добрі складники. Зате, коли варимо цілу рибу, то даємо її тільки до ледве теплої води, бо інакше шкіра потріскає.

Мистецька сторінка.

СВЯТОСЛАВ ГОРДИНСЬКИЙ.

Чому наші мистці не малюють великих історичних картин.

З таким питанням доводиться зустрічатись раз-у-раз кожному українському мистцеві. При цьому показують йому, як приклад, хоч би минуловікове мистецтво наших сусідів, при чому ще й попадається нераз кілька не дуже прихильних слів на адресу нового мистецтва, його напрямів, його „матеріялізм", ну, і на брак патріотизму мистців. Гадка пересічного громадянина така, що все те, що роблять тепер мистці, всі їх „експерименти" (що, доречі, вже належить до перейденого) мало що варта, що це „мистецтво для мистецтва" (про це запевняють нераз і люди, близькі до мистецтва, та що хочуть бути ще більшими патріотами), що наше вбоге суспільне життя не може собі дозволяти на такий люксус і т. д.

Ми не хочемо тут обороняти позицій нового мистецтва, бо це завело б нас у нетри теорії і зайвої дискусії та оборони справ, у нас деінде вже нераз вияснюваних і обґрунтованих, та що є вже давно „вірую" кожного мистця. Хочемо лиш сказати кілька слів на тему, про яку згадано в наголовку. Бо й справді: що шкодило б українським мистцям дати нпр. ряд великих історичних картин, де зображено б якісь світлі моменти української минувшини, картини, де ті мистці могли б показати свої досягнення, в сюжетних творах, усім зрозумілих. „Усім" — це значить, щоб таку картину можна повезти на провінцію, можна б зробити з неї репродукцію для тисячного поширення або вмістити відбитку її в популяному журналі. Коли повстало б таке мистецтво, тоді — запевняють — мистець мав би запевненого масового мистецького споживача своїх творів, зник би теж і той розлам, що таки існує між досягненнями сучасного мистецтва і громадянством... Тимчасом, мовляв, мистці в нас не хочуть цього робити, або — це дотепніші — це їм не під силу...

Справа виглядає проста на перший погляд. Річ тепер за мистцями. Чому вони, всеж так уперто не хочуть братися до такої ділянки мистецтва? Чому в нас за останні два десятки літ, по такому героїчному минулому, не має — за дуже дрібними вийнятками — картин, що відбивали б те недавне минуле? Таж кілька таких, більшого розміру, справді мистецьких картин мало б зразу ж нечуваний успіх!

Річ тут ані не в браку патріотизму, ані не в „нових напрямках", що буцім то заперечують сюжетність і взагалі „літературний" жанр, ані не в невмінні, а з причин зовсім інших, на які складаються всі обставини нашого суспільного життя. Передусім у нас немає ще досі бодай примітивно забезпеченої ґрупи мистців, немає властивого типу вільного мистця-професіонала, в тому понятті, що ми його стрічаємо в чужих. Наші мистці живуть з дня на день з малювання декорацій, крамничних вистав, тощо, отже це тип мистецтва, звязаного безпосередньо з замовцем і від нього залежного. Мистців „незалежних", що можуть працювати роками над своїми творами (як нпр. О. Новаківський) у нас майже немає, бо все те, що вони творять „для себе", творять між іншим, поміж щоденними і злободенними дрібницями. Чимраз більше виробляється в нас тип своєрідного „недільного мистця" („Зонтаґсмалер"), що тільки в той день працює „для себе"; та багато і тієї неділі не має! Як бачимо, мистці роздроблюються, розлітаються на дрібниці і за тим не мають просто часу.

І в таких умовах і таких методах праці виринає питання: як такий мистець може покласти перед собою велике творче питання? Коли і де має він простудіювати матеріял щодо історичної вірности, відтворити його на моделях, подбавши вперед за костюми, зґрупувати їх в ателіе (яке має в нас усього 2—3 людей) і взагалі подбати про ввесь той конечний матеріял, без якого не може бути поважна ніяка робота, так як у будівничого, який не буде братись до будови з кількома цеглами і дошками. При цьому труднощі для українського мистця удесятеро більші, як деінде. Наші музеї не мають нпр. історичних костюмів, зброї, (щойно недавно започатковано военний український відділ в одному музею) — себто того всього, що нпр. німецький або польський мистець має досхочу на місці. Відомо, що коли нпр. малював Матейко, його опікун ґр. Тарновський, сам знаменитий історик, проробляв усю історичну працю за мистця: студіював і вишукував костюми, укладав сюжет і персонажі, архітектуру (якої перспективу розвязували архітекти) і т. д. Була це сума зусиль, що у висліді давала ту складну машину, яка зветься картиною. Так теж було за часів ренесансу, хоч би в Фльоренції, де мистець був до деякої міри лиш виконавцем колективного замовлення. Всього цього в українських умовинах немає. Знаємо нпр. одного нашого мистця, що вже третій рік мріє про те, щоб пошити собі сякі-такі українські військові моделі мундурів і роздобути хоч примітивну зброю — і досі на це не спромігся...

Правда, є такі, які кажуть мистцям творити все „з голови", з фантазії. Та це спосіб, яким можна робити ілюстрації до не надто відповідальних видань, по 5 і 10 зол. за штуку, але не великі речі, де кожна річ, кожен теж деталь — є проблемою. Тож і бачимо, що не лише нові мистці не беруться до тієї творчости великого розміру, а й ті, що нею досі займались (нпр. наші відомі два баталісти) від неї відходять, бо їх мистецьке сумління не дозволяє їм надалі жити самою імпровізацією: рухів, зброї, коней і т. д.

Все те, що пишемо, виглядає майже на оправдування, та це теми кожночасних балачок, на які сходить питання, покладене у заголовку. Ми тут за нічим не аґітуємо, ані не накликуємо мітичного „загалу" прийти з поміччю. Тільки розбудова загально-національної економіки дасть згодом спромогу віддихнути вільніше мистецтву та виплисти на ширші води. Покищо те мистецтво робить єдино можливу і найрозумнішу роботу: нагромаджує той запас знання й хисту, щоб кожної хвилини бути готовим до великих завдань. Покищо, серед загальної вузькости всіх духових проблем і вимог у нас, популярно-сплощеного ставлення до мистецтва, воно живе якось збоку і покищо мусить задоволятися своїми досягненнями серед чужих — та тієї чимраз численнішої горстки своїх, що відчувають і люблять мистецтво.

Ретроспективна вистава в Національному Музею.

Улаштована тепер у долішніх і горішніх салях Національного Музею вистава малярства і різьби, на яку складаються експонати, що є власністю музею, дає цікавий огляд українського мистецтва, головно за останніх 40—50 літ, при чому найновіше мистецтво передусім сильно заступлене. Ця саме група новітнього українського мистецтва показана на тлі хоч і нечисленних, але добірних творів старого мистецтва, чужинного й українського. Не кажучи про самі ікони, які знаходяться в другому будинку, спеціяльну увагу викликують капітельні рисунки до ікон (у горішніх салях). Речі ні незвичайної сили і краси, твори великого стилю і всі без вийнятку варті того, щоб їх заступити в Люврі або Ватикані. Спеціяльно звертає увагу один рисунок із св. Юрієм, чудово мініятюрований і майже ренесансовий своїм характером, у стилі — можна б сказати — відомих рисунків Белліні.

Саме нове мистецтво, яке приковує нашу увагу, показане в розрізі; залишивши досить дориvочні експонати з минулого століття, ми на грані нашого знаходимо міцні та яскраві постаті Сосенка, Труша, Новаківського — аж до найновіших і наймодерніших — Андрієнка, Архипенка (2 малюнки і 1 різьба). Чотири малюнки Грищенка звертають спеціяльну увагу і це справді твори, налихані великою силою чуття, до яких завжди вертаємось. Усе це в сумі дає збірку творів у Львові зовсім несподівану і Національний Музей — єдиний у Львові музей узагалі, що може похвалитися збіркою справді модерного мистецтва. Коли прирівняємо цю збірку хочби до тієї польської, що є у Варшаві, в т. зв. камяниці Беончків на старому ринкові, побачимо, наскільки під оглядом пластичним стоїмо на високому рівні.

Та, правду сказавши, збірка Національного Музею — ще тільки завязок картинної ґалерії. Багато речей тут уривкових, які зовсім не репрезентують якслід їх творців, багато мистців зовсім не заступлених, та й чисельно збірка ще убога, як на справжню картинну ґалерію. Музей робить сам, що може, щоб тільки придбати найкращі речі, мистці теж нераз ідуть назустріч створенню такої картинної ґалерії — та річ у тому, що це справа не лише самого музею і самих мистців, але й цілого громадянства. При розбудові музею в тому напрямі без постійної співучасти громадянства не обійтися. Музеї — не складниці старих і нових творів, а той живий чинник, що зафіксовує кожночасний стан і осяги культури, в даному випадку не лиш самого мистецтва, а тих, для кого воно призначене. Тут треба систематичного зацікавлення й допомоги збільшувати музеєві свій питомий мистецький вантаж. Конкретно: нпр. придбання якогось цікавого і вартісного твору повинно стати амбіцією загалу; особи, що мають твори мистецтва, повинні деякі з них складати, як „вічний депозит" у музею, чужинні музеї мають нераз цілі салі, складені з таких творів, де на рямі, обіч імені мистця, вибито й імя донатора. У наших сусідів, що мають змогу розбудовувати свої музеї державними фондами, підкреслюється саме співпраця якнайширшого загалу, бо саме поняття „національний" музей говорить про якнайширше індивідуальне зусилля, а не про механічне урядове збирання творів.

Живе, барвисте, життерадісне своєю динамікою українське мистецтво минулого і сучасного повинно бути відбите таксамо яскраво в одній збірці, гідній його досягнень.

Українська хроніка.

50-ЛІТТЯ ТВОРЧОЇ ПРАЦІ ВАСИЛЯ КРИЧЕВСЬКОГО.

У нас пройшов незапримічений пресою (хіба безпосередньо самими мистецькими колами) своєрідний мистецький ювилей: 50-ліття мистецької праці одного з найбільших сучасних українських мистців, Василя Кричевського.

Спочатку Кричевський працював в архітекта Загоскіна, як рисівник, а пізніш в арх. Бекетова 10 років, який молодого мистця дуже цінив і дав йому оформити багато великих будинків у Харкові — як банки, суди, приватні будівлі. В 1901. р. Кричевський дістав 1-у премію за проєкт будинку полтавського земства в українському стилі, що став першорядною українською мистецькою подією. Крім архітектури, Кричевський працює і в малярстві, виставляє в Україні, Росії та в багатьох зах.-европейських містах та Америці. Водночас немалі заслуги поклав мистець у педагогічній праці, випустивши зпід своєї руки ряд талановитої молоді.

РІЗЬБА САРИ БЕРНАР У КИЄВІ.

У вогнетревалій кімнаті київського рентґенольоґічного інституту зберігається великий, висічений з каррарського мармуру барельєф: бюст Офелії. Звій, що спустився, відкриває їй груди, розкидане по плечах волосся, оповите квітами. Не зважаючи на деякі занепадні риси французької різьби 70—80-их рр., згадана різьба зображує велику мистецьку вартість. Вона збільшена ще й тим, що автором її — відома геніяльна драматична артистка — Сара Бернар (1844—1923).

Мало хто знає, що серед щоденних театральних турбот і любовних авантюр цієї незвичайної жінки, знайшовся час теж і на пластичне мистецтво. Хоч вона і була самоуком, але мистецька вартість її різьб отворила їй двері тодішніх сальонів. Саме „Офелія" була виставлена в Сальоні 1880. р., пізніш була власністю відомого віденського маляря Макарта, аж 1885. р. попала та різьба з ліцитації на Україну, закуплена за 2710 фльоринів.

Як бачимо, український музей має незвичайну памятку.

ТАКОЖ ВИСТАВА!

Готують у Києві „найвідповідальнішу" (як пише преса) виставу: „Ленін, Сталін і Україна". Біда лиш одна, преса боїться, що „на наших виставах художники, слабі своєю технічною підготованістю, невдало пробують підняти непосильну для них тематику, звязану з відображенням великих народніх почуттів"...

Мистецька сторінка.

СВЯТОСЛАВ ГОРДИНСЬКИЙ.

Чому наші мистці не малюють великих історичних картин.

З таким питанням доводиться зустрічатись раз-у-раз кожному українському мистцеві. При цьому показують йому, як приклад, хоч би минуловікове мистецтво наших сусідів, при чому ще й попадається нераз кілька не дуже прихильних слів на адресу нового мистецтва, його напрямів, його „матеріялізм", ну, і на брак патріотизму мистців. Гадка пересічного громадянина така, що все те, що роблять тепер мистці, всі їх „експерименти" (що, доречі, вже належить до перейденого) мало що варта, що це „мистецтво для мистецтва" (про це запевняють нераз і люди, близькі до мистецтва, та що хочуть бути ще більшими патріотами), що наше вбоге суспільне життя не може собі дозволяти на такий люксус і т. д.

Ми не хочемо тут обороняти позицій нового мистецтва, бо це завело б нас у нетри теорії і зайвої дискусії та оборони справ, у нас деінде вже нераз вияснюваних і обґрунтованих, та що є вже давно „вірую" кожного мистця. Хочемо лиш сказати кілька слів на тему, про яку згадано в наголовку. Бо й справді: що шкодило б українським мистцям дати нпр. ряд великих історичних картин, де зображено б якісь світлі моменти української минувшини, картини, де ті мистці могли б показати свої досягнення, в сюжетних творах, усім зрозумілих. „Усім" — це значить, щоб таку картину можна повезти на провінцію, можна б зробити з неї репродукцію для тисячного поширення або вмістити відбитку її в популяному журналі. Коли повстало б таке мистецтво, тоді — запевняють — мистець мав би запевненого масового мистецького споживача своїх творів, зник би теж і той розлам, що таки існує між досягненнями сучасного мистецтва і громадянством... Тимчасом, мовляв, мистці в нас не хочуть цього робити, або — це дотепніші — це їм не під силу...

Справа виглядає проста на перший погляд. Річ тепер за мистцями. Чому вони, всеж так уперто не хочуть братися до такої ділянки мистецтва? Чому в нас за останні два десятки літ, по такому ґероїчному минулому, не має — за дуже дрібними вийнятками — картин, що відбивали б те недавне минуле? Та ж кілька таких, більшого розміру, справді мистецьких картин мало б зразу ж нечуваний успіх!

Річ тут ані не в браку патріотизму, ані не в „нових напрямках", що буцім то заперечують сюжетність і взагалі „літературний" жанр, ані не в невмінні, а з причин зовсім інших, на які складаються всі обставини нашого суспільного життя. Передусім у нас немає ще досі бодай примітивно забезпеченої ґрупи мистців, немає властивого типу вільного мистця-професіонала, в тому понятті, що ми його стрічаємо в чужих. Наші мистці живуть з дня на день з малювання декорацій, крамничних вистав, тощо, отже це тип мистецтва, звязаного безпосередньо з замовцем і від нього залежного. Мистців „незалежних", що можуть працювати роками над своїми творами (як нпр. О. Новаківський) у нас майже немає, бо все те, що вони творять „для себе", творять між іншим, поміж щоденними і злободенними дрібницями. Чимраз більше виробляється в нас тип своєрідного „недільного мистця" („Зонтаґсмалер"), що тільки в той день працює „для себе"; та багато і тієї неділі не має! Як бачимо, мистці роздроблюються, розлітаються на дрібниці і за тим не мають просто часу.

І в таких умовах і таких методах праці виринає питання: як такий мистець може покласти перед собою велике творче питання? Коли і де має він простудіювати матеріял щодо історичної вірности, відтворити його на моделях, подбавши вперед за костюми, зґрупувати їх в ательє (яке має в нас усього 2—3 людей) і взагалі подбати про ввесь той конечний матеріял, без якого не може бути поважна ніяка робота, так як у будівничого, який не буде братись до будови з кількома цеглами і дошками. При цьому трудноші для українського мистця удесятеро більші, як деінде. Наші музеї не мають нпр. історичних костюмів, зброї, (щойно недавно започатковано военний український відділ в одному музею) — себто того всього, що нпр. німецький або польський мистець має досхочу на місці. Відомо, що коли нпр. малював Матейко, його опікун ґр. Тарновський, сам знаменитий історик, проробляв усю історичну працю за мистця: студіював і вишукував костюми, уклав сюжет і персонажі, архітектуру (якої перспективу розвязували архітекти) і т. д. Була це сума зусиль, що у висліді давала ту складну машину, яка зветься картиною. Так теж було за часів ренесансу, хоч би в Фльоренції, де мистець був до деякої міри лиш виконавцем колективного замовлення. Всього цього в українських умовинах немае. Знаємо нпр. одного нашого мистця, що вже третій рік мріє про те, щоб пошити собі сякі-такі українські військові моделі мундурів і роздобути хоч примітивну зброю — і досі на це не спромігся...

Правда, є такі, які кажуть мистцям творити все „з голови", з фантазії. Та це спосіб, яким можна робити ілюстрації до не надто відповідальних видань, по 5 і 10 зол. за штуку, але не великі речі, де кожна річ, кожен теж деталь — є проблемою. Тож і бачимо, що не лише нові мистці не беруться до тієї творчости великого розміру, а й ті, що нею досі займались (нпр. наші відомі два баталісти) від неї відходять, бо їх мистецьке сумління не дозволяє їм надалі жити самою імпровізацією: рухів, зброї, коней і т. д.

Все те, що пишемо, виглядає майже на оправдування, та це теми кожночасних балачок, на які сходить питання, покладене у заголовку. Ми тут за нічим не аґітуємо, ані не накликуємо мітичного „загалу" прийти з поміччю. Тільки розбудова загально-національної економіки дасть згодом спромогу віддихнути вільніше мистецтву та виплисти на ширші води. Покищо те мистецтво робить єдино можливу і найрозумнішу роботу: нагромаджує той запас знання й хисту, щоб кожної хвилини бути готовим до великих завдань. Покищо, серед загальної вузькости всіх духових проблем і вимог у нас, популярно-сплощеного ставлення до мистецтва, воно живе якось збоку і покищо мусить задоволитися своїми досягненнями серед чужих — та тієї чимраз численнішої горстки своїх, що відчувають і люблять мистецтво.

Ретроспективна вистава в Національному Музею.

Улаштована тепер у долішніх і горішніх салях Національного Музею вистава малярства і різьби, на яку складаються експонати, що є власністю музею, дає цікавий огляд українського мистецтва, головно за останніх 40—50 літ, при чому найновіше мистецтво передусім сильно заступлене. Ця саме ґрупа новітнього українського мистецтва показана на тлі хоч і нечислених, але добірних творів старого мистецтва, чужинного й українського. Не кажучи про самі ікони, які знаходяться в другому будинку, спеціяльну увагу викликують капітальні рисунки до ікон (у горішніх салях). Реміні незвичайної сили і краси, твори великого стилю і всі без вийнятку варті того, щоб їх знали в Люврі або Ватикані. Спеціяльно звертає увагу один рисунок із св. Юрієм, чудово зрівноважений і майже ренесансовий своїм характером, у стилі — можна б сказати — відомих рисунків Белліні.

Саме нове мистецтво, яке приковує нашу увагу, показане в розрізі; залишивши досить дориvочні експонати з минулого століття, ми на грані нашого знаходимо міцні та яскраві постаті Сосенка, Труша, Новаківського — аж до найновіших і наймодерніших — Андрієнка, Архипенка (2 малюнки і 1 різьба). Чотири малюнки Грищенка звертають спеціяльну увагу і це справді твори, надихані великою силою чуття, до яких заєдно вертаємось. Усе це в сумі дає збірку творів у Львові зовсім несподівану і Національний Музей — єдиний у Львові музей узагалі, що може похвалитися збіркою справді модерного мистецтва. Коли прирівняємо цю збірку хочби до тієї польської, що є у Варшаві, в т. зв. камяниці Беончків на старому ринкові, побачимо, наскільки під оглядом пластичним стоїмо на високому рівні.

Та, правду сказавши, збірка Національного Музею — ще тільки завязок картинної ґалерії. Багато речей тут уривкових, які зовсім не репрезентують якслід їх творців, багато мистців зовсім не заступлених, та й чисельно збірка ще убога, як на справжню картинну ґалерію. Музей робить сам, що може, щоб тільки придбати найкращі речі, мистці теж нераз ідуть назустріч створенню такої картинної ґалерії — та річ у тому, що це справа не лише самого музею і самих мистців, але й цілого громадянства. При розбудові музею в тому напрямі без постійної співучасти громадянства не обійтися. Музеї — не складниці старих і нових творів, а той живий чинник, що зафіксовує кожночасний стан і осяги культури, в даному випадку не лиш самого мистецтва, а тих, для кого воно призначене. Тут треба систематичного зацікавлення й допомоги збільшувати музеєві свій питомий мистецький вантаж. Конкретно: нпр. придбання якогось цікавого і вартісного твору повинно стати амбіцією загалу; особи, що мають твори мистецтва, повині деякі з них складати, як „вічний депозит" у музею, чужинні музеї мають нераз цілі салі, складені з таких творів, де на рямі, обіч імені мистця, вибито й імя донатора. У наших сусідів, що мають змогу розбудовувати свої музеї державними фондами, підкреслюється саме співпраця якнайширшого загалу, бо саме поняття „національний" музей говорить про якнайширше індивідуальне зусилля, а не про механічне урядове збирання творів.

Живе, барвисте, життерадісне своєю динамікою українське мистецтво минулого і сучасного повинно бути відбите таксамо яскраво в одній збірці, гідній його досягнень.

Українська хроніка.

50-ЛІТТЯ ТВОРЧОЇ ПРАЦІ ВАСИЛЯ КРИЧЕВСЬКОГО.

У нас пройшов незапримічений пресою (хіба безпосередньо самими мистецькими колами) своєрідний мистецький ювилей: 50-ліття мистецької праці одного з найбільших сучасних українських мистців, Василя Кричевського.

Спочатку Кричевський працював в архітекта Загоскіна, як рисівник, а пізніш в арх. Бекетова 10 років, який молодого мистця дуже цінив і дав йому оформити багато великих будинків у Харкові — як банки, суди, приватні будівлі. В 1901. р. Кричевський дістав 1-у премію за проект будинку полтавського земства в українському стилі, що став першорядною українською мистецькою подією. Крім архітектури, Кричевський працює і в малярстві, виставляє в Україні, Росії та в багатьох зах.-европейських містах та Америці. Водночас немалі заслуги поклав мистець у педагогічній праці, випустивши зпід своєї руки ряд талановитої молоді.

РІЗЬБА САРИ БЕРНАР У КИЄВІ.

У вогнетревалій кімнаті київського рентґенольогічного інституту зберігається великий, висічений з каррарського мармуру барельєф: бюст Офелії. Звій, що спустився, відкриває її груди, розкидане по плечах волосся, оповите квітами. Не зважаючи на деякі занепадні риси французької різьби 70—80-их рр., згадана різьба зображує велику мистецьку вартість. Вона збільшена ще й тим, що автором її — відома геніяльна драматична артистка — Сара Бернар (1844—1923).

Мало хто знає, що серед щоденних театральних турбот і любовних авантюр цієї незвичайної жінки, знайшовся час теж і на пластичне мистецтво. Хоч вона і була самоуком, але мистецька вартість її різьб отворила їй двері тодішніх сальонів. Саме „Офелія" була виставлена в Сальоні 1880. р., пізніш була власністю відомого віденського маляря Макарта, аж 1885. р. попала та різьба з ліцитації на Україну, закуплена за 2710 фльоринів.

Як бачимо, український музей має незвичайну памятку.

ТАКОЖ ВИСТАВА!

Готують у Києві „найвідповідальнішу" (як пише преса) виставу: „Ленін, Сталін і Україна". Біда лиш одна, преса боїться, що „на наших виставах художники, слабі своєю технічною підготованістю, невдало пробують підняти непосильну для них тематику, звязану з відображенням великих народніх почуттів"...

Вістки з Карпатської України.

ПРЕМІЄР КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ПЕРЕД МІКРОФОНОМ.

Завтра, на Святий Вечір, (6. ц. м.) прем. о. д-р Волошин виголосить в год. 17.30 промову перед мікрофоном, яку передаватимуть усі чеські та словацькі радіостації.

НАЙВИЩИЙ СУД У ХУСТІ.

Найвищий Карпатоукраїнський Суд почне свою працю в Хусті від 15. ц. м. Він буде приміщений у другій частині будинку Краєвого Суду, в якому досі містилися міністерства господарства та комунікації. Оба міністерства переносяться до власного будинку. Найвищому судові будуть підчинені оба краєві суди (в Хусті та в Великім Березнім) і 10 окружних судів.

Президентом Найвищого Суду буде судовий радник д-р Комаринський. Начальниками сенатів будуть: д-р Перевузник, д-р Алиськевич, д-р Попель і д-р Тисовський. Правним референтом карпатоукраїнської влади буде д-р Дутка.

ЛІКВІДАЦІЯ ЧАСТИНИ ЧЕСЬКИХ ШКІЛ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Карпатоукраїнський уряд рішив зліквідувати чеські горожанські школи в Білках, у Тересві й Воловім та чеські народні школи в селах: Дубове, Кушниця, Вульхівці, Білки, Ганичі, Колочава, Сільце, Тернова, Угля, Задне, Бедевля, Горінчово, Калини, Ківяжд, Вересниця, Великий Раковець, Нижній Шард, Березів, Брустури, Ільниця, Іза, Липча, Майдан, Рокосів, Устьчорна, Воловий, Вишків, Данилів, Ізки, Вакесграді, Нижня Бистра, Загаття, Репінне, Руська Мокра, Синевір, Шандрів, Велика Копаня, Вонигів, Вишнє Бистре, Загаття, Голятин, Хмельник, Німецька Мокра, Річки, Теків, Теребовля, Золотарів, Новоселиця, Нижнє Селище, Осой і Поляна-Липша.

РУМУНИ ХОЧУТЬ УЧИТИСЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

В Карпатській Україні живе к. 15.000 румунів у місцевостях: Солотвина, Нижня та Середня Апша й Біла Церква. За часів чеської влади в тих місцевостях основано школи з румунською мовою навчання, які були підчинені чеському інспекторатові в Хусті.

Перед кількома днями зголосилася до карпатоукраїнської влади делеґація, яка домагалася, щоб румунські школи приділити українському шкільному інспекторатові та щоб замість чеської мови вчили в румунських школах української мови обовязково.

НОВИЙ ШКІЛЬНИЙ ІНСПЕКТОР У СВАЛЯВІ.

Міністерство шкільництва Карпатської України призначило новим інспектором у Сваляві вчителя А. Полянського, який був редактором „Учительського Голосу“ та був в „Учительській Громаді“ предсідником педагогічної комісії.

КАРПАТОУКРАЇНСЬКИЙ ПРЕСОВИЙ БЮЛЕТИН У ПРАЗІ.

Від початку цього року почав виходити у Празі щоденний бюлетин Карпатоукраїнської Пресової Служби.

ДЕКРЕТ РУМУНСЬКОГО КОРОЛЯ ОЗНАЧИВ ОРГАНІЗАЦІЮ „ФРОНТУ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ“.

Вчора вечором появився декрет румунського короля, який нормує організацію та діяльність „фронту національного відродження“ — одинокої дозволеної в Румунії партії.

Провід партії становитиме дирекція, зложена з 24-ох членів, іменованих на 2 роки. Справи вестимуть 3 генеральні секретарі, доктрину намічуватиме начальна рада, зложена зі 150-ох членів.

Девізою партії буде: „Король, нарід, праця, віра“. Члени партії будуть поздоровляти себе рукою та словом „санатате“. Партійний провід носитиме однострої.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ПОБУДУЄ В ЦЬОМУ РОЦІ 100 НОВИХ БОЄВИХ КОРАБЛІВ.

Як подає „Івнінґ Нюз“, британська маринарка збільшиться в 1939. р. на 100 нових кораблів, м. ін. на кілька кружляків понад 10.000 тон.

Тепер є в будові крім 35.000-тонових кружляків ще 5 летунських баз, 22 кружляки (з того 3 10.000-тонові), 23 контрторпедовці, 15 підводних суден, 3 помічні кораблі, 4 мінові судна, 3 стежні кораблі, 2 річні канонірки та 34 менші кораблі.

Під цю пору є в будові коло 150 кораблів. З 5-ох панцирних кружляків по 35.000 тон 2 будуть готові в 1940. р., інші в 1941.

РОЗБУДОВА ШВЕДСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

Як подає німецька преса, на найближчому засіданні шведського парляменту уряд предложить проект будови 2-ох нових панцирників поємности 7 і 8.000 тон.

КОЛИ БЕЛЬГІЯ ВИЗНАЄ ЕСПАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УРЯД?

Уряд ґен. Франка дав відповідь на контрпропозиції бельгійського уряду; прем. Спаак предложив цю відповідь начальній раді соціялістичної партії. Сенат рішив недавно визнати уряд з Бурґосу „де факто“, але соціялістичні міністри з уряду Спаака загрозили димісією, якби Бельгія увійшла у взаємини з національною Еспанією.

МАНЕВРИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ КОЛО ПАНАМСЬКОГО КАНАЛУ.

Атлянтійська ескадра, зложена зі 140 кораблів (з того 9 панцирників, 12 панцирних кружляків та 2 летунські бази з 600 літаками), виплила на Карайбське Море, де відбудуться маневри, що мають виявити можливости оборони Панамського Каналу.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР У РИМІ ІНТЕРВЕНІЮВАВ В ОБОРОНІ ЖИДІВ?

Амбасадор Злучених Держав Філіпс відбув розмову з Мусоліні[є]м. Тему розмови тримають у тайні, але в дипльоматичних колах припускають, що амб. Філіпс запротестував проти всякої акції, зверненої проти жидів — американських громадян, які мешкають в Італії. З інших джерел твердять, що Філіпс лише поінформував Мусолінія про погляди Рузвельта на міжнародне положення.

ОСТАННІ ВІСТИ.

УКРАЇНСЬКИЙ СЕНАТ ПРИ ПРАСЬКОМУ НАЙВИЩОМУ СУДІ.

14. ц. м. Найвищий Суд Чехо-Словаччини назначить — згідно з новою конституцією — сенат для справ Карпатської України.

САМОХОДОВИЙ ВИПАДОК МІНІСТРА Ю. РЕВАЯ.

ПАТ повідомляє за Чеським Пресовим Бюром, що самохід, яким мін. Ревай їхав до Пряшева, зударився з військовим вантажним самоходом. Оба самоходи ушкоджені, але мін. Ревай та особи, які з ним їхали, вийшли ціло.

МІН. ХВАЛЬКОВСЬКИЙ ІДЕ ДО БЕРЛІНА?

Як говорять у Празі, мін. Хвальковський виїде на кілька днів до Берліна.

ВІДПОВІДЬ ЧЕХО-СЛОВАЦЬКОГО УРЯДУ НА ПОЛЬСЬКУ НОТУ У СПРАВІ ЗАМАХУ НА СТАНИЦЮ ГРАНИЧНОЇ СТОРОЖІ.

ПАТ повідомляє: У відповідь на польську ноту у справі бомбового замаху на граничну станицю під Міхалковіцами, мін. Хвальковський доручив польському послові ноту, в якій повідомляє про вислід слідства, переведеного при співучасти польської влади. Згідно з польським домаганням, праський уряд обіцяв переселити у глибину краю непевні елементи. У цій справі мін. Хвальковський зложив заяву представникам преси.

ВІДРУЧНЕ ПИСЬМО РУЗВЕЛЬТА.

ВАШИНҐТОН. Учорашнє відручне письмо президента Рузвельта викликало загальну опінію, що президент говорив як вожд народу. Навіть його противники хвалять президента за відвагу в виданню світла на конфлікт між системами: тоталістичною та демократичною.

БОЛЬШЕВИКИ ДАЛЬШЕ СХОПЛЮЮТЬ ЕСТОНСЬКИХ РИБАЛОК?

На озері Пейпус (на границі між СССР і Естонією) пропало в останніх днях кільканацять рибалок. На інтерпеляцію в цій справі совітські офіційні чинники заявили, що їм про це нічого не відомо та що вони готові вжити енергійні пошукування.

СЕСІЯ СИНОДАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ХУСТ. 31. грудня м. р. відбулася в Хусті сесія синодальної Православної Церкви Карпатської України. Збори започаткував предсідник комітету Андрій Буркацький, що заповів чистку в Синодальній Церкві. Православна Церква Карпатської України не хоче чути про сербську юрисдикцію. З рефератів, виголошених у часі зїзду, видно, що в Карпатській Україні є фактично дві Православні Церкви: українська, що спирається на місцевих чинниках, і друга, що підлягає юрисдикції сербського патріярха. Бесідники атакували у своїх промовах прихильників патріяршої сербської церкви й підкреслювали, що номінація єпископа Володимира Раїча є антиконституційна, бо празький уряд затвердив її вже після повстання карпатоукраїнського уряду. Після зборів вибрано делеґацію, яка пішла до премієра о. Волошина і міністра Ревая. Опісля вибрано синодальний комітет, на чолі якого станув Андрій Буркацький.

ЖИДІВСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ У ПРЕМІЄРА О. ВОЛОШИНА.

ХУСТ. Премієр о. Волошин приняв делеґацію жидівських ісповідних громад і сіоністичних організацій у складі 12 членів з послом Куґлем на чолі. Посол Куґель привитав уряд Карпатської України іменем жидівського населення і висловив радість з приводу „історичного факту, що на цій українській землі український нарід стає вільним". Жидівське населення, 12% усього населення, переживає долю українського народу й тішиться з його визволення. Жиди бажають узяти участь у розбудові Карпатської України і не будуть робити попередніх помилок. Жидівське населення, крім господарських домагань, бажало б мати власні жидівські школи, в яких українська мова була б якнайширше респектована. Делеґація просила премієра дозволу утворити в Хусті жидівське центральне бюро, метою якого було б репрезентувати інтереси жидівського населення.

У своїй відповіди премієр о. Волошин заявив, що прихильно відноситься до жидів, які шанують свою віру та національність. Супроти конституції всі громадяни рівні. Культурні потреби жидів будуть по можности сповнені, а на господарському полі буде всюди засада чесної і свобідної конкуренції.

ВИЙНЯТКОВИЙ СТАН У БІРМІ.

З Рангуну наспіла до Льондону вістка, що в цілій Бірмі (британська кольонія на схід від Індії) проголошено винятковий стан. У більших містах сконсигновано військові частини.

НОВИЙ ЯПОНСЬКИЙ УРЯД.

В Токіо повстав новий уряд у такому складі: премієр — бар. Гіранума; закордонні справи — Аріта; внутрішні справи — маркіз Кідо; скарб — Ішіватарі; війна — ген. Ітаґакі; маринарка — адм. Йонай; справедливість і шляхи — Шіоно; освіта — ген. Аракі; хліборобство — Секуравчі; торговля, промисл і заморські справи — Гатта; залізниці — Маеда; здоровля — Гірозе; начальний секретар кабінету — Танабе.

Кн. Коное став головою приватної ради, на місце Гірануми. Він братиме участь у засіданнях уряду як міністр без теки. З дотеперішнього уряду залишилося 7, уступило 6.

—o—

ВІДГУКИ ДНЯ.

Святочні побажання.

Щороку появляється в „Ділі" ціла одна сторінка святочних побажань. „Родичам, Знайомим, Приятелям...", або „Рідні, Приятелям, Знайомим...", або „Милій Родині, Дорогим Друзям, Всім Знайомим..."

Страшенно добрий і практичний звичай. Прийдуть бувало Різдвяні Свята, купуєш двацять листівок, двацять марок, сідаєш до писання і при кінці своєї творчости бачиш, що ще за мало купив. Пані Ікс, Панство Зет, чи пан Альфа образяться, як не дістануть побажань. Адже що року присилають свої до тебе. Біжиш до міста, купуєш ще три листівки і врешті задоволено і святошно відносиш цілу святочну почту на пошту.

— Тепер — думаєш — хіба вже дістали всі ті, що мали дістати.

Але приходить перший день свят і показується, що справа не представляється так дуже рожево. Бо ось приносить тобі листонос побажання від людей, які вилетіли тобі з памяти і не дістали від тебе побажань. Тоді дякуєш обставинам, що трафіки ще не святкують наших свят і докуповуєш кілька листівок. Те саме, видно, зробили і деякі твої знайомі, бо побажання їх прийшли аж третього дня свят і носять на собі знаки клопоту. Не всюди можна дістати святочну картку. Десь далеко, на селі, чи на самітнім хуторі нема „Союзного Базару", книгарні, чи бодай хлопця з „Руске картки на свента", треба рятуватися, чим хата багата. „Проект Народнього Дому в Зарудцях, „Тарас Шевченко ур. 1814, пом. 1861", „Думи мої! Думи мої!", „Ой впав Стрілець у край зруба", а з браку ляку то й яканебудь знимка церкви, кооперативного дому, чи дитячого садку.

Признаюся, я страшенно любив ці клопітливі картки. Стільки з них можна було вимірковувати ріжного! Писав хтось на „Проекті Народнього Дому" — зараз видно було, що комітет будови почав з нічого, але розвів широку пропаґанду і хто зна, чи не зібрав бодай на підвалини. Видно, що й людина, яка купила листівку, співчувала ділу, або... не могла спекатися здібного кольпортера.

Прийшло побажання на „Шевченку", чи на „Думи мої! Думи мої!" — то це показувало, що бувший власник картки має зацікавлення до рідної літератури і сентимент до національного поета. Те саме і щодо „Ой впав Стрілець". Так і видно, що наш повчок-невеличок мав у цьому домі звеличників та грошеву підтримку.

Рідко коли збирає хтось святочні листівки і переховує їх. Хіба в кого є сальон, а в тім сальоні плетена тарілка, а на тій тарілці сотки листівок на свята, імянини і звичайні поздоровлення з вакацій чи паломництв (Ворохта, Яремче, Славсько, Бубнище, а там і Абація, Венеція, Рим чи Неаполь). Приємно часом самому, а тим більше гостеві забити час, а то й поринути в гущу спомнинів, звязаних з кожною з тих листівок.

У мене нема відповідного сховку на листівки. А всеж одно святочне побажання переховую у своїй шафі.

Звичайна, колись біла, нині вже пожовкла карточка, а на ній ледви замітне письмо: „Олєньово, 6. І. 1915. Христос раждаєця! Микола Іванович Гаєвий, Василь Григорієвич Бочаренко і Максим Іванович Гребинюжко — козак".

На сам Свят-Вечір у далеких проваллях закарпатського Бескиду зловили ми на стежі російських піхотинців та одного кубанського козака. В селі Оленьові, на Закарпатті, святкували ми Різдво, святкували і вони з нами. Їли з нами борщ, кутю, разом колядували і — разом прослезились. Піхотинці були з Київщини, а козак з леґендарної Кубані.

І лишили мені на спомин оцю карточку, найкраще святочне побажання, яке колинебудь дістав.

Коли живі вони — бажаю їм всього добра! І прошу — нехай на хвилину разом зі мною перенесуться в Свят-Вечір у засипане снігом Оленьово, маленьке сельце великого народу.

Галактіон Чіпка.

За чиї гроші розбудовується Карпатська Україна?

ОПРОКИНЕННЯ НАКЛЕПУ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

У звязку з інтервю премієра Карпатської України о. д-ра Волошина для чеської преси про плян уряду розбудувати м. і. столицю автономної держави Хуст, у польській пресі всіх відтінків появились замітки й натяки про „темні грошеві джерела", на які ця розбудова малаб відбуватися, про „таємні субсидії" для уряду Карпатської України „від одної сусідньої держави", про ріжні „аґентурні інтереси" та всякі інші подібні видумки.

Коли брати під увагу факт, що всі держави світу, більші й менші, давно істнуючі та новостворені, ніколи не відмовлялися брати позички від ближчих чи дальших сусідів на інвестиційні цілі, якщо тільки умовини таких позичок були корисні і незвязані з престіжевими оглядами, то чому ж одна-одинока карпатоукраїнська держава мала б відмовлятись від такої позички, якби справді якісь сусіди, приватні чи державні банки, таку позичку рішили дати їй на розбудову, чи на яку іншу державно корисну ціль?

Одначе в цьому випадку, у випадку, коли йде про фінансову основу для розбудови Карпатської України, писанина польської преси про „темні грошеві джерела" тощо є евідентним і під кожним оглядом брудним наклепом. На розбудову своєї столиці, шкільництва, комунікації і таке інше, крім власних державних джерел, уряд Карпатської України дістає і буде діставати фонди зі збірок американської та европейської української еміґрації. Збіркова акція серед українців в Америці з кожним днем зростає, фонди збільшуються, запал для справи росте і коли б польські інформаційні джерела, замість видумувати, забралися, скажім, до лектури української американської преси, то побачили б, яка велика під кожним оглядом нинні потенція американських українців.

Коли б польська преса всеж не хотіла повірити ні нам, ні американській українській пресі, то чейже повинна, думаємо, повірити пресі своїх сучасних союзників, галицьких москвофілів.

СЕСІЯ СИНОДАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ХУСТ. 31. грудня м. р. відбулася в Хусті сесія синодальної Православної Церкви Карпатської України. Збори започаткував предсідник комітету Андрій Буркацький, що заповів чистку в Синодальній Церкві. Православна Церква Карпатської України не хоче чути про сербську юрисдикцію. З рефератів, виголошених у часі зїзду, видно, що в Карпатській Україні є фактично дві Православні Церкви: українська, що спирається на місцевих чинниках, і друга, що підлягає юрисдикції сербського патріярха. Бесідники атакували у своїх промовах прихильників патріяршої сербської церкви й підкреслювали, що номінація епископа Володимира Раїча є антиконституційна, бо празький уряд затвердив її вже після повстання карпатоукраїнського уряду. Після зборів вибрано делеґацію, яка пішла до премієра о. Волошина і міністра Ревая. Опісля вибрано синодальний комітет, на чолі якого станув Андрій Буркацький.

ЖИДІВСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ У ПРЕМІЄРА О. ВОЛОШИНА.

ХУСТ. Премієр о. Волошин приняв делеґацію жидівських ісповідних громад і сіоністичних організацій у складі 12 членів з послом Куґлем на чолі. Посол Куґель привитав уряд Карпатської України іменем жидівського населення і висловив радість з приводу „історичного факту, що на цій українській землі український нарід стає вільним“. Жидівське населення, 12% усього населення, переживає долю українського народу й тішиться з його визволення. Жиди бажають узяти участь у розбудові Карпатської України і не будуть робити попередніх помилок. Жидівське населення, крім господарських домагань, бажало б мати власні жидівські школи, в яких українська мова була б якнайширше респектована. Делеґація просила премієра дозволу утворити в Хусті жидівське центральне бюро, метою якого було б репрезентувати інтереси жидівського населення.

У своїй відповіди премієр о. Волошин заявив, що прихильно відноситься до жидів, які шанують свою віру та національність. Супроти конституції всі громадяни рівні. Культурні потреби жидів будуть по можности сповнені, а на господарському полі буде всилі засада чесної і свобідної конкуренції

ВИЙНЯТКОВИЙ СТАН У БІРМІ

З Рангуну наспіла до Льондону вістка, що в цілій Бірмі (британська кольонія на схід від Індії) проголошено вийнятковий стан. У більших містах сконсиґновано військові частини.

НОВИЙ ЯПОНСЬКИЙ УРЯД.

В Токіо повстав новий уряд у такому складі: премієр — бар. Гіранума; закордонні справи — Аріта; внутрішні справи — маркіз Кідо; скарб — Ішіватарі; війна — ґен. Ітаґакі; маринарка — адм Йонай; справедливість і шляхи — Шіоно; освіта — ґен. Аракі; хліборобство — Секуравчі; торговля, промисл і заморські справи — Гатта; залізниці — Маеда; здоровля — Гірозе; начальний секретар кабінету — Танабе.

Кн. Коное став головою приватної ради, на місце Гіранумі. Він братиме участь у засіданнях уряду як міністр без теки. З дотеперішнього уряду залишилося 7, уступило 6.

——о——

ВІДГУКИ ДНЯ.

Святочні побажання.

Щороку появляється в „Ділі“ ціла одна сторінка святочних побажань. „Родичам, Знайомим, Приятелям...“, або „Рідні, Приятелям, Знайомим...“, або „Милій Родині, Дорогим Друзям, Всім Знайомим...“

Страшенно добрий і практичний звичай. Прийдуть бувало Різдвяні Свята, купуєш двацять листівок, двацять марок, сідаєш до писання і при кінці своєї творчости бачиш, що ще за мало купив. Пані Ікс, Панство Зет, чи пан Альфа образяться, як не дістануть побажань. Адже що року присилають свої до тебе. Біжиш до міста, купуєш ще три листівки і врешті задоволено і святошно відносиш цілу святочну почту на пошту.

— Тепер — думаєш — хіба вже дістали всі ті, що мали дістати.

Але приходить перший день свят і показується, що справа не представляється так дуже рожево. Бо ось приносить тобі листонос побажання від людей, які вилетіли тобі з памяти і не дістали від тебе побажань. Тоді дякуєш обставинам, що трафіки ще не святкують наших свят і докуповуєш кілька листівок. Те саме, видно, зробили і деякі твої знайомі, бо побажання їх прийшли аж третього дня свят і носять на собі знаки клопоту. Не всюди можна дістати святочну картку. Десь далеко, на селі, чи на самітнім хуторі нема „Союзного Базару“, книгарні, чи бодай хлопця з „Руске карткі на свєнта“, треба рятуватися, чим хата багата. „Проєкт Народнього Дому в Зарудцях, „Тарас Шевченко ур. 1814, пом. 1861“, „Думи мої! Думи мої!“, „Ой впав Стрілець у край зруба“, а з браку ляку то й яканебудь знимка церкви, кооперативного дому, чи дитячого садку.

Признаюся, я страшенно любив ці клопітливі картки. Стільки з них можна було виміркувати ріжного! Писав хтось на „Проєкті Народнього Дому“ — зараз видно було, що комітет будови почав з нічого, але розвів широку пропаґанду і хто зна, чи не зібрав бодай на підвалини. Видно, що й людина, яка купила листівку, співчувала ділу, або... не могла спекатися здібного кольпортера.

Прийшло побажання на „Шевченку“, чи на „Думи мої! Думи мої!“ — то це показувало, що бувший власник картки має зацікавлення до рідної літератури і сентимент до національного поета. Те саме і щодо „Ой впав Стрілець“. Так і видно, що наш повчок-невеличок мав у цьому домі звеличників та грошеву підтримку.

Рідко коли збирає хтось святочні листівки і переховує їх. Хіба в кого є сальон, а в тім сальоні плетена тарілка, а на тій тарілці сотки листівок на свята, імянини і звичайні поздоровлення з вакацій чи паломництв (Ворохта, Яремче, Славсько, Бубнище, а там і Абація, Венеція, Рим чи Неаполь). Приємно часом самому, а тим більше гостеві забити час, а то й поринути в гущу споминів, звязаних з кожною з тих листівок.

У мене нема відповідного сховку на листівки. А всеж одно святочне побажання переховую у своїй шафі.

Звичайна, колись біла, нині вже пожовкла карточка, а на ній ледви замітне письмо: „Оленьово, 6. I. 1915. Христос раждаєця! Микола Іванович Глевий, Василь Григорієвич Бочаренко і Максим Іванович Гребинножко — козек“

На сам Свят-Вечір у далеких проваллях закарпатського Бескиду зловили ми на стежі російських піхотинців та одного кубанського козака. В селі Оленьові, на Закарпатті, святкували ми Різдво, святкували і вони з нами. Їли з нами борщ, кутю, разом колядували і — разом прослезились. Піхотинці були з Київщини, а козак з леґендарної Кубані.

І лишили мені на спомин оцю карточку, найкраще святочне побажання, яке колинебудь дістав.

Коли живі вони — бажаю їм всього добра! І прошу — нехай на хвилину разом зі мною перенесуться в Свят-Вечір у засипане снігом Оленьово, маленьке сельце великого народу.

Галактіон Чіпка.

За чиї гроші розбудовується Карпатська Україна?

ОПРОКИНЕННЯ НАКЛЕПУ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

У звязку з інтервю премієра Карпатської України о. д-ра Волошина для чеської преси про плян уряду розбудувати м. і. столицю автономної держави Хуст, у польській пресі всіх відтінків появились замітки й натяки про „темні грошеві джерела“, на які ця розбудова малаб відбуватися, про „таємні субсидії“ для уряду Карпатської України „від одної сусідньої держави“, про ріжні „аґентурні інтереси“ та всякі інші подібні видумки.

Коли брати під увагу факт, що всі держави світу, більші й менші, давно істнуючі та новостворені, ніколи не відмовлялися брати позички від ближчих чи дальших сусідів на інвестиційні цілі, якщо тільки умовини таких позичок були корисні і незвязані з престіжевими оглядами, то чому ж одна-одинока карпатоукраїнська держава мала б відмовлятись від такої позички, якби справді якісь сусіди, приватні чи державні банки, таку позичку рішили дати їй на розбудову, чи на яку іншу державно корисну ціль?

Одначе в цьому випадку, у випадку, коли йде про фінансову основу для розбудови Карпатської України, писанина польської преси про „темні грошеві джерела“ тощо є евідентним і під кожним оглядом брудним наклепом. На розбудову своєї столиці, шкільництва, комунікації і таке інше, крім власних державних джерел, уряд Карпатської України дістає і буде діставати фонди зі збірок американської та европейської української еміґрації. **Збіркова акція серед українців в Америці з кожним днем зростає, фонди збільшуються, запал для справи росте і коли б польські інформаційні джерела, замість видумувати, забралися, скажім, до лектури української американської преси, то побачили б, яка велика під кожним оглядом нині потенція американських українців.**

Коли б польська преса всеж не хотіла повірити ні нам, ні американській українській пресі, то чейже повинна, думаємо, повірити пресі своїх сучасних союзників, галицьких москвофілів.

В числі 1. львівської москвофільської „Землі і Волі" з 8. січня ц. р. появився „Лист до Редакції з Америки", точніше з Філядельфії, від тамошнього москвофіла Івана Фединя в якому він нарікає на гризню москвофільських провідників в Америці й пише далі:

„Інакше представляється справа межи місцевими українофілами. Ось например прошлої неділі прийшлось мені тут в Філядельфії бути на їх вічу, котре було скликане в справі помочи Закарпаттю. І лише на тім одним вічу було зібрано 2.500 долярів для премієра Волошина, на будову желізних доріг. А таких віч уряджують вони тут більше і очевидно немалі гроші собирають і посилають до Старого Краю."

Москвофільський дописувач не додає, що таких віч, як філядельфійське, відбувається на американському контитенті, у всіх центрах розселення українців у Злучених Державах, Канаді, Арґентині, Бразилії, Параґваю і т. д. по кілька кожної неділі та що є віча (нпр. в Дітройті, Вінніпегу, Ню Йорку), де за одним разом збирають більше, навіть удвоє більше, ніж 2.500 долярів. Отже для кожної незлобної людини і для кожного органу, що шанує правду, стане ясно, що у справі розбудови Карпатської України не може бути мови про якінебудь „темні грошеві джерела", чи „таємні субсидії" та що вся та писанина деяких польських пресових органів має на меті не інформацію, тільки баламучення власних читачів.

Закарлючки.

Праця додає віри у власні сили... тим, на яких працюємо.

Народи як і одиниці повторюють помилки минулого, переконані, що впертість вступає характер.

Доба, яка винайшла вічні пера, перестала писати для вічности.

У малому місті почуваємося великі тому, що воно мале, у великому тому, що воно — велике.

Політичні союзи не сорочки, — не можна їх зміняти, коли вони брудні.

Найчастіше стараємося обезцінити ті становища, які ми самі хотіли б займати.

Покоління захоплене фізичною силою більше, ніж ідеєю справедливости — справедливо заслуговує на те, щоб раніше зазнало свободи, а потім поневолення.

Влада, яка боїться сміху своїх громадян, лякається, що маса охотніше оплескуватиме дотепи звернені проти неї, ніж її поклики звернені до народу.

Щораз більший вплив політичних діячів бачимо в тому, що щораз більше громадян їх наслідує: накликає інших до діла, задовольняючись словом.

„Політика — кричать нам — це не справа почувань, а розуму". Гаразд, але звідки його взяти?

Найсильніша література це та, що тримається слабими талантами.

Критик має найбільший вплив тоді, коли відучує деяких писати.

Найбільше безнадійні люди це ті, що вічно живуть надією.

Приємніше вести дурну розмову з інтелігентними людьми, ніж інтелігентну з дурними.

Нашими приятелями стають частіше ті, що нас цінять, ніж ті, яких ми цінимо.

Чим більше старіємося, тим краще вчимося користати з насолод буденщини, що з них щораз менше можемо користати.

Ми повірили б із приємністю, що живемо у виїмкових часах, якби ми не чули цього разу-раз з уст людей, які позбавлюють нас цієї приємности.

Вибачайте своїм ворогам помилки, які шкодять більше їм самим, ніж вам.

М. РУДНИЦЬКИЙ.

Лист лещетаря.

6. І. 1939. року.

Мої найдорожчі родичі!

Вже пятий день я в горах і ніяк не можу повірити, що є ще щось кращого у світі, ніж гори покриті снігом, як дерева покриті снігом, немов опанцирені лицарі, як сильне і тепле гірське сонце, як той пах, це гірське повітря — як усе це відсвіжує мої втомлені легені.

Почуваюся знаменито. Я певний, що саме цей виїзд у гори дасть мені не тільки багато нових, чарівних вражінь, але теж скріпить моє здоровля, яке востаннє недомагало. Ах, як тут гарно, як чарівно, який я щасливий, що тут найшовся. А все це завдячую тільки Вам, мої дорогі батьки. Тільки Вашій любові і передбачливости.

Ах, як я Вас знаю. Тепер Ви напевне всміхаєтеся і приговорюєте до себе та впевняєте себе, що це був Ваш батьківський обовязок. Що я такий утомлений працею на політехніці і всякими іспитами, що „булоб гріхом не зробити хлопцеві такої малої приємности". — Та я знаю, що значить для нашого малого хатнього буджету ця „така мала приємність", цей мій двотижневий побут у горах.

Ви з такою дбайливістю влаштовували цей виїзд, що я ніколи Вам цього не забуду. Щойно тепер розумію, що значить скарбонка М. К. О. у Вашій кімнаті. Тепер щойно я зрозумів, чому Тато ховав усе передімною так дуже таємниче книжечку М. К. О. А коли я легкодушно вияснював вам, що нас не стати на ощаджування, що кожний гріш нам дуже потрібний, Ви на те тільки всміхалися добряче. Розумію тепер. Мій Боже, та-ж Ви цілий рік складали в М. К. О. свої гроші на цю мою „таку малу приємність". І як це все Ви обміркували... На св. Миколи я дістав гарний светер, вітрівку і штани, на Ялинку лещата і кийки, а на Новий Рік книжечку М. К. О. до моєї власної диспозиції.

Мої любі, який я Вам вдячний! Переконаєтеся, що коли вернуся здоров і цілий так ще більш солідно візьмуся до праці, щоб у тім році зложити останні іспити, на другий рік дістати посаду та вже вліті вислати Вас у гори. Буду такий передбачливий і запопадливий як Ви. Для Вас буду працювати і для Вас навчуся ощадности. Бо бачу, що ощадністю кермує не тільки жадоба забезпечити собі майбутнє та відложити гроші на „чорну годину", але й любов та журба про найближчих і найлюбіших. А Виж є моїми єдиними найближчими і найлюбішими.

Цілую і здоровлю Вас, мої Любі Родичі
Ваш Юрко.

Три катеґорії громадян у Польщі?

НОВИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ОЗН-У ПРО ГРОМАДЯНСТВО.

У штабі ОЗН-у — пише варшавський „Час" з 5. ц. м. (ч. 5) — розглядають новий проєкт закону про громадянство. Новий законопроєкт передбачує три ґрупи громадян. До першої катеґорії громадян належали б виключно поляки, до другої — громадяни німецького і словянського походження, до третьої катеґорії — жиди.

Поляки користали б з повноти громадянських прав. У другій катеґорії з повноти громадянських прав користали б лише ті громадяни, які заявились би без застережень за співпрацею з польською державою. Тому між меншинами в Польщі перевели б плебісцит у формі „за" чи „проти" співпраці з державою. Третя ґрупа громадян, жиди не мала б ніяких громадянських прав. О. З. Н. вважає, що побут жидів у Польщі є лише тимчасовий і тому жиди не можуть користати з прав, що прислуговують автохтонному населенню.

У деяких колах — кінчить „Час" — цього роду проекти викликують деякі сумніви, щодо їх згідности з конституцією

Поїздка мін. Бека до Берхтесґаден.

Вістку „Німецького Інформаційного Бюра" про стрічу мін. Бека з канцлером Гітлером, що має бути цими днями, варшавські офіційні кола здементували. Ще в четверговій ранішній пресі появилися комунікати Польської Телеграфічної Агенції, що мін. Бек до Берхтесгаден не поїде. Тимчасом полуднева преса принесла телеґрами, що польський амбасадор у Берліні Ліпський ще в середу вечором приїхав до Мінхену, куди в четвер перед полуднем приїхав поворітьма з Рівієри мін. Бек. Мін. Бека стрінув у Мінхені міністр закордонних справ Німеччини фон Рібентроп. Пополудні мін. Бек у товаристві мін. фон Рібентропа й амбасадора Ліпського виїхали автом до Берхтесгаден.

Що має бути предметом розмови польського міністра закордонних справ з провідником Німеччини — невідомо. Німецькі політичні кола твердять, що там буде між іншим мова і про українську справу.

Поїздка мін. Бека до Берхтесгаден викликала зрозумілу сензацію в політичних колах. Німецька преса згадує, що на половину січня був сподіваний приїзд Літвінова до Варшави.

Веселих Свят бажають:

З нагоди Свят Різдва і Нового Року складаємо щирі побажання Рідні і всім знайомим — **Іванна і Дмитро Левицькі.**

Радісного Різдва Христового та Щасливого Нового Року усій Рідні, Приятелям і Знайомим у краю і поза ним, зокрема тим, що далеко від нас в цьому році — бажають — **Євгенія, Леся і Євген Храплеві.**

Всім Знайомим бажає Веселих Свят і Щасливого Нового Року — **Модест Каратницький.**

Рідні, Другам-краянам, Знайомим, бажає з Різдвом Христовим багато Божого благословення — **о. Мітрат Базюк.**

Рідні, Друзям і Благородним Жертводавцям у краю за горами і за морями з Христовим Рождеством найкращі побажання всього доброго добра — **о. Леонтій Куницький, парох св. Юра і опікун політ. вязнів.**

Найщиріші побажання з Христовим Різдвом та Новим Роком для Рідні та Знайомих пересилає — **о. Горчинський Омелян зі Сестрінками.** Львів, Підвалля 9/I. м. 2.

В Навечеріє Різдва Христового здоровимо всіх наших Друзів і Знайомих у Львові, у краю і за кордонами радісним привітом: „Христос Раждається!“ — **Софія і Михайло Тараньки.**

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим сердечні побажання Веселих Свят та Щасливого Нового Року пересилають — **Марія і Ярослав Колтунюки.**

З Різдвом і Новим Роком усім нашим Рідним і Приятелям шлемо сердечні бажання, щоб усі сподівання сповнились — **Д-р Михайло і Олена Волошини.**

Друзям нашого дому бажаємо Веселих Свят і Щасливого Нового Року — **Орися і Остап Луцькі.**

Д-р Олександер і Надія Лаврівські пересилають Рідні та Знайомим щирі бажання Веселись Свят та гарного Нового Року.

Всім нашим Приятелям Веселих Різдвяних Свят і Щасливого Нового Року — **Д-р Іван і Олена Копачі.**

Рідні, Приятелям, Товаришам та Співробітникам пересилає щирі побажання спокійних Свят та Щасливого Нового Року — **д-р Осип, Галя, Ірина Філяс.**

Валерія і д-р Павло Кривуцькі — бажають Рідні і Знайомим з Різдвом Христовим і Новим Роком усього найкращого.

Нуся, Андрій і Ліда Палії — бажають Своякам, Другам і Знайомим всього добра з нагоди Різдва Христового та найвищих досягнень у праці в новому році.

Рідні та Знайомим з Різдвом Христовим і з Новим Роком всього добра, та сповнення надій бажають — **Надія і Любомир Макарушки.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року Рідні, Своякам і Знайомим бажають — **Ірина і Маріян Кисілевські.**

Рідні, Знайомим і Товаришам Кооператорам бажає Веселих Свят — **Капуста Микола.**

Веселих Свят Рідні, Приятелям, Знайомим та черчанським лікуванцям бажає — **д-р Роман Осінчук, Львів, Асника 2.**

Всім Кревнякам, Приятелям і Знайомим з нагоди „Різдва Христового“ бажають „многих літ“ — **Скопляки.**

Веселих Свят Своякам, Приятелям і Знайомим бажають — **О. В. Залозецькі.**

Різдвяні і Новорічні бажання дорогій Рідні і Знайомим пересилають — **С. і М. Кузики.**

Рідні, Друзям і Знайомим желають Веселих Щасливих Свят — **С. Г. Волошиновські.**

Своякам і Знайомим з Різдвом Христовим бажають Веселих Свят — **Емілія і Іван Стерюки.**

З Різдвом Христовим бажаємо Рідні та Знайомим Веселих Свят — **Марта і Остап Стернюки.**

Дорогій Родині, Товаришам праці і Приятелям у краю та за кордоном зі Святами і Новим Роком всього найкращого бажає — **д-р Іван Німчук.**

Д-р Стефанія й д-р Нарциз Лукіяновичі бажають Веселих Свят і доброго Нового Року усім Своякам Друзям і Знайомим.

Буковинська і басарабська молодь бажає Урядові Карпато-Української Держави і всім тамошнім каменярам української державности Веселих Свят та в новім році повних успіхів у їх праці.

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят з нагоди Рождества Христового бажають — **Л. і Я. Шаваки.**

Рідні, Приятелям і Знайомим із Різдвом Христовим і Новим Роком сердешний привіт від — **Бараболяків.**

Веселих Свят та Щасливого Нового Року бажають всій Рідні і Знайомим — **Мері і Богдан Макарушки.**

Із Святами Христового Різдва й Новим Роком усього найкращого Дорогій Рідні та Високоповажаним Знайомим сердечно бажають — **Любка, Роман і Богдан Мармаші.**

Веселих Свят Дорогій Родині і Знайомим бажають — **д-р Михайло і Ольга, Леонід, Ігор, Ростислав Соневицькі.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають Родичам, Рідні та Знайомим — **Галя і Богдан Філінські.**

З днем Різдва Христового „Веселих Свят“ Рідні, Приятелям і Знайомим бажає — **Ірена і Христина Домбчевські.**

О. і С. Кузьмінські бажають своїм Приятелям і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Рідні і Друзям з Різдвом Христовим всього найкращого бажаємо — **Г. і П. Пасіки.**

Родичів, Друзів та Знайомих сердечно вітаємо з Різдвом Христовим та Новим Роком — **Надія та Сергій Литвиненки.**

З Різдвом Христовим і Новим Роком 1939. найщиріші бажання Рідні, Приятелям і Знайомим пересилають — **Надія, Володимир і Любомир Онишкевичі.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року, Рідні і Знайомим бажає — **Олександер Костик.**

Леся і інж. Ярослав Зарицькі шлють щирі бажання „Веселих Свят“ Рідні, Друзям і Знайомим.

Всіх Кревних, Приятелів і Знайомих вітають зі Святами і Новим Роком — **Дядинюки.**

Филиповичі Стефанія і Іван шлють з Різдвом Христовим і Новим Роком щирі побажання Своякам і Приятелям.

Веселих Свят та Щасливого Нового Року Рідні в краю та заграницею, Приятелям і Знайомим бажають і на „Рідну Школу“ складають 5 зол. — **Стефанівські.**

Веселих Свят та Щасливого Нового Року усій Рідні та Знайомим в краю та закордоном бажають — **інж. Петро Зелений з мамою.**

Вп. П. Президентові **Евгенові** з нагоди Імянин, Різдва і Нового Року, Приятелям на чужині і в краю та Рідні найсердечніші побажання — **Григор і Марія Микетей.**

З Різдвом Христовим і Новим Роком щирі бажання Рідні, Знайомим та своїм Пацієнтам пересилає — **д-р Стефанія Коренець.**

Ю. і О. Пясецькі зі сином пересилають Своякам і Знайомим, з Різдвом Христовим побажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Родині, Приятелям і Знайомим свято-різдвяні і новорічні побажання складає — **Володимир Несторович.**

Рідні і всім Друзям Веселих Свят і Нового Року бажають — **Наталія і Богдан Стернюки.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року всій Рідні, Приятелям та Знайомим у Галичині, на Буковині й на еміґрації бажають — **Дора й Василь Сімовичі.**

Замість подяки за память у день Імянин і замість святочних і новорічних побажань всім нашим дорогим Приятелям і Рідні — складаємо на „Рідну Школу“ 10 зол. — **о. М. і Ю. Ґалянти.**

Рідні, Своякам і Знайомим — Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають — **Климентина і Теофан Глинські.**

Родині, Другам, Приятелям і Знайомим пересилаємо сердечні побажання Веселих Свят — **Евгенії Гвоздецькі.**

Замість висилання святочних і новорічних бажань складаю на „Рідну Школу“ 5 зол. — **Михайло Лазорко.**

Усім щирим Другам, ближчим і дальшим Знайомим — якнайтепліші бажання з Різдвом пересилає — **Леся Кривіцька.**

Знайомим в краю і закордоном сердечні святочні бажання складають — **Юріеви.**

Рідні, Приятелям і Знайомим у краю і закордоном щирий привіт і бажання з Різдвом Христовим і Новим Роком пересилає — **О. Я. Чемеринський і рідня зі Львова.**

Всього чого собі бажають — бажаємо Рідні та Приятелям з Новим Рором і Святами — **Мих. і Марта Рудницькі, Софія Олесницька.**

Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають — **Ірина і Олесь Пежанські.**

Приятелям і Знайомим із Різдвом та Новим Роком усього найкращого бажає — **М. Островерха.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає всім Кревним і Знайомим родина **Інж. Боровського у Львові.**

Всіх Рідних і Знайомих сердечно вітаємо з Новим Роком та Різдвяними Святами. Христос Раждається! — **Леся й Антін Романенко.**

З нагоди Різдва й Нового Року щирі бажання Рідним, Знайомим, Товаришам і Приятелям пересилає — **Іван Панчак — Львів.**

Рідні, Товаришкам, Товаришам та Знайомим Веселих Свят Різдва Христового бажають — **Ярослава і інж. Андрій Адамчуки.**

Свояків, Друзів, всіх Знайомих, здоровимо щиро з Різдвом Христовим і Новим Роком та бажаємо всього кращого — **Ольга і Николай Островські.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року Рідні та Знайомим бажають — **д-р Константин і Мирослава Кебало.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року Рідні і Знайомим бажають — **Чередарчуки зі Львова.**

Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят бажають — **Іванна, Юліян і Зенон Шепарович.**

Рідним і Близьким Веселих Свят. Христос Раждається! — **Анна, Христя й Іван Мартюки.**

Побажання Веселих Свят для Свояків і Приятелів пересилають — **Ірина й Орест Радловські.**

Полковникові Аташе Іванові Мартиникові в Державі Ємен (Арабія) пересилає найщиріші побажання Веселих Свят та Щасливого Нового Року щирий **Володимир Гуменюк.**

Всім Кревним і Своякам та всім нашим Друзям Веселих Свят та всього добра з Новим Роком бажають — **Д. М. М. Хроновяти.**

Іван Одіжинський з дружиною Ольгою пересилає Родині, Кревним, Знайомим найкращі побажання святочні й новорічні — „Христос Раждається“!

Веселих Свят і Щасливого Нового Року Рідним, Своякам і Знайомим бажають — **Анна, Осип і Лясьо Боднаровичі.**

Веселих Свят бажають:

З нагоди Свят Різдва і Нового Року складаємо щирі побажання Рідні і всім знайомим — **Іванна і Дмитро Левицькі.**

Радісного Різдва Христового та Щасливого Нового Року усій Рідні, Приятелям і Знайомим у краю і поза ним, зокрема тим, що далеко від нас в цьому році — бажають — **Євгенія, Леся і Євген Храпливі.**

Всім Знайомим бажає Веселих Свят і Щасливого Нового Року — **Модест Каратницький.**

Рідні, Другам-краянам, Знайомим, бажає з Різдвом Христовим багато Божого благословення — **о. Мітрат Базюк.**

Рідні, Друзям і Благородним Жертводавцям у краю за горами і за морями з Христовим Рождеством найкращі побажання всього доброго добра — **о. Леонтій Куницький, парох св. Юра і опікун політ. вязнів.**

Найщиріші побажання з Христовим Різдвом та Новим Роком для Рідні та Знайомих пересилає — **о. Горчинський Омелян зі Сестрінками.** Львів, Підвалля 9/І. м. 2.

В Навечеріє Різдва Христового здоровимо всіх наших Друзів і Знайомих у Львові, у краю і за кордонами радісним привітом: „Христос Раждається!“ — **Софія і Михайло Тараньки.**

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим сердечні побажання Веселих Свят та Щасливого Нового Року пересилають — **Марія і Ярослав Колтунюки.**

З Різдвом і Новим Роком усім нашим Рідним і Приятелям шлемо сердечні бажання, щоб усі сподівання сповнились — Д-р **Михайло і Олена Волошини.**

Друзям нашого дому бажаємо Веселих Свят і Щасливого Нового Року — **Орися і Остап Луцькі.**

Д-р Олександер і Надія Лаврівські пересилають Рідні та Знайомим щирі бажання Веселих Свят та гарного Нового Року.

Всім нашим Приятелям Веселих Різдвяних Свят і Щасливого Нового Року — **Д-р Іван і Олена Копачі.**

Рідні, Приятелям, Товаришам та Співробітникам пересилає щирі побажання спокійних Свят та Щасливого Нового Року — **д-р Осип, Галя, Ірина Філяс.**

Валерія і д-р Павло Кривуцькі — бажають Рідні і Знайомим з Різдвом Христовим і Новим Роком усього найкращого.

Нуся, Андрій і Ліда Палії — бажають Своякам, Другам і Знайомим всього добра з нагоди Різдва Христового та найвищих досягнень у праці в новому році.

Рідні та Знайомим з Різдвом Христовим і з Новим Роком всього добра, та сповнення надій бажають — **Надія і Любомир Макарушки.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року Рідні, Своякам і Знайомим бажають — **Ірина і Маріян Кисілевські.**

Рідні, Знайомим і Товаришам Кооператорам бажає Веселих Свят — **Капуста Микола.**

Веселих Свят Рідні, Приятелям, Знайомим та черчанським лікуванцям бажає — **д-р Роман Осінчук, Львів, Асника 2.**

Всім Кревнякам, Приятелям і Знайомим з нагоди „Різдва Христового“ бажають „многих літ“ — **Скопяки.**

Веселих Свят Своякам, Приятелям і Знайомим бажають — **О. В. Залозецькі.**

Різдвяні і Новорічні бажання дорогій Рідні і Знайомим пересилають — **С. і М. Кузики.**

Рідні, Друзям і Знайомим желають Веселих і Щасливих Свят — **С. Г. Волошиновські.**

Своякам і Знайомим з Різдвом Христовим бажають Веселих Свят — **Емілія і Іван Стернюки.**

З Різдвом Христовим бажаємо Рідні та Знайомим Веселих Свят — **Марта і Остап Стернюки.**

Дорогій Родині, Товаришам праці і Приятелям у краю та за кордоном зі Святами і Новим Роком всього найкращого бажає — **д-р Іван Німчук.**

Д-р Стефанія й д-р Нарциз Лукіяновичі бажають Веселих Свят і доброго Нового Року усім Своякам Друзям і Знайомим.

Буковинська і басарабська молодь бажає Урядові Карпато-Української Держави і всім тамошнім каменярам української державности Веселих Свят та в новім році повних успіхів у їх праці.

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят з нагоди Рождества Христового бажають — **Л. і Я. Шаваяки.**

Рідні, Приятелям і Знайомим із Різдвом Христовим і Новим Роком сердешний привіт від — **Бараболяків.**

Веселих Свят та Щасливого Нового Року бажають всій Рідні і Знайомим — **Мері і Богдан Макарушки.**

Із Святами Христового Різдва й Новим Роком усього найкращого Дорогій Рідні та Високоповажаним Знайомим сердечно бажають — **Любка, Роман і Богдан Мармаші.**

Веселих Свят Дорогій Родині і Знайомим бажають — **д-р Михайло і Ольга, Леонід, Ігор, Ростислав Соневицькі.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають Родичам, Рідні та Знайомим — **Галя і Богдан Філінські.**

З днем Різдва Христового „Веселих Свят“ Рідні, Приятелям і Знайомим бажає — **Ірена і Христина Домбчевські.**

О. і С. Кузьмінські бажають своїм Приятелям і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Рідні і Друзям з Різдвом Христовим всього найкращого бажаємо — **Г. і П. Пасіки.**

Родичів, Друзів та Знайомих сердечно вітаємо з Різдвом Христовим та Новим Роком — **Надія та Сергій Литвиненки.**

З Різдвом Христовим і Новим Роком 1939. найщиріші бажання Рідні, Приятелям і Знайомим пересилають — **Надія, Володимир і Любомир Онишкевичі.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року, Рідні і Знайомим бажає — **Олександер Костик.**

Леся і інж. Ярослав Зарицькі шлють щирі бажання „Веселих Свят“ Рідні, Друзям і Знайомим.

Всіх Кревних, Приятелів і Знайомих вітають зі Святами і Новим Роком — **Дядинюки.**

Филиповичі Стефанія і Іван шлють з Різдвом Христовим і Новим Роком щирі побажання Своякам і Приятелям.

Веселих Свят та Щасливого Нового Року Рідні в краю та заграницею, Приятелям і Знайомим бажають і на „Рідну Школу“ складають 5 зол. — **Стефанівські.**

Веселих Свят та Щасливого Нового Року усій Рідні та Знайомим в краю та закордоном бажають — **інж. Петро Зелений з мамою.**

Вп. П. Президентові **Евгенові** з нагоди Імянин, Різдва і Нового Року, Приятелям на чужині і в краю та Рідні найсердечніші побажання — **Григор і Марія Микетей.**

З Різдвом Христовим і Новим Роком щирі бажання Рідні, Знайомим та своїм Пацієнтам пересилає — **д-р Стефанія Коренець.**

Ю. і О. Пясецькі зі сином пересилають Своякам і Знайомим, з Різдвом Христовим побажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Родині, Приятелям і Знайомим свято-різдвяні і новорічні побажання складає — **Володимир Несторович.**

Рідні і всім Друзям Веселих Свят і Нового Року бажають — **Наталія і Богдан Стернюки.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року всій Рідні, Приятелям та Знайомим у Галичині, на Буковині й на еміграції бажають — **Дора й Василь Сімовичі.**

Замість подяки за память у день Імянин і замість святочних і новорічних побажань всім нашим дорогим Приятелям і Рідні — складаємо на „Рідну Школу“ 10 зол. — **о. М. і Ю. Галянти.**

Рідні, Своякам і Знайомим — Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають — **Климентина і Теофан Глинські.**

Родині, Другам, Приятелям і Знайомим пересилаємо сердечні побажання Веселих Свят — **Евгенії Гвоздецькі.**

Замість висилання святочних і новорічних бажань складаю на „Рідну Школу“ 5 зол. — **Михайло Лазорко.**

Усім щирим Другам, ближчим і дальшим Знайомим — якнайтепліші бажання з Різдвом пересилає — **Леся Кривіцька.**

Знайомим в краю і закордоном сердечні святочні бажання складають — **Юрієви.**

Рідні, Приятелям і Знайомим у краю і закордоном щирий привіт і бажання з Різдвом Христовим і Новим Роком пересилає — **О. Я. Чемеринський і рідня зі Львова.**

Всього чого собі бажають — бажаємо Рідні та Приятелям з Новим Роком і Святами — **Мих. і Марта Рудницькі, Софія Олесницька.**

Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають — **Ірина і Олесь Пежанські.**

Приятелям і Знайомим із Різдвом та Новим Роком усього найкращого бажає — **М. Островерха.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає всім Кревним і Знайомим родина **Інж. Боровського у Львові.**

Всіх Рідних і Знайомих сердечно вітаємо з Новим Роком та Різдвяними Святами. Христос Раждається! — **Леся й Антін Романенко.**

З нагоди Різдва й Нового Року щирі бажання Рідним, Знайомим, Товаришам і Приятелям пересилає — **Іван Панчак — Львів.**

Рідні, Товаришкам, Товаришам та Знайомим Веселих Свят Різдва Христового бажають — **Ярослава і інж. Андрій Адамчуки.**

Свояків, Друзів, всіх Знайомих, здоровимо щиро з Різдвом Христовим і Новим Роком та бажаємо всього кращого — **Ольга і Николай Островські.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року Рідні та Знайомим бажають — **д-р Константин і Мирослава Кебало.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року Рідні і Знайомим бажають — **Черeдарчуки зі Львова.**

Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят бажають — **Іванна, Юліян і Зенон Шепаровичі.**

Рідним і Близьким Веселих Свят. Христос Раждається! — **Анна, Христя й Іван Мартюки.**

Побажання Веселих Свят для Свояків і Приятелів пересилають — **Ірина й Орест Радловські.**

Полковникові Аташе Іванові Мартинникові в Державі Ємен (Арабія) пересилає найщиріші побажання Веселих Свят та Щасливого Нового Року шурин **Володимир Гуменюк.**

Всім Кревним і Своякам та всім нашим Друзям Веселих Свят та всього добра з Новим Роком бажають — **Д. М. М. Хроновяти.**

Іван Одіжинський з дружиною Ольгою пересилає Родині, Кревним, Знайомим найкращі побажання святочні й новорічні — „Христос **Раждається**“!

Веселих Свят і Щасливого Нового Року Рідним, Своякам і Знайомим бажають — **Анна, Осип і Лясьо Боднаровичі.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають усім Своякам та Знайомим — **Ірена і Богдан Галайчуки.**

Рідні, Приятелям і знайомим Веселих Свят і кращого Нового Року бажають — **Зенуся, Геня і Омелян Матли.**

Ольга, Роман та Орися Сливки бажають Рідні, Своякам та Знайомим Веселих і Щасливих Свят та якнайкращого Нового Року.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажаю Друзям і Знайомим у краю і закордоном — **Харитя Кононенко.**

Своякам і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають — **Ольга і Роман Голіяни.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року Родині, Приятелям і Знайомим бажають — **Іванна і Василь Левицькі.**

Всім, Хто згадує нас при нагоді Свят і Всім, кого ми будемо згадувати бажаємо Всього Добра! — **Галя і Роман Купчинські.**

З Новим Роком та Святом Різдва Христового вітають Рідню та Знайомих — **Наталія і Юрій Сінгалевичі.**

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят з нагоди Рождества Христового і щастя та многих літ з нагоди Нового Року — **м-р Михайло Хомяк.**

З Різдвом Христовим і з Новим Роком всього найліпшого дорогій Рідні, Приятелям, Знайомим бажають — **Терлецькі з Милятич.**

Всім тим, що не забули за мене в часі моєї недуги, як теж Родині і Знайомим пересилаю бажання „Веселих Свят" і „Щасливого Нового Року" **з Чорткова д-р Антін Горбачевський.**

Усім Приятелям, Родині і Знайомим бажаємо „Веселих Свят" і „Щасливого Нового Року" **— з Чорткова Іван і Лідія Носики.**

Всім Рідним та Знайомим бажаємо Веселих Свят і Щасливого Нового Року — **Долинські, Заліщики.**

Рідні, Приятелям та Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року желає лікар-дентист— **Ірина Попович — Бережани.**

Олена і д-р Володимир Безпальки — Золочів бажають Рідні, Приятелям і Знайомим „Веселих Свят" і „Щасливого Нового Року".

Олександра і Петро Кузьми з Янчина — бажають „Веселих Свят" і „Щасливого Нового Року" Родині і всім Знайомим.

Рідні, Приятелям і Знайомим передають з нагоди Свят щирі побажання всякого добра — **Горницькі — Торунь.**

Рідні, Добродіям, Знайомим, о.о. Кондекальним і Парохіянам щирі побажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року шле — **о. Денис Теліщук,** політ. вязень у Дрогобичі.

Побажання Веселих Свят і Нового Року Своякам та Знайомим пересилають — **Миколаєвичі, Крехів, Жовква.**

Різдвяні й новорічні бажання дорогій Рідні, Своякам і Знайомим пересилають — **Галина, Юлик і м-р Ярослав Лабії (Влощова).**

о. Андрій і Юлія Пшепюрські зі Старяви з нагоди Різдва бажають Рідні і Знайомим Веселих Свят.

Рідні та Знайомим з нагоди Свят і Нового Року, кращого діждатись, бажають — **Стиславські, Рісна Руська.**

Анна і інж. Мирослав Зафійовські — Варшава — бажають Рідні і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Рідні, Своякам, Приятелям і Знайомим щасливих Свят і всього добра — **д-р К. і Н. Трояни з Ходорова.**

Веселих Свят та Щасливого Нового Року Рідні та Знайомим бажає — **д-р Осип Сось.**

Всім Кревним, Приятелям і Знайомим найкращі побажання з Різдвом Христовим складають — **д-р Іван і Надія Романкові — Жовква.**

Дорогим Кревникам, Високодостойним Виховникам, Товаришам праці і Знайомим найщиріші побажання Веселих Свят — **Артемій Цегельський,** Золочів.

Рідні, Приятелям і Знайомим щиро бажають Веселих Свят і Щасливого Нового Року та замість окремих побажань складають 20 зол. для Українських Інвалідів — **Віра й Михайло Коси, Варшава.**

Софія і Теодор Мисаки бажають Рідні, Своякам і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Замість святочних побажань Рідним, Приятелям і Знайомим пересилаю 5 зол. для найбідніших — **Богдан Лепкий, Краків.**

Рідні, Товаришам і Знайомим в краю і за кордонами щирі бажання всього ліпшого з нагоди Різдва і Нового Року пересилає — **м-р Евген Кулик, Кути.**

Турка н. Ст.: З Христовим Різдвом і Новим Роком найсердечніші побажання, щедрих Божих ласк Рідні, Приятелям і Знайомим передає — **о. Іван Фелевич.**

Родині, Приятелям і Знайомим з Різдвом Христовим і Новим Роком пересилають побажання — **Софія і Омелян Гординські.**

Рідні і Знайомим щирі бажання з Різдвом Святим — **Софія Федоряк, Катовиці.**

Рідні, Приятелям, Знайомим бажаємо з Різдвом Веселих і Щасливих Свят — **інж. Лев, Леся і Мотря Яцкевичі, Радом.**

Найдорожчій Рідні Лепких, Лішинських, Дорогим Парохіянам Борислава-Мразниці, Комарничам і Знайомим „Веселих Свят — Щасливого Року" — **о. Іван Лішинський, Борислав.**

Геройкам-покутницям нашим Стигматичкам, Їхнім Янголяткам і Приятелям на руки першої стигматички східньої церкви Евстахії Бохняк, Матері українських стигматичок, Христової Страдниці, з Різдвом Ісуса сердечні вітання. — **о. М. Коритко, Холоїв.**

Веселих і Щасливих Свят бажають дорогій Родині, Краянам, Приятелям, Отцям Кондекальним — **о. Микола й Ярослава Дереші з Молодинча.**

Дорогій Рідні, в Перемишлі, Золочеві, Варшаві, у Львові і Уневі та всім Знайомим бажають Веселих Свят — **Стащишини, Олесько.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року щиро бажає Рідні, Приятелям і всім Знайомим— **Ізидор Мазяк.**

Веселих Свят Христового Різдва і Щасливого Нового Року бажає всім Рідним, Кревним і Знайомим — **о. Омелян Квіт з ріднею в Городку.**

Побажання всього добра, Веселих Свят та Щасливого Нового Року пересилають Рідні та Знайомим — **д-р Семен і Софія Кивелюки, Городок Яг.**

Рідні, Знайомим Паням, Товаришам і всім Знайомим побажання „Веселих Свят" засилає з Катов. — **інж. Іван Гавриляк.**

З нагоди Свят та Нового Року бажаємо Рідні, Приятелям, Знайомим всього найкращого — **д-р Володимир, Марія, Тамара Пасічняки. Богородчани.**

З Різдвом Христовим щирі побажання „Веселих Свят" і Щасливого Нового Року Рідні та всім Знайомим пересилають — **Мосори, Синевідсько Вижнє.**

Рідні, Приятелям, Знайомим бажають Веселих Свят і Щасливого Нового Року — **Нуся, Іван і Ігор Коцурі.**

З Різдвом Христовим і Новим Роком найкращі побажання Рідні, Знайомим та Приятелям пересилає — **о. Роман Трешневський з рідню, Немирів.**

Рідні та всім Знайомим Веселих Свят та Щасливого Нового Року бажає — **В. Коцик, Данціг.**

Рідні і Друзям по всьому світу привіт і сповнення надій — **Інж. Богдан Стисловський, Торунь, Поморя.**

Рідним, Товаришам і Знайомим з Різдвом Христовим усього найкращого бажає — **д-р Іван Гурко в Заліщиках.**

О. д-р Володимир Левицький, Плавуча Велика, шле сердечні поздоровлення разом зі святоріздвяними і новорічними 1939 р. побажаннями своїм віденським землякам: радникові А. Вітошинському, радн. д-рові В. Тарнавецькому, д-рові Миколі Сушкові (тепер у Берліні), д-рові Ю. Вітошинському, п-сту Максимовичам, от. О. Клюнові з дружиною, Волод. Маціїнському, цілому Українському Клюбові та незабутній „Січі".

Рідні і знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають — **Нуся і о. Микола Дяльо, Лагодів.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають Рідні і Знайомим — **Олена та інж. Ераст Бурачинські, Чернівці.**

З Різдвом Святим та з Новим Роком пересилаємо Рідні та Знайомим найкращі бажання— **Криницькі, Граєво.**

З нагоди Христового Різдва пересилають своїй Рідні та Знайомим найщиріші побажання всього найкращого — **Никифоряки — Крушельницькі, Станиславів.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають дорогій Рідні, Приятелям, Знайомим — **Софія, Клим Шанковські, Ланцут.**

Рідні, Приятелям і всім Знайомим у краю і закордоном Щасливих і Веселих Свят бажає — **о. д-р Осип Сидорів.**

Найщиріші побажання усього добра з Різдвом Христовим та з Новим Роком пересилає Знайомим та Приятелям — **Євген Ткачук, Люблин.**

З празником Різдва складаємо Рідні, Другам і Знайомим найкращі побажання — **о. М. і С. Хмельовські, Мшана.**

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим бажають Веселих Свят з нагоди Рождества Христового, щастя і многих літ з нагоди Нового Року — **Леся, Міра і д-р Дмитро Блажевські.**

Евгенія і Роман Бриковичі в Копичинцях, бажають Рідні, Приятелям, Товаришам і всім Знайомим з Христовим Різдвом багато здоровля і щастя.

Рідні, Приятелям і Знайомим, щирі побажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року пересилає — **Сушків Володимир, Борислав.**

Веселих Свят та Щасливого Нового Року Рідні та всім Знайомим бажають — **Галя і Данило Пісецькі, Солотвина.**

Не маючи змогу через нашу хворобу особисто всім побажати, шлемо цією дорогою всій нашій Родині, всім Приятелям і Знайомим найсердечніші побажання „Веселих Свят" і „Щасливого Нового Року" — **Текля і Олександер Козакевичі, Коломия.**

Климентина, Петро Батрили з Перегінська пересилають найсердечніші святочні і новорічні побажання Родині, Друзям, Знайомим.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року П. Т. Відборцям бажає — **Інж. Ярослав Лисий, Станиславів, Голуховського 24.**

Безжурних Свят і ясного щастя у Новому Році бажає Батькам, Родині, Приятелям, Товаришам і Знайомим — **Роман Которович, Варшава.**

Рідні, Товаришам і Знайомим щирі побажання Веселих Свят Різдва Христового пересилають з **Борислава — Е. П. Лопати з донями.**

З нагоди Христового Різдва пересилають своїй Рідні та знайомим найщиріші побажання всього найкращого — **Никифоряки-Крушельницькі, Станиславів.**

Тишовницькі з Довголуки шлють всім Кревним і Знайомим щирі побажання Веселих і Щасливих Різдвяних Свят!

Управі Табору й таборовикам з Космача Веселих Свят й гаразду у Новому Році бажає **Ліда Залеська з Тисьмениці біля Станиславова.**

Рідні, Товаришам, Знайомим Веселих Свят Різдва Христового та Щасливого Нового Року бажають **Іван Емілія Смолинські.**

З нагоди Свят Різдва Христового і Нового Року бажають усього найкращого Приятелям, Товаришам і Знайомим — **А. і П. Трускавецькі.**

„Христос Раждається"! Замість окремими листівками, шлю оцією дорогою всім Послам і Народнім Передникам, усім Товаришам, Друзям і Знайомим, щиросердечні святочні й новорічні побажання словами „Книги Мудрости": „Твоє Отче Провидіння кермує". — **Д-р Василь Маковський.**

Рідні, Знайомим та Оселянам „ВПУВ" — Черче бажаємо радісного Христового Різдва та кращого Нового Року — **К. П. Бігуси.**

Микола Ковалевський, Варшава, бажає всім Приятелям і Знайомим Веселих Свят.

З нагоди Різдвяних Свят і Нового Року бажають Рідні, друзям і Знайомим усього найкращого — **Марта і Никифор Данищі.**

Моїм Приятелям та Знайомим Веселих Свят та сповнення найвищого бажання бажає — **Д-р Василь Кущик, Стрий.**

Д-р Юлій, Олена і М-р Роман Савчаки — Варшава — пересилають Родині, Друзям і Знайомим найкращі бажання з нагоди Христового Різдва.

Словами „Христос Раждається" здоровлю Рідню і всіх моїх Знайомих — **Ольга Бачинська, Стрий.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року — **Степан Левинський, Харбін.**

Зі Святами Христового Різдва бажаємо Дорогій Родині, усім Друзям і Високоповажаним Знайомим усього найкращого. — **Олена і Дамян Гониткевичі зі синком Андрійчиком.**

Рідні, Приятелям, Знайомим та Товаришам „по зброї" з Ватри з Різдвом Христовим і Новим Роком щирі бажання пересилають — **Ярослава та Володимир Гірники, Станиславів.**

Веселих Свят Рідні і Знайомим бажають — **Олена Процишинова, Марія і Ілько Семанчуки, м-р Ярослав Процишин.**

З Різдвом Христовим та Новим Роком бажаємо Рідні, Знайомим та Приятелям всього найкращого — **Марія й Іван Кутинські, Станиславів.**

Софія і Степан Шуровські в Бельську шлють Родині, Приятелям і Знайомим сердечні бажання Веселих Свят і щасливого Нового Року.

Інж. Орися Гаврищак у Бельську бажає Родині, Друзям і Знайомим у краю, за кордоном і за океаном Веселих Свят.

М-р Тарас Буката, Бельсько — бажає з Різдвом Родині і Приятелям усього найкращого.

З Рождеством Христовим і Новим Роком усім Своякам і Знайомим щирі побажання всього кращого пересилають — **Кузів Іван, Гавриїла, Стрий.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають усім Своякам та Знайомим — **Ірена і Богдан Галайчуки.**

Рідні, Приятелям і знайомим Веселих Свят і кращого Нового Року бажають — **Зенуся, Гена і Омелян Матли.**

Ольга, Роман та Орися Славки бажають Рідні, Своякам та Знайомим Веселих і Щасливих Свят та якнайкращого Нового Року.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажаю Друзям і Знайомим у краю і закордоном — **Харитя Кононенко.**

Своякам і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають — **Ольга і Роман Голіяни.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року Родині, Приятелям і Знайомим бажають — **Іванна і Василь Левицькі.**

Всім, Хто згадує нас при нагоді Свят і Всім, кого ми будемо згадувати бажаємо Всього Добра! — **Галя і Роман Купчинські.**

З Новим Роком та Святом Різдва Христового вітають Рідню та Знайомих — **Наталія і Юрій Сівгалевичі.**

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят з нагоди Рождества Христового і щастя та многих літ з нагоди Нового Року — **м-р Михайло Хомяк.**

З Різдвом Христовим і з Новим Роком всього найліпшого дорогій Рідні, Приятелям, Знайомим бажають — **Терлецькі з Милятич.**

Всім тим, що не забули за мене в часі моєї недуги, як теж Родині і Знайомим пересилаю бажання „Веселих Свят" і „Щасливого Нового Року" з **Чорткова д-р Антін Горбачевський.**

Усім Приятелям, Родині і Знайомим бажаємо „Веселих Свят" і „Щасливого Нового Року" **— з Чорткова Іван і Лідія Носики.**

Всім Рідним та Знайомим бажаємо Веселих Свят і Щасливого Нового Року — **Долинські, Заліщики.**

Рідні, Приятелям та Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року желає лікар-дентист— **Ірина Попович — Бережани.**

Олена і д-р Володимир Безпальки — Золочів бажають Рідні, Приятелям і Знайомим „Веселих Свят" і „Щасливого Нового Року".

Олександра і Петро Кузьми з Янчина — бажають „Веселих Свят" і „Щасливого Нового Року" Родині і всім Знайомим.

Рідні, Приятелям і Знайомим передають з нагоди Свят щирі побажання всякого добра — **Горницькі — Торунь.**

Рідні, Добродіям, Знайомим, о.о. Конденкальним і Парохіянам щирі побажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року шле — **о. Денис Теліщук,** політ. вязень у Дрогобичі.

Побажання Веселих Свят і Нового Року Своякам та Знайомим пересилають — **Миколаєвичі, Крехів, Жовква.**

Різдвяні й новорічні бажання дорогій Рідні, Своякам і Знайомим пересилають — **Галина, Юлик і м-р Ярослав Лабії (Влощова).**

о. Андрій і Юлія Пшепюрські зі Старяви з нагоди Різдва бажають Рідні і Знайомим Веселих Свят.

Рідні та Знайомим з нагоди Свят і Нового Року, кращого діждатись, бажають — **Стиславські, Рісна Руська.**

Анна і інж. Мирослав Зафійовські — Варшава — бажають Рідні і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Рідні, Своякам, Приятелям і Знайомим щасливих Свят і всього добра — **д-р К. і Н. Трояни з Ходорова.**

Веселих Свят та Щасливого Нового Року Рідні та Знайомим бажає — **д-р Осип Сось.**

Всім Кревним, Приятелям і Знайомим найкращі побажання з Різдвом Христовим складають — **д-р Іван і Надія Романкові — Жовква.**

Дорогим Кревнякам, Високодостойним Виховникам, Товаришам праці і Знайомим найщиріші побажання Веселих Свят — **Артемій Цегельський, Золочів.**

Рідні, Приятелям і Знайомим щиро бажають Веселих Свят і Щасливого Нового Року та замість окремих побажань складають 20 зол. для Українських Інвалідів — **Віра й Михайло Коси, Варшава.**

Софія і Теодор Мисаки бажають Рідні, Своякам і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Замість святочних побажань Рідним, Приятелям і Знайомим пересилаю 5 зол. для найбідніших — **Богдан Лецкий, Краків.**

Рідні, Товаришам і Знайомим в краю і за кордонами щирі бажання всього ліпшого з нагоди Різдва і Нового Року пересилає — **м-р Евген Кулик, Кути.**

Турка н. Ст.: З Христовим Різдвом і Новим Роком найсердечніші побажання, щедрих божих ласк Рідні, Приятелям і Знайомим передає — **о. Іван Феленич.**

Родині, Приятелям і Знайомим з Різдвом Христовим і Новим Роком пересилають побажання — **Софія і Омелян Гординські.**

Рідні і Знайомим щирі бажання з Різдвом Святим — **Софія Федоряк, Катовиці.**

Рідні, Приятелям, Знайомим бажаємо з Різдвом Веселих і Щасливих Свят — **інж. Лев, Леся і Мотря Яцкевичі, Радом.**

Найдорожчій Рідні Лепких, Ліщинських, Дорогим Парохіянам Борислава-Мразниці, Комарнянцям і Знайомим „Веселих Свят — Щасливого Року" — **о. Іван Ліщинський, Борислав.**

Геройкам-покутницям нашим Стигматичкам, Їхнім Янголяткам і Приятелям на руки першої стиґматички східньої церкви Евстахії Бохняк, Матері українських стигматичок, Христової Страднички, з Різдвом Ісуса сердечні вітання. — **о. М. Коритко, Холоїв.**

Веселих і Щасливих Свят бажають дорогій Родині, Краянам, Приятелям, Отцям Конденкальним — **о. Микола й Ярослава Дереші з Молодиньча.**

Дорогій Рідні, в Перемишлі, Золочеві, Варшаві, у Львові і Уневі та всім Знайомим бажають Веселих Свят — **Стащишини, Олесько.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року щиро бажає Рідні, Приятелям і всім Знайомим— **Ізидор Мазяк.**

Веселих Свят Христового Різдва і Щасливого Нового Року бажає всім Рідним, Кревним і Знайомим — **о. Омелян Квіт з ріднею в Городку.**

Побажання всього добра, Веселих Свят та Щасливого Нового Року пересилають Рідні та Знайомим — **д-р Семен і Софія Кивелюки, Городок Яг.**

Рідні, Знайомим Паням, Товаришам і всім Знайомим побажання „Веселих Свят" засилає з Катов. — **інж. Іван Гавриляк.**

З нагоди Свят та Нового Року бажаємо Рідні, Приятелям, Знайомим всього найкращого — **д-р Володимир, Марія, Тамара Пасічняки. Богородчани.**

З Різдвом Христовим щирі побажання „Веселих Свят" і Щасливого Нового Року Рідні та всім Знайомим пересилають — **Мосори, Синевідсько Вижнє.**

Рідні, Приятелям, Знайомим бажають Веселих Свят і Щасливого Нового Року — **Нуся, Іван і Ігор Коцурі.**

З Різдвом Христовим і Новим Роком найкращі побажання Рідні, Знайомим та Приятелям пересилає — **о. Роман Трешневський з рідню, Немирів.**

Рідні та всім Знайомим Веселих Свят та Щасливого Нового Року бажає — **В. Коцик, Данціґ.**

Рідні і Друзям по всьому світу привіт і сповнення надій — **Інж. Богдан Стисловський, Торунь, Поморя.**

Рідним, Товаришам і Знайомим з Різдвом Христовим усього найкращого бажає — **д-р Іван Гурко в Заліщиках.**

О. д-р Володимир Левицький, Плавуча Велика, шле сердечні поздоровлення разом зі святоріздвяними і новорічними 1939 р. побажаннями своїм віденським землякам: радникові А. Вітошинському, радн. д-рові В. Тарнавецькому, д-рові Миколі Сушкові (тепер у Берліні), д-рові Ю. Вітошинському, п-сту Максимовичам, от. О. Клюнові з дружиною, Волод. Мацілинському, цілому Українському Клюбові та незабутній „Січі".

Рідні і знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають — **Нуся і о. Микола Дяльо, Лагодів.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають Рідні і Знайомим — **Олена та інж. Ераст Бурачинські, Чернівці.**

З Різдвом Святим та з Новим Роком пересилаємо Рідні та Знайомим найкращі бажання— **Криницькі, Ґраєво.**

З нагоди Христового Різдва пересилають своїй Рідні та Знайомим найщиріші побажання всього найкращого — **Никифоряки — Крушельницькі, Станиславів.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають дорогій Рідні, Приятелям, Знайомим — **Софія, Клим Шанковські, Ланцут.**

Рідні, Приятелям і всім Знайомим у краю і закордоном Щасливих і Веселих Свят бажає — **о. д-р Осип Сидорів.**

Найщиріші побажання усього добра з Різдвом Христовим та з Новим Роком пересилає Знайомим та Приятелям — **Євген Ткачук, Люблин.**

З празником Різдва складаємо Рідні, Другам і Знайомим найкращі побажання — **о. М. і С. Хмельовські, Мшана.**

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим бажають Веселих Свят з нагоди Рождества Христового, щастя і многих літ з нагоди Нового Року — **Леся, Міра і д-р Дмитро Блаванькі.**

Евгенія і Роман Бриковичі в Копичинцях бажають Рідні, Приятелям, Товаришам і всім Знайомим з Христовим Різдвом багато здоровля і щастя.

Рідні, Приятелям і Знайомим, щирі побажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року пересилає — **Сушків Володимир, Борислав.**

Веселих Свят та Щасливого Нового Року Рідні та всім Знайомим бажають — **Галя і Данило Пісецькі, Солотвина.**

Не маючи змогу через нашу хворобу особисто всім побажати, шлемо цією дорогою всій нашій Родині, всім Приятелям і Знайомим найсердечніші побажання „Веселих Свят" і „Щасливого Нового Року" — **Текля і Олександер Козакевичі, Коломия.**

Климентина, Петро Батрили з Перегінська пересилають найсердечніші святочні і новорічні побажання Родині, Друзям, Знайомим.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року П. Т. Відборцям бажає — **Інж. Ярослав Лиськ, Станиславів, Голуховського 24.**

Безжурних Свят і ясного щастя у Новому Році бажає Батькам, Родині, Приятелям, Товаришам і Знайомим — **Роман Которович, Варшава.**

Рідні, Товаришам і Знайомим щирі побажання Веселих Свят Різдва Христового пересилають з **Борислава — Е. П. Лопати з донями.**

З нагоди Христового Різдва пересилають своїй Рідні та знайомим найщиріші побажання всього найкращого — **Никифоряки-Крушельницькі, Станиславів.**

Тишовницькі з Довголуки шлють всім Кревним і Знайомим щирі побажання Веселих і Щасливих Різдвяних Свят!

Управі Табору й таборовикам з Космача Веселих Свят й гаразду у Новому Році бажає **Ліда Залеська з Тисьмениці біля Станиславова.**

Рідні, Товаришам, Знайомим Веселих Свят Різдва Христового та Щасливого Нового Року бажають **Іван Емілія Смолинські.**

З нагоди Свят Різдва Христового і Нового Року бажають усього найкращого Приятелям, Товаришам і Знайомим — **А. і П. Трускавецькі.**

„Христос Раждається"! Замість окремими листівками, шлю оцією дорогою всім Послам і Народнім Передникам, усім Товаришам, Друзям і Знайомим, щиросердечні святочні й новорічні побажання словами „Книги Мудрости": „Твоє Отче Провидіння кермує". — **Д-р Василь Маковський.**

Рідні, Знайомим та Оселянам „ВПУВ" — Черче бажаємо радісного Христового Різдва й кращого Нового Року — **К. П. Біґуси.**

Микола Ковалевський, Варшава, бажає всім Приятелям і Знайомим Веселих Свят.

З нагоди Різдвяних Свят і Нового Року бажають Рідні, друзям і Знайомим усього найкращого — **Марта і Никифор Даниші.**

Моїм Приятелям та Знайомим Веселих Свят та сповнення найвищого бажання бажає — **Д-р Василь Кушик, Стрий.**

Д-р Юлій, Олена і М-р Роман Савчаки — Варшава — пересилають Родині, Друзям і Знайомим найкращі бажання з нагоди Христового Різдва.

Словами „Христос Раждається" здоровлю Рідню і всіх моїх Знайомих — **Ольга Бачинська, Стрий.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року — **Степан Левинський, Харбін.**

Зі Святами Христового Різдва бажаємо Дорогій Родині, усім Друзям і Високоповажним Знайомим усього найкращого. — **Одарка і Дамян Горняткевичі зі сином Андрійчиком.**

Рідні, Приятелям, Знайомим та Товаришам „по зброї" з Ватри з Різдвом Христовим і Новим Роком щирі бажання пересилають — **Ярослава та Володимир Гіряки, Станиславів.**

Веселих Свят Рідні і Знайомим бажають — **Олена Прощишинова, Марія і Ілько Семаничі, м-р Ярослав Прощишин.**

З Різдвом Христовим та Новим Роком бажаємо Рідні, Знайомим та Приятелям всього найкращого — **Марія й Іван Кутинські, Станиславів.**

Софія і Степан Щуровські в Бельську шлють Родині, Приятелям і Знайомим сердечні бажання Веселих Свят і щасливого Нового Року.

Інж. Орися Гавришак у Бельську бажає Родині, Друзям і Знайомим у краю, за кордоном і за океаном Веселих Свят.

М-р Тарас Буката, Бельсько — бажає з Різдвом Родині і Приятелям усього найкращого.

З Рождеством Христовим і Новим Роком усім Своякам і Знайомим щирі побажання всього кращого пересилають — **Кузів Іван і Гавриїла, Стрий.**

Рідні й Знайомим шлють щирі побажання Веселих Свят і Нового Року — **Юліян і Слава, Маркіян і Оксанка Микитки, Стрий.**

Всім Рідним, Приятелям і Знайомим бажаю Веселих Свят і Нового Року — **Микола Кавка, Стрий.**

Веселих Свят і Нового Року усім своїм П. Т. Відборцям, Знайомим і Рідні бажають — **інж. Гошовські Юліян і Іванна, Стрий.**

Д-р Г. Скорецька, лікар-дентист, Стрий — бажає всім Своякам і Знайомим Веселих Свят і Нового Року.

Свят-Різдвяні й Новорічні побажання Рідні, Друзям і Знайомим засилають — **Стефа і Андрій Неговичі, Стрий.**

Своякам і Знайомим шлють щирі побажання Веселих Свят і Нового Року — **Дмитро і Омеляна Колодницькі, Стрий.**

Дорогим Своякам і Друзям передають щирі Святочні та Новорічні побажання — **Михайло і Маруся Дубицькі, Стрий.**

З Рождеством Христовим і Новим Роком бажаю всього кращого Рідні, Паням з Марійської Дружини в Стрию і Знайомим — **Мойсакова, Стрий.**

Веселих Свят і Нового Року щиро бажають Рідні, Парохіянам і Знайомим — **о. Гаврилишин Ілля і Софія, Стрий.**

ВШан. Клієнтам, Знайомим та Прихильникам Веселих Свят і Нового Року щиро бажає — **Микола Скаб, лікар-дентист, Стрий.**

О. Камінський Михайло, Борислав — бажає своїй Рідні і Знайомим Веселих Свят. Христос Раждається!

Д-р Терлецький Микола і Олександра, Борислав — шлють щирі побажання Веселих Свят і Нового Року Рідні і Знайомим.

Гаврилів Іван, Борислав — шле щирі побажання з нагоди Свят Рождества Христового усім Своякам і Знайомим.

Драган Петро, Борислав — передає щирі побажання Рідні та Друзям Веселих Свят і щастя з Новим Роком.

Витвицький Петро, Борислав — бажає своїй Рідні та Знайомим Веселих Свят і Нового Року.

Управа Кооп. „Злука", Борислав 2 — бажає своїм ВШан. Покупцям і Прихильникам кооп. ідеї Щасливих Свят, Христос Раждається!

Крохмальницький Омелян, Борислав — шле щирі побажання Веселих Свят і Нового Року усім Друзям і Знайомим. Многая Літа!

Інж. Кулицький Роман і Наталія, Борислав — з нагоди Свят Рождества Христового й Нового Року шлють щирі бажання Рідні і Знайомим.

Д-р інж. Ковальський Іван і Марія, Борислав складають щирі побажання з Рождеством Христовим й Новим Роком Рідні і знайомим.

Сушків Володимир — Борислав бажає Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят і щасливого Нового Року.

Лис Олекса і Юлія — Стрий шлють щирі побажання Рідні, Друзям і Знайомим з Рождеством Христовим й Новим Роком.

Дорогому Вуйцьови д-р Степанові Коржинському в день Янгола, щастя бажаєм

І здоровля кріпкого,
І сили много — много,
І радости і втіхи,
І грошей повні міхи.

Діти Захоронки Руська 3.

Кооперативний Ліцей Р. С. У. К. у Львові бажає своїм Опікунам, Прихильникам, Братнім Школам та цілій Кооперативній Родині Веселих Свят та кращого Нового Року.

Усім Вп. Прихильникам, Жертводавцям та Співробітникам Музею Н. Т. Ш. бажає „Веселих Свят" та „Щасливого Нового Року" — **Управа Музею Н. Т. Ш.**

Старохатникам і Активові, Знайомим і Прихильникам з Різдвом і Новим Роком найкращі побажання шле — **Генеральна Старшина К! „Чорноморе".**

Веселих Свят Різдва Христового і щасливого Нового Року Вп. Ред. В. Гаїбовицькому, о. д-р Гриньохові, о. Бучацькому, о. д-р В. Дурбакові, о. д-рові Сопуликові, о. О. Годунькові, о. Л. Базюкові, ред. Данилевичові, інж. Самокішинову, проф. Антоновичеві та всім своїм Приятелям і Добродіям бажають члени **Кружка „Орлів" ім. Князя Ярослава Осьмомисла у Львові.**

Відділ У. Ц. К. у Львові вітає своїх членів, українську політичну еміграцію та громадянство з Різдвом Христовим та Новим Роком.

Товариство наукових викладів ім. П. Могили поздоровляє із Святами своїх прелєгентів, жертводавців, філії і членів.

Усім Вірним Успенської Парохії пересилає найщиріші побажання з Різдвом Хр. Та Новим Роком — **Управа.**

Всім своїм Добродіям і Прихильникам, всім Членам і Старшинам Кружків „Рідної Школи" у Львові і у Львівському повіті Веселих Свят і щасливого Нового Року бажає **Рада Львівського Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи".**

Всім ВШан. Членам, Пов. Орґанізаторам та Жертводавцям нашого Т-ва щирі бажання Веселих Свят та щасливого Нового Року пересилає — **Управа Тов-а Український Фонд Воєнних Вдів і Сиріт Львів, Потоцького 48.**

Усіх своїх Вп. членів, прихильників, співробітників і відборців календаря-альманаха „Дніпро", краєві національні установи та всі еміґрантські орґанізації в Польщі і поза Польщею зі святами Різдва і Нового Року поздоровляє **Українське Товариство Допомоги Еміґрантам з України у Львові (Ринок 10).**

Високоповажаним Передплатникам Атлясу України, Ґеографії, Сільсько-Господарської Енциклопедії, Дириґентського Порадника і Бібліотеки Практичного Знання бажання Веселих Свят і щасливого Нового Року пересилає — **Український Видавничий Інститут у Львові.**

Високоповажаним Співробітникам Атлясу України, Ґеографії, Сільсько-Господарської Енциклопедії, Книги Здоровля, Дириґентського Порадника і Бібліотеки Практичного Знання Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає — **Український Видавничий Інститут у Львові.**

Всім нашим П. Т. Клієнтам і Прихильникам, зокрема українським міщанам та збирачам і щадникам Веселих та Щасливих Свят і успіхів у праці бажає — **Пром-банк.** Замість окремих побажань складаємо даток на добродійні цілі.

Всім ВП. Членам обєднаним в Міській Споживчій Кооперації, прихильникам великої Кооперативної Ідеї, всім кооперативним працівникам і нашим відборцям бажаємо Веселих Свят і щасливого Нового Року. — **Дирекція Народньої Торговлі.**

Всім Приятелям нашої фабрики і Прихильникам наших виробів бажаємо Веселих Свят. — Українська **фабрика косметиків „Меріда" у Львові.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають своїм майбутнім українським читачам „Партизани", револяційні спогади полк. Орла-Гальчевського про український повстанчий рух в Україні, що зараз по святах знайдуться в бібліотеці кожного культурного Читача і вибагливої Читачки. „Партизани", один з найцікавіших творів наших днів, це найкраща лектура на час довгих, засніжених святих вечорів. Вони принесуть Вам багатство переживань, овіють вітром з України, загріють серце, навчать віри в краще завтра.

Виділ Т-ва „Міщ. Бесіда" у Стрию, складає Шан. Членам Тов-а святочні і новорічні побажання. Христос Раждається!

Всім Землякам за кордоном, Родині і Прихильникам нашого театру бажаємо Веселих Свят — **Український Народній Театр ім. М. Садовського.**

Хвальній Дирекції і Службовикам фабрики паперців „Будучність", складають щирі побажання „Веселих Свят" — **Миколайський і пропаґандисти.**

Управа „Народньої Торговлі" в Стрию — бажає своїм ВШан. Відборцям і Прихильникам Веселих Свят і Нового Року.

Власники **„Промислового Млина", Львів,** Площа Унії Берестейської 4 і співробітниці, бажають своїм гостям і Знайомим Веселих і Щасливих Свят.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року пересилає бажання українське бюро посередництва купна-продажі **„Трансакція"**, Львів, вул. Длуґоша один.

Клієнтам, Родині та Знайомим святочні бажання шле — **Качмарський Володимир**, робітня взуття, Львів, Льва Сапіги 57.

Українському Громадянству „Веселих Свят" та Щасливого Нового Року бажає **„Мануфактура"**, Львів, пл. Капітульна 3.

Своїм Високоповажаним Клієнтам Веселих Свят бажає кравецька робітня **В. Хомин**, Львів, Домініканська 11. Тел. 283-95.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає своїм Гостям **Клира, Руська 20.**

З Різдвом Христовим всього кращого бажає П. Т. Клієнтелі **ф-ма Мак, Львів, Глибока 1/1.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає П. Т. Клієнтелі і Знайомим **Т. Кутковський, Львів, Сикстуська 14. Тел. 106-88.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає всім Відборцям єдина українська фірма **М. Проць. Львів, Ринок 14**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року желає своїм ВПов. Клієнтам **Кушнік А.**, столярська робітня, Львів, Скарбківська 28.

Найкращі побажання Веселих Свят з нагоди Рождества Христового пересилає всім Шановним Гостям, Відборцям і Прихильникам — Перша Українська швальня білля „Емка", у Львові, при вул. Підвалля ч. 1.

Гарасимів Юрко — мясарня та склад вудженини **в Стрию** — складає ВШан. Клієнтам і Знайомим щирі побажання Веселих Свят і Нового Року.

Сенів Михайло, українська римарська робітня, **Стрий**, Кілінського — бажає своїм Вп. Покупцям Веселих Свят і Нового Року.

Купецеве Заведення Йосифа Роха в Стрию — пересилає своїм Шан. Гостям побажання Веселих Свят і Нового Року.

Борис Пилип, ґалянтерійна торговля, **Стрий**, Ринок — бажає своїм ВШ. Покупцям Веселих Свят і Нового Року.

Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Стрий — шле щирі побажання своїм Вп. Гостям та Прихильникам Веселих Свят і Нового Року.

Гороховянка Евстахій, будівельне підприємство, **Стрий, Лелевеля** — бажає своїм. ВШ. Клієнтам Веселих Свят і Нового Року.

Барабаш Іван, кравецька робітня, Стрий, Морачевського — своїм Вп. Гостям і Знайомим шле щирі побажання Веселих Свят і Нового Року.

М. Якимишин, „Конфекція", Стрий — шле Святочні та Новорічні побажання своїм П. Т. Клієнтам і Прихильникам.

Бізанц Рудольф, ресторан у Нар. Домі, **Стрий** — шле своїм П. Т. Гостям побажання Веселих Свят і Нового Року.

Держко Іван, українська механічна пекарня, **Стрий** — шле своїм П. Т. Відборцям та Прихильникам щирі побажання. Христос Раждається!

„Труд", коопер. кравецька робітня, **Стрий** Смольки — бажає своїм ВШан. Гостям Веселих Свят і Нового Року.

Управа Кіна „Едізон", Стрий — пересилає щирі святочні та новорічні побажання своїм Вп. Гостям і Прихильникам.

Диба Степан, фризієрське заведення, **Стрий** — бажає своїм ВШ. Гостям Веселих Свят і Нового Року.

Струмеляк Іван, кравецька робітня, **Стрий** — складає побажання Веселих Свят і Нового Року своїм Вп. Гостям і Знайомим.

Левицький Михайло, власник ресторану, **Стрий**, Собіського — бажає своїм Вп. Гостям Веселих Свят та кращого Нового Року.

Бойчук Остап, мануфактурний склад, **Стрий**, Ринок — пересилає своїм Вп. Гостям щирі побажання Веселих Свят і Нового Року.

Управа Кіна „Апольо", Стрий — складає своїм Шан. Гостям побажання Веселих Свят і Нового Року.

„Веселих Різдвяних Свят" та „Щасливого Нового Року" своїм Вп. Відборцям бажає **Споживча крамниця Івана Іваськевича, Комарно, Ринок.**

Українські купці Волині складають щирі побажання „Веселих Свят" та кращого майбутнього, голові Я. Скоплякові.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року засилає своїм Членам, Щадникам і Прихильникам **Українбанк „Віра" в Перемишлі**, Бандурського 7.

Всім Друзям і добрим Знайомим щиросердечні побажання Радісних Свят і Щедрого Нового Року засилає — **Інж. Віктор Коваль — „Електрон"**, Конц. підприємство електричних інсталяцій низької і високої напруги, у Стрию.

З нагоди Рождества Христового найщиріші побажання всього найкращого Українській Кооперації складає **Управа Районової Молочарні** в Солотвині.

Веселих Свят та щасливого Нового Року бажає своїм ПТ. Клієнтам фірма **І. Павлусевич і І. Бородайкевич, Станиславів, Сапіжинська 11.**

Tricots. Виробня трикотажів та крамниця модної галянтерії, **Станиславів, Собіського 11.** бажає своїм П. Т. Відборцям „Веселих Свят".

Веселих свят і Щасливого Нового Року бажає своїм П. Т. Клієнтам фірма **Костя Бородайкевича, Станиславів**, Голуховського 50.

З Різдвом Христовим та Новим Роком бажає всім своїм Шановним Гостям сальон фризієрський **Григорій Пришляк, Станиславів.**

Сповніть громадянський обовязок супроти українських інвалідів! Дайте матеріяльну поміч тим, що жертвували своє здоровля для добра Батьківщини!

Рідні й Знайомим шлють щирі побажання Веселих Свят і Нового Року — **Юліян і Слава, Маркіян і Оксанка Микитки, Стрий.**

Всім Рідним, Приятелям і Знайомим бажаю Веселих Свят і Нового Року — **Микола Кавка, Стрий.**

Веселих Свят і Нового Року усім своїм П. Т. Відборцям, Знайомим і Рідні бажають — **Інж. Гошовські Юліян і Іванна, Стрий.**

Д-р Г. Скорецька, лікар-дентист, Стрий — бажає всім Своякам і Знайомим Веселих Свят і Нового Року.

Свят-Різдвяні й Новорічні побажання Рідні, Друзям і Знайомим засилають — **Стефа і Андрій Неговичі, Стрий.**

Своякам і Знайомим шлють щирі побажання Веселих Свят і Нового Року — **Дмитро і Омеляна Колодницькі, Стрий.**

Дорогим Своякам і Друзям передають щирі Святочні та Новорічні побажання — **Михайло і Маруся Дубицькі, Стрий.**

З Рождеством Христовим і Новим Роком бажаю всього кращого Рідні, Паням з Марійської Дружини в Стрию і Знайомим — **Мойсакова, Стрий.**

Веселих Свят і Нового Року щиро бажають Рідні, Парохіянам і Знайомим — **о. Гаврилишин Ілля і Софія, Стрий.**

ВШан. Клієнтам, Знайомим та Прихильникам Веселих Свят і Нового Року щиро бажає — **Микола Скаб, лікар-дентист, Стрий.**

О. Камінський Михайло, Борислав — бажає своїй Рідні і Знайомим Веселих Свят. Христос Рождається!

Д-р Терлецький Микола і Олександра, Борислав — шлють щирі побажання Веселих Свят і Нового Року Рідні і Знайомим.

Гаврилів Іван, Борислав — шле щирі побажання з нагоди Свят Рождества Христового усім Своякам і Знайомим.

Драган Петро, Борислав — передає щирі побажання Рідні та Друзям Веселих Свят і щастя з Новим Роком.

Витвицький Петро, Борислав — бажає своїй Рідні та Знайомим Веселих Свят і Нового Року.

Управа Кооп. „Злука“, Борислав 2 — бажає своїм ВШан. Покупцям і Прихильникам кооп. ідеї Щасливих Свят, Христос Рождається!

Крохмальницький Омелян, Борислав — шле щирі побажання Веселих Свят і Нового Року усім Друзям і Знайомим. Многая Літа!

Інж. Кулицький Роман і Наталія, Борислав — з нагоди Свят Рождества Христового й Нового Року шлють щирі бажання Рідні і Знайомим.

Д-р Інж. Ковальський Іван і Марія, Борислав складають щирі побажання з Рождеством Христовим й Новим Роком Рідні і знайомим.

Сушків Володимир — Борислав бажає Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят і щасливого Нового Року.

Лис Олекса і Юлія — Стрий шлють щирі побажання Рідні, Друзям і Знайомим з Рождеством Христовим й Новим Роком.

Дорогому Вуйцьови **д-р Степанові Коржинському** в день Янгола, щастя бажаєм
І здоровля кріпкого,
І сили много — много,
І радости і втіхи,
І грошей повні міхи.

Діти Захоронки Руська 3.

Кооперативний Ліцей Р. С. У. К. у Львові бажає своїм Опікунам, Прихильникам, Братнім Школам та цілій Кооперативній Родині Веселих Свят та кращого Нового Року.

Усім Вп. Прихильникам, Жертводавцям та Співробітникам Музею Н. Т. Ш. бажає „Веселих Свят“ та „Щасливого Нового Року“ — **Управа Музею Н. Т. Ш.**

Старохатникам і Активові, Знайомим і Прихильникам з Різдвом і Новим Роком найкращі побажання шле — **Ґенеральна Старшина К! „Чорноморе“.**

Веселих Свят Різдва Христового і щасливого Нового Року Вп. Ред. В. Глібовицькому, **о.** д-р Гриньохові, о. Бучацькому, о. д-р В. Дурбакові, о. д-рові Сопулякові, о. О. Годунькові, о. Д. Базюкові, ред. Данилевичові, інж. Самокішиному, проф. Антоновичеві та всім своїм Приятелям і Добродіям бажають члени **Кружка „Орлів“ ім. Князя Ярослава Осьмомисла у Львові.**

Відділ У. Ц. К. у Львові вітає своїх членів, українську політичну еміграцію та громадянство з Різдвом Христовим та Новим Роком.

Товариство наукових викладів ім. П. Могили поздоровляє із Святами своїх прелеґентів, жертводавців, філії і членів.

Усім Вірним Успенської Парохії пересилає найщиріші побажання з Різдвом Хр. Та Новим Роком — **Управа.**

Всім своїм Добродіям і Прихильникам, всім Членам і Старшинам Кружків „Рідної Школи“ у Львові і у Львівському повіті Веселих Свят і щасливого Нового Року бажає **Рада Львівського Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи“.**

Всім ВШан. Членам, Пов. Орґанізаторам та Жертводавцям нашого Т-ва щирі бажання Веселих Свят та щасливого Нового Року пересилає — **Управа Тов-а Український Фонд Воєнних Вдів і Сиріт Львів, Потоцького 48.**

Усіх своїх Вп. членів, прихильників, співробітників і відборців календаря-альманаха „Дніпро“, краєві національні установи та всі еміґрантські орґанізації в Польщі і поза Польщею зі святами Різдва і Нового Року поздоровляє **Українське Товариство Допомоги Еміґрантам з України у Львові (Ринок 10).**

Високоповажаним Передплатникам Атлясу України, Ґеоґрафії, Сільсько-Господарської Енциклопедії, Дириґентського Порадника і Бібліотеки Практичного Знання бажання Веселих Свят і щасливого Нового Року пересилає — **Український Видавничий Інститут у Львові.**

Високоповажаним Співробітникам Атлясу України, Ґеоґрафії, Сільсько-Господарської Енциклопедії, Книги Здоровля, Дириґентського Порадника і Бібліотеки Практичного Знання Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає — **Український Видавничий Інститут у Львові.**

Всім нашим П. Т. Клієнтам і Прихильникам, зокрема українським міщанам та збирачам і щадникам Веселих та Щасливих Свят і успіхів у праці бажає — **Пром-банк.** Замість окремих побажань складаємо даток на добродійні цілі.

Всім ВП. Членам обєднаним в Міській Споживчій Кооперації, прихильникам великої Кооперативної Ідеї, всім кооперативним працівникам і нашим відборцям бажаємо Веселих Свят і щасливого Нового Року. — **Дирекція Народньої Торговлі.**

Всім Приятелям нашої фабрики і Прихильникам наших виробів бажаємо Веселих Свят. — **Українська фабрика косметиків „Меріда“ у Львові.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають своїм **майбутнім українським читачам „Партизани“,** революційні спогади полк. Орла-Гальчевського про український повстанчий рух в Україні, що зараз по святах знайдуться в бібліотеці кожного культурного Читача і вибагливої Читачки. „Партизани“, один з найцікавіших творів наших днів, це найкраща лектура на час довгих, засніжених святих вечорів. Вони принесуть Вам багатство переживань, овіють вітром з України, загріють серце, навчать віри в краще завтра.

Виділ Т-ва „Міщ. Бесіда“ у Стрию, складає Шан. Членам Тов-а святочні і новорічні побажання. Христос Раждається!

Всім Землякам за кордоном, Родині і Прихильникам нашого театру бажаємо Веселих Свят — **Український Народній Театр ім. М. Садовського.**

Хвальній Дирекції і Службовцям фабрики паперців „Будучність“, складають щирі побажання „Веселих Свят“ — **Миколайський і пропаґандисти.**

Управа „Народньої Торговлі“ в Стрию — бажає своїм ВШан. Відборцям і Прихильникам Веселих Свят і Нового Року.

Власники **„Промислового Млина“, Львів,** Площа Унії Берестейської 4 і співробітниці, бажають **своїм гостям і Знайомим** Веселих і Щасливих Свят.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року пересилає бажання українське бюро посередництва купна-продажі **„Трансакція“,** Львів, вул. Длуґоша один.

Клієнтам, Родині та Знайомим святочні бажання шле — **Качмарський Володимир,** робітня взуття, Львів, Льва Сапіги 57.

Українському Громадянству „Веселих Свят“ та Щасливого Нового Року бажає **„Мануфактура“,** Львів, пл. Капітульна 3.

Своїм Високоповажаним Клієнтам Веселих Свят бажає кравецька робітня **В. Хомин,** Львів, Домініканська 11. Тел. 283-95.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає своїм Гостям **Кляра,** Руська 20.

З Різдвом Христовим всього кращого бажає П. Т. Клієнтелі **ф-ма Мак, Львів, Глибока 11.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає П. Т. Клієнтелі і Знайомим **Т. Кутковський, Львів, Сикстуська 14. Тел. 106-88.**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає всім Відборцям єдина українська фірма **М. Проць. Львів. Ринок 14**

Веселих Свят і Щасливого Нового Року желає своїм ВПов. Клієнтам **Кушик А.,** столярська робітня, Львів, Скарбківська 28.

Найкращі побажання Веселих Свят з нагоди Рождества Христового пересилає всім Шановним Гостям, Відборцям і Прихильникам — Перша Українська швальня білля „Емка“, у Львові, при вул. Підвалля ч. 1.

Гарасимів Юрко — масарня та склад вудженини **в Стрию** — складає ВШан. Клієнтам і Знайомим щирі побажання Веселих Свят і Нового Року.

Сенів Михайло, українська римарська робітня, **Стрий,** Кілінського — бажає своїм Вп. Покупцям Веселих Свят і Нового Року.

Купелеве Заведення Йосифа Роха в Стрию — пересилає своїм Шан. Гостям побажання Веселих Свят і Нового Року.

Борис Пилип, ґалянтерійна торговля, **Стрий,** Ринок — бажає своїм ВШ. Покупцям Веселих Свят і Нового Року.

Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Стрий — шле щирі побажання своїм Вп. Гостям та Прихильникам Веселих Свят і Нового Року.

Гороховянка Евстахій, будівельне підприємство, **Стрий,** Лелевеля — бажає своїм. ВШ. Клієнтам Веселих Свят і Нового Року.

Барабаш Іван, кравецька робітня, **Стрий,** Морачевського — своїм Вп. Гостям і Знайомим шле щирі побажання Веселих Свят і Нового Року.

М. Якимишин. „Конфекція“, Стрий — шле Святочні та Новорічні побажання своїм П. Т. Клієнтам і Прихильникам.

Бізанц Рудольф, ресторан у Нар. Домі, **Стрий** — шле своїм П. Т. Гостям побажання Веселих Свят і Нового Року.

Держко Іван, українська механічна пекарня, **Стрий** — шле своїм П. Т. Відборцям та Прихильникам щирі побажання. Христос Раждається!

„Труд“, коопер. кравецька робітня, **Стрий** Смольки — бажає своїм ВШан. Гостям Веселих Свят і Нового Року.

Управа Кіна „Едізон“, Стрий — пересилає щирі святочні та новорічні побажання своїм Вп. Гостям і Прихильникам.

Диба Степан, фризієрське заведення, **Стрий** — бажає своїм ВШ. Гостям Веселих Свят і Нового Року.

Струмеляк Іван, кравецька робітня, **Стрий** — складає побажання Веселих Свят і Нового Року своїм Вп. Гостям і Знайомим.

Левицький Михайло, власник ресторану, **Стрий,** Собіського — бажає своїм Вп. Гостям Веселих Свят та кращого Нового Року.

Бойчук Остап, мануфактурний склад, **Стрий,** Ринок — пересилає своїм Вп. Гостям щирі побажання Веселих Свят і Нового Року.

Управа Кіна „Аполльо“, Стрий — складає своїм Шан. Гостям побажання Веселих Свят і Нового Року.

„Веселих Різдвяних Свят“ та „Щасливого Нового Року“ своїм Вп. Відборцям бажає **Споживча крамниця Івана Іваськевича, Комарно, Ринок.**

Українські купці Волині складають щирі побажання „Веселих Свят“ та кращого майбутнього, голові Я. Скоплякові.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року засилає своїм Членам, Щадникам і Прихильникам **Украінбанк „Віра“ в Перемишлі,** Бандурського 7.

Всім Друзям і добрим Знайомим щиросердечні побажання Радісних Свят і Щедрого Нового Року засилає — **Інж. Віктор Коваль — „Електрон“,** Конц. підприємство електричних інсталяцій низької і високої напруги, у Стрию.

З нагоди Рождества Христового найщиріші побажання всього найкращого Українській Кооперації складає **Управа Районової Молочарні** в Солотвині.

Веселих Свят та щасливого Нового Року бажає своїм ПТ. Клієнтам фірма **І. Павлусевич і І. Бородайкевич, Станиславів, Сапіжинська 11.**

Tricots. Виробня трикотажів та крамниця модної ґалянтерії, **Станиславів, Собіського 11.** бажає своїм П. Т. Відборцям „Веселих Свят“.

Веселих свят і Щасливого Нового Року бажає своїм П. Т. Клієнтам фірма **Костя Бородайкевича, Станиславів,** Голуховського 50.

З Різдвом Христовим та Новим Роком бажає всім своїм Шановним Гостям сальон фризієрський **Григорій Пришляк, Станиславів.**

Сповніть громадянський обовязок супроти українських інвалідів! Дайте матеріяльну поміч тим, що жертвували своє здоровля для добра Батьківщини!

НОВИНКИ.

7 СІЧЕНЬ

Субота

От. ст. 25. грудня 1938.
Різдво Христове.
Лат. Луціяна, Валентина.
Сонце: схід — 7.22, захід — 15.38.
Місяць: схід — 18.56, захід — 8.36.

Завтра: 8. січня. Неділя.
От. ст. 26. грудня 1938.
Неділя по Різдві. Собор Пр. Бог. Йосифа.
Лат. Нед. 1. по 3 Королях.
Сонце: схід — 7.21, захід — 15.40
Місяць: схід — 20.17, захід — 9.09.
Післязавтра: 9. січня. Понеділок.
От. ст. 27. грудня 1938.
Стефана первм.
Лат. Марціяна, Юліяна.
Сонце: схід — 7.21, захід — 15.41.
Місяць: схід — 21.36, захід — 9.39.

—o—

— З НАГОДИ СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО ПЕРЕСИЛАЄМО ВСІМ НАШИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ, ДОПИСУВАЧАМ, ПРИХИЛЬНИКАМ І ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ ЩИРІ ПОБАЖАННЯ ВЕСЕЛИХ СВЯТ. ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

— НАЙБЛИЖЧЕ ЧИСЛО „ДІЛА“ **появиться у вівторок вечором з датою: середа 11. січня ц.р.**

— ВП. Авторів статтей, що були призначені, але через брак місця не ввійшли до цього різдвяного числа, просимо вибачити. Ці статті появляться у найближчих числах „Діла“ після свят.

— **Косметичний Кабінет „DISTINCTION“ перенесений на вул. Сикстуську ч. 14. I. пов.** Поширений і вивінуваний кабінет з останніми засобами техніки і знання дорівнює він тепер европейським заведенням. 3058 5—10

— **Магазин постелі Р. Джала** — Львів, Хорущини 5, поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. Приймає піря до праня. Тел. 294-81 1825 68-100

— **З найкращих шкірок футро** — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік оснув. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. I. пов., телефон 254-46. 2500 124—0

— **У довгі зимові вечорі** маєте добру нагоду довести Ваші світлини до порядку. Модерні вмілі фотоальбоми на складі тільки в єдиній українській фотокрамниці Екомп, Львів, вул. Сикстуська 29. Тел. 203-30. 1639 —?

— **Всч. ОО. Душпастирям і Катехитам під увагу!** Зближається II. шкільне півріччя, найкращий час, щоб шкільні діти доповнили браки у своїх книжках. Тому замовляйте друге видання **катехизму „Божа Наука“**, одобрений Гр.-кат. Єпископатом і шкільною владою для IV. і V. кл. вселюдних шкіл. Ціна 1.— зол., при більших замовленнях опуст. Замовлення слати: **Канцелярія гр.-кат. Митрополичої Консисторії Львів, пл. св. Юра 5.** 3—3

— **Космео** — Львів, Миколая 7, фахово порадить Вам Пані, як раціонально плекати вроду. 2933 —820

— **В кожній українській хаті** на селі і в місті повинна бути дуже практична книжка п. н. „140 ріжних страв з картопель“. Ціна 80 сот., порто 25 сот. Замовляти переказами на адресу: **„Нова Бібліотека, Львів, Копцова 4.** Негайно, доки не вичерпаний наклад! 89

— **Курси косметичні Слави Добрянської** Львів, Кохановського 15 а. Школа професійна затверджена кураторією під управою лікаря-дерматольога д-ра Лисяка. Вписи щоденно. Тел. 253-67. 68 1—5

— **Знаний календарець „Готовсь“ на 1939 р.** підпав несподіваній конфіскаті й тому цього року появився він дещо пізніше під назвою **„Усе готовсь“**. Обем 96 сторінок, ціна 20 сот. Замовлення слати на адресу: Адміністрація **„Українського Юнацтва“, Львів, вул. П. Скарги 5.** 30

— **Дати кожній українській родині** здоровий власний дім з городом і садом це гасло кооперативного Міщанського Союзу Кредитового у Львові, вул. Руська ч. 3. тел. 215-16. П. К. О. 510-676. Жалайте інформативного листка. 43

— **Український Народній Театр ім. М. Садовського у Львові.** Знаний в краю Народній Театр ім. М. Садовського завітає у другій половині січня до Львова. Театр виставить прегарні народні песи, як 18. I. „Дай серцю волю“, 19. I. год. 4. „Сорочинський ярмарок“, год. 8.15 „Невольник“; 20. I. „Наталка Полтавка“ святочна вистава з нагоди 100-ліття смерти I. Котляревського. Вистави відбудуться в Нар. Домі. Білети вже в Союзному Базарі. 44

— **Як пекти дріб і дичину?** Подає подрібно нова книжка Ольги Лішинської п. н. „Дріб і дичина“. 155 випробуваних приписів коштує 70 сот., з пересилкою 90 сот. Всі роди дробу та дичини обговорені докладно 45

— **Здоровий обяв.** Крім постійних щомісячних датків зложили самочинно з нагоди Різдва Христового Рідній Школі Вп. в золотих: I. Галущинський, голова Р. Ш. 60, д-р М. Коновалець секретар Р. Ш. 50, проф. В. Гусак, член Г. У. Р. Ш. 50, м-р Р. Кришталький, член Г. У. Р. Ш. 50, проф. В. Кузьмович, член Г. У. Р. Ш. 100, д-р Ю. Кордюк, член Г. У. Р. Ш. 50, дир. I. Филипович член Контр. Ком. Р. Ш. 50, Центробанк 350, Центросоюз 200, Маслосоюз 150, Ревізійний Союз Укр. Кооп. 100, Пром. Банк 100, Д-р Дмитро Левицький 50, УНДО і Укр. Парл. Репрезентації 50 — разом 1.410 зол. (Продовження буде).

— **На Маланчин вечір** і на всіх цьогорічних вечірках найліпша забава в сукні пошитій або перероблений в кравецькій робітні кооперативи „Труд“ у Львові, Ринок ч. 39.

— **Хто виграв на льотерії.** В першім дні тягнення Держ. Кляс. Льотерії впали м. ін. такі більші вигри: 100.000 зол. на ч. 7654. 25.000 зол. на ч. 105749. 10.00 зол. на ч. 65657 146739. 5.000 зол. на ч. 28018 29433 72431 157814. 2.000 зол. на ч. 2696 6183 20326 26139 27479 46410 51227 70[illegible] 80218 100365 102547 126644 125103 126196 1294[illegible] 136832 136138 141731. 1.000 зол. на ч. 800 98[illegible] 10225 17253 19622 25653 28703 29762 30225 349[illegible] 38992 39102 40883 62362 72232 75455 79544 103[illegible] 107158 112191 114943 125745 128818 129435 13[illegible] 139920 141876 146686 148138 158586 159670.

— **Гірка вода** синтетична виробу фабр. „ЗДОРОВЛЯ“ дешева, знаменито прочищує шлунок. **Жадайте в аптеках.** 3064 1-[illegible]

— **Недуги кишок.** Лікарські повати стверджують, що природна гірка вода „Францішка Йосифа“ ділає при подразненні кишок приємливо і безболісно

—o—

З судової салі.

ЗА ПРОТИПОЛЬСЬКІ І ПРОТИМАДЯРСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

24-ох українців перед судом.

В середу 4-го ц. м. почалась у Стрию розправа проти 24-ох молодих українців, яких обвинувачують за злочини зі ст. 166 к. к. (приналежність і участь в організації, що має на меті проти...пок) і зі ст. 152 к. к. (зневага польського народу). Одного і другого — як каже акт обвинувачення — обвинувачені допустились учасники демонстрації, підчас якої підносили окрики проти польського й мадярського народу. Розправа потреває три дні.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

СВІТЛО Й ТІНЬ, журнал Українського Фотографічного Товариства у Львові за його філії, ч. 9—10 за вересень—жовтень 1938.

НОВИНКИ.

Субота

7 СІЧЕНЬ

Ст. ст. 25. грудня 1938.
Різдво Христове.
Лат. Лукіяна, Валентина.
Сонце: схід — 7.22, захід — 15.38.
Місяць: схід — 18.56, захід — 8.36.

Завтра: 8. січня. **Неділя.**
Ст. ст. 26. грудня 1938.
Неділя по Різдві. Собор Пр. Бог. Йосифа.
Лат. Нед. 1. по 3 Королях.
Сонце: схід — 7.21, захід — 15.40.
Місяць: схід — 20.17, захід — 9.09.
Післязавтра: 9. січня. Понеділок.
Ст. ст. 27. грудня 1938.
Стефана первм.
Лат. Мартина, Юліяна.
Сонце: схід — 7.21, захід — 15.41.
Місяць: схід — 21.38, захід — 9.30.

—o—

— З НАГОДИ СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО ПЕРЕСИЛАЄМО ВСІМ НАШИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ, ДОПИСУВАЧАМ, ПРИХИЛЬНИКАМ І ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ ЩИРІ ПОБАЖАННЯ ВЕСЕЛИХ СВЯТ. ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

— **НАЙБЛИЖЧЕ ЧИСЛО „ДІЛА“ появиться у вівторок вечором з датою: середа 11. січня ц.р.**

— **ВП. Авторів статтей,** що були призначені, але через брак місця не ввійшли до цього різдвяного числа, просимо вибачити. Ці статті появляться у найближчих числах „Діла“ після свят.

— **Косметичний Кабінет „DISTINCTION“ перенесений на вул. Сикстуську ч. 14. І. пов.** Поширений і виінуваний кабінет з останніми засобами техніки і знання дорівнює він тепер европейським заведенням. 3058 5—10

— **Магазин постелі Р. Джала** — Львів, Хорущини 5, поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. Приймає пірє до прання. Тел. 294-81 1825 68-100

— **З найкращих шкірок футро** — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік осн. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. І. пов., телефон 254-46. 2500 124—0

— **У довгі зимові вечорі** маєте добру нагоду довести Ваші світлини до порядку. Модерні німецькі фотоальбоми на складі тільки в єдиній українській фотокрамниці Еком, Львів, вул. Сикстуська 29. Тел. 203-30. 1639 —?

— **Всч. ОО. Душпастирям і Катехитам під увагу!** Зближається ІІ. шкільне півріччя, найкращий час, щоб шкільні діти доповнили браки у своїх книжках. Тому замовляйте друге видання **катехизму „Божа Наука“,** одобрений Гр.-кат. Єпископатом і шкільною владою для IV. і V. кл вселюдних шкіл. Ціна 1.— зол., при більших замовленнях опуст. Замовлення слати: **Канцелярія гр.-кат. Митрополичої Консисторії Львів, пл. св. Юра 5.** 3—3

— **Космео** — Львів, Миколая 7, фахово порадить Вам Пані, як раціонально плекати вроду. 2933 —820

— **В кожній українській хаті** на селі і в місті повинна бути дуже практична книжка п. н. „140 ріжних страв з картопель“. Ціна 80 сот., порто 25 сот. Замовляти переказами на адресу: **„Нова Бібліотека, Львів, Коцова 4.** Негайно, доки не вичерпаний наклад! 89

— **Курси косметичні Слави Добрянської** Львів, Кохановського 15 а. Школа професійна затверджена кураторією під управою лікаря-дерматольога д-ра Лисяка. Вписи щоденно. Тел. 253-67. 68 1—5

— **Знаний календарець „Готовсь“ на 1939 р.** підпав несподіваній конфіскаті й тому цього року появився він дещо пізніше під назвою **„Усе готовсь“.** Обем 96 сторінок, ціна 20 сот. Замовлення слати на адресу: Адміністрація **„Українського Юнацтва“, Львів, вул. П. Скарги 5.** 30

— **Дати кожній українській родині** здоровий власний дім з городом і садом це гасло кооперативного Міщанського Союзу Кредитового у Львові, вул. Руська ч. 3. тел. 215-16. П. К. О. 510-676. Жадайте інформативного листка. 43

— **Український Народній Театр ім. М. Садовського у Львові.** Знаний в краю Народній Театр ім. М. Садовського завітає у другій половині січня до Львова. Театр виставить прегарні народні п'єси, як 18. І. „Дай серцю волю“, 19. І. год. 4. „Сорочинський ярмарок“, год. 8.15 „Невольник“; 20. І. „Наталка Полтавка“ святочна вистава з нагоди 100-ліття смерти І. Котляревського. Вистави відбудуться в Нар. Домі. Білети вже в Союзному Базарі. 44

— **Як пекти дріб і дичину?** Подає подрібно нова книжка Ольги Ліщинської п. н. „Дріб і дичина“. 155 випробуваних приписів коштує 70 сот., з пересилкою 90 сот. Всі роди дробу та дичини обговорені докладно 45

— **Здоровий обяв.** Крім постійних щомісячних датків зложили самочинно з нагоди Різдва Христового Рідній Школі Вп. в золотих: І. Галущинський, голова Р. Ш. 60, д-р М. Коновалець, секретар Р. Ш. 50, проф. В. Гусак, член Г. У. Р. Ш. 50, м-р Р. Криштальський, член Г. У. Р. Ш. 50, проф. В. Кузьмович, член Г. У. Р. Ш. 100, д-р Ю. Кордюк, член Г. У. Р. Ш. 50, дир. І. Филипович, член Контр. Ком. Р. Ш. 50, Центробанк 350, Центросоюз 200, Маслосоюз 150, Ревізійний Союз Укр. Кооп. 100, Пром. Банк 100, Д-р Дмитро Левицький 50, УНДО і Укр. Парл. Репрезентація 50 — разом 1.410 зол. (Продовження буде). 22

— **На Маланчин вечір** і на всіх цьогорічних вечірках найліпша забава в сукні пошитій або перербленій в кравецькій робітні кооперативи „Труд“ у Львові, Ринок ч. 39.

— **Хто виграв на льотерії.** В першім дні тягнення Держ. Кляс. Льотерії впали м. ін. такі більші вигри: 100.000 зол. на ч. 7654. 25.000 зол. на ч. 105749. 10.00 зол. на ч. 65657 146739. 5.000 зол. на ч. 28018 29433 72431 157814. 2.000 зол. на ч. 2696 6183 20326 26139 27479 46410 51227 7036[illegible] 80218 100365 102547 126644 125103 126196 1294[illegible] 136832 136138 141731. 1.000 зол. на ч. 800 998[illegible] 10225 17253 19622 25653 28703 29762 30225 3485[illegible] 38992 39102 40883 62362 72232 75455 79544 1036[illegible] 107158 112191 114943 125745 128818 129435 1369[illegible] 139920 141876 146686 148138 158586 159670.

— **Гірна вода** синтетична виробу фабр. **„ЗДОРОВЛЯ“** дешева, знаменито прочищує шлунок. **Жадайте в аптеках.** 3064 1—

— **Недуги кишок.** Лікарські повага ствердують, що природна гірка вода **„Францішка Йосифа“** ділає при попражненні кишок приємливо і безболісно.

—o—

З судової салі.

ЗА ПРОТИПОЛЬСЬКІ І ПРОТИМАДЯРСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

24-ох українців перед судом.

В середу 4-го ц. м. почалась у Стрию розправа проти 24-ох молодих українців, яких обвинувачують за злочини зі ст. 166 к. к. (участь в організації, що має на меті простпок) і зі ст. 152 к. к. (зневага польського народу). Одного і другого — як каже акт обвинувачення — обвинувачені допустились участю в демонстрації, підчас якої підносили оклики проти польського й мадярського народу. Розправа потреває три дні.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

СВІТЛО И ТІНЬ, журнал Українського Фотографічного Товариства у Львові та його філій. Річ. VI. ч. 9—10 за вересень—жовтень 1938.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ, місячник. Рік XIV., ч. 9—10 за вересень—жовтень 1938. Відень XVIII., Гертгофергассе 188.

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА, місячник. Видає „Союз українських професійних музик" у Львові. Рік II., ч. 11—12 за листопад—грудень 1938.

НА СЛІДІ, журнал молоді Р. III., ч. 12 за грудень

ВІСТИ З ЛУГУ ч. 22—23. Львів 1938.

ВІСТИ З ЛУГУ. Двотижневик. Рік XIII. Ч. 21. з 1-го листопада 1938. Львів.

КАЛОСЬСЕ. Беларускі літературна-навуковы і грамадзкі часапіс. Год IV. Кніжка 5. 1938. Вільня.

МІСІОНАР Пресвятого Ісусового Серця. Річник 61. 61. Ч. 11. Листопад 1938. Жовква.

ГОЛОС СПАСИТЕЛЯ. Місячник. Видають монахи Чина Найсв. Ізбавителя. Рік 10. Ч. 11. Листопад 1938. Йорктон, Саск.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ. Рік 18. Ч. 8. Листопад 1938. Львів.

ВІДРОДЖЕННЯ. Ілюстрований журнал українського протиалькогольного й протинікотинового руху. Рік видання XI. Ч. 10—11. Жовтень—листопад 1938. Львів.

СВІТ МОЛОДІ. Дівочий журнал. Рік VI. Ч. 10. Жовтень 1938. Коломия.

СОНЕЧКО. Український часопис для дітей. Рік видання IV. Ч. 8. Листопад 1938. Рівне Вол.

УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ. Місячник присвячений вихованню дітей дошкільного віку в родині та дошкіллю і питанням суспільної опіки. Рік I. Ч. 9—10. Листопад—грудень 1938. Львів.

ДЗВІНОЧОК. Часопис для українських дітей. Рік VIII. Ч. 86. Грудень 1938. Львів.

ТРИЗУБ. Тижневик. Рік видання XIV. Ч. 47. З 20-го листопада 1938. Париж.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Пятниця 6. І. год. 12. впол. „Польський Вифлеєм", год. 3.30 попол. „Пані презесова", год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Субота 7. І. год. 7.30 веч. „День без брехні".

Неділя 8. І. год. 12. впол. Симфонічний концерт; год. 3.30 попол. „Закохана королева"; год. 7.30 веч. „День без брехні".

Понеділок 9. І. год. 6. веч. „Закохана королева".

Театр Рімнородностей.

Пятниця 6. І. год. 4. попол. „Пан Лямбертіє".

Субота 7. І. год. 7.30 веч. „Пан Лямбертіє".

Неділя 8. І. год. 7.30 веч. „Пан Лямбертіє".

Понеділок 9. І. вистави нема.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СОКАЛЬ:
7. І. Гетьман Полуботок.
8. І. Сорочинський ярмарок.

МОСТИ ВЕЛ.:
9. І. Бесталанна.
10. І. Пісня Бескиду.
11. І. Сорочинський ярмарок.
12. І. Гетьман Полуботок.

ЖОВКВА:
13. І. Бесталанна.
14. І. Пісня Бескиду.
15. І. Сорочинський ярмарок.
16. І. Невольник.
17. І. Гетьман Полуботок.

ЛЬВІВ, саля Нар. Дому:
18. І. Дай серцю волю.
19. І. год. 4. Сорочинський ярмарок.
19. І. год. 8.15 Невольник.
20. І. Наталка Полтавка. Свят. вистава.

Український Театр ім. І. Котляревського.

ДРОГОБИЧ:
7. І. Маруся Богуславка.
8. І. Найвірніший чоловік.
9. І. Кирка в Львові.
10. І. Пригода в Черчі
11. І. Шаріка.

З Дрогобича іде театр до Стрия.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ЗАЛІЗЦІ:
7. І. Сіоі.
8. І. Гриць.
9. І. Чорноморці.
10. І. Люди на дні.

КІНА.

АПОЛЬО: „Сигнали".
АТЛЯНТИК: „Боротьба за щастя" (Ерол Флін, Беті Дейвіс).
БАЛТИК: „Пані Валевська".
ВАНДА: „Жінки над прозпастю", „Фавор ч. 13".
ГРАЖИНА: „Робін Гуд".
ЕВРОПА: „Невірне серце".
ЕМПІР: „Бравура".
КАСИНО: Норма Шірер як „Марія Антонієта".
КОПЕРНИК: „Смотрик".
МАРУСЕНЬКА: „Гравниця".
МЕТРО: „Бургтеатер".
МІРАЖ: „Розалія".
МУЗА: „Золотоволоса".
ПАКС: „Пташник з Тиролю".
ПАЛЯС: „Циганка".
РАЙ: „Друга молодість".
РІЯЛЬТО: „Марко Польо".
РОКСІ: „Професор Вовчур".
СВІТ: „Бастер Кітон як мілiонер", На грані життя".
СВЯТОВИД: „Циганські романси".
СТИЛЕВЕ: „Вишниця без крат" і ревія.
ТОН: „Погоня", „Жертви великого міста".
УТІХА: „Буревій" і ревія.
ХИМЕРА: „Графкельнер".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 між ф-н Кейм і Ган)
„Палестина: Єрусалим, Тель-Авів, Гайфа, Тиверіяда, Вифлеєм".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(ул. Марійська)
„Свята Земля".

ПРОГРАМА КАРПАТОУКРАЇНСЬКИХ РАДІЄВИХ АВДИЦІЙ.

Карпатоукраїнська Пресова Служба повідомляє, що тепер словацькі радіовисильні надають українські авдиції в таких год.: І. Інф. комунікати в будні дні: огляд преси в год. 7.20, комунікати пресової служби в год. 12.55, 16.05, 19.00, 22.15. В неділі й католицькі свята: огляд преси в год. 12.20, комунікати пресової служби в год. 19.00 та 22.15. II. Програмові авдиції: в неділю 14.30—15.15, у вівторок 18—18.20, в четвер 15.45—16.10, в суботу 18—18.25.

СВЯТОЧНА АВДИЦІЯ З ВІДНЯ.

На наш Свят-Вечір з віденської радіовисильні почуємо низку українських колядок у виконанні хору „Бандура" під управою п. Гнатишина. Початок авдиції в пятницю 6. ц. м. в год. 19.30 (7.30) вечором. Віденська радіовисильня надає щодня в год. 19.50 (7.50) вечором вістки в українській мові.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 6. січня 1939.

7.20 Орх., хор, 8.00 Ранішній денник, 8.15 Програма, 8.20 Орх., 9.00 „Словацька кантичка" словно-муз. авд., 9.30 Для господинь: Іде, іде весілля, поради, вістки, музика з пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Симф. поранок, 13.00 „Романтична повість" літер. нарис, 13.15 Музика, сопран, 14.35 Весела авд. для дітей, 15.00 Фрагм. з оп. Верді „Аїда", пл., 15.30 Коляди у вик. орх. манд. та вок. квартету, 16.00 „Чужина" комедія Ол. Фредра, 17.00 Скрипка, форт., 17.30 „Гейша" оп. Джонса, 19.30 Розр. концерт симф. орх., 20.30 Спортові вістки, веч. денник, метеорольог. комунікат, програма на завтра, 21.00 „Циклон" говорена повість, 21.15 Біжучі вістки з міста та провінції, 21.20 Камер. концерт, 22.00 Весела авдиція, 22.30 Танк. музика, орх., Микола Іваниця, спів, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Субота, 7. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл. 8.00 Розр. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Орх., **14.30 Пісні у виконанні Мирослава Старицького (у програмі: Ніжанковський, Римський-Корсаков, Бородін, Людкевич)**, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біжучі вістки з міста та провінції, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей на осн. Грея Овли: „Великий і малий хлопець", 15.30 Сальон. орх. 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Літер. хроніка, 16.35 Бетовен: Октет оп. 103 на два кларнети, два вальдгорни, два фаготи, 17.05 Коли землю покидали люди, 17.20 Концерт солістів: тенор, форт., 17.55 Авд. Союзу ККО, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 Словно-муз. авд., Деякі дивні довкола світа, гутірка для молоді, 19.15 Розр. концерт: оркестра, хор, скрипка, форт., 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Розр. концерт: симф. орх., сопран, баритон, саксофон, рефрен, 22.55 Інформаційна авдиція, 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення програми.

Неділя, 8. січня 1939.

7.30 Військ. орх., 8.00 Ран. денник, 8.15 Для села, 8.45—9.15 Поранок хлібороба: гутірка інж. А. Літинського: Значіння досвіду для хліборобів, музика з пл., коло год. 10.30 після богослуження Музика з пл., 11.45 Недолі та смутки радіоузмину, 11.57 Сигнал, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Вийнятки з творів Пілсудського. 13.05 Самбір місто городів, 13.15 Орх., хор, 14.40 Трохи пісні, трохи слова, 15.00 Наш тижневик, хор, 15.25 Золота книга громад, 16.30 Форт. ресітал, Шубертові твори, 17.00 Мудрість старовини, 17.20 Орх., спів, у перерві коло год. 18.25 Хвилина бюра студій, 19.15 „Циклон" говорена повість, 19.30 Програма на завтра, 19.35 Легка музика, 20.10 Спортові вістки, 20.15 Збірні спорт. вістки, політ. огляд, веч. денник, мух. тижневик, програма на завтра, 21.20 Танк. музика, 21.40 Коли велика людина любить музику, вес. авд., 22.20 Танк. музика, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Понеділок, 9. січня 1939.

70.0 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл. 8.00 Для шкіл, 8.10 Танк. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: З чого зробили мою радіорку, гутірка для молодших дітей, 11.15 Амперіо Аргентіна й орхестри, з пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полудн. авд., 13.00 Для купців і ремісників: Як я здобув і як веду крамницю, Наші великі та малі торги, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для молоді: Пастер, добродій людства, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Економічні науки, 16.35 Л. Руцкицький: Квінтет оп. 35, 17.15 Меса Верде, колиска червоношкірого, **17.30 Колядки та щедрівки у виконанні Українського Хору під дир. Миколи Колесси,** 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Теольог. Студіюм і його організація, 18.20 Актуалії, 18.30 Авдиція жіночих відділів праці, 19.00 Розр. концерт: орх., тенор, баритон, гітари, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 У музикальнім домі; форт., скрипка, віол., 21.40 Літер. новини, 22.00 Спорт, 22.05 Старий і новий Львів, 22.20 Львівські муз. портрети: Е. Вайтер: сопран, муж. хор, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Вівторок, 10. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Орх., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Вихід на Мон Блян, гутірка для старших дітей, 11.15 Форт. парафрази відомих творів, пл. 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, **14.00 З піснею у країну казки, словно-муз. авдиція в обробітці Ром. Пашківського з участю хору Евгена.** 14.30 Батьківський порадник, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Для молоді: „Витай, Ісусе", коляди в обробітці М. Обста, 15.15 Техн. скринька, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Фін.-госп. актуалії, 16.30 Форт. транскрипції Ліста, 16.50 Звукове кіно, 17.00 Романси: віол., форт., 17.20 Зимова поміч, фейл., 17.35 З піснею по краю, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Ресерва, 18.15 Для села: **„Значіння хліборобської преси для поступу господарства" виголосить в українській мові інж. А. Романенко,** Музика з пл., 18.30 Для робітників, 19.00 Розр. концерт: орх., пісеньки, домра, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Симф. концерт: орх., форт., 22.00 „Циклон" говорена повість, 22.15 Танк. музика, 22.55 Львівські інформації, 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Середа, 11. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Добрийдень наймолодшим: Виправа по сніг, пісеньки, 11.00 Для шкіл: „Вертеп" Колесніцької з музикою, 11.25 Увертури і фантазії із фр. опер, пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Брамс, із пл., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Наш концерт" авд. для дітей, спів, орх., 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Фін. виховання молоді, 16.35 Пісні у супр. форт., 17.00 Польський легіон у Фінляндії, 17.15 Танк. музика, 17.50 Шкільні успіхи, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Молодь перед мікрофоном, 18.30 Авдиція про мову, 18.40 Рекорд чи здоровля, 19.00 Розр. концерт: орх., спів, А.Ліпінський, 12-літній віртуоз на ксильофоні, форт., 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Шопенівський ресітал, 21.30 Авт. вечір Каден-Бандровського, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Танк. музика, у вик. джез. орх., 22.45 Сен-Санс, пл., 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Четвер, 12. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: По колядці, муз. поранок, 11.25 Орхестра, пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Концерт бажань, 14.45 Госп. вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Гутірка техніка з молоддю, 15.15 Клопоти та ради, 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Госп. вістки, 16.20 У детаілічній крамниці; гутірка для ліцеальної молоді, 16.40 Два фортепіяни, 17.30 Гарна читачка спотаніла, фейл., 17.40 Арії та пісні у вик. Реслер-Стоховської, меццосопр. у супр. форт., 18.00 Біжучі вістки, 18.05 Для села: гутірка, музика сальон. тріо, 18.30 Нар. музика та II відділ на міщанську музику, гутірка, 19.00 Розр. концерт: орх., сопран, 20.35 Веч. денник, метеор. вістки, спіговий комунікат, спорт, програма на завтра, 21.00 Камер. музика на дуті інстр., 21.30 Театр Уяви: „Ахіль Хрустик" драма Ю. Зелейського, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Трансмісія з життя, 22.25 Зі світа фільма, 22.35 Львівські пера: „У січні на селі при ватрені" та поезії, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 6. січня 1939.

БЕРЛІН 15.00 Легка музика, 18.00 Розр. музика, 19.00 20.00 Вес. мельодії, 21.00 „Максим і Марко" вес. образки з музикою, БІЛГОРОД 18.00 Трансм. з церкви, 20.00 Авд., 20.45 Хор, 21.30 Популяр. концерт, БУДАПЕШТ 12.35 орх., 14.00 22.00 Циг. музика, 16.30 Нар. музика, ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 18.00 Тирольські пісні, 20.10 21.00 З італ. опер, 22.30 Музика на дві скрипки, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Розр. музика, 20.15 Орх., сол., ЛЯГТІ 18.40 Пісні, МІЛЯНО 17.00 18.00 Скр. ресітал Одноносова, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, ПРАГА 14.30 15.00 „Чорт і Катруся" оп. Дворжака, 18.30 Легка музика, 19.20 20.00 Розр. програма, орх., хор, сол., РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 21.15 Скрипка, РИМ 17.00 Розр. програма, 21.00 22.00 Оперетка, СТОКГОЛЬМ 20.00 21.00 „Юдита" оп. Легара, 22.15 Камер. концерт, ШТУТГАРТ 20.15 21.00 22.00 „Чародійний флет" оп. Моцарта, ШТРАСБУРГ 21.30 22.00 23.00 „Вільний стрілець" оп. Вебера, ФЛЬОРЕНЦІЯ 15.00 „Тоска" оп. Пуччінія, 19.20 Пісні.

Субота, 7. січня 1939.

БЕРЛІН 15.30 Новорічні пісні, 19.00 Розр. музика, 20.10 21.00 Концерт військ. орх. БІЛГОРОД 18.00 Театр Уяви, 20.00 21.00 Нар. музика, БУДАПЕШТ 12.10 Форт., 17.20 18.00 Циг. музика, 19.25 20.00 Легка музика, ВІДЕНЬ 12.00 13.15 18.00 Розр. концерт, 16.00 Концерт бажань, 19.00 Камер. музика, 20.10 21.00 Танк. музика, пісеньки, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 11.30 Для дітей, 18.00 Музика давніх мистців, 20.10 Розр. вечір, КЕЛЬН 15.30 Пісні, 18.35 Два форт., МІЛЯНО 19.20 20.20 Розр. концерт, 21.00 Виступ гітариста Сеговії, ПРАГА 19.25 Військ. орх., 22.35 23.00 Сальон. музика, РАДІО ПАРІ 18.05 Для дітей, 19.15 Співи, 21.15 „Пісні без слів" Мендельсона, 22.10 Кабарет, РИМ 21.00 22.00 23.00 „Трістан і Ізольда" оп. Вагнера, СТОКГОЛЬМ 12.05 Гавайські мельодії, 13.00 Військ. орх., 14.30 солісти, ФЛЬОРЕНЦІЯ 20.00 21.00 22.00 „Ліпповиана" оп. Гаєра, ФРАНКФУРТ 20.15 21.00 „Графиня з Дурацо" оп. Кюнеке.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ, місячник. РІК XIV., ч. 9—10 за вересень—жовтень 1938. Відень XVIII., Герстгоферштрассе 138.

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА, місячник. Видає „Союз українських професійних музик" у Львові. Рік II., ч. 11—12 за листопад—грудень 1938.

НА СЛІДІ, журнал молоді Р. III., ч. 12 за грудень

ВІСТИ З ЛУГУ ч. 22—23. Львів 1938.

ВІСТИ З ЛУГУ. Двотижневик. Рік XIII. Ч. 21. з 1-го листопада 1938. Львів.

КАЛОСЬСЕ. Беларускі літературна-науковы і грамадзкі часапіс. Год IV. Кніжка 3. 1938. Вільня.

МІСІОНАР Пресвятого Ісусового Серця. Річник 61. 61. Ч. 11. Листопад 1938. Жовква.

ГОЛОС СПАСИТЕЛЯ. Місячник. Видають монахи Чина Найсв. Ізбавителя. Рік 10. Ч. 11. Листопад 1938. Йорктон, Саск.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ. Рік 18. Ч. 3. Листопад 1938. Львів.

ВІДРОДЖЕННЯ. Ілюстрований журнал українського протиалькогольного й протинікотинного руху. Рік видання XI. Ч. 10—11. Жовтень—листопад 1938. Львів.

СВІТ МОЛОДІ. Дівочий журнал. Рік VI. Ч. 10. Жовтень 1938. Коломия.

СОНЕЧКО. Український часопис для дітей. Рік видання IV. Ч. 3. Листопад 1938. Рівне Вол.

УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ. Місячник присвячений вихованню дітей дошкільного віку в родині та дошкіллю і питанням суспільної опіки. Рік I. Ч. 9—10. Листопад—грудень 1938. Львів.

ДЗВІНОЧОК. Часопис для українських дітей. Рік VIII. Ч. 86. Грудень 1938. Львів.

ТРИЗУБ. Тижневик. Рік видання XIV. Ч. 47. З 20-го листопада 1938. Париж.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відвовідає.

Театри.

Великий Театр.

Пятниця 6. I. год. 12. вполд. „Польський Вифлеєм", год. 3.30 попол. „Пані президентова", год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Субота 7. I. год. 7.30 веч. „День без брехні".

Неділя 8. I. год. 12. вполд. Симфонічний концерт; год. 3.30 попол. „Закохана королева"; год. 7.30 веч. „День без брехні".

Понеділок 9. I. год. 6. веч. „Закохана королева".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця 6. I. год. 4. попол. „Пан Лямбертіє".

Субота 7. I. год. 7.30 веч. „Пан Лямбертіє".

Неділя 8. I. год. 7.30 веч. „Пан Лямбертіє".

Понеділок 9. I. вистави нема.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СОКАЛЬ:
7. I. Гетьман Полуботок.
8. I. Сорочинський ярмарок.

МОСТИ ВЕЛ.:
9. I. Безталанна.
10. I. Пісня Бескиду.
11. I. Сорочинський ярмарок.
12. I. Гетьман Полуботок.

ЖОВКВА:
13. I. Безталанна.
14. I. Пісня Бескиду.
15. I. Сорочинський ярмарок.
16. I. Невольник.
17. I. Гетьман Полуботок.

ЛЬВІВ, саля Нар. Дому:
18. I. Дай серцю волю.
19. I. год. 4. Сорочинський ярмарок.
19. I. год. 8.15 Невольник.
20. I. Наталка Полтавка. Свят. вистава.

Український Театр ім. I. Котляревського.

ДРОГОБИЧ:
7. I. Маруся Богуславка.
8. I. Найвірніший чоловік.
9. I. Кирка в Льолею.
10. I. Пригода в Черчі
11. I. Шаріка.
З Дрогобича іде театр до Стрия.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ЗАЛІЗЦІ:
7. I. Сісі.
8. I. Гриць.
9. I. Чорноморці.
10. I. Люди на кризі.

КІНА.

АПОЛЬО: „Сигнали".
АТЛЯНТИК: „Боротьба за щастя" (Еррль Флін, Беті Дейвіс).
БАЛТИК: „Пані Валевська".
ВАНДА: „Жінки над прогалою", „Фавер ч. 13".
ҐРАЖИНА: „Робін Гуд".
ЕВРОПА: „Невгасле серце".
ЕМПІР: „Бравура".
КАСІНО: Норма Шірер як „Марія Антоанета".
КОПЕРНИК: „Смотрик".
МАРУСЕНЬКА: „Граници".
МЕТРО: „Бургтеатер".
МІРАЖ: „Розалія".
МУЗА: „Золотоволоса".
ПАКС: „Пташник з Тиролю".
ПАЛЯС: „Цитадела".
РАЯ: „Друга молодість".
РІЯЛЬТО: „Марко Польо".
РОКСІ: „Професор Вовтур".
СВІТ: „Бастер Кітон як міліонер", „На грані життя".
СВЯТОВІД: „Циганські романси".
СТИЛЬОВЕ: „Вязниця без ґрат" і ревія.
ТОН: „Погоня", „Жертви великого міста".
УТІХА: „Буревій" і ревія.
ХІМЕРА: „Граф-кельнер".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Палестина: Єрусалим, Тель-Авів, Гайфа, Тиверіяда, Вифлеєм".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вул. Марійська)
„Свята Земля".

ПРОГРАМА КАРПАТОУКРАЇНСЬКИХ РАДІЄВИХ АВДИЦІЙ.

Карпатоукраїнська Пресова Служба повідомляє, що тепер словацькі радіовисильні надають українські авдиції в таких год.: I. Інф. комунікати в будні дні: огляд преси в год. 7.20, комунікати пресової служби в год. 12.55, 16.05, 19.00, 22.15. В неділі й католицькі свята: огляд преси в год. 12.20, комунікати пресової служби в год. 19.00 та 22.15. II. Програмові авдиції: в неділю 14.30—15.15, у вівторок 18—18.20, в четвер 15.45—16.10, в суботу 18—18.25.

СВЯТОЧНА АВДИЦІЯ З ВІДНЯ.

На ваш Свят-Вечір з віденської радіовисильні почуємо низку українських колядок у виконанні хору „Бандура" під управою п. Гнатишина. Початок авдиції в пятницю 6. п. м. в год. 19.30 (7.30) вечором. Віденська радіовисильня надає щодня в год. 19.50 (7.50) вечором вістки в українській мові.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 6. січня 1939.

7.20 Орх., хор, 8.00 Ранішній денник, 8.15 Програма, 8.20 Орх., 9.00 „Славянська калтичка" словно-муз. авд., 9.30 Для господинь: Іде, іде весілля, поради, вістки, музика з пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Симф. поранок, 13.00 „Романтична повість" літер. нарис, 13.15 Музика, сопран, 14.35 Весела авд. для дітей, 15.00 Фрагм. з оп. Вердія „Аіда", пл., 15.30 Коляди у вик. орх. манд. та вок. квартету, 16.00 „Чужина" комедія Ол. Фредра, 17.00 Скрипка, форт., 17.30 „Гейша" оп. Джонса, 19.30 Розр. концерт симф. орх., 20.30 Спортові вістки, веч. денник, метеорольог. комунікат, програма на завтра, 21.00 „Цикльон" говорена повість, 21.15 Біжучі вістки з міста та провінції, 21.20 Камер. концерт, 22.00 Весела авдиція, 22.30 Танк. музика, орх., Микола Іваннина, спів, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Субота, 7. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл. 8.00 Розр. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Орх., **14.30 Пісні у виконанні Мирослава Старицького (у програмі: Ніжанковський, Рімський-Корсаков, Бородін, Людкевич)**, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біжучі вістки з міста та провінції, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей на осн. Ґрея Овля: „Великий і малий хлопець", 15.30 Сальон. орх. 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Літер. хроніка, 16.35 Бетовен: Октет оп. 103 на два кларнети, два вальдгорни, два фаготи, 17.05 Коли землю покидали леди, 17.20 Концерт солістів: тенор, форт., 17.55 Авд. Союзу ККО, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 Словно-муз. авд., Денно дачі довкола світа, гутірка для молоді, 19.15 Розр. концерт: оркестра, хор, скрипка, форт., 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Розр. концерт: симф. орх., сопран, баритон, саксофон, рефрени, 22.55 Інформаційна авдиція, 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення програми.

Неділя, 8. січня 1939.

7.20 Військ. орх., 8.00 Ран. денник, 8.15 Для села. 8.45—9.15 Поранок хлібороба: гутірка інж. А. Літинського: Значіння досвіду для хліборобів, музика з пл., коло год. 10.30 після богослуження Музика з пл., 11.45 Недолі та смутки радіогумору, 11.57 Сигнал, 12.03 Симф. поранок, 12.00 Вийнятки з творів Пілсудського, 13.05 Самбір місто городів, 13.15 Орх., хор, 14.40 Трохи пісні, трохи слова, 15.00 Наш тижневик, хор, 15.25 Золота книга громад, 16.30 Форт. ресіталь, Шубертові твори, 17.00 Мудрість старовини, 17.20 Орх., спів, у перерві коло год. 18.25 Хвилина бюра студій, 19.15 „Цикльон" говорена повість, 19.30 Програма на завтра, 19.35 Легка музика, 20.10 Спортові вістки, 20.15 Збірні спорт. вістки, політ. огляд, веч. денник, звук. тижневик, програма на завтра, 21.20 Танк. музика, 21.40 Коли велика людина любить музику, вес. авд., 22.20 Танк. музика, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Понеділок, 9. січня 1939.

70.0 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл. 8.00 Для шкіл. 8.10 Танк. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: З чого зробили мою радірку, гутірка для молодших дітей, 11.15 Ампаріо Арґентіна й оркестри, з пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полудн. авд., 13.00 Для купців і ремісників: Як я здобув і як веду крамницю, Наші великі та малі торги, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для молоді: Пастер, добродій людства, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Економічні науки, 16.35 Л. Ружицький: Квінтет оп. 35, 17.15 Меса Верле, колиска червоношкірого, **17.20 Колядки та щедрівки у виконанні Українського Хору під дир. Миколи Колесси**, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Теольог. Студіюм і його організація, 18.20 Актуалії, 18.30 Авдиція ювальних відділів праці, 19.00 Розр. концерт: орх., тенор, баритон, гітари, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 У музикальнім домі; форт., скрипка, віол., 21.40 Літер. новини, 22.00 Спорт, 22.05 Старий і новий Львів, 22.20 Львівські муз. портрети: Е. Вайтер: сопран, муж. хор, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Вівторок, 10. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Орх., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Вихід на Мон Блан, гутірка для старших дітей, 11.15 Форт. парафрази відомих творів, пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, **14.00 З піснею у країну казки, словно-муз. авдиція в обробітці Ром. Пашківського з участю хору Евгена**, 14.30 Батьківський порадник, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Для молоді: „Витей, Ісусе", коляди в обробітті М. Обста, 15.15 Техн. скринька, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Фін.-госп. актуалії, 16.30 Форт. транскрипції Ліста, 16.50 Звукове кіно, 17.00 Романси: віол., форт., 17.20 Зимова помір. фейл., 17.35 З піснею по краю, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Резерва, 18.15 Для села: **„Значіння хліборобської преси для поступу господарства" виголосить в українській мові інж. А. Романенко.** Музика з пл., 18.30 Для робітників, 19.00 Розр. концерт: орх., пісеньки, домра, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Симф. концерт: орх., форт., 22.00 „Цикльон" говорена повість, 22.15 Танк. музика, 22.55 Льокальні інформації, 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Середа, 11. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Добрийдень наймолодшим: Виправа по світ, пісеньки, 11.00 Для шкіл: „Вертеп" Конопніцької з музикою, 11.25 Увертури і фантазії із фр. опер, пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Брамс, із пл., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Наш концерт" авд. для дітей, спів, орх., 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Фіз. виховання шк. молоді, 16.35 Пісні у супр. форт., 17.00 Польський леґіон у Фінляндії, 17.15 Танк. музика, 17.50 Шовкові топіхи, 28.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Молодь перед мікрофоном, 18.30 Авдиція про мову, 18.40 Рекорд чи здоровля, 19.00 Розр. концерт: орх., спів, А. Ліпінський, 12-літній віртуоз на ксильофоні, форт., 20.35 Веч денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Шопенівський ресіталь, 21.30 Авт. вечір Каден-Бандровського, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Танц. музика, у вик. джез. орх., 22.45 Сен-Санс, пл., 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Четвер, 12. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: По коляді, муз. поранок, 11.25 Орхестра, пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Концерт бажань, 14.45 Госп. вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Гутірка техніка з молоддю, 15.15 Клопоти та ради, 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Госп. вістки, 16.20 У детайлічній крамниці; гутірка для лікеальної молоді, 16.40 Для фортепіяни, 17.20 Гарна читачка спостаніла, фейл., 17.40 Арії та пісні у вик. Реслер-Стоковської, меццосопр. у супр. форт., 18.00 Біжучі вістки, 18.05 Для села: гутірка, музика сельон. тріа, 18.30 Нар. музика та її вплив на мистецьку музику, гутірка, 19.00 Розр. концерт: орх., сопран, 20.35 Веч. денник, метеор. вістки, сніговий комунікат, спорт, програма на завтра, 21.00 Камер. музика на дуті інстр., 21.30 Театр Уяви: „Ахіль Хрустік" драма Ю. Завійського, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Трансмісія з життя, 22.25 Зі світа фільми, 22.35 Львівські пера: „У січні на селі при ватрані" та поезії, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 6. січня 1939.

БЕРЛІН 15.00 Легка музика, 18.00 Розр. музика, 19.00 20.00 Вес. мельодії, 21.00 „Максим і Марко" вес. образки з музикою, БЄЛГОРОД 18.00 Трансм. з церкви, 20.00 Авд., 20.45 Хор, 21.30 Популяр. концерт, БУДАПЕШТ 12.35 орх., 14.00 22.00 Циг. музика, 18.30 Нар. музика, ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 18.00 Тирольські пісні, 20.10 21.00 З італ. опер, 22.30 Музика на дві скрипки, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Розр. музика, 20.15 Орх., сол. ЛЯГТІ 18.40 Пісні, МІЛЯНО 17.00 18.00 Сер. ресіталь Одноросова, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, ПРАГА 14.30 15.00 „Чорт і Катруся" оп. Дворжака, 18.30 Легка музика, 19.20 20.00 Розр. програма, орх., хор, сол., РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 21.15 Скрипка, РИМ 17.00 Розр. програма, 21.00 22.00 Оперети, СТОКГОЛЬМ 20.00 21.00 „Юдита" оп. Легаре, 22.15 Камер. концерт, ШТУТГАРТ 20.15 21.00 22.00 „Чарodійний флет" оп. Моцарта, ШТРАСБУРҐ 21.30 22.00 23.00 „Вільний стрілець" оп. Вебера, ФЛЬОРЕНЦІЯ 15.00 „Тоска" оп. Пуччінія, 19.20 Пісні.

Субота, 7. січня 1939.

БЕРЛІН 15.30 Новорічні пісні, 19.00 Розр. музика, 20.10 21.00 Концерт військ. орх. БІЛГОРОД 18.00 Театр Уяви, 20.00 21.00 Нар. музика, БУДАПЕШТ 12.10 Форт., 17.20 18.00 Циг. музика, 19.25 20.00 Легка музика, ВІДЕНЬ 12.00 13.15 18.00 Розр. концерт, 16.00 Концерт бажань, 19.00 Камер. музика, 20.10 21.00 Танк. музика, пісеньки, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 11.30 Для дітей, 18.00 Музика давніх мистців, 20.10 Розр. вечір, КЕЛЬН 15.20 Пісні, 18.35 Два форт., МІЛЯНО 19.20 20.30 Розр. концерт, 21.00 Виступ гітариста Сеговії, ПРАГА 19.25 Військ. орх., 22.35 23.00 Сальон. музика, РАДІО ПАРІ 18.05 Для дітей, 19.15 Сценка, 21.15 „Пісні без слів" Мендельсона, 22.10 Кабарет, РИМ 21.00 22.00 23.00 „Трістан і Ізольда" оп. Вагнера, СТОКГОЛЬМ 12.05 Гавайські мельодії, 18.00 Військ. орх., 14.30 солісти, ФЛЬОРЕНЦІЯ 20.00 21.00 22.00 „Леопольді" оп. Ганпе, ФРАНКФУРТ 20.15 21.00 „Графиня з Дуррана" оп. Кар-віга.

Неділя, 8. січня 1939.

БЕРЛІН 11.30 Кантата Баха: „Зай Льоб", 20.10 Концерт. БІЛГОРОД 20.00 21.00 Нар. музика, ВІДЕНЬ 19.00 Давні пісні, КЕЛЬН 18.00 Веселі мельодії, МІЛЯНО 17.00 Симф. концерт, РАДІО РОМАНІЯ 20.00 „Осетальєт" оп. Щерера, РАДІО ПАРІ 21.30 Симф. концерт, САРБРІКЕН 20.10 „Циганський барон" оп. І. Штрауса, ФЛЬОРЕНЦІЯ 15.00 „Вертер" оп. Масснета.

Понеділок, 9. січня 1939.

БЕРЛІН 18.00 19.00 Весела муз. вид., БІЛГОРОД 19.20 Нар. пісні, 20.00 21.00 Трансм. з театру, БУДАПЕШТ 17.00 Форт., 18.30 19.10 Орх., 19.30 20.00 21.00 22.00 Опера, ВІДЕНЬ 16.00 Розр. концерт, 19.15 Нар. пісні, 20.00 Опів, форт., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.10 Фільм. концерт, МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 20.30 Розр. музика, 21.35 Концерт тріа, ЛЯЙПЦІГ 20.10 Симфонія Бетовена, РАДІО ПАРІ 21.15 Форт., РИМ 21.00 Симф. концерт.

Вівторок, 10. січня 1939.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 20.10 Вес. вечір, БІЛГОРОД 18.20 Розр. музика, БУДАПЕШТ 12.10 20.45 Циг. музика, 22.00 Концерт, ВІДЕНЬ 16.00 Орх., 18.15 Як живе ... робітник, 20.10 Концерт бажань, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.10 21.05 Концерт, МІЛЯНО 21.00 „Масковий Баль" оп. Верді, ПРАГА 19.25 Розр. музика, РАДІО ПАРІ 19.15 Форт., РИМ 17.15 Танцювальна музика, 19.30 Розр. музика, 22.20 Соліст, арфа, сопран.

Середа, 11. січня 1939.

БЕРЛІН 15.30 Розр. музика, 20.10 Хор донських козаків, 20.30 21.00 Розр. концерт, БЕРОМІНСТЕР 20.10 Швайцарські нар. пісні й танки, БІЛГОРОД 20.00 Гумор, 21.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 19.20 20.00 21.00 22.00 Опера, ВІДЕНЬ 16.00 „Кава по віденськи" розр. прогр., 20.10 21.00 Симф. концерт, ДРОЙТВІЧ 21.15 Симф. концерт, МІЛЯНО 17.15 20.30 Танц. музика, 21.00 22.00 Оперета, ПРАГА 20.10 Симф. концерт, РАДІО ПАРІ 19.20 Форт., РИМ 19.20 Розр. концерт, 21.00 Опера.

Четвер, 12. січня 1939.

БЕРЛІН 18.00 Веселі мельодії, 20.10 Танц. музика, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БРАТИСЛАВА 19.35 „Фавст" оп. Гуно, БРЮСЕЛЯ ФР. 21.00 „Гарна Олена" оп. Офенбаха, ВІДЕНЬ 18.50 Кабарет, 20.00 Соліста, спів, форт., 21.00 Давня танц. музика, ВЕЖА АЙФЛЯ 21.30 Вечір опер, МІЛЯНО 19.20 20.30 Розр. концерт, 21.00 22.00 23.00 „Ль Квадрогіре" оп. Фарабені, ПРАГА 19.25 Орх., 21.10 Орх., хор. спр., РИМ 21.00 Симф. концерт, СТОКГОЛЬМ 20.30 „Нірнберські співці" оп. Ваґнера, II. дія, ШТРАСБУРГ 22.00 „Три сеанси" оп. ... Шовен.

БІРЖА

Львів, 5. січня 1939

ГРОШІ.

Купно-продаж: Бельги бельг. 89.32—88.85 Долари америк. 5.27.00—5.25.00. Долари канад. 5.25.50—5.20.00. Фльорени гол. 287.90—286.20. Франки фр. 13.99—13.89 Франки шв. 119.60—119.80. Фунти анг. 24.75—24.59. Гульдени данц. 100.25—99.75 Корони чеськ. 18.75—10.40 Корони дун. 110.45—110.60 Корони норв. 124.33—123.5 Корони шв. 127.39—126.40 Ліри італ. 18.10—17.90 Марки фінські 10.92—10.70 Марки нім. срібні 88.0—85.00. Тель-Авів

Папери.

4% нац. прем. внут. 64.13—65.50 3 інв 1 ем. 69.5 серія 93.50 2 ем. 84.50. серія 91.50 5. конвер 68.50, 4 прем. дол. 42.00 4 консол. 66.00—65.75

Акції.

Банк Польський 137.5 Цукор 3.50 Вугіль ...—34.05, Ліпопол 95.00—35.50 Островець 67.75, Стараховичі 46.50—46.25 Тенденція всодностайна

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, дня 5. січня 1939.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2.45 зол.
1 кг. масла бочкове екс. з опак. 2.90 зол.
Яйця 1 ... 17—18 сот.
1 кг. сиру ... 1.5—1.90 зол.
Тенденція на масло зниж кова, на молоко слаба, на яйця вдержана.

Подяка.

ВПоважаному п. д-рові Маріянові Дзерожичеві за безкорисне лікування моєї недуги у лічниці, складаю тисячу дорогу щиру подяку.

Василь Ланкевич,
б. подот. нацоль, Добрусин.

Оповістка.

Порядок Богослужень у часі Різдвяних Свят у р. 1939 в Успенській Церкві у Львові. В дні 7. І. (субота) Різдво Г. н. Ісу Христа: В год. 5. зранку Повечеріє велике зі всенощною, потім співана Служба Божа з наукою. В год. 7, 8, 9 і 12. читані Служби Божі. В год. **9.45 Архиєрейська Служба Божа співана,** яку відслужить **Кир Никита.** Проповідь Їх Ексц. Митрополита. (Трансмісія на радіо). В год. 4.30 попол. вечірня, молебен, наука і благальна пісня. В дні 8. І. як звичайно у неділі. В дні 9. І. год. 5.45 зранку співана Служба Божа. Проповідь на співанії Сл. Божі в год. 10. у днях 8. і 9. І. при кінци Сл. Божої. В дні 13. І. в год. 6. увечір вечірня із всенощним, проповідь і благальна пісня. В дні 14. І. як воєнної неділі. 2-2

В Адміністрації „Діла" складаю по шість золотих: „Просвіті", „Рідній Школі", Інвалідам, „Безробітним" до рук о. Дурбака, Академічній Студіюючій Молоді до рук о. д-ра Гриньоха, Ремісничій Молоді до рук о. Бучацького, Найбіднішим Русинам з Української Закордонії, Хорим до рук Комітету опіки над хорими, Сиротам для тов. „Доля". З ними всіми ділюся серцем і просфорою при святій вечері в цю голину Різдва Христового. — **о. Леонтій Куницький,** парох катедри св. Юра, ожівул політ. в'язнів.

Жертви зложені в Адміністрації „Діла": на вкладку **Рідній Школі** зол. 2 Марія Анія, Бохуж; **Рідній Школі** зол. 10 Галя і Іван Білоусн замість квітів на могилу бл. п. Андрія Гургули; для **Інвалідів** зол. 2 і для **Студіюючої молоді** зол. 2 Марія Палідворова, Люблин.

Замість святочних побажань складаємо в Редакції „Діла" 5 зол. на „Рідну Школу". **Ольга і Антін Сохани, Ходорів.**

На Рідну Школу вложили Вп. о. Стефан і Наталія Мохнацькі, Теребовля 100 зол. в першi роковини смерти незабутнього сина бл. п. Д-ра Олега Мохнацького. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 26

На Рідну Школу вложили як дар на вкладку Вп.: Д-р Тит Бурачинський 10 зол., о. мітрат Балюк 5 зол., Службовці Сільського Господаря 24 зол., Дарія й Омелян Шепаровичі 10 зол. з нагоди уродин доньки Орисі, Уляна й 5 зол. замість святочних побажань. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа.

МЕШКАННЯ

СОНЯШНА кімната, харч і поміч у науці Ходоровського 9. 117 1-1

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

МУЖЧИНА на становищі одружиться з молодою, інтелігентною, не конче багатою, але симпатичною українкою гарних прикмет. Лише поважні зголошення під „Інтелектуаліст" до „Діла". 27 1-1

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

АГЕНТІВ приєтім до продажі кіс, бритов, артикулів залізно-стальових приймемо, Скритка 137. Корисні умовини. 28/55 2-4

СТАНЦІЇ

ПРИЙМУ двох учеників (ці) на станцію (по 60 зол.) Жулінського ч. 1 м. 3 (бічна Личаківської). 2-2

НАУКА

„ECHO OBCOJEZYCZNE" — англійсько-польське, французько-польське, німецько-польське, єдиний журнал, що практично влегшує опанування мов (тим, що мають початки). Подрібні проспекти, пробні числа безплатно. Warszawa Walicow trzy. 3023 3—3

ШКОЛА ЖІНОЧОГО КРОЮ, шиття, моделювання, проваджена паризьким моделістом Біндером дипльомованого у Відні, Дрездені, Парижі, з правом видавати свідоцтва, приймає вписи Оссолінських 12. 2880 6-10

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ЛІКАР українець шукає доброго місця осілку. Зголошення до „Діла" „для Лікаря". 72 1-1

АПЛІКАНТ з 3-літньою практикою і писанням на машині шукає патрона. Зголошення до „Діла" до 15 січня під „Обов'язковий". 19 2-2

КУПНО — ПРОДАЖ

КОЦИ бельські, білостоцькі, англійські пледи, Ваня, пл. Марійська 6. 3037 4-5

ПРОДАМ новий дім в селі, 7 кімнат, з магазином. Ольшанці 27 (бічна Генерала Гашекова) господар. 90 1-1

ПРОДАМ оказійно Енциклопедію Українську 3 томи, і Російсько-Руську 20 томів, Річники Літопису Червоної Калини, Карту Ровера, історії і пам'ятки ілюстровані, і в образах світової війни, в різних мовах, багато релігійних книжок, св. Письмо в образах і багато інших книжок. На бажання висилаю спис і ціни. Rozalja Żakowa, Tylicz.

МАШИНУ писальну малу українську 160 золотих продає Іванишин, Городецька 23, тел. 246-85. 89 1-1

МАШИНУ до шиття Кайзер 150 золотих гарантовану, продає Іванишин, Городецька 23. 89 1-1

ДІМ з ГОРОДОМ І САДОМ дешево продаю. Надається також як фабричний чи промисловий об'єкт. Окремо парцелі під будову. Інж. Манастирський, Львів, Пасічниця 21. 114 1-1

ВСІМ, що замірають купити каменицю, віллу, дім з огородом, парцелю — поручаємо звернутися з довір'ям до загально відомого бюра посередництва **„Трансакція" Львів, вул. Длуґоша 1,** бо саме там є найбільший вибір реальностей нових і передвоєнних, у середмісті і в інших дільницях, скромних і вибагливих у всяких цінах, доходових, без текси, з вільними літами. Бюро піддішене ввесь день, інформації даром. Численні подяки і похвальні признання. 28 1-1

ВСІЛЯКІ КРАВЕЦЬКІ ПРИБОРИ, ҐУЗИКИ, МАРЕК ЦУКЕР, КАЗИМИРІВСЬКА 28. 2998 6-11

ВАННИ ЦИНКОВІ, балії, НАСІДІВКИ, великий вибір, ЗАЯЦЬ, Оссолінських чотирнацять. 2867 10-0

ГОДИННИКИ, БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО поручає дешево Л. Розважевський, Львів, Академічна 2. 2869 13 0

БІЖУТЕРІЯ, годинники, відзнаки, спортові нагороди. Владислав Бушек, Львів, Академічна 6, тел. 218-48 3000 8-11

НА ЯЛИНКУ люксусові касетки, пудерниці, розпилячі, всяка косметика, ціни фабричні, складниця „Diver Paris" Ягайлонська 9. 250 грамів води кольонської 1 зол., 100 грамів, 50 сот. за зворотом цього відтинка. 3103 4-5

ВЗУТТЯ — найкращий дарунок на ялинку з магазину **Я. ШТРАССЕР** (передше Крах) Галицька 15 **(подвіря).** 3050 9-10

В ГАРНІЙ ДІЛЬНИЦІ СЕРЕД ГОРОДІВ 2-ПОВЕРХОВА НОВА РЕАЛЬНІСТЬ З РІЧНИМ ДОХОДОМ 8500 ЗОЛ. ВІЛЬНА НА 13 РОКІВ ВІД ПОДАТКІВ І БЕЗ ПЕРЕНОСНОГО НА ПРОДАЖ. ІНТЕРЕСЕНТИ ЗВОЛЯТЬ НАПИСАТИ ПІД „НОВИЙ ДІМ" ДО АДМІНІСТРАЦІЇ „ДІЛА". 69 1-1

РІЖНІ

НАЙПРАКТИЧНІШІ ДАРУНКИ на Ялинку зі золота, срібла, годинники, будильники поручає найдешевше фірма ВАНДЕР, Шайнохи один, там теж прецизійна направа годинників і біжутерії. 3020 6-12

СТОЛЯРНЯ М. ФЕДИНСЬКОГО Львів, вул. Зибликевича 27. поручає по приступних цінах гуцульсько-мистецькі уладження власних проєктів, також ґалянтерію й інші модерні гарнітури. 2833 9-12

СКУПОВУЄМО ШКІРИ сирі всілякі: з заяців, кролів, тхорів, лисів, кун, кіз, телят, худоби — всілякі вовни й ін. Платимо найвищі ціни. **Гарбуємо — фарбуємо — Препарації мисливських трофеїв. Футряні виправлені шкіри красні, закордонні всілякі постачаємо. Гурт — детайль.**

Quality

Повчальні ціники — марка.
Polska Centrala Skór i Futer Sp. z o. o.
Poznań, ul. M. Focha 27—31

УКРАЇНСЬКА ПРАЛЬНЯ І ФАРБАРНЯ повідомляє П. Т. Клієнтів, що в цьому сезоні обнизила ціни на 50% на всіляку роботу, прання комірчика 10 сот. Марія Процикова, Вірменська 14. 2999 10

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ, гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці за ґарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15.** 2741 12-0

ГОДИННИКИ і біжутерію найпрецизніше направляє українська фірма П. Карпишин у Львові вул. Домініканська ч. 1. 1930 ...

НОВОВІДКРИТА робітня дитячих візків І. Л. Кіх, Львів, пасаж Гавсмана 7. Приймає всілякі реперації, відновлення і заміни. 2970 ...

ІВАН ЗЕЛЬТЕНРАЙХ, Львів, пл. Марійська 5. направляє ріжного роду годинники, прецизійно, солідно і дешево. 2964а 8—11

ПЕЧАТКИ каучукові та металеві для ... рохіяльних урядів, читалень, кооператив та ін. виконує найдешевше Мих. Ґайзерман, Львів, Сикстуська 19, телефон 215-03. 2919 9-...

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще „ПРЕЦИЗІЯ", тепер Шайнохи 1.

ПЕЧАТКИ, монограми, ТАБЛИЦІ, ... найдешевше перше та єдине українсько ритівниче заведення ВОЛОДИМИР ЯРОШ, Львів, ул. Сенкевича ч. 1 2816 12-...

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

лікар недуг шкірних,
венеричних та лікарської косметики

Роман Лисяк

б. приватний асистент д-ра Е. Дурделла та лікар шкірно-венер. клініки.

Львів, вул. Сикстуська 56
Тел. 114-44.

Д-р Ірина Сімович

ординує в недугах шкірних і венеричних та лікар. косметики.

При вул. Городецькій 53 а, II. пов.
щодня крім неділь і свят від 3—5 попол.
116 Тел. 274-36.

Станиславів.

БЛЯХАРСЬКА РОБІТНЯ
Петра Гуменюка
СТАНИСЛАВІВ, ҐОЛУХОВСЬКОГО ...
виконує солідно і дешево всякі бляхарські роботи.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажає своїм П. Т. Клієнтам
Книгарня, Антикварня і склад паперу і образів „ШКІЛЬНА ПОМІЧ"
Станиславів, вул. П. О. В. 2.

Станиславів
Ресторан
АНТОНА ПІКАВСЬ...
міститься тепер Шидловського ...
(напроти Польського Банку)
поручається П. Т. Публиці.

Перемишль.

Під увагу приїздним до Перемишля! Смачні сніданки, обіди і вечері та добірні напитки і перекуски можна дістати лиш у РЕСТОРАНІ

Михайла Кузишина
ПЕРЕМИШЛЬ, ПЛ. НА БРАМІ ...

Стрий.

ДОБРИЙ ВІДБІР ДАЮТЬ
РАДІОПРИЙМАЧІ
куплені у фірмі
„АТОМ"
(Інж. Ю. Гошовський)
СТРИЙ, вул. КОСЦЮШКИ 2...

Неділя, 8. січня 1939.

БЕРЛІН 11.30 Кантата Баха: „Зай Льоб“, 20.10 Концерт. БІЛГОРОД 20.00 21.00 Нар. музика. ВІДЕНЬ 19.00 Дизні пісні. КЕЛЬН 18.00 Веселі мельодії. МІЛЯНО 17.00 Симф. концерт. РАДІО РОМАНІЯ 20.00 „Світильці“ оп. Шрерa. РАДІО ПАРІ 21.30 Симф. концерт. САРБРІКЕН 20.10 „Циганський барон“ оп. І. Штравса. ФЛЬОРЕНЦІЯ 15.00 „Вертер“ оп. Массенета.

Понеділок, 9. січня 1939.

БЕРЛІН 18.00 19.00 Весела муз. вид. БІЛГОРОД 19.20 Нар. пісні, 20.00 21.00 Трансм. з театру. БУДАПЕШТ 17.00 Форт., 18.30 19.10 Орх., 19.30 20.00 21.00 22.00 Опера. ВІДЕНЬ 16.00 Розр. концерт. 19.15 Нар. пісні. 20.00 Спів. форт. ДАВТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.10 Фільг. концерт. МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 20.30 Розр. музика, 21.35 Концерт тріо. ЛЯЙПЦІГ 20.10 Симфонія Бетовена. РАДІО ПАРІ 21.15 Форт., РИМ 21.00 Симф. концерт.

Вівторок, 10. січня 1939.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 20.10 Весел. вечір. БІЛГОРОД 18.20 Розр. музика. БУДАПЕШТ 12.10 20.45 Циг. музика, 22.00 Концерт. ВІДЕНЬ 16.00 Орх., 18.15 Як живе ан. робітник, 20.10 Концерт бажань. ДАВТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.10 21.05 Концерт. МІЛЯНО 21.00 „Масковий Баль“ оп. Верді. ПРАГА 19.25 Розр. музика, РАДІО ПАРІ 19.15 Форт., РИМ 17.15 Танцюв. музика, 19.30 Розр. музика, 22.20 Сольоспів, арфа, сопран.

Середа, 11. січня 1939.

БЕРЛІН 15.20 Розр. музика, 20.10 Хор донських козаків, 20.30 21.00 Розр. концерт. БЕРОМІНСТЕР 20.10 Швайцарські нар. пісні й танки. БІЛГОРОД 20.00 Гумор. 21.00 Нар. пісні. БУДАПЕШТ 19.20 20.00 21.00 22.00 Опера. ВІДЕНЬ 16.00 „Кава по віденськи“ розр. прогр., 20.10 21.00 Симф. концерт. ДРОЙТВІЧ 21.15 Симф. концерт. МІЛЯНО 17.15 20.30 Танц. музика, 21.00 22.00 Оперета. ПРАГА 20.10 Симф. концерт. РАДІО ПАРІ 19.20 Форт., РИМ 19.20 Розр. концерт, 21.00 Опера.

Четвер, 12. січня 1939.

БЕРЛІН 18.00 Веселі мельодії. 20.10 Танц. музика. БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні. БРАТИСЛАВА 19.55 „Фавст“ оп. Гунода. БРЮСЕЛЯ ФР. 21.00 „Гарпа Олени“ оп. Офенбаха. ВІДЕНЬ 18.50 Кабарет. 20.00 Солісти. спів. форт., 21.00 Давні танц. музика. ВЕЖА АЙФЛЯ 21.30 Вечір опер. МІЛЯНО 19.20 20.30 Розр. концерт. 21.00 22.00 23.00 „Іль Кандельєре“ оп. Рарабелі. ПРАГА 19.25 Орх., 21.10 Орх. зар. сер. РИМ 21.00 Симф. концерт. СТОКГОЛЬМ 20.30 „Нібельонські співці“ оп. Вагнера. II. дія. ШТРАСБУРГ 22.00 „Три синяки“ оп. на осн. Дебюсі.

БІРЖА

Львів, 5. січня 1939

ГРОШІ.

Купно-продаж: Бельги бельг. 89·32—88·85 Доляри америк. 5·27·00—5·25·00. Доляри канад. 5·22·50—5·20·00. Фльорени гол. 287·91—286·25. Франки фр. 13·99—13·89 Франки шв. 119·60—119·80. Фунти анг. 24·75—24·59. Гульдени данц. 100·25—99·75 Корони чеськ. 1?·75—10·40 Корони дун. 110·45—109·60 Корони норв. 124·33—123·5 Корони шв. 127·39—126·40 Ліри італ. 18·10—17·90 Марки фінлян. 10·92—10·70 Марки нім. срібні 88·00—85·00. Тель-Авів

Папери.

4 і пів прец. внут. 64·13—65·50 3 інв. 1 ем. 85·5· серія 93·50 2 ем. 84·50. серія 91·50 5. конвер 68·5· 4 прем. дол. 42·50 4 консолід. 66·00—65·75

Акції.

Банк Польський 137·5· Цукор 3·50 Вугіль 34·50—34·00, Ліллпоп 93·00—35·50 Островець 67·75 Стараховичі 46·50—46·25 Тенденція неоднострінна

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, дня 5. січня 1939

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·65 зол.
1 кг. масла бочков. над. з опак. 2·90 зол.
молоко 17—18 сот.
1 кг. яєць 1·85—1·90 зол.

Тенденція на масло знижкова, на молоко слабе, на яйця вдержана.

Подяка.

ВПовaжаному п. д-рові Маркіяновi Дзеровичеві за безкорисне лікування моєї недуги у лічниці, складаю щиро дорогою щиру подяку.

Василь Лянкевич,
б. політ. вязень, Добрусів.

Сповістка.

Порядок Богослужень у часі Різдвяних Свят у р. 1939 в Успенській Церкві у Львові. В дні 7. І. (субота) Різдво Г. н. І. Христа: В год. 5. зранку Повечеріє, всенощна зі всеночним, потім співана Служба Божа в науковою. В год. 7, 8, 9 і 12. читані Служби Божі. В год. **9.45 Архієрейська Служба Божа співана,** яку відслужить **Кир Никита.** Проповідь Іх Весп. Митрополита. (Трансмісія на радіо). В год. 4.30 попол. вечірня, молебен, наука і благальна пісня. В дні 8. І. як звичайно у неділі. В дні 9. І. год. 5.45 зранку співана Служба Божа. Проповідь на співаній Сл. Божі в год. 10. у днях 8. і 9. І. при кінци Сл. Божої. В дні 13. І. в год. 6. увечір вечірня із всеночним, проповідь і благальна пісня. В дні 14. І. як воєнної неділі. 2-2

В Адміністрації „Діла“ складаю по шість золотих: „Просвіті“, „Рідній Школі“, Інвалідам, „Безробітним“ до рук о. Дурбака, Академічній Студіюючій Молоді, до рук о. д-ра Гриньоха, Ремісничій Молоді до рук о. Бучацького, Найбіднішим Руська 8, Українській Захоронці, Хорим до рук Комітету опіки над хорими, Сиротам для тов. „Доля“. З ними всіми ділюся серцем і прообфорою при святій вечері в цьому році Різдва Христового. — **о. Леонтій Куницький,** парох катедри св. Юра, опікун політ. вязнів.

Жертви зложені в Адміністрації „Діла“: на кoляду **Рідній Школі** зол. 2 Марія Анна Бохун; **Рідній Школі** зол. 10 Галя і Іван Білоуси замість квітів на могилу бл. п. Апполія Гургули; для **Інвалідів** зол. 2 і для **Студіюючої молоді** зол. 3 Марія Паліїворова, Люблин.

Замість святочних побажань, складаємо в Редакції „Діла“ 5 зол. на „Рідну Школу“. **Ольга і Антін Сохани, Ходорів.**

На Рідну Школу зложили Вп. о. Стефан і Наталія Мохнацькі, Теребовля 100 зол. в перші роковини смерти незабутнього сина бл. п. Д-ра Олега Мохнацького. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 26

На Рідну Школу зложили як дар на коляду Вп.: Д-о Тит Бурачинський 10 зол., о. мітрат Банак 5 зол., Службовики Сільського Господаря 24 зол., Дарія й Омелян Шепаровичі 10 зол. з нагоди уродин доньки Орисі, Уляна й 5 зол. замість святочних побажань. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа.

МЕШКАННЯ

СОНЯШНА кімната, харч і поміч у пані Ходоровського 9. 117 1-1

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

МУЖЧИНА на становищі одружиться з молодою, інтелігентною, не конче багатою, але симпатичною українкою гарних прикмет. Лише поважні зголошення під „Інтелектуаліст“ до „Діла“. 27 1-1

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

АГЕНТІВ християн до продажі кіс, бритов, артикулів залізно-сталевих поміщено. Сапітка 137. Корисні умовини. 23/55 2-1

СТАНЦІЇ

ПРИЙМУ двох учеників (ці) на станцію (по 60 зол.) Жулінського ч. 1 м. 2 (бічна Личаківської). 2-2

НАУКА

„ECHO OBCOJEZYCZNE“ — англійсько-польське, французько-польське, німецько-польське, єдиний журнал, що практично влекшує опанування мов (тим, що знають початки). Подробиці проспекти, показові числа безплатно. Warszawa, Walików trzy. 3023 3—3

ШКОЛА ЖІНОЧОГО КРОЮ, шиття, моделювання, проваджена паризьким модельом Біндером дипльомованого у Відні, Дрездені, Парижі, з правом видавати свідоцтва, приймає вписи. Оссолінських 12. 2880 6-10

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ЛІКАР українець шукає доброго місця осідку. Зголошення до „Діла“ „для Лікаря“. 72 1-1

АПЛІКАНТ з 3-літньою практикою і писанням на машині шукає патрона. Зголошення до „Діла“ до 15. січня під „Обовязковий“. 19 2-2

КУПНО — ПРОДАЖ

КОЦИ бельські, білостоцькі, англійські пледи. Ванк, пл. Марійська 6. 3087 ?-?

ПРОДАМ новий дім в саді, 7 убікацій, з мансардою. Ольшинки 27 (бічна Генерала Кашковича) господар. 90 1-1

ПРОДАМ окказійно Енциклопедію Українську 3 томи, і Російсько-Руську 20 томів, Річники Літопису Червоної Калини, Карту Ромера, Історії і памятки ілюстровані, і в образах світової війни, в різних мовах, багато релігійних книжок, св. Письмо в образах і багато інших книжок. На бажання висилаю спис і ціни. Rozalja Żakowa, Tylicz.

МАШИНУ писальну малу українську 160 золотих продає Іванишин, Городецька 23, тел. 246-85. 29 1-1

МАШИНУ до шиття Кайзер 150 золотих гарантовану, продає Іванишин, Городецька 23. 29 1-1

ДІМ з ГОРОДОМ І САДОМ дешево продам. Надається також як фабричний чи промисловий обєкт. Окремо парцелі під будову. Інж. Манастирський, Львів, Паллинів 21. 114 1-1

ВСІМ, що намірюють купити каменицю, віллю, дім з огородом, парцелю — поручаємо звернутися з довірям до загально відомого бюра посередництва **„Трансляція“ Львів, вул. Длугоша 1,** бо саме там є найбільший вибір реальностей нових і переводових, у середмісті і в інших дільницях, скромних і вибагливих у всяких цінах, доходових, без текси, з вільними літами. Бюро відчинене весь день, інформації даром. Численні подяки і похвальні признання. 28 1-1

ВСІЛЯКІ КРАВЕЦЬКІ ПРИБОРИ, ҐУДЗИЧКИ. МАРЕК ЦУКЕР, КАЗИМИРІВСЬКА 28. 2998 6-11

ВАННИ ЦИНКОВІ, балії, **НАСІДІВКИ,** великий вибір. **ЗАЯЦЬ,** Оссолінських чотирнацять. 2867 10-0

ГОДИННИКИ, БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО поручає дешево Л. Розважевський, Львів, Академічна 2. 2860 13 0

БІЖУТЕРІЯ, годинники, відзнаки, спортові нагороди. Владислав Бушек, Львів, Академічна 6, тел. 218-48 3000 8-11

НА ЯЛИНКУ люксусові касетки, пудерничнки, розпилячі, велика косметика, ціни фабричні, складниця „Diveer Paris“ Ягайлонська 9. 250 грамів води кольонської 1 зол., 100 грамів, 50 сот. за зворотом цього відтинка. 3103 5-5

ВЗУТТЯ — найкращий дарунок на ялинку з магазину **Й. ШТРАССЕР** (передше Крах) Галицька 15 (**подвіря**). 3050 9-10

В ГАРНІЙ ДІЛЬНИЦІ СЕРЕД ГОРОДІВ 2-ПОВЕРХОВА НОВА РЕАЛЬНІСТЬ З РІЧНИМ ДОХОДОМ 8500 ЗОЛ. ВІЛЬНА НА 13 РОКІВ ВІД ПОДАТКІВ І БЕЗ ПЕРЕНОСНОГО НА ПРОДАЖ. ІНТЕРЕСЕНТИ ЗВОЛЯТЬ НАПИСАТИ ПІД „НОВИЙ ДІМ“ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ „ДІЛА“. 69 1-1

РІЖНІ

НАЙПРАКТИЧНІШІ ДАРУНКИ на Ялинку зі золота, срібла, годинники, будильники поручає найдешевше фірма ВАНДЕР, Шайнохи один, там теж прецизійно направа годинників і біжутерії. 3920 6-12

СТОЛЯРНЯ М. ФЕЛИНСЬКОГО Львів, вул. Забłоцкого 27 поручає по приступних цінах гуцульсько-мистецькі уладження власних проєктів, також галянтерію й інші модерні гарнітури. 2333 9-52

СКУПОВУЄМО ШКІРИ сирі всілякі: з заяців, кріликів, творів, лисів, кун, кіз, телят, худоби — всілякі роди й ін. Платимо найвищі ціни. **Гарбуємо — фарбуємо — Препарації мисливських трофеїв. Футряні виправлені шкіри** красні, захор. Ціни поступово. **Гурт — детайль.** Повсюдні відбирання — мапа. Polska Centrala Skór i Futer Sp. z o. o. **Poznań, ul. M. Focha 27—31**

Quality

УКРАЇНСЬКА ПРАЛЬНЯ І ФАРБАРНЯ повідомляє П. Т. Клієнтів, що в цьому сезоні обнизила ціни на 50% на всілякі роботу, прання комірчика 10 сот. Марія Пронякова, Вірменська 14. 2860 -10

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ, гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці за гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15.** 2741 11-0

ГОДИННИКИ і біжутерію найпрецизніше направить українська фірма П. Кривиця у Львові вул. Домініканська ч. 7. 1930 8?-?

НОВОВІДКРИТА робітня дитячих візків І. Л. Кік, Львів, пасаж Гавсмана 7. Приймає всілякі реперації, відновлення і заміни. 2970 4-6

ІВАН ЗЕЛЬТЕНРАЙХ, Львів, пл. Марійська 5. направляє ріжного роду годинники, прецизійно, солідно і дешево. 2954а 5-13

ПЕЧАТКИ каучукові та металеві для парохіяльних урядів, читалень, кооператив та ін. виконує найдешевше Мико Гляйзерман, Львів, Сикстуська 19, телефон 215-03 2919 9-1?

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще „ПРЕЦИЗІЯ“, тепер Шайнохи 1.

ПЕЧАТКИ, монограми, ТАБЛИЦІ, виконує найдешевше перше та єдине українське ритівниче заведення ВОЛОДИМИР ЯРОШ, Львів, ул. Сенкевича ч. 5. 2916 12-?

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

лікар недуг шкірних,
венеричних та лікарської косметики

Роман Лисяк

б. приватний асистент д-ра Е. Дурделла та лікар шкірно-венер. клініки.

Львів, вул. Сикстуська 55
Тел. 114-44.

Д-р Ірина Сімович

ординує в недугах шкірних і венеричних та лікар. косметики.

При вул. Городецькій 53 а, II. пов.
щодня крім неділь і свят від 3—5 попол.
116 Тел. 274-36. 1-2

Станиславів.

БЛЯХАРСЬКА РОБІТНЯ

Петра Гуменюка

СТАНИСЛАВІВ, ГОЛУХОВСЬКОГО 25

виконує солідно і дешево всякі бляхарські роботи.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

бажає своїм П. Т. Клієнтам Книгарня, Антикварня і склад поперу та образів „ШКІЛЬНА ПОМІЧ“ Станиславів, вул. П. О. В. 2.

Станиславів
Ресторан
АНТОНА ПІКАВСА
міститься тепер Шидловського 8
(напроти Польського Банку)
поручається П. Т. Публиці.

Перемишль.

Під увагу приїздним до Перемишля! Смачні снідання, обіди і вечері та добірні напитки і перекуски можна дістати лише у РЕСТОРАНІ

Михайла Кузишина

ПЕРЕМИШЛЬ, ПЛ. НА БРАМІ 6.

Стрий.

ДОБРИЙ ВІДБІР ДАЮТЬ
РАДІОПРИЙМАЧІ
купнені у фірмі
„АТОМ“
(Інж. Ю. Гошовський)
СТРИЙ, вул. КОСЦЮШКИ 22.

ПРОМ-БАНК, ЛЬВІВ

Обороти і сирий білянс на 31. грудня 1938 р.

	ОБОРОТИ		СИРИЙ БІЛЯНС	
Каса і відділи	9.854.820·95	9,785.693·40	69.127·58	
Банки	3,014.625·18	2,937.364·46	77.260·82	
Цінні папері	4.082·29	1.213·85	2.868·44	
Біжучі	10,457.470·38	10,566.969·40	131.701·30	241.200·32
Ревеси	1.640.402·84	1,454.314·62	186.088·22	
Терм. кредит	98.828·89	91.065·45	7.763·44	
Позички	1,011.214·20	557.756·39	453.457·81	
Сконв. позич.	3.422·—	——	3.422·—	
Акредитиви	268.937·57	262.936·98	6.000·59	
Реєсконт	425.252·36	505.391·96		80.139·60
Банкові кред.	363.553·56	402.553·56		39.000·—
Дрібна ощадність	149.821·47	208.586·71		58.765·24
Вклади	759·364·94	1,253.576.01		494.211·07
Уділи	1.807·—	134.225.60		132.418·60
Запасні фонди	211.70	22.257·75		22.046·05
Резерва на умор.	——	898·64		898·64
Движимості	20.921·71	6·—	20.915·71	
Льокації	44.386·—	2.000·—	42.386·—	
Недвижимості	50.705·60	——	50.705·60	
Завід. недвиж.	1.053·12	1.791·—		737·88
Завідування	115.328·42	45.019·12	70·309·30	
%%	25.912·93	100.805.60		74·892·66
Заскаржені справи	26·047·45	3.496·80	22.550·65	
Копти спору	10.874·21	8.579·55	2.294·66	
Непіднята дивід.	3.289·51	4.273·21		983.70
Зобов. з інкаса	26.741.51	28.299·87		1,558·36
	28,379.075·83	28,379.075·83	1,146.852·12	1,146.852·12
Інкас. документи	284.730·72	248.846·74	35.883·98	
Льоро інкасо	197.041·40	232.825·38		35.883·98
	28.860.847·95	28,860.847·95	1,182.736·10	1,182.736·10

Львів, дня 4. січня 1939 р. **ДИРЕКЦІЯ.**

ПРОМ-БАНК, ЛЬВІВ

Оборотн і сирий білянс на 31. грудня 1938 р.

	ОБОРОТИ		СИРИЙ БІЛЯНС	
Каса і відділи	9.854.82?95	9,785.693·40	69 127·58	
Банки	3,014 625·18	2,937.364·46	77.260·82	
Цінні папері	4.082·29	1.213·85	2 868 44	
Біжучі	10,457.470·78	10,566.969·40	131 701·10	241.200 32
Ревеси	1.640.4?2·84	1,454 314 62	186,088 22	
Терм. кредит	98.828 89	91.?65·45	7.763·44	
Позички	1,011.214·20	557.756·39	453.4?7 81	
Скопв. позич.	3 422·—	——	3.422·—	
Акредитиви	268.937 57	262.936 98	6.000 59	
Рееськонт	425.252 36	505.391·96		80.139 60
Банкові кред.	363.553 56	402.553 56		39.000·—
Дрібна ощадність	149 821·47	208 5?6 71		58 765 24
Вклади	759 364·94	1,253 576.01		494.211·07
Уділи	1.8?7·—	134.225.60		132.418·60
Запасні фонди	211 70	22 257·75		22.?46 05
Резерва на умор.	——	898·64		898 64
Движимості	20.921 71	6·—	20.915 71	
Льокації	44 386·—	2.000·—	42 386·—	
Недвижимості	50 705 60	——	50 705 60	
Завід недвиж.	1.053 12	1.791·—		737 88
Завідування	115 328 42	45 019 12	70 309 30	
%%	25.912 93	100.805.60		74 892 66
Заскаржені справи	26·047·45	3.496·80	22 550 65	
Кошти спору	10 874·21	8.579 55	2.294 66	
Непідията дивід.	3.289 51	4.273·21		983.70
Зобов. з інкаса	26 741.51	28.299 87		1,558 36
	28,379.075·83	28,379.075·83	1,146.852·12	1,146.852·12
Інкас. документи	284.730·72	248.816·74	35.883 98	
Льоро інкасо	197.041·40	232.825·38		35 883 98
	28 860 847·95	28,860.847 95	1,182 736·10	1,182 736·10

Львів, дня 4. січня 1939 р. ДИРЕКЦІЯ.

РІК ОСНУВАННЯ 1912.

Й. Б. Шпріцер

Робітня щіток, пендзлів і ринкових мітел

ЛЬВІВ, УЛ. ШПИТАЛЬНА 1
(В Домі Товарових) Тел. 287-59
и. 215-86. 4-4

Меблеві матеріяли, тапети, дивани, типчаки і т. п.
Проектування і виконання комплетного кутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столяр

Т. Кисяк і сини

ЛЬВІВ, ПЛ. СМОЛЬКИ 4.
1784 Тел. 240-09 і 219-85 29-0

Всякі тапіцерські роботи

виконує солідно і дешево
Арт. тапіцерсько-декоративна робітня
П. БОЧИЛЮК і І. ОГОРОДНИК
Львів, Сикстуська 48, тел. 113-39
На складі тапіцерські меблі.

Найбільший вибір грамофонів, краєвих і заграничних плит, гармоній, музичних інструментів. Ровери і приладдя до роверів знаної марки Герос, Легута, Рибовський та інші
поручає

Леопольд Гуттерер

Львів, Сикстуська 19, тел. 107-83.

„Палата Дитини"

Львів, Рутовського 1, тел. 116-97
(будинок Шпрехера)
влаштовує ІНВЕНТАРНУ ВИПРОДАЖ: плащиків, убрань, медведиків і ін. по знижених цінах до 25%.
2 3-11

Приписові почтові друки і книжки до вжитку часописів

якими кожне видавництво послугується можна купити в Адміністрації „Діла" Львів, Ринок 10. Для провінції висилаємо за післяплатою.

Цінник друків:

Zawiadomienie wysyłkowe
1 пр. 6 сот.

Gazetowa książka nadawcza
оправлена (120 картон) зол. 2.50
оправлена (200 картон) зол. 3.50

Książka rozsyłkowa
на 480 почт. урядів зол. 2.50
на 960 почт. урядів зол. 5.—

Прикраси на ялинку

поручає

ВАШЕ ОЧКО

ГАЛИЦЬКА 1 (РІГ РИНКУ).
ГУРТ І ДЕТАЙЛЬ.
9—10 2047

Бляхарська робітня
будівельно - галантерійно - криття веж, дахів і реперацій

Андрій Бартків

Львів, вул. Глибока 12.
Тел. 259-03.

ВЕЛИКИЙ ЗИСК!

осягнули наші Клієнти при продажі цементових датівок, пустаків і цямбровин виробльованих на машинах з фабрики

RZEWUSKI i S-ka
SP. AKC.

Варшава, вул. Ординацка 7.
Домагайтеся безплатних цінників і пояснень.

Всім П. Т.
Покупцям

Веселих Свят

бажає **МАСЛОСОЮЗ**

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ ТА З НОВИМ РОКОМ
УСІМ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ПРИХИЛЬНИКАМ
ЩИРІ ПОБАЖАННЯ ВСЬОГО ДОБРА складає

ТОВАРИСТВО ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ

„КАРПАТІЯ"

У ЛЬВОВІ.

Бандажист і ортопедист

М. ПОЛЯЧЕК в Самборі 83.

Пропуклинові бандажі для вжитку при найбільших пропуклинах. Спеціяльні паси проти опаду шлунка. Бандажі проти матиці. — Ґумові панчохи проти жилаків. Ортопедичні підкладки під плоскі стопи. Ґумові сечники. — Штучні ноги і руки.
Ортоп. корсети проти кривого хребетного стовпа. Ортоп. апарати для направи скривлених стіп тощо.
Ілюстровані цінники задурно. 48

Найкращі глинянські КИЛИМИ власного виробу
поручає фабричний склад

Ст. ҐАЛАНА ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 20 (ріг Костюшка)

Низькі ціни. — Продаж за готівку і на сплати. — Приймаємо облігації Народ. Позички і інші вартісні папери. СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ ФІРМИ: ґобеленові, портієри, капи на ліжка і столи.
2935 10—10

це причина початку різних недуг. Воно відбирає апетит і спричинює злу переміну матерії. Тому треба дбати про нормальну працю шлунка через регулярне випорожнювання.

Зела з гір Ґарцу
Д-ра ЛЯВЕРА

вживають при запорі, управильнюють травлення, прочищують лагідно і безболісно, протидіють товстінню, виділюють гнильні субстанції, не призвичаюють до них. Уживаємо їх теж з успіхом при недугах печінки, нирок і міхура, жовчевих камінців, ревматизму, артретизму, гемороїдах і товстіння.

ЗЕЛА з ГІР ҐАРЦУ
Д-ра ЛЯВЕРА.

САНАТОРІЯ **„VITA"**

ЛЬВІВ, УЛ. ЛИСТОПАДА 22
Тел.: 277-07 і 273-03.
ВІДДІЛИ: положничо - гінекольогічний, хірургічний, внутрішній і дитячий.
РОБІТНЯ рентгенольогічна під упр. д-ра Еміля МАЙЗЕЛЬСА.
Найбільш новітній комфорт.
ЦІНИ ВІД 10.- ЗОЛ. ДЕННО.
Власне санітарне авто для перевозу недужих. Дешеві породові ричалти.
За Управу:
Проф. д-р Г. Гілярович, Д-р Ігн. Шкр...

ІНВЕНТАР ДЛЯ ДРУКАРЕНЬ
як:
машини друкарські і для переплетні, черенки, реґалі та інше друкарське приладдя
поручає:

ҐРАФІКА
МАРКО ЗАЙДЕ
ЛЬВІВ, — СВ. МИХАЯЛА Ч. ...
Телефон ч.: 219-03 і 220-43.
Власна вирібня вальцевої маси і пневматична відливня вальців. Єдина у Східній Галичині фабрика друкарських фарб, чорних і кол...

Єдине українське похоронне заведення

„Харіс"

ЛЬВІВ, КОРНЯКТІВ 3 (в Народнім Домі)
тел. 214-64.
полагоджує найскоріше, найкраще і найдешевше всякі урядові чинности, виконує ексгумації і перевозить в найдальші сторони з усіх цвинтарів, шпиталів і санаторій.
ОСТОРОГА ПЕРЕД ЧУЖИМИ АҐЕНТАМИ.
В нещасті йдіть до ХАРІСУ, а віддасть Вам усі клопоти.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і вісниках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/2 . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/4 . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/8 . . . . . зол. ...

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj Wydawca: Spółka Wyd. „Diło", Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Diło", Lwów, Rynek ...
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ...

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35	Дрібні оголошення від слова: матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15	Остання сторінка 1/1	зол. 450.—
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60	купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10	Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80	шукаючі праці	зол. 0.05	Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
		слова товстим друком подвійно.		Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj Wydawca: Spółka Wyd. „Dilo“, Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Dilo“, Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.